

INSTYTUT PSYCHOLOGII ZDROWIA
Polskiego Towarzystwa Psychologicznego

Raport z badania
„Picie alkoholu i używanie narkotyków
przez młodzież szkolną
na terenie Łodzi”

Badanie wykonane na zlecenie:

Urzędu Miasta Łodzi

przez

Instytut Psychologii Zdrowia
Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
w Warszawie

Warszawa, wrzesień 2011 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	7
1.1 Problem używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną.....	8
1.2 Profilaktyka szkolna.....	11
II. Opis badania.....	19
1. Charakterystyka badania.....	20
2. Cele badania.....	21
3. Metodologia.....	22
3.1. Przygotowanie próby.....	22
3.2. Opis procedury badawczej.....	23
3.3. Weryfikacja wiarygodności i kontrola rzetelności zbioru.....	26
3.4. Analiza danych.....	29
III. Prezentacja wyników.....	32
1. 1. Charakterystyka badanych.....	33
1.1.1 Wiek i płeć.....	34
1.1.2 Wyniki w nauce.....	35
1.1.3 Nieobecności w szkole.....	36
1.1.4 Rodziny badanych.....	37
1.1.5 Wykształcenie rodziców.....	38
1.1.6 Warunki materialne rodziny.....	40
1.1.7 Wydatki uczniów na własne potrzeby.....	41

1.2. Jak wypoczywają łódzkie nastolatki?.....	42
1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu	43
1.2.2. Liczba godzin spędzanych „w sieci” internetowej.....	51
1.2.3. Korzystanie z Internetu w godzinach nocnych.....	52
1.2.4. Internet jako sposób poprawy nastroju.....	55
1.2.5. Uczniowie zagrożeni uzależnieniem od Internetu.....	58
1.2.6. Wydatki na gry hazardowe.....	59
2. Palenie papierosów przez młodzież.....	60
2.1. Dostępność tytoniu w opiniach badanych.....	61
2.2. Wiek inicjacji tytoniowej.....	62
2.3. Rozpowszechnienie palenia papierosów	66
2.4. Ocena rozpowszechnienia palenia wśród przyjaciół.....	67
2.5. Częstotliwość palenia papierosów w okresie ostatnich 30 dni.....	69
2.6. Ocena ryzyka związanego z paleniem tytoniu	71
3. Picie napojów alkoholowych przez młodzież.....	73
3.1. Ocena dostępności alkoholu	74
3.2. Wiek inicjacji alkoholowej.....	77
3.3. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych.....	84
3.4. Ocena rozpowszechnienia picia alkoholu wśród przyjaciół....	86
3.5. Częstotliwość konsumpcji alkoholu – ost.30 dni.....	87
3.6. Rodzaje napojów alkoholowych wypijanych przy ost. okazji...	93
3.7. Ocena ryzyka związanego z piciem alkoholu.....	98

Spis treści

4. Problem upijania się młodzieży.....	102
4.1. Odczuwane efekty wypicia alkoholu - ostatnia okazja.....	101
4.2. Rozpowszechnienie upijania się	104
4.3. Ocena rozpowszechnienia upijania się wśród przyjaciół.....	106
4.4. Pierwsze doświadczenia związane z upiciem się.....	108
4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się – ost.30 dni.....	110
5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie.....	115
6. Częstotliwość zakupów napojów alkoholowych wśród uczniów	
w Łodzi.....	121
6.1. Zakupy napojów alkoholowych dokonywane przez uczniów... ..	122
6.2. Zakupy piwa w sklepach dokonywane przez uczniów.....	123
6.3. Zakupy wina w sklepach dokonywane przez uczniów.....	124
6.4. Zakupy wódki w sklepach dokonywane przez uczniów.....	125
7. Częstotliwość picia napojów alkoholowych przez uczniów	
w lokalach gastronomicznych (pubach, dyskotekach itp.).....	126
7.1. Częstotliwość picia piwa przez uczniów w lokalach gastronomicznych (pubach, dyskotekach itp.)	128
7.2. Częstotliwość picia wina przez uczniów w lokalach gastronomicznych (pubach, dyskotekach itp.)	129
7.3. Częstotliwość picia wódki przez uczniów w lokalach gastronomicznych (pubach, dyskotekach itp.)	130
8. Oczekiwania uczniów dotyczące picia alkoholu.....	131
8.1. Oczekiwania dotyczące picia alkoholu	132
8.2. Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z piciem.....	135
9. Przykre doświadczenia związane z piciem alkoholu.....	136

10. Rozpowszechnienie używania leków uspokajających i nasennych oraz dopalaczy wśród młodzieży szkolnej.....	144
10.1. Rozpowszechnienie używania leków.....	145
10.2. Rozpowszechnienie używania tabletek i alkoholu.....	146
10.3. Wiek inicjacji - leki, tabletki i alkohol.....	147
10.4. Dostępność leków w ocenie uczniów.....	150
10.5. Rozpowszechnienie używania dopalaczy.....	151
10.6. Ocena rozpowszechnienia dopalaczy w klasie.....	153
11. Używanie napojów energetycznych.....	154
11.1. Rozpowszechnienie i częstotliwość używania napojów energetycznych.....	155
11.2. Rodzaje wypijanych napojów energetycznych.....	158
11.3. Ocena dostępności napojów energetycznych na terenie szkoły.....	159
12. Używanie marihuany lub haszyszu przez młodzież.....	160
12.1. Ocena dostępności marihuany lub haszyszu (konopi).....	161
12.2. Pierwszy kontakt z marihuaną lub haszyszem w okresie inicjacji.....	162
12.3. Rozpowszechnienie używania marihuany lub haszyszu.....	164
12.4. Używanie marihuany/haszyszu wśród przyjaciół.....	166
12.5. Przejawy uzależnienia od konopi.....	168
12.6. Częstotliwość sięgania po marihuanę lub haszysz w okresie ostatnich 30 dni	175
12.7. Umiejętność odmawiania na propozycję spróbowania marihuany lub haszyszu.....	177

Spis treści

12.8. Wydatki związane z kupowaniem marihuany, alkoholu i papierosów	178
12.9. Oczekiwania związane z używaniem marihuany lub haszyszu	180
12.10. Nasilenie pozytywnych oczekiwań zw. z używaniem marihuany ..	183
12.11. Ocena ryzyka związanego z używaniem marihuany/haszyszu.....	184
12.12. Ocena dostępności marihuany lub haszyszu w wybranych miejscach.....	186
13. Rozpowszechnienie używania innych narkotyków.....	188
13.1. Amfetamina	190
13.2. Ecstasy	194
13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)	199
13.4. Wiek inicjacji	204
14. Ocena ryzyka związanego z używaniem narkotyków.....	208
15. Częstotliwość używania innych narkotyków.....	214
16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków.....	221
17. Przemoc rówieśnicza – perspektywa sprawców	228
17.1 Nasilenie doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy ...	234
18. Przemoc rówieśnicza – perspektywa ofiar.....	235
18.1 Nasilenie doświadczeń bycia ofiarą przemocy	241
19. Profilaktyka domowa.....	242
19.1. Profilaktyka domowa- wprowadzenie	243
19.2. Przewidywane reakcje rodziców na palenie papierosów.....	244
19.3. Przewidywana reakcja rodziców na upijanie się i używanie narkotyków przez młodzież.....	276
21. Porównanie wyników z roku 2007 i 2011.....	248
I/ WNIOSKI I REKOMENDACJE	265

I. Wprowadzenie

1.1. Wprowadzenie – problem używania substancji psychoaktywnych przez młodzież

Transformacja ustrojowa w Polsce przyniosła ze sobą nie tylko zmiany prawne i gospodarcze, ale także nowe normy, wartości i wzorce zachowań. Procesowi temu nie towarzyszyło pojawianie się nowych znaczących autorytetów osobowych i instytucjonalnych. Wzrosły swobody obywatelskie, zmniejszyła się natomiast skuteczność instytucji kontroli społecznej.

Rozluźnieniu uległy relacje wewnątrzrodzinne, pogorszyła się kondycja polskiej rodziny i dorosłych wypełniających rolę rodziców i wychowawców. Nowe warunki zmusiły społeczeństwo do zmiany stylu życia, sprawiły że od młodzieży oczekuje się niemal perfekcyjnego samosterowania oraz „przyspieszonej dorosłości”. Niski standard materialny niektórych rodzin spowodował wykreowanie się grupy młodzieży tzw. „gorszego startu, społeczną marginalizację części dzieci i młodzieży. Jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych, przed którą stanęły instytucje zajmujące się wychowaniem i edukacją, a także osoby kreujące politykę w państwie jest **używanie przez młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych**. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia ludzi młodych, szanse na sukces na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym. **Badania pokazują, że w latach 90. mieliśmy w Polsce do czynienia ze znacznym wzrostem rozmiarów problemu używania narkotyków**. Szybko rosło rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Wzrost rozmiarów zjawiska używania narkotyków jak również narkomanii rozumianej jako uzależnienie bądź używanie problemowe, zbliżył nasz kraj do poziomu krajów Zachodniej Europy. Do niepokojących zjawisk dołączyło także nasilanie się przemocy rówieśniczej oraz zachowań agresywnych wśród młodzieży szkolnej.

1.1. Wprowadzenie – problem używania substancji psychoaktywnych przez młodzież

Wobec nasilających się problemów, pod auspicjami Rady Europy w 1995 roku uruchomiony został wielki europejski program badawczy obejmujący ponad 30 krajów naszego kontynentu (w tym Polskę), dotyczący monitorowania zjawisk związanych z pićem alkoholu, zażywaniem narkotyków, paleniem tytoniu oraz zachowaniami prozdrowotnymi młodzieży. W 2011 r. zrealizowano kolejną (piątą) ogólnopolską edycję **badania ESPAD. Niniejszy raport prezentuje wyniki badania ESPAD zrealizowanego na terenie miasta Łodzi.**

W badaniu, którego wyniki prezentujemy, uczestniczyła młodzież szkolna z dwóch grup wiekowych: uczniowie klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz uczniowie klas drugich szkół ponadgimnazjalnych tj. liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, zasadniczych szkół zawodowych i techników. Dzięki objęciu badaniem wymienionych dwóch grup wiekowych możemy zaobserwować zmiany w zachowaniach i postawach nastolatków w dwóch różnych momentach procesu dojrzewania.

W badaniu pytano uczniów zarówno o osobiste doświadczenia w zakresie używania substancji psychoaktywnych, jak i o ich opinię na temat powszechności używania alkoholu i narkotyków w środowisku koleżeńskim (rówieńniczym).

Istotna we wspomnianej analizie jest możliwość odniesienia danych dotyczących używania substancji psychoaktywnych do informacji na temat oceny relacji badanej młodzieży z rodzicami oraz przyjaciółmi. **W literaturze psychologicznej i opracowaniach socjologicznych wielokrotnie podkreśla się współzależność pomiędzy trudnymi relacjami rodzinnymi i brakiem wsparcia oraz pomocy ze strony rodziców i zachowaniami problemowych związanymi z pićem alkoholu i sięganiem po narkotyki przez młodzież.**

1.1. Wprowadzenie – problem używania substancji psychoaktywnych przez młodzież

Innym zjawiskiem ważnym w omawianym kontekście jest niski poziom więzi koleżeńskich (poczucie izolacji i odrzucenia przez grupę rówieśniczą). Obie te kwestie były przedmiotem badania i zostały scharakteryzowane w niniejszym raporcie.

Ważną częścią realizowanego badania jest także problem dostępności alkoholu i narkotyków dla młodych ludzi. Zgromadzono informacje o subiektywnym poczuciu dostępności poszczególnych substancji przez młodzież, a także na temat tego, ile pieniędzy na papierosy, napoje alkoholowe i konopie wydaje młodzież. Badanie pokazało również skalę naruszania prawa przez sprzedawców napojów alkoholowych, którzy wbrew obowiązującemu prawu bardzo często sprzedają alkohol osobom niepełnoletnim.

Dane zgromadzone dzięki badaniu dostarczają również informacji na temat postaw rodziców dotyczących używania alkoholu, narkotyków oraz palenia, a także na temat osobistych przekonań młodzieży na temat ryzyka związanego z sięganiem po te substancje.

1.2. Wprowadzenie - profilaktyka szkolna

Profilaktyka - ustalenia definicyjne

Profilaktyka to ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu ludzi (Okoń, 2004). Profilaktyka szkolna to działania, które zapobiegają takim zjawiskom i zachowaniom, podejmowane w środowisku szkolnym.

W pedagogice można wskazać dwie powiązane ze sobą koncepcje działań profilaktycznych, określane mianem profilaktyki społecznej i profilaktyki wychowawczej (Ostaszewski, 2003). Celem tej ostatniej jest zapobieganie niepożądanym zjawiskom przez oddziaływania wychowawcze wspierające pomyślny rozwój jednostek lub zbiorowości. Profilaktykę w wychowaniu można rozumieć jako **profilaktykę uprzedzającą** lub jako **profilaktykę objawową**. Pierwsza polega na przeciwdziałaniu niepożądanym zjawiskom, które dotąd nie wystąpiły, ale zgodnie z wiedzą wychowawcy mogą się z dużym prawdopodobieństwem pojawić. Druga odnosi się do tych przypadków działań wychowawczych, gdy pojawiły się już pierwsze objawy niepokojących zjawisk i polega na umiejętnym, wczesnym rozpoznaniu objawów niepożądanych zachowań i podjęciu działań zapobiegawczych. Jednym z przykładów takich niepożądanych zjawisk i zachowań jest sięganie przez młodzież szkolną po substancje psychoaktywne. Zwyczajowo są one dzielone na trzy grupy: papierosy, alkohol i narkotyki, ale w ostatnich latach obserwujemy na świecie coraz częściej tendencję do ich **integralnego traktowania**. Oparta jest ona na przekonaniu, że picie alkoholu, palenie papierosów i używanie narkotyków to różne przejawy zachowań zagrażających zdrowiu, u ich podstaw leżą podobne grupy czynników.

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

Obok tendencji do integrowania działań obserwujemy w profilaktyce zachowań problemowych także tendencję do odchodzenia od wąskiego rozumienia zagrożenia związanego z używaniem substancji. Zagrożenie to nie jest utożsamiane wyłącznie z uzależnieniem się, ale także z wystąpieniem szeregu problemów związanych z sięganiem po te substancje takich jak wypadki, przestępstwa, przemoc. (Ostaszewski 2003). W ramach **profilaktyki pierwszorzędowej** dotyczącej substancji psychoaktywnych, **podejmowane są działania mające na celu zmianę niepożądanych zachowań np. opóźnienie eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi lub powrót do abstynencji, jeśli inicjacja miała już miejsce.**

W ramach tzw. **profilaktyki drugorzędowej** podejmowane działania dotyczą grup, w których substancje psychoaktywne są dość powszechnie używane. Ich celem jest ograniczanie różnorodnych szkód związanych z sięganiem po te substancje.

Obok przedstawionej typologii pojawiła się w ostatnich latach inna, która proponuje podział na tzw. **prewencję uniwersalną** -skierowaną na obniżanie ryzyka i wzrost ochrony oraz na promocję pełnego rozwoju i zdrowia, **prewencję selektywną** skoncentrowaną na grupach będących pod silniejszym wpływem czynników ryzyka oraz **prewencję skierowaną**, której działania kierowane są do grup osób podejmujących chroniczne zachowania problemowe. Zdaniem wielu specjalistów większość oddziaływań szkolnych powinna być prowadzona w ramach nurtu prewencji uniwersalnej (Grzelak, Sz. 2006). Badania pokazują (m.in. wyniki badań ESPAD), że w latach 90. w Polsce bardzo nasiliło się zjawisko używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Jednym z rodzajów działań mających duży zasięg i służących przeciwdziałaniu uzależnieniom i innym szkodom związanym z substancjami psychoaktywnymi są tzw. **szkolne programy profilaktyczne.**

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

W latach 90. programy takie wprowadzono do szkół na szeroką skalę, w większości przypadków nie dokonywano jednak ich naukowej oceny. Z czasem wśród specjalistów pojawiło się przekonanie o niezadawalającej skuteczności wielu z nich, a nawet potencjalnych szkodach (Szymańska, 2000). Dlatego niezwykle istotne stały wszelkie inicjatywy zmierzające do poddawania takich działań ewaluacji (naukowej ocenie) i poszukiwaniu czynników, które mogą sprzyjać ich skuteczności.

Czynniki sprzyjające skuteczności programów profilaktycznych

Jak pokazują analizy (Ostaszewski, 2003) czynniki takie to:

- Adekwatne do celów i naukowo uzasadnione podstawy teoretyczne;
- Oparcie programu na sprawdzonych strategiach redukcji czynników ryzyka lub wzmacniania czynników chroniących np. na kształtowaniu lub wzmacnianiu dzieci i młodzieży norm przeciwnych sięganiu po substancje, na wzmacnianiu umiejętności życiowych (np. asertywność, wybór wartości); na zmianie oczekiwań związanych z działaniem substancji;
- Wykorzystywanie różnych kanałów wpływu na zachowania i postawy uczniów (np. angażowanie rodziców, liderów młodzieżowych);
- Odpowiednia długość i intensywność zajęć. Program powinien składać się z
 - około 10-15 godzin zajęć podstawowych i 5-10 uzupełniających w kolejnych dwóch latach nauki;
- Stosowanie interaktywnych metod edukacji (uruchomienie wymiany doświadczeń pomiędzy uczestnikami);

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

- Uwzględnienie potrzeb i specyficznej sytuacji dzieci zaniedbanych wychowawczo np. ze środowisk dysfunkcyjnych;
- Staranne przygotowanie: ocena potrzeb populacji docelowej, badania pilotażowe, badania **oceniające skuteczność (ewaluacja)**, opracowanie sposobów i wskaźników monitorowania realizacji programu;
- Dobrze przygotowani realizatorzy (przeszkolenie, wyposażenie w podręczniki);
- Zapewnienie wsparcia społecznego dla realizatorów programu;

Wśród wymienionych elementów znalazła się m.in. ocena skuteczności programu.

Wiedza gromadzona w badaniach ewaluacyjnych nie tylko pozwala ocenić ową skuteczność, ale może być także pomocna w poprawie jakości prowadzonych oddziaływań.

W badaniach nad skutecznością programów profilaktycznych istotne jest sformułowanie pytań badawczych oraz wskaźników skuteczności. Przykład takich pytań i wskaźników prezentuje publikacja *Skuteczność profilaktyki używania substancji psychoaktywnych* autorstwa dr Krzysztofa Ostaszewskiego, wydana w 2003 roku. W prowadzonej przez niego ewaluacji trzech programów profilaktycznych: Spójrz inaczej, Noe i Drugi Elementarz oraz Domowi Detektywi postawiono pytania o:

- **Wpływ wybranych szkolnych programów profilaktyki** na: używanie substancji psychoaktywnych (**zachowania**), na **postawy, intencje i przekonania** oraz umiejętności lub inne zmienne związane z używaniem substancji psychoaktywnych, a także na **wiedzę uczniów** na temat konsekwencji używania tych substancji i innych zachowań zdrowotnych.
- Ryzyko wystąpienia niepożądanych skutków ubocznych związane z realizowaniem tych programów, takich jak wzrost zainteresowania substancjami i większa skłonność do eksperymentowania z nimi.

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

Proponowane wskaźniki skuteczności programu można sklasyfikować w ramach trzech rodzajów:

Behavioralne: np. częstość sięgania po różne rodzaje substancji

Pośrednie: np. intencje sięgania po te substancje, postawy wobec ich używania, umiejętność odmawiania oraz

Dotyczące wiedzy: np. o skutkach używania substancji i mechanizmach uzależnienia.

Zgodnie z przedstawioną listą, o skuteczności programów wnioskuje się na podstawie zmian w zachowaniach uczniów (częstości sięgania), zmian w intencjach używania, postaw wobec używania oraz zmian w wiedzy uczniów na temat skutków i innych ważnych aspektach sięgania po substancje.

Przeгляд badań ewaluacyjnych wskazuje, że w przypadku ewaluacji szkolnych programów profilaktycznych najczęściej wykorzystuje się model quasi-eksperymentalny (Grzelak, 1993). Polega on na prowadzeniu pomiarów początkowego (pre-testu) i końcowego (post-testu) w grupie uczniów uczestniczących w programach profilaktycznych i w grupie uczniów, którzy w nich nie uczestniczyli (grupa kontrolna). Przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych adekwatnych do potrzeb odbiorców oraz możliwości lokalnej społeczności wymaga m.in. dogłębnej diagnozy zachowań problemowych dzieci i młodzieży. Jak pokazują badania prowadzone nad tzw. szkolnymi programami profilaktyki (m.in. J. Szymańska, Program profilaktyki w praktyce szkolnej, CMPPP, 2005) najczęściej zawierają one działania adresowane do uczniów, przeważają w nich zajęcia informacyjno-edukacyjne, a ich tematem jest zdrowy styl życia, uzależnienia, agresja i przemoc oraz stres.

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

Nie zawsze taka oferta jest adekwatna do problemów i potrzeb młodzieży i całego środowiska szkolnego. Dlatego zajęcia profilaktyczne prowadzone w ramach szkolnego programu (zarówno przez nauczycieli jak i osoby spoza szkoły) spotykają się z różną oceną uczniów oraz wychowawców, dotyczy to zarówno ich tematyki, jak i korzyści wynoszonych przez młodzież, wreszcie przebiegu samej realizacji.

Planując efektywne działania profilaktyczne warto oszacować skalę zachowań problemowych młodzieży w danym środowisku. Należy też pamiętać, że szkoła funkcjonuje w określonej społeczności lokalnej. Dlatego nowoczesne strategie profilaktyczne polegają na łączeniu edukacji szkolnej z oddziaływaniami w tejże społeczności. **Oznacza to, że przygotowując środowiskowe działania profilaktyczne, trzeba poznać problemy i potrzeby społeczności lokalnej, a także zdiagnozować te jej zasoby, które mogą być wykorzystane w działaniach profilaktycznych dotyczących zachowań problemowych młodzieży.** Konieczne jest także określenie klimatu wokół używania substancji psychoaktywnych panującego w środowisku, w którym funkcjonuje młodzież – np. wśród rówieśników i w domu rodzinnym.

Obszary te były przedmiotem analiz prowadzonych w ramach projektu ESPAD omawianego w niniejszym raporcie. Analizie poddano związki pomiędzy używaniem substancji psychoaktywnych a różnymi obszarami funkcjonowania psychospołecznego uczniów – w tym m.in. ich opiniami na temat rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych wśród znajomych/przyjaciół, sytuacją szkolną oraz poczuciem wykluczenia rówieśniczego. Ważnym elementem badania było poznanie (na podstawie deklaracji uczniów) spodziewanych reakcji rodziców na picie alkoholu, palenie papierosów oraz sięganie po narkotyki.

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

Reakcje te uznano w badaniu za jeden z elementów pozwalających scharakteryzować profilaktykę domową, a więc postawy i działania, które podejmują rodzice w celu zapobiegania niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu młodych ludzi, związanym z sięganiem po papierosy, alkohol i narkotyki.

Zakres badania obejmie **sześć obszarów tematycznych:**

A. Zagrożenia związane z piciem alkoholu i używaniem substancji psychoaktywnych:

- rozpowszechnienie picia alkoholu, palenia tytoniu i używania narkotyków wśród młodzieży oraz częstotliwość sięgania po te substancje;
- wiek inicjacji tytoniowej, alkoholowej oraz narkotykowej;
- ocena dostępności dla młodzieży alkoholu, tytoniu i narkotyków. Pomiar dostępności był oparty na kilku wskaźnikach – ogólnych ocenach badanych, a w przypadku napojów alkoholowych i papierosów – informacjach na temat podejmowanych prób zakupu poszczególnych rodzajów alkoholi i papierosów;
- rozpowszechnienie problemów i szkód związanych z piciem alkoholu i używaniem narkotyków;
- ocena rozpowszechnienia sięgania po substancje psychoaktywne przez innych uczniów w klasie.

B. Zagrożenia związane z przemocą w szkole i środowisku lokalnym:

- poczucie zagrożenia ze strony rówieśników (perspektywa ofiar przemocy)
- uczestnictwo w zdarzeniach związanych z przemocą lub chuligaństwem (perspektywa sprawców).

1.2. Wprowadzenie- profilaktyka szkolna

C. Sytuacja szkolna uczniów:

- wyniki w nauce;
- subiektywna ocena kontaktów z rówieśnikami;
- nieobecności w szkole i ich przyczyny

D. Sytuacja rodzinna uczniów:

- cechy społeczno-demograficzne rodziny;
- subiektywna ocena atmosfery rodzinnej;
- przekonania prawdopodobnych reakcji rodziców na używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież (subiektywne poczucie przyzwolenia ze strony rodziców na sięganie po te substancje);
- relacje uczniów z rodzicami;

E. Różne aspekty życia osób badanych – między innymi:

- sposoby spędzania wolnego czasu;
- ilość pieniędzy do własnej dyspozycji;
- ilość pieniędzy wydawana na zakup papierosów, alkoholu i narkotyków
- częstotliwość korzystania z Internetu w czasie wolnym oraz liczba godzin spędzanych w „sieci” , korzystanie z Internetu w godzinach nocnych
- „przymus” korzystania z Internetu dla poprawy samopoczucia
- częstotliwość gry na automatach i ilość pieniędzy wydawana na ten cel.

F. Postawy i przekonania uczniów dotyczące:

- używania, alkoholu oraz jego wpływu na zachowania i zdrowie,
- ocena ryzyka związanego z używaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów
- oczekiwania uczniów dotyczące efektów związanych z piciem, paleniem i używaniem narkotyków

II. Opis badania

1. Charakterystyka badania

Projekt badawczy: Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną na terenie Łodzi

Klient: Urząd Miasta Łodzi

Autor raportu: Instytut Psychologii Zdrowia PTP
Polskiego Towarzystwa psychologicznego

Konsultacja naukowa: prof. n. dr hab. Jerzy Mellibruda

Koordinacja: Bogusław Praisner

Termin realizacji prac terenowych: maj - czerwiec 2011

Metodologia: badanie ilościowe w formie ankiety audytoryjnej (z zapewnieniem anonimowości)

Długość wywiadu: 40 minut

Próba: 969 uczniów klas trzecich klas gimnazjów
1090 uczniów drugich klas szkół
ponadgimnazjalnych

Liczba badanych osób: 2059 , 100 klas

Analizy statystyczne: SPSS, Excel

2. Cele badania

Podstawowym celem badania była **diagnoza rozpowszechnienia zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez młodzież**. W badaniu pytamy nie tylko o skalę tych doświadczeń, ale również o ich **częstotliwość**, dzięki czemu możliwe jest oszacowanie wielkości populacji młodych ludzi, którzy mają za sobą **pojedyncze eksperymenty** lub **wielokrotne doświadczenia** związane z piciem alkoholu, upijaniem się i używaniem narkotyków.

Ważnym celem projektu było również poznanie **postaw młodzieży** wobec sięgania po różne substancje psychoaktywne, **jej wiedzy na temat skutków używania substancji** oraz **oceny poziomu ryzyka** związanego z używaniem poszczególnych środków. **Informacje te są niezbędne** przy planowaniu i wdrażaniu nowoczesnych strategii oraz programów profilaktycznych.

W badaniu **szczegółowej analizie poddano czynniki** mających wpływ na podaż i popyt na alkohol i narkotyki wśród młodzieży. Analizowano m.in.: **dostępność** papierosów, alkoholu i narkotyków (łatwość zakupu), **psychologiczną dostępność**, czyli subiektywne przekonanie o łatwości/trudności zdobycia/kupienia określonej substancji psychoaktywnej, a także osobiste **przykre doświadczenia** związane z używaniem alkoholu lub narkotyków i **ocenę rozpowszechnienia** używania alkoholu i narkotyków w grupie rówieśniczej – wśród przyjaciół i znajomych.

Zgromadzone informacje na temat doświadczeń związanych z piciem alkoholu i używaniem narkotyków zostały zestawione **z odpowiedziami na pytania** dotyczące: jakości relacji z rodzicami i przyjaciółmi, stosowania przemocy lub podlegania jej. Do ankiety włączono także pytania na temat kontaktów rówieśniczych, co pozwoliło **oszacować wielkość populacji młodzieży**, która czuje się **wykluczona** w swojej grupie rówieśniczej.

3. Metodologia badania

3.1 Przygotowanie próby

Próbę badawczą wylosowano na podstawie danych o strukturze populacji uczniów szkół znajdujących się na terenie miasta Łodzi. **Losowanie klas przebiegało dwustopniowo.** W pierwszym etapie losowano szkoły uwzględniając wielkość populacji uczniów uczęszczających do każdej ze szkół. Prawdopodobieństwo wylosowania szkoły zależało od udziału uczniów danej szkoły w populacji uczniów danego typu klas w całym mieście – im więcej uczniów liczyła szkoła, tym większe było prawdopodobieństwo znalezienia się tej szkoły w próbie badanych szkół. Po wylosowaniu szkół uczestniczących w badaniu dokonywano losowania klas wewnątrz tych szkół na podstawie przygotowanego algorytmu zapewniającego losowy dobór klasy wewnątrz poszczególnych szkół.

Średni błąd oszacowania w klasach trzecich gimnazjum kształtował się na poziomie +/- 2,8%, zaś w klasach drugich ponadgimnazjalnych +/- 2,7%. Badanie przeprowadzono na reprezentatywnej próbie losowej uczniów 100 klas (50 klas z gimnazjum i 50 klas ze szkół ponadgimnazjalnych).

Ankieta została wypełniona przez 2059 uczniów, **ze zbioru wyeliminowano 28 ankiet** z uwagi na znaczną liczbę nieuzasadnionych braków danych (ponad 50% w całej ankiecie) oraz z uwagi na przyczyny wskazane w rozdziale na temat weryfikacji zbioru. **Ostatecznie analizie poddano 2031 ankiet .**

Badane klasy	Liczba badanych uczniów	Odsetek wszystkich badanych
3 klasy gimnazjum	952	46,9%
2 klasy ponadgimnazjalne	1079	53,1%
Razem	2031	100%

Tabela 1: Liczba badanych w poszczególnych rocznikach (po wyeliminowaniu części ankiet z powodów metodologicznych).

3.2. Opis procedury badawczej

W badaniu zastosowano kwestionariusz składający się z 65 pytań; większość stanowiły pytania zamknięte (z możliwością wyboru jednej lub kilku odpowiedzi zgodnie z instrukcją zawartą w każdym pytaniu). Na początku kwestionariusza zamieszczono metryczkę, w której uczestnicy badania określali swoją płeć i wiek, w dalszej części kwestionariusza charakteryzowali swoją sytuację rodzinną (z kim mieszkają) oraz oceniali sytuację materialną swojej rodziny. Ankietę otwierało pytanie dotyczące form spędzania wolnego czasu przez młodzież oraz częstotliwości, z jaką podejmuje ona różne zajęcia pozaszkolne. Kolejne pytania dotyczyły korzystania z Internetu: liczby godzin poświęconych na ten cel, przebywania „w sieci” w godzinach nocnych, potrzeby korzystania z Internetu dla poprawy samopoczucia. W tej części kwestionariusza znalazło się również pytanie o sumę pieniędzy przeznaczanych na gry na automatach w ciągu miesiąca. W dalsze części ankiety zamieszczono bloki pytań dotyczących:

- rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych wśród uczniów. Znalazły się tu pytania o używanie papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy, leków uspokajających i upijanie się w życiu, a także o częstotliwość takich zachowań w ciągu ostatnich 12 miesięcy i 30 dni. Uczniowie odpowiadali na pytanie o częstotliwość sięgania po takie narkotyki jak: marihuana i haszysz (konopie), amfetamina, ecstasy, środki wziewne, kokaina, heroina oraz grzyby halucynogenne, a także o to, jak oceniają prawdopodobieństwo, iż po użyciu konopi doświadczyliby różnych pozytywnych i negatywnych skutków (oczekiwania związane z używaniem marihuany i haszyszu). Podobne pytanie zadano uczniom w kontekście picia alkoholu (pozytywne i negatywne oczekiwania). Uczniów pytano również o wiek inicjacji narkotykowej i nikotynowej, a w przypadku alkoholu o wiek, w którym po raz pierwszy pili piwo, wino oraz wódkę.

3.2. Opis procedury badawczej

- funkcjonowania badanych w grupie rówieśniczej: znalazły się tu pytania o zachowania agresywne i przemocowe wśród uczniów (w kontekście bycia sprawcą i bycia ofiarą), oraz wsparcie otrzymywane od przyjaciół,
- zagadnień dotyczących sytuacji rodzinnej badanych m.in. zasad dotyczących informowania rodziców nt. miejsca przebywania poza domem, spodziewanych reakcji rodziców na picie, palenie oraz używanie narkotyków, oceny kontroli i wsparcia otrzymywanego od rodziców, oceny relacji z mamą i tatą;

W dalszej części kwestionariusz zawierał pytania o negatywne konsekwencje picia i używania narkotyków doświadczane w ostatnich 12 miesiącach. W bloku umieszczono też pytanie o opinię uczniów na temat rozpowszechnienia używania papierosów, alkoholu, narkotyków i dopalaczy oraz upijania się wśród przyjaciół. Pytanie takie zadano także w odniesieniu do picia napojów energetycznych.

Na kolejny blok składały się pytania o dostępność napojów alkoholowych (piwa, wina, wódki) oraz papierosów i przetworów konopi.

Uczniów zapytano również o stopień ryzyka związanego z podejmowaniem różnych zachowań związanych z alkoholem oraz sięganiem po określone narkotyki

3.2. Opis procedury badawczej

Realizację badania prowadzili przeszkoleni ankieterzy, którzy za zgodą dyrektorów szkół, po ich uprzednim zawiadomieniu pismem przesłanym przez Zleceniodawcę wchodzili do klas na jedną godzinę lekcyjną. Osoby przeprowadzające badanie wręczały respondentom ankietę i prosiły o jej zwrot bezpośrednio po wypełnieniu, do specjalnie przygotowanej urny.

Średni czas wypełniania ankiety wynosił około 40 minut.

Osoby uczestniczące w badaniu były informowane, iż służy ono poznaniu problemów młodzieży szkolnej z łódzkich szkół, zostały także dokładnie poinformowane, w jaki sposób zaznaczać wybrane odpowiedzi. Zapewniono ich o pełnej anonimowości badania.

Ankieter był obecny w klasie przez cały czas badania tj. do momentu oddania wypełnionego kwestionariusza przez wszystkich uczestników.

Badani nie kontaktowali się między sobą podczas wypełniania ankiety i nie mieli możliwości zapoznania się z kwestionariuszem wypełnionym przez inną osobę.

3.3. Weryfikacja wiarygodności i kontrola rzetelności zbioru

W przypadku realizowania badania z użyciem ankiet do samodzielnego wypełniania przez respondentów, często konieczne jest dokonanie wtórnej selekcji kwestionariuszy, w których jakość danych budzi wątpliwości.

W celu otrzymania statystyk najlepiej odzwierciedlających rzeczywistą częstotliwość występowania zjawisk wśród badanych uczniów dokonano kilkietapowej selekcji ankiet. Wyłączanie ankiet ze zbioru lub pomijanie odpowiedzi w niektórych pytaniach miało na celu wykluczenie wpływu na wyniki odpowiedzi respondentów, którzy mogli nieuważnie lub nierzetelnie wypełniać kwestionariusz.

Przed rozpoczęciem analiz statystycznych usunięto ze zbioru ankiet, w których braki danych stanowiły więcej niż 50% odpowiedzi, postępując w tym przypadku zgodnie ze standardami europejskich badań ESPAD.

W celu uniknięcia zniekształcenia wyników będącego efektem wpływu typu szkoły ponadgimnazjalnej na odpowiedzi dane zostały poddane *procesowi ważenia*. Proces ważenia polegał na porównaniu struktury badanej populacji uczniów do próby uczniów odpowiadających w badaniu.

W przypadku różnic (nadreprezentacji lub niedoboru uczniów z poszczególnych typów szkół) pomiędzy rzeczywistą strukturą populacji uczniów w Łodzi a strukturą próby przebadanych uczniów nadawano uczniom należącym do danego typu szkoły ponadgimnazjalnej *wagę* zrównującą udział w strukturze badanej próby do struktury populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Łodzi. W procesie ważenia uwzględniono również rozkład płci wśród uczniów klas trzecich gimnazjum oraz uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych.

3.3. Weryfikacja wiarygodności i kontrola rzetelności zbioru

Odpowiedzi respondentów zostały sprawdzone pod względem spójności logicznej pomiędzy odpowiedziami. Kryteria badania spójności logicznej zostały oparte na metodologii stosowanej w ogólnoeuropejskich badaniach ESPAD 2003.

Proces selekcji danych podzielono na dwa etapy: w pierwszym etapie wyselekcjonowano ankiety, w których znajdowało się wiele niespójności logicznych pomiędzy odpowiedziami dotyczącymi używania tych samych substancji; w drugim etapie wyselekcjonowano odpowiedzi respondentów mających skłonność do deklarowania potencjalnie zawyżonego poziomu konsumpcji narkotyków.

W celu wyeliminowania ze zbioru mało wiarygodnych uczniów, którzy wielokrotnie udzielali wewnętrznie sprzecznych odpowiedzi, dokonano szczegółowej analizy wzorów odpowiedzi respondentów. W wyniku przeprowadzonych analiz wytypowano grupę respondentów udzielających niespójnych logicznie odpowiedzi w trzech różnych częściach ankiety:

1. niespójności w pytaniach dotyczących palenia tytoniu oraz picia alkoholu (grupy pytań dotyczących spożycia alkoholu) np respondent twierdzi, że nie pił alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a następnie zaznacza, że pił 3-5 razy w ciągu ostatnich 30 dni
2. niespójności w pytaniach dotyczących używania amfetaminy, ecstasy lub substancji wziewnych;
3. niespójności w deklaracjach dot. używania marihuany, wieku inicjacji narkotykowej oraz inicjacji związanej z używaniem leków uspokajających lub nasennych, np respondent twierdzi, że nigdy nie używał żadnego z narkotyków, a następnie zaznacza, że po raz pierwszy używał amfetaminy w wieku x lat.

3.3. Weryfikacja wiarygodności i kontrola rzetelności zbioru

W wyniku przeprowadzonych analiz statystycznych, wyeliminowano ze zbioru tych respondentów, którzy wykazali się wysokim poziomem niespójności (w co najmniej dwóch spośród trzech części ankiety).

Ze zbioru wyeliminowano także badanych, którzy zaznaczyli, iż używali takie substancje jak: relewin i/lub GHB , to jest środki, które w rzeczywistości nie istnieją.

3.4. Analiza danych

Zebrane dane zostały zakodowane, utworzono bazę komputerową pozwalającą na dokonywanie zarówno prostych jak i zaawansowanych analiz statystycznych. W pierwszym etapie przeprowadzono analizę danych pozwalającą na poznanie rozkładów procentowych odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety (frekwencje). Dalszym krokiem było grupowanie odpowiedzi na kilka pytań i tworzenie wskaźników zmiennych w oparciu o sumę punktów wyliczoną na podstawie odpowiedzi na poszczególne pytania.

Analiza statystyczna pokazała, że odpowiedzi na pewne grupy pytań charakteryzuje wysoka spójność, dlatego możliwe było utworzenie zmiennych: nasilenie używania substancji wśród uczniów, nasilenie agresji i przemocy rówieśniczej, ocena rozpowszechnienia używania substancji w klasie, nasilenie oczekiwań dotyczących picia alkoholu oraz używania alkoholu i narkotyków.

Wszystkie utworzone zmienne charakteryzują się wysoką rzetelnością (Alfa Cronbacha równa co najmniej 0,7 po zaokrągleniu do części dziesiętnych), co oznacza, że każda ze stworzonych skal jest jednorodna i mierzy jedną właściwość.

Oto przykładowy opis tworzenia zmiennych: utworzono zmienną pn. Nasilenie używania substancji psychokatywnych. Zsumowano punkty na podstawie odpowiedzi na poszczególne pytania (pozycje skali) i określono średnią - M oraz odchylenie standardowe -SD.

W taki sam sposób budowano inne zmienne opisane w raporcie.

3.4. Analiza danych

Analizie poddano związki pomiędzy nasileniem używania substancji psychoaktywnych wśród uczniów a różnymi obszarami funkcjonowania psychospołecznego uczniów wg schematu:

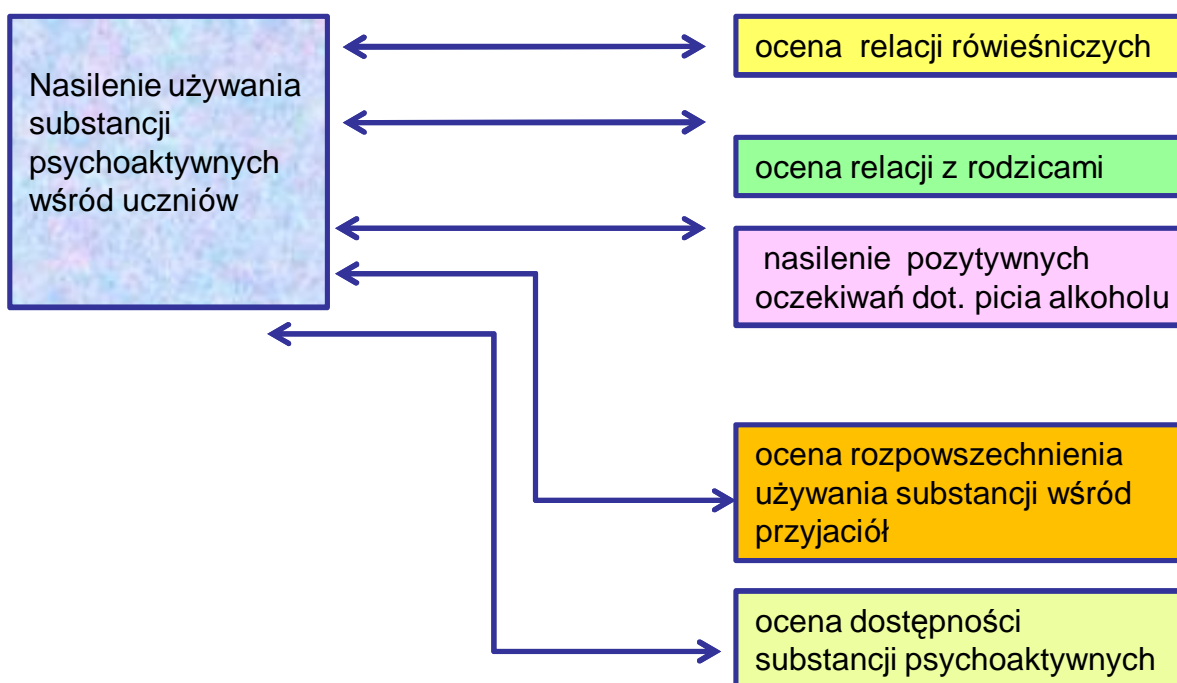

Tabela 2: Związki pomiędzy wybranymi obszarami funkcjonowania psychospołecznego uczniów - schemat analizy wyników.

Wyniki wspomnianych analiz zostały przedstawione w rozdziale „Suplement- Analizy dodatkowe”, niniejszego raportu. W Raporcie dokonano także porównania wyników badania ESPAD zrealizowanego w Łodzi w roku 2007.

3.4. Analiza danych

W opisie wykresów i tabel przedstawiających wyniki badania stosowano następujące symbole:

- **III G**- klasy trzecie gimnazjum (15-16 lat)
- **II PG** –klasy (17-18 lat)
- **G**- gimnazjum, **PG**- szkoła ponadgimnazjalna
- **p<0,001; p<0,01, p<0,05** – różnica istotna statystycznie na poziomie 0,001; 0,01; 0,05.
- **n.i.**- różnica nieistotna statystycznie
- **CHI²**- wynik testu Chi kwadrat – do oceny istotności różnic (ew. test Fischera)
- **ANOVA**- jednoczynnikowa analiza wariancji – do oceny istotności różnic
- **N**- podstawa procentowania - może zmieniać się w każdym z roczników w zależności od liczby uczniów, którzy udzielili odpowiedzi na określone pytanie (pomijano braki danych-na ogół pojedyncze przypadki oraz tzw. systemowe braki danych). Analizując kolejne wykresy warto każdorazowo zwracać uwagę na podstawy procentowania.

III. Prezentacja wyników badania

1. Charakterystyka badanych

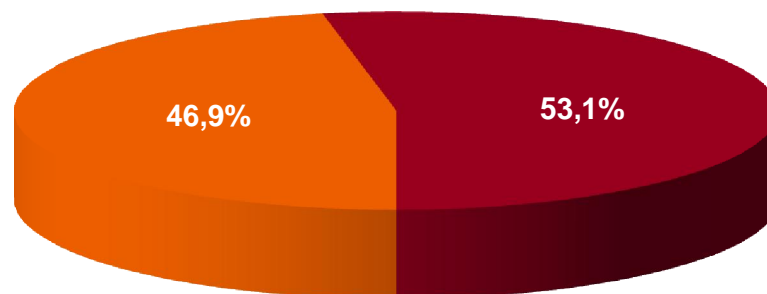

1.1.1. Wiek i płeć

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 952 uczniów z trzecich klas gimnazjów oraz 1079 uczniów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W próbie chłopcy w klasach trzecich stanowili 49,8% badanych osób, w przypadku klas drugich szkół ponadgimnazjalnych 45%. Po zważeniu odsetki te wynosiły odpowiednio: 48,8% i 47,8% i odpowiadały strukturze płci w badanej populacji. Liczebności po nadaniu wag: 952 (klasy 3 G) i 1079 (klasy 2 PG). Średni wiek badanych w klasach III G wynosił 15,07 (SD=0,38), zaś w klasach II PG 17,03 (SD= 0,27).

Wiek

■ III klasy gim. (15-16 lat)

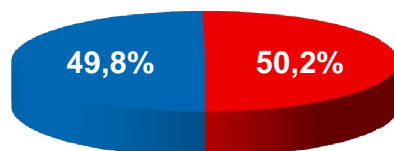
■ II klasy szk. ponadgim. (17-18 lat)

Wykres 1: Wiek badanych.

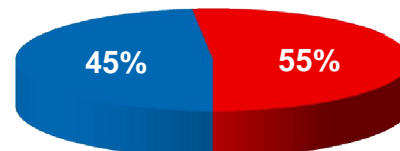
Płeć

III klasy gim.
N=952

II klasy szk. ponadgim.
N=1079

■ chłopcy ■ dziewczęta

■ chłopcy ■ dziewczęta

Wykres 2: Płeć badanych.

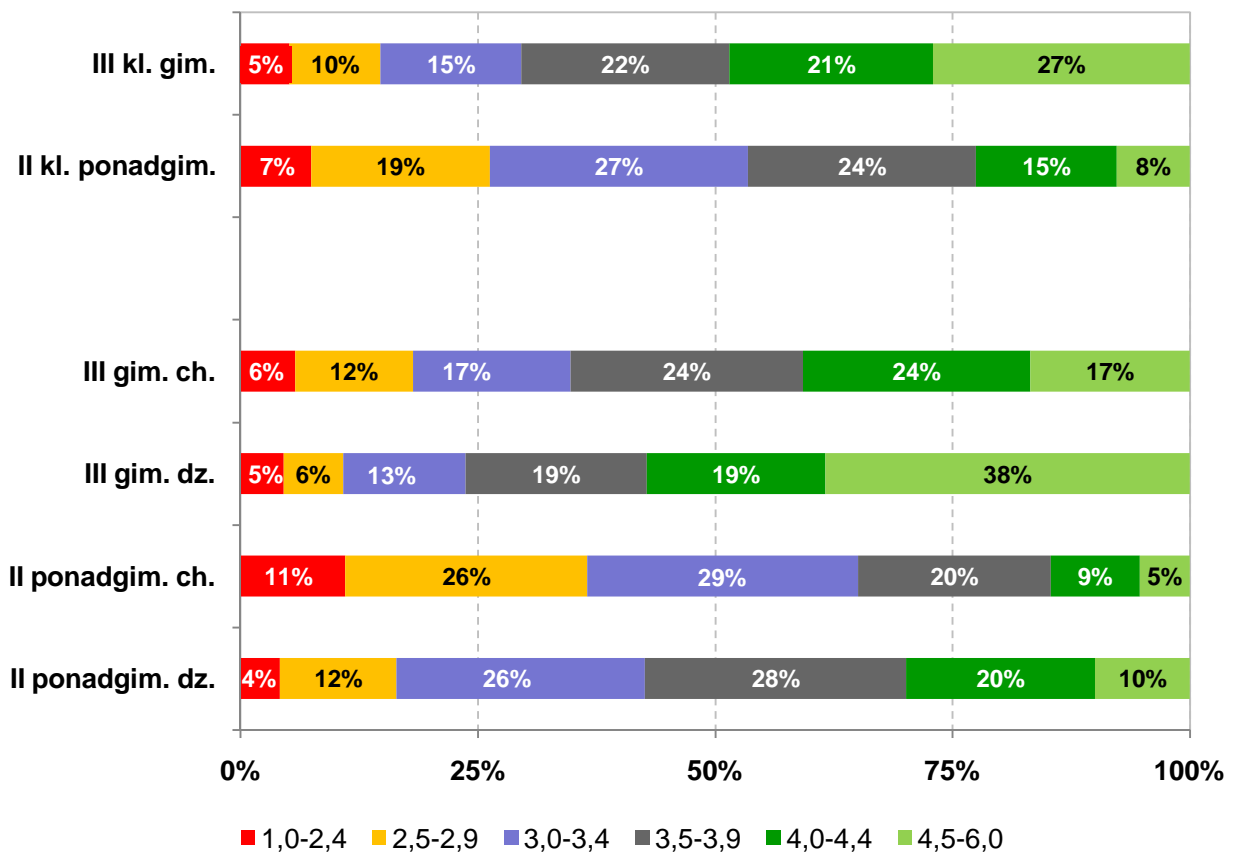
1.1.2. Wyniki w nauce

Lepsze oceny są częściej udziałem młodszych uczniów: 48% uczniów z trzecich klas gimnazjów miało w ostatnim półroczu średnią ocen 4,0 lub wyższą. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych analogiczny odsetek kształtował się na poziomie 23%. Analizując poszczególne grupy wiekowe można zauważyć, iż dziewczęta uczą się zdecydowanie lepiej niż chłopcy. W przypadku uczniów trzecich klas gimnazjów średnią ocen 4,0 lub wyższą uzyskało 41% chłopców i ponad dwukrotnie więcej dziewcząt (57%). Natomiast w przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych analogiczne odsetki wynoszą 14% i 30%.

Średnia ocen

W którym przedziale mieści się średnia Twoich ocen na koniec ostatniego półrocz?

Wykres 3: Wyniki w nauce – klasy III gimnazjum i klasy II szkół ponadgimnazjalnych.

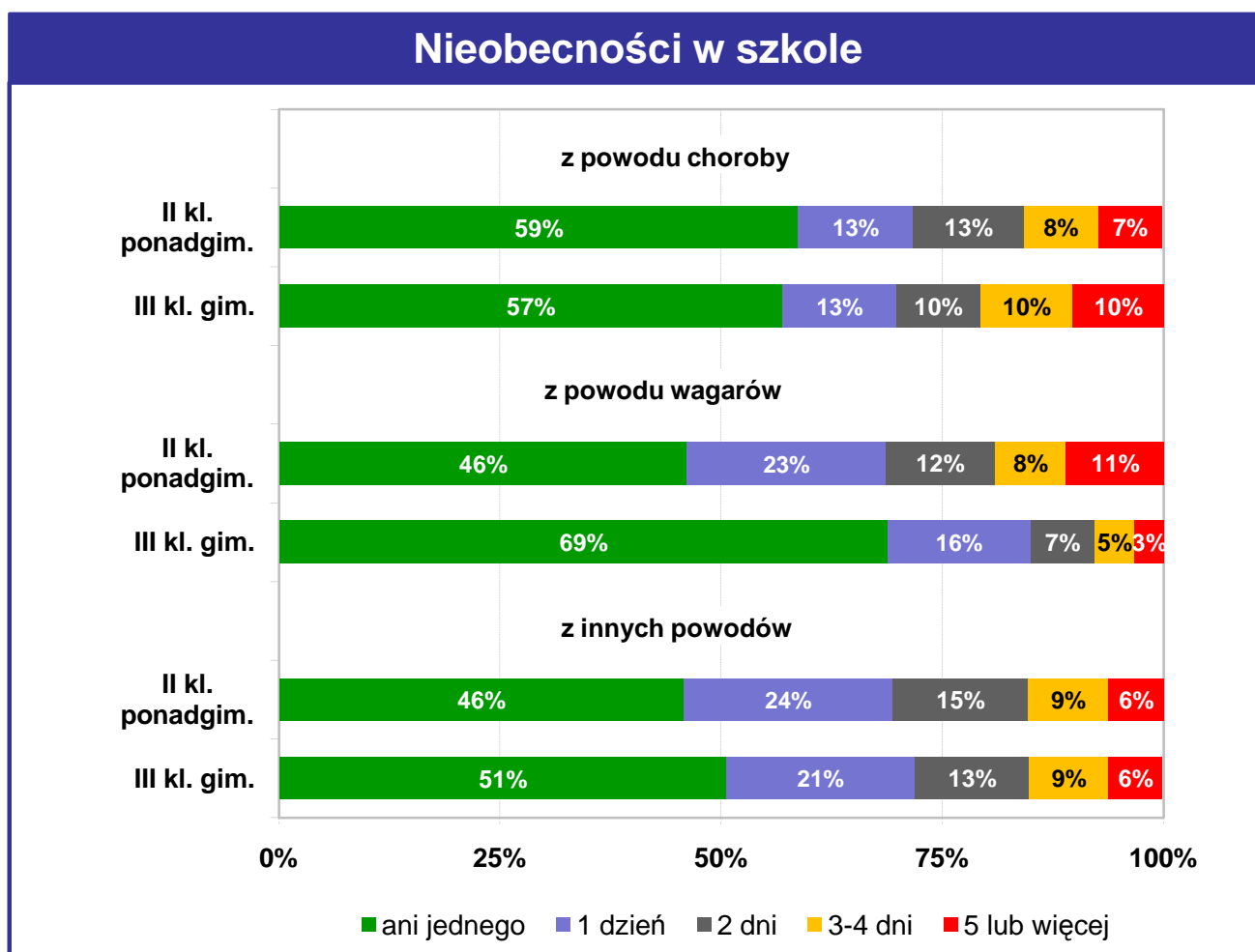
	N
III kl. gim.	939
II kl. ponadgim.	1067
III kl. gim. chłopcy	456
III kl. gim. dziewczęta	483
II kl. ponadgim. chłopcy	509
II kl. ponadgim. dziewczęta	559

1.1.3. Nieobecności w szkole

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, z powodu choroby co najmniej 3-4 dni zajęć opuściło 15% uczniów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych i 20% z trzecich klas gimnazjum. Częściej w przypadku starszych uczniów zdarzały się nieobecności z powodu wagarów: przynajmniej 3-4 dni z tego powodu opuściło 19% uczniów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W gimnazjum odsetek ten był niższy niż w przypadku nieobecności z powodu choroby i wynosił 8%. W analizowanym okresie z innych powodów 3-4 dni zajęć szkolne lub więcej opuściło 15% uczniów starszych i tyle samo uczniów młodszych.

Wykres 4: Nieobecności w szkole. **Uwaga:** na pytanie nie odpowiedziało 111 uczniów gimnazjum i 162 uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

	N
III kl. gim.	841
II kl. ponadgim.	917

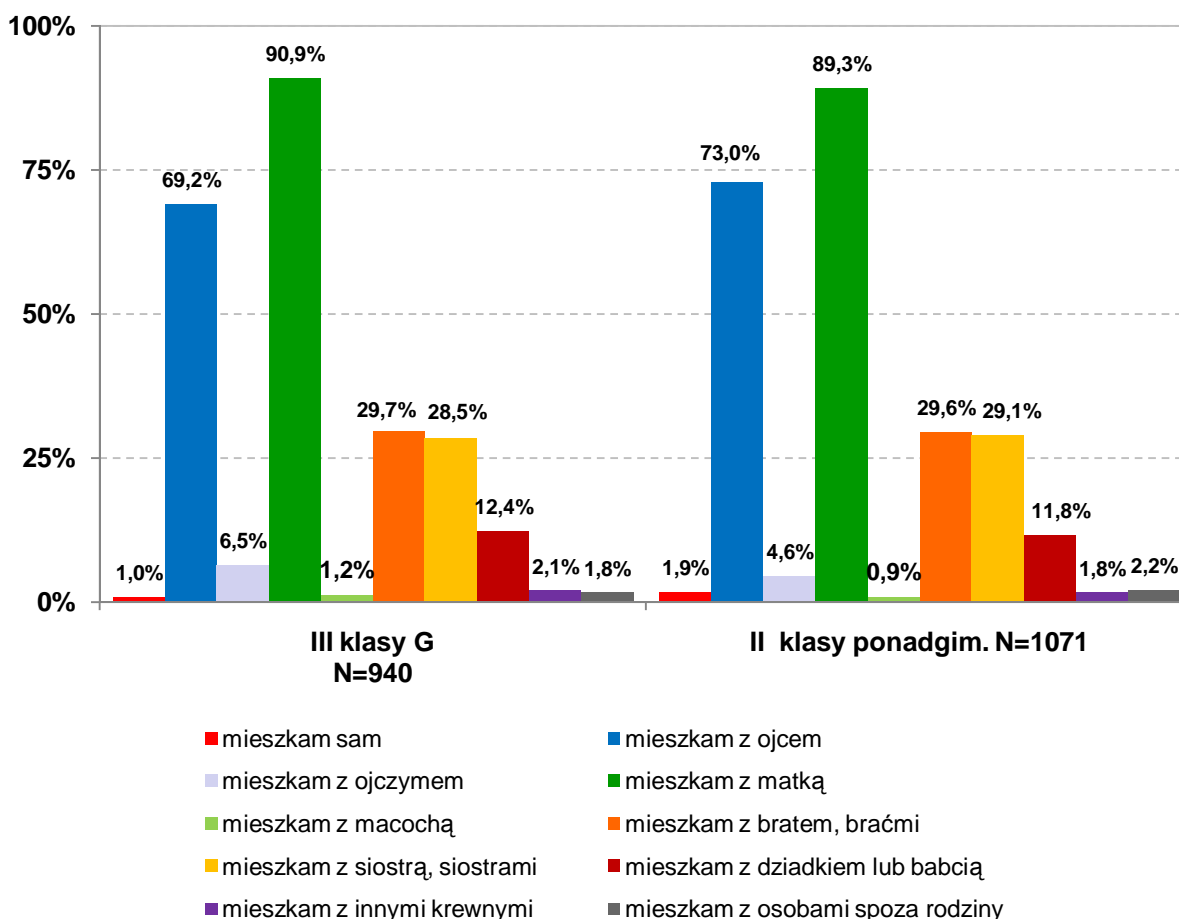

1.1.4. Rodziny badanych

Analizując odpowiedzi gimnazjalistów możemy stwierdzić, iż 90,9% spośród nich mieszka obecnie razem z matką, a 69,2% z ojcem. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych podobny odsetek mieszka z matką (89,3%), z ojcem zaś nieco wyższy (73%). Z ojczymem lub macochą mieszka 7,7% gimnazjalistów i 5,5% respondentów ze starszej badanej frakcji. Co ósmy piąty gimnazjalista mieszka razem z babcią lub dziadkiem (12,4%), w szkołach ponadgimnazjalnych odsetek ten wynosi 11,8%. Niewielki odsetek badanych (1,8% gimnazjalistów i 2,2% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych) mieszka z osobami spoza rodziny.

Osoby, z którymi mieszka respondent

Wykres 5: Odsetki uczniów, którzy wskazali, że mieszkają z wymienionymi osobami. UWAGA: odsetki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną kategorię z listy.

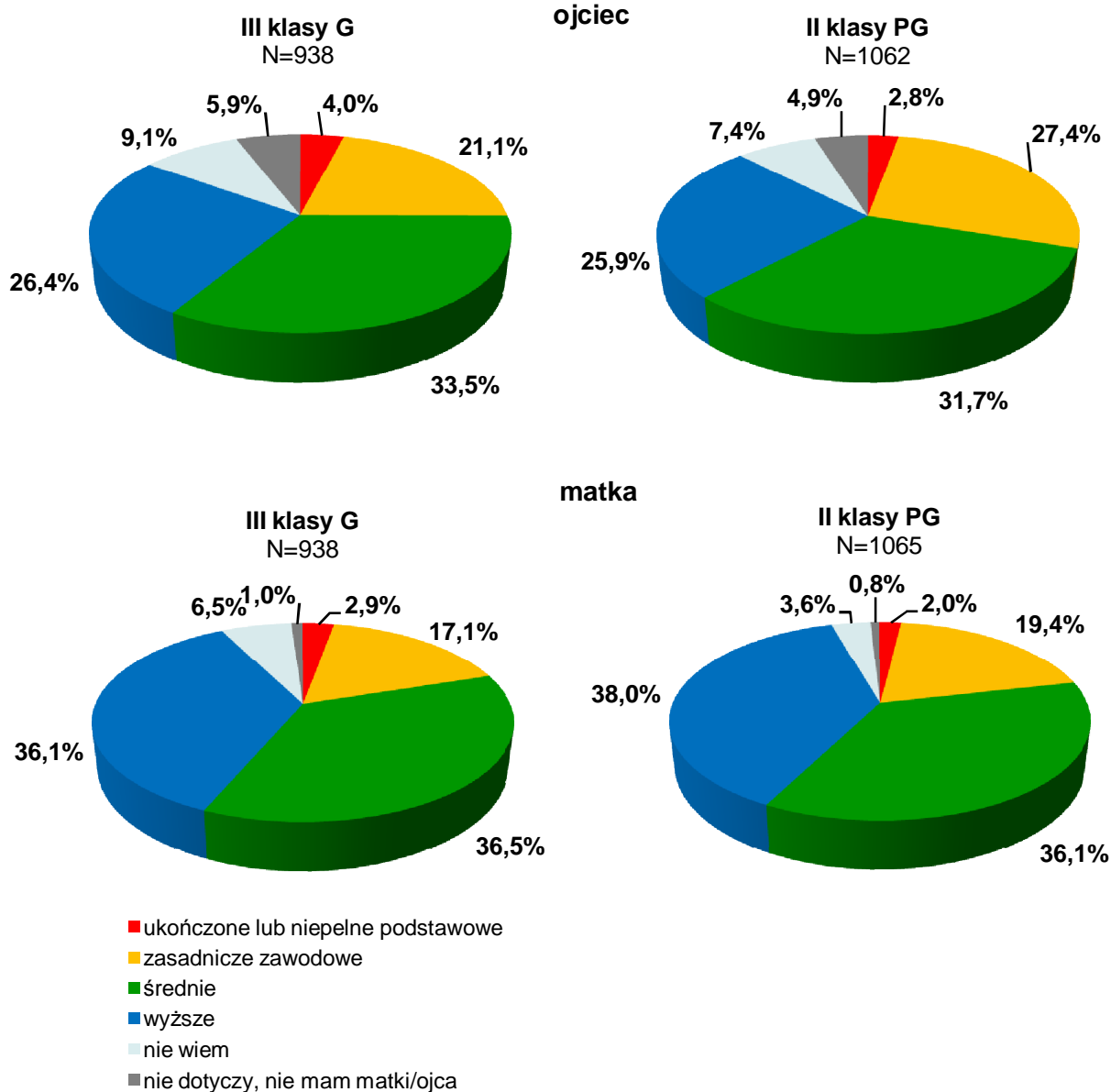

1.1.5. Wykształcenie rodziców

Wykształcenie rodziców

Jakie jest wykształcenie Twojego ojca? Jak jest wykształcenie Twojej matki?

Wykres 6: Wykształcenie matki i ojca – porównanie pomiędzy rocznikami.

1.1.5. Wykształcenie rodziców

Jak wynika z deklaracji badanej młodzieży zarówno rodzice gimnazjalistów, jak i rodzice uczniów szkół ponadgimnazjalnych najczęściej posiadają wykształcenie średnie lub wyższe. Co trzeci badany gimnazjalista (33,5%) i niemal co trzeci uczeń drugich klas szkół ponadgimnazjalnych (31,7%) przyznaje, że ich ojcowie mają wykształcenie średnie. Nieco wyższe odsetki badanych wskazują na średni poziom wykształcenia swoich matek – 36,5% wśród gimnazjalistów i 36,1% w starszej grupie badanych.

26,4% gimnazjalistów wskazuje, iż ich ojcowie legitymują się dyplomem wyższej uczelni, 36,1% wskazuje na wyższe wykształcenie swojej mamy. Wśród uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynoszą odpowiednio 25,9% i 38%.

Wykształcenie zawodowe – jak wynika z deklaracji uczniów – posiada 21,1% ojców i 17,1% matek. Wśród starszej badanej młodzieży tj. uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych odsetek ojców z wykształceniem zawodowym jest wyższy. Ponad ¼ badanych przyznała, iż ich ojciec posiada wykształcenie zawodowe (27,4%), niemal 1/5 wskazała na takie wykształcenie w przypadku swojej matki (19,4%).

Jedynie 4% badanych gimnazjalistów stwierdziło, iż ich ojcowie mają wykształcenie podstawowe, a 2,9% uczniów z tej grupy zadeklarowało, że takie wykształcenie mają ich matki. W grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych odsetki te były podobne i wynosiły w przypadku ojców: 2,8% , a w przypadku matek – 2 %.

Na uwagę zasługuje grupa uczniów, którzy nie byli zorientowani, jakie wykształcenie posiadają ich rodzice. 9,1% uczniów szkoły gimnazjalnej i 7,4% w starszej grupie nie wiedziało, jakie wykształcenie posiada ich ojciec, w przypadku matek takiej wiedzy nie miało (nie deklarowało) 6,5% gimnazjalistów i 3,6% uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych.

Prawdopodobnie, kwestia wykształcenia nie była dla tej grupy badanych przedmiotem rozmów z rodzicami np. przy okazji formułowania własnych planów związanych z edukacją albo z jakichś powodów ta część młodzieży nie chciała wypowiadać się na ten temat.

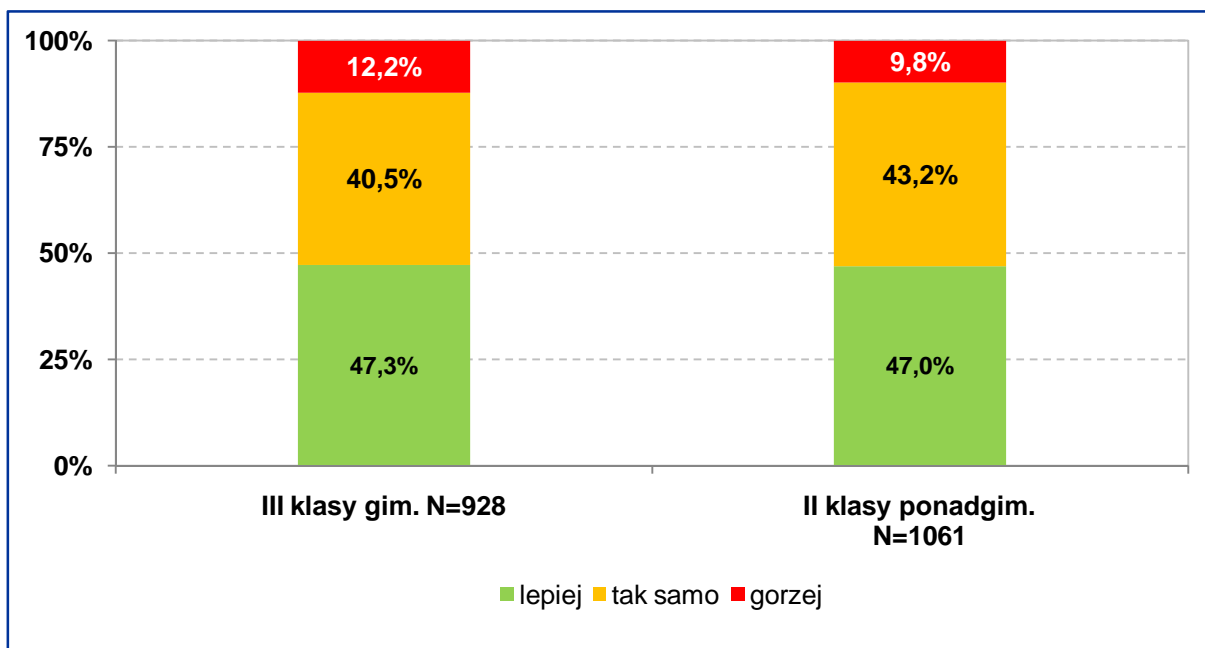

1.1.6. Warunki materialne rodziny

Warunki materialne rodziny

Jak powodzi się Twojej rodzinie w porównaniu z innymi rodzinami w Polsce?

Wykres 7: Ocena sytuacji materialnej rodziny – porównanie pomiędzy rocznikami.

Badani dość dobrze oceniają warunki finansowe własnej rodziny. Przekonanie, iż własna rodzina ma się lepiej w porównaniu z innymi rodzinami w Polsce wyraziła niemal połowa uczniów z trzecich klas gimnazjum (47,3%) oraz prawie połowa uczniów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych (47,0%).

Co ósmy badany uczeń w gimnazjum stwierdził, iż warunki materialne w jego rodzinie są gorsze w porównaniu z innymi rodzinami w Polsce (12,2%). Opinię taką wyraził co dziesiąty z uczniów drugiej klasy szkoły ponadgimnazjalnej (9,8% uczniów).

Przekonanie, że własna rodzina ma się podobnie jak inne rodziny w Polsce (nie wiemy jednak dokładnie, jaka ocena kryje się pod tym sformułowaniem: dobrze czy źle) wyraziło przeszło 2/5 badanych – 40,5% gimnazjalistów oraz 43,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

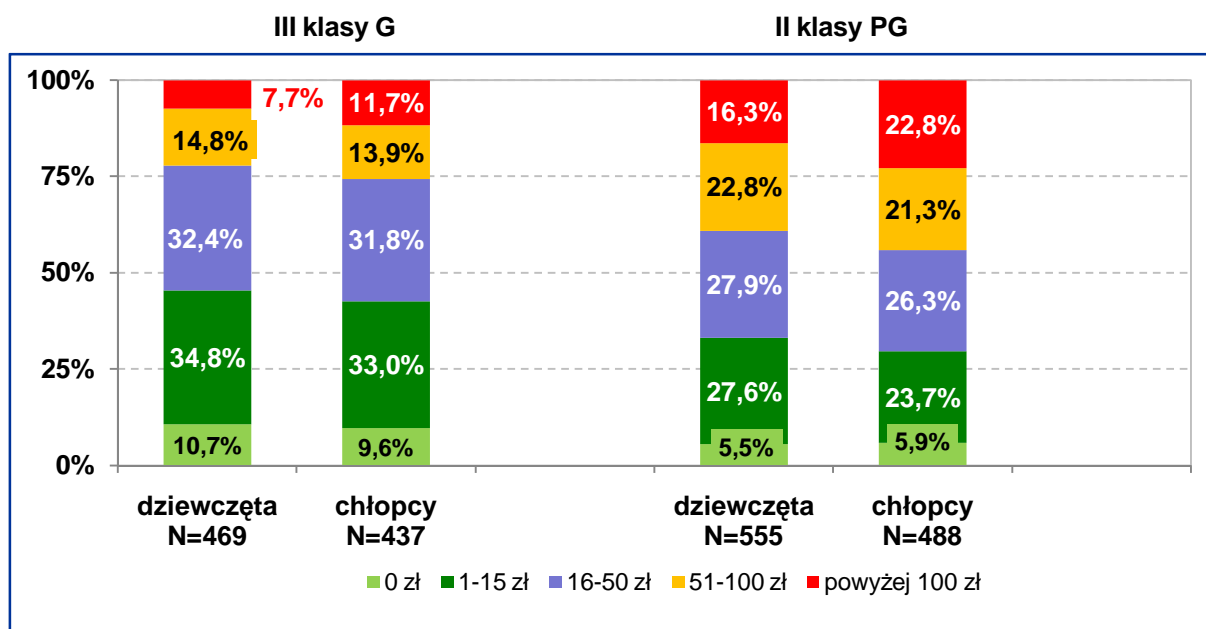
1.1.7. Wydatki na własne potrzeby

Wydatki uczniów przeznaczane na własne potrzeby rosną wraz z wiekiem badanych osób. 1/3 dziewcząt uczących się w gimnazjum deklaruje, iż wydaje tygodniowo na własne potrzeby (bez kontroli ze strony rodziców) kwotę nie przekraczającą 15 zł (34,8%). W przypadku chłopców z tej grupy wiekowej odsetek ten wynosi 38,1%. W szkołach ponadgimnazjalnych takie wydatki deklarowało 27,6% dziewcząt i 23,7% chłopców. Prawie połowa uczniów szkół gimnazjalnych - 47,2% uczennic i 45,7% chłopców- stwierdziła, że jej wydatki na własne potrzeby wynoszą od 16 do 100 zł. W przypadku starszych badanych: wydatki na poziomie 16-100 zł deklarowało 50,7% dziewcząt i 47,6% chłopców. 7,7% szesnastoletnich uczennic zadeklarowało, że wydaje tygodniowo więcej niż 100 zł, w przypadku chłopców odsetek ten wynosił 11,7%. W grupie starszych uczniów wydatki na poziomie powyżej 100 zł tygodniowo deklarowały istotnie wyższe odsetki badanych- 16,1% uczennic i prawie 23% chłopców. **Oznacza to, że co szósta dziewczyna i niemal co czwarty chłopak z tej frakcji wiekowej wydaje na swoje potrzeby poza kontrolą rodziców ponad 400 zł miesięcznie. Szczegółowe analizy wykazały, że istnieje związek pomiędzy sumą pieniędzy wydawaną przez młodych ludzi bez kontroli rodziców a rozpowszechnieniem picia alkoholu i używania marihuany w ost. miesiącu. Było ono większe wśród uczniów dysponujących większymi kwotami.**

Wydatki na własne potrzeby

Ile pieniędzy zwykle wydajesz na swoje potrzeby bez kontroli ze strony rodziców?

Wykres 8: Tygodniowe wydatki uczniów na własne potrzeby (bez kontroli rodziców) – wyniki w podziale na płeć.

1.2. Jak wypoczywają łódzkie nastolatki?

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

Badanie pozwoliło m.in. poznać preferencje uczniów w zakresie sposobów spędzania wolnego czasu. Respondenci deklaruowali jak często poświęcają swój wolny czas różnym „przyjemnościom”: graniu w gry komputerowe, aktywnemu uprawianiu sportu, czytaniu książek, wieczornemu wychodzeniu z przyjaciółmi, wychodzeniu ze znajomymi do centrum handlowego, używaniu Internetu dla przyjemności, graniu na automatach do gier itp.

W kilku przypadkach odnotowano istotne różnice pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców preferujących określone sposoby spędzania wolnego czasu:

- chłopcy zdecydowanie częściej niż dziewczęta **grają w gry komputerowe**: prawie codziennie gra ponad połowa młodszych uczniów (57,9%) i co trzeci starszy uczeń (37,2%). W klasach trzecich gimnazjum gra prawie codziennie niemal dwa razy więcej dziewcząt (14,6%) niż w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych (8,3%). **Badanie pokazuje, że wśród starszej młodzieży wyraźnie spada częstotliwość grania na komputerze**. Warto zauważyć, że w klasach trzecich gimnazjum w taki sposób nie spędza czasu wolnego zaledwie 1,9% chłopców, a w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych 4,4%.
- chłopcy częściej niż dziewczęta **aktywnie uprawiają sport**; prawie codziennie w ten sposób spędza czas wolny 28,1% dziewcząt i 52,1% chłopców w gimnazjach. **Niepokojącym sygnałem wydaje się natomiast dość wyraźny spadek liczby młodzieży aktywnie uprawiającej sport w szkołach ponadgimnazjalnych** – odsetek tych, którzy deklaruowali iż prawie codziennie aktywnie uprawiają sport spadł tu do 18,4 % w grupie dziewcząt, a w grupie chłopców do 41%.
- z kolei dziewczęta w gimnazjach częściej niż chłopcy **czytają książki dla przyjemności**; prawie codziennie w ten sposób czas wolny spędza niemal co piąta uczennica (19,0%), w przypadku chłopców z tego samego rocznika odsetek ten kształtuje się na poziomie 8,9% (co dwunasty). Wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych czytelnictwo kształtuje się na podobnym poziomie jak w gimnazjum. Dla przyjemności prawie codziennie książki czyta tu 10,9% chłopców, w przypadku dziewcząt 16,9%.
- **wieczorne wyjścia z przyjaciółmi** są popularnym stylem wypoczyniania wśród łódzkiej młodzieży. W taki sposób prawie codziennie czas wolny spędza niemal co ósmy uczeń kształcący się w szkole ponadgimnazjalnej (13,6%) i co dziesiąta uczennica (10,5%), w gimnazjum: uczniowie -12,5%, a uczennice- 12,4%.

Odnotowano różnice między odsetkami młodszych i starszych badanych spędzających w ten sposób czas wolny, co najmniej raz w tygodniu. Z taką częstotliwością wychodzi z przyjaciółmi 42,9% chłopców oraz 43,4% dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych i istotnie mniej- 24,2% dziewcząt i 26,8% chłopców z gimnazjum.

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

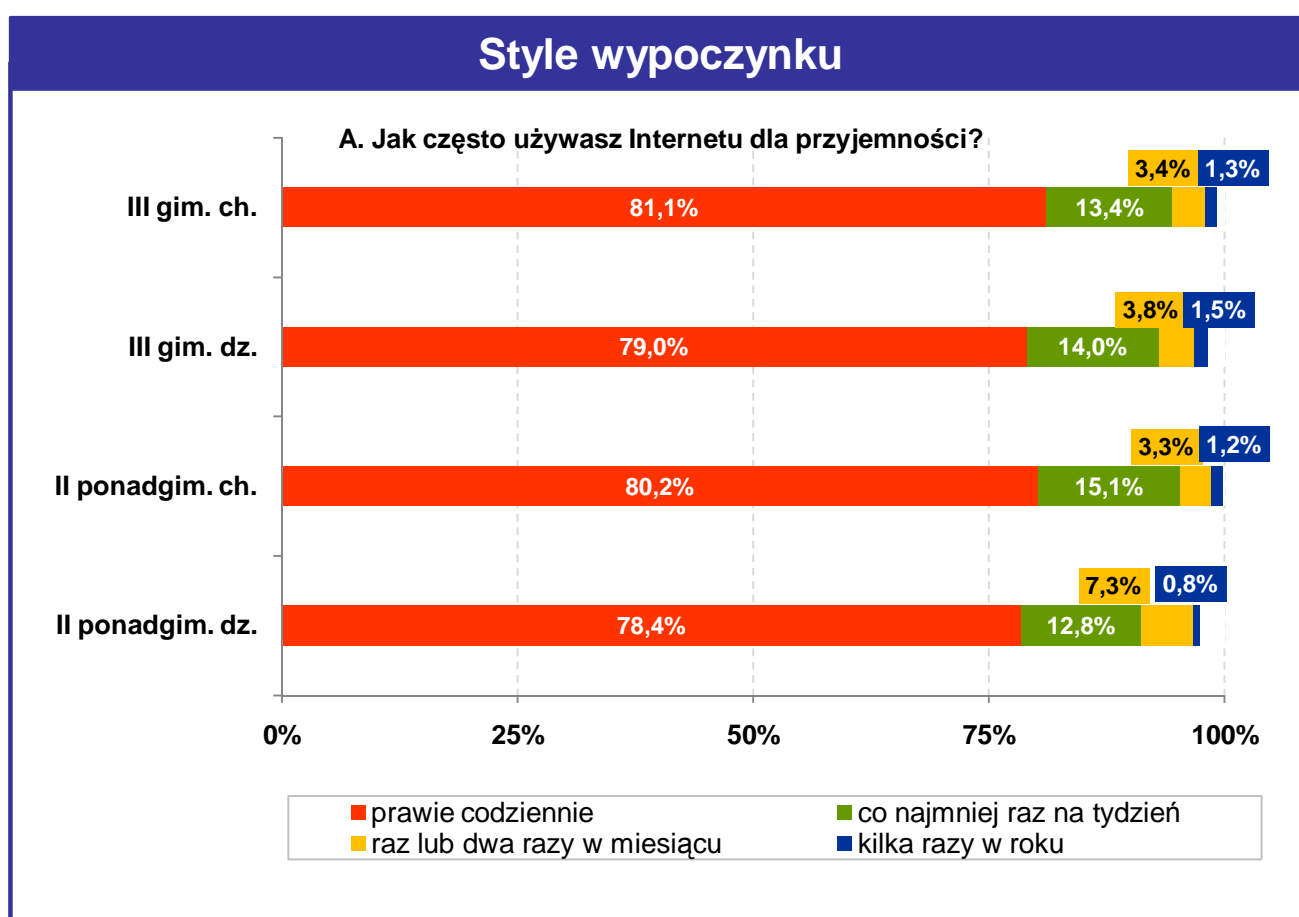
- **własne hobby** posiada od 86,1% do 88,2% dziewcząt oraz od 87,6% – 93,6% chłopców. Chłopcy częściej niż dziewczęta poświęcają mu czas prawie codziennie. Zarówno w przypadku chłopców jak i dziewcząt odsetki tych, którzy poświęcają wolny czas na swoje hobby bardzo często tj. prawie codziennie, maleją wraz z wiekiem. W klasach trzecich gimnazjum swoim hobby prawie codziennie zajmuje się codziennie ponad 2/5 uczniów (40,5%) i co trzecia uczennica (31,4%), a w klasach drugich 2/5 uczniów (33,5%) 40,5% uczniów i niemal co czwarta (23,9%).
- **wychodzenie ze znajomymi do centrum handlowego**, chodzenie po parku, ulicach dla przyjemności, podobnie jak wychodzenie z nimi wieczorami, jest także popularnym sposobem spędzania wolnego czasu. Taki styl wypoczynku deklarowało od 95,9% do 98,2% badanych. Młodszy uczniowie częściej niż starsi spędzają w ten sposób czas prawie codziennie. Do codziennego chodzenia do centrów handlowych, po ulicach i parkach dla przyjemności przyznało się 28,5% chłopców i 35,9% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum i odpowiednio: 23,5% i 22,3% dziewcząt z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Oznacza to, że ta forma spędzania czasu jest szczególnie popularna wśród dziewcząt.
- chłopcy zdecydowanie częściej niż dziewczęta **grają na automatach do gier**; taką formę rozrywki uprawia mniej więcej co czwarty badany chłopak (27,8% w szkołach ponadgimnazjalnych i 22,5% w gimnazjach). W przypadku dziewcząt odsetki te są znacznie niższe i wynoszą odpowiednio: 9,1% i 15,4%). Osoby grające prawie codziennie lub codziennie stanowią wśród badanych pojedyncze przypadki.
- w **lotto gra** 32,5% - 35,7% uczennic oraz 37,7% - 44,6% uczniów, chłopcy grają więc częściej niż dziewczęta. Na ogół badani w taki sposób spędzają wolny czas kilka razy w roku. Można więc uznać, że z tej formy rozrywki łódzcy uczniowie korzystają sporadycznie.

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

- **używanie Internetu dla przyjemności** zadeklarowało od 97,4% do 99,2% łódzkich uczniów, z czego ogromny odsetek w każdym roczniku (ponad $\frac{3}{4}$) wypoczywa w ten sposób prawie codziennie. W przypadku dziewcząt odsetek korzystających z Internetu z taką częstotliwością wynosi 79% w gimnazjach i 78,4% w szkołach ponadgimnazjalnych, wśród chłopców odpowiednio: 81,1% i 80,2%. Wyniki te oznaczają, że w Łodzi świat Internetu jest ważną częścią codziennego życia młodych ludzi, może on być źródłem wartościowej wiedzy i cennych informacji, ale także źródłem wielu różnych zagrożeń (przemoc, agresja, ryzykowne zachowania seksualne), czasami prowadzących do poważnych zaburzeń, w tym uzależnienia. Rzadziej niż kilka razy w roku korzysta z Internetu dla przyjemności zaledwie od 0,8% do 2,6% badanych.

Wykres 9 A: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – używanie Internetu dla przyjemności.

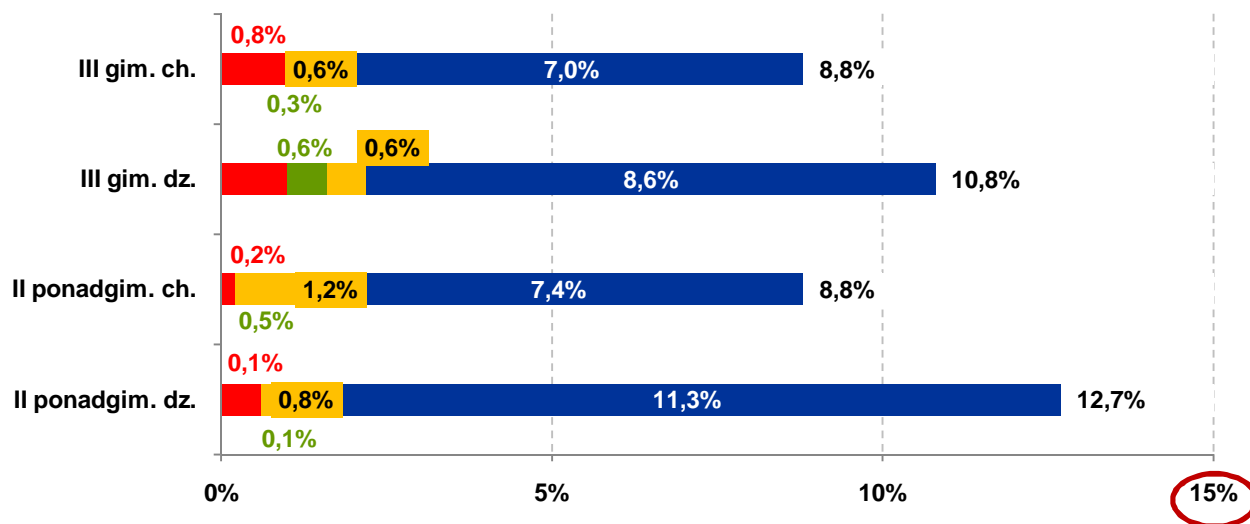

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

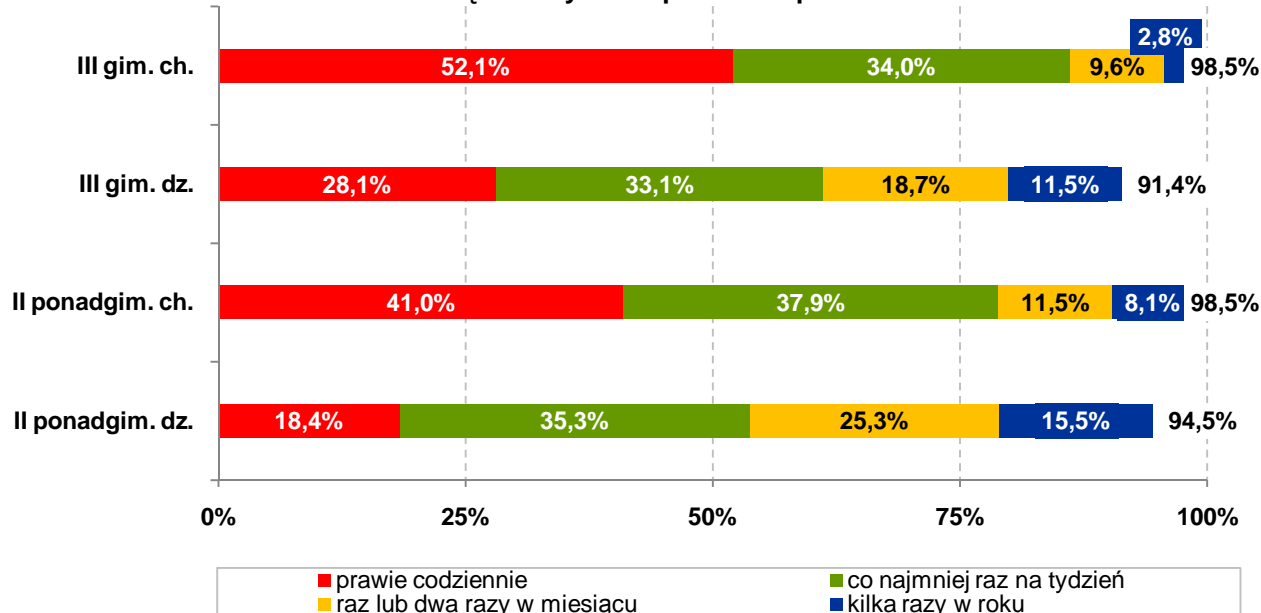

Style wypoczynku

B. Jak często grasz w konkursach sms-owych?

C. Jak często aktywnie uprawiasz sport?

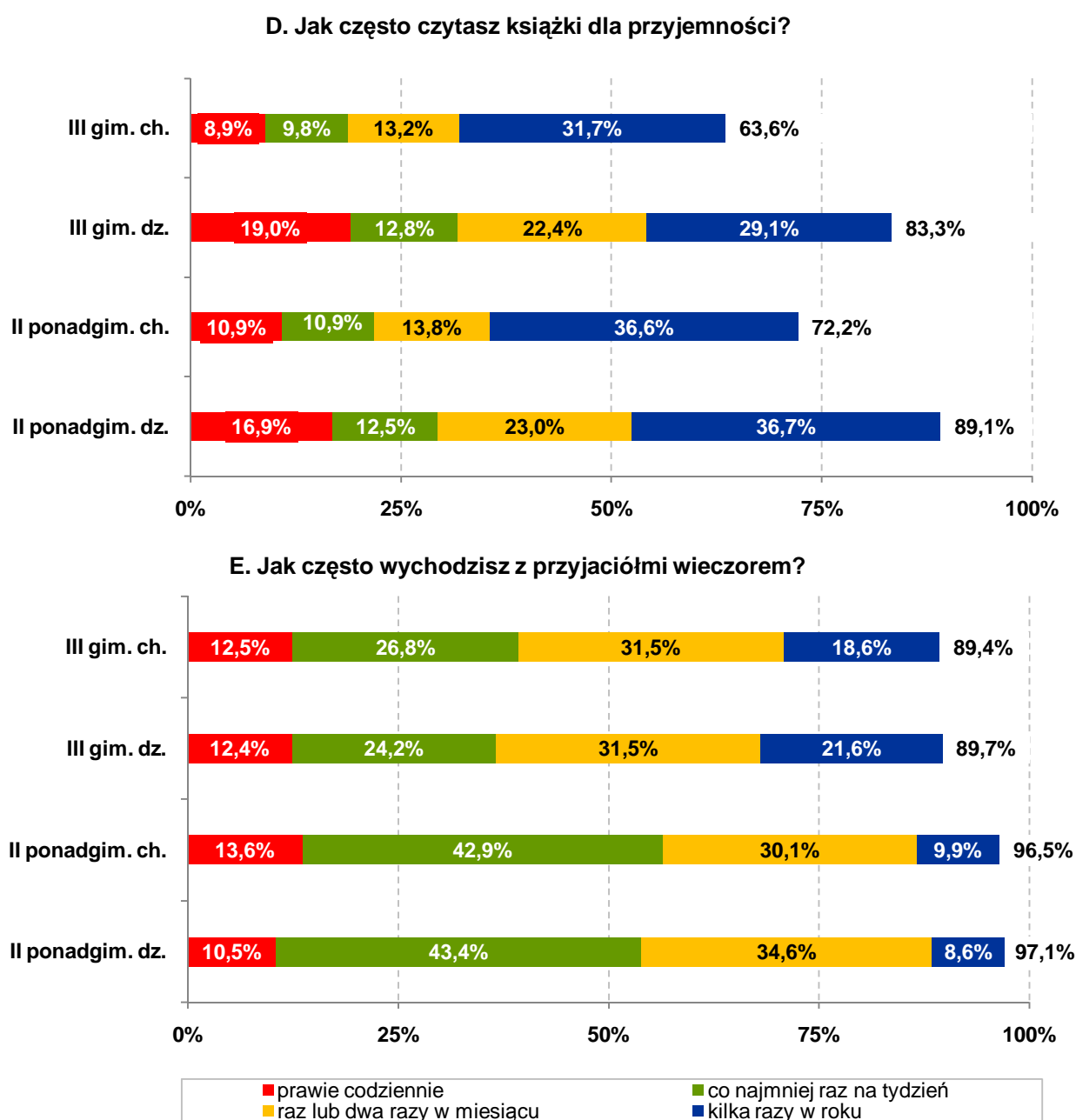
Wykres 9 B i C: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – granie w konkursach sms-owych, aktywne uprawianie sportu.

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

Style wypoczynku

Wykres 9 D i E: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – czytanie książek dla przyjemności, wychodzenie z przyjaciółmi wieczorami.

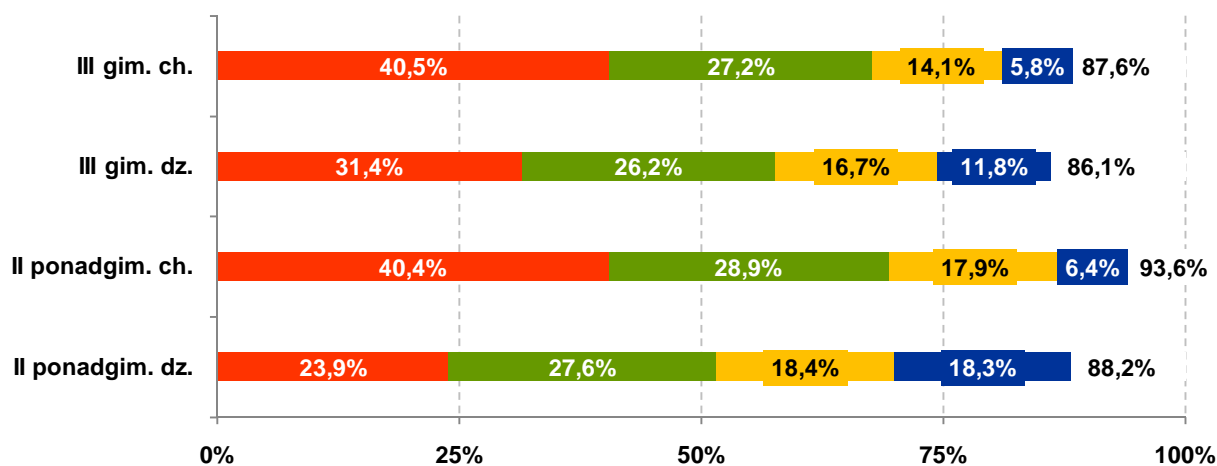

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

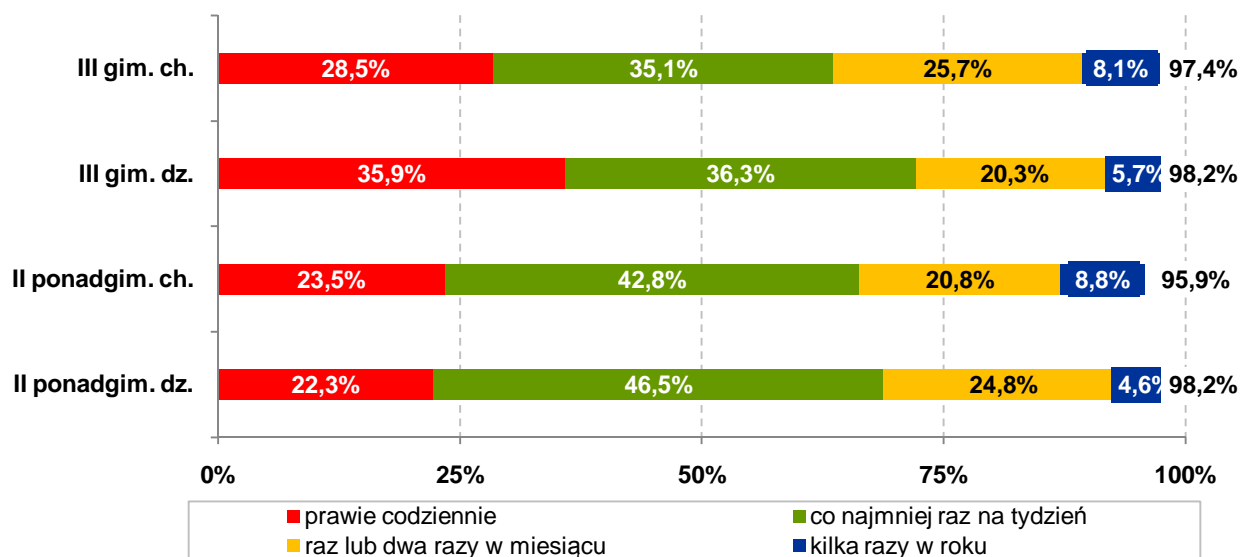

Style wypoczynku

F. Jak często realizujesz jakieś swoje hobby?

G. Jak często chodzisz ze znajomymi do centrum handlowego, po ulicach, do parku, itp. tylko dla przyjemności?

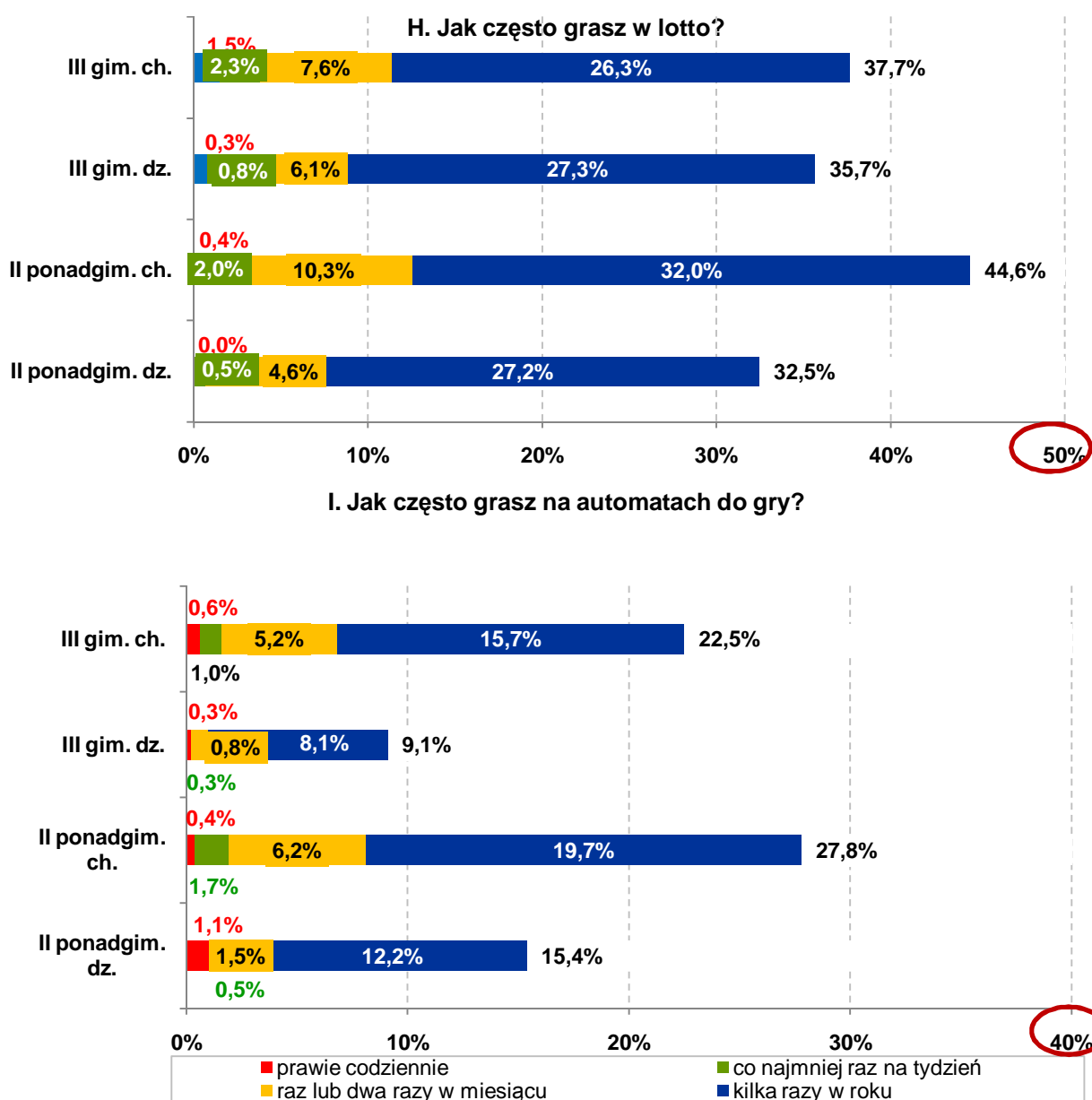
Wykres 9 F i G: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – realizowanie hobby, chodzenie ze znajomymi do centrum handlowego, po ulicach, do parku, itp., tylko dla przyjemności.

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

Style wypoczynku

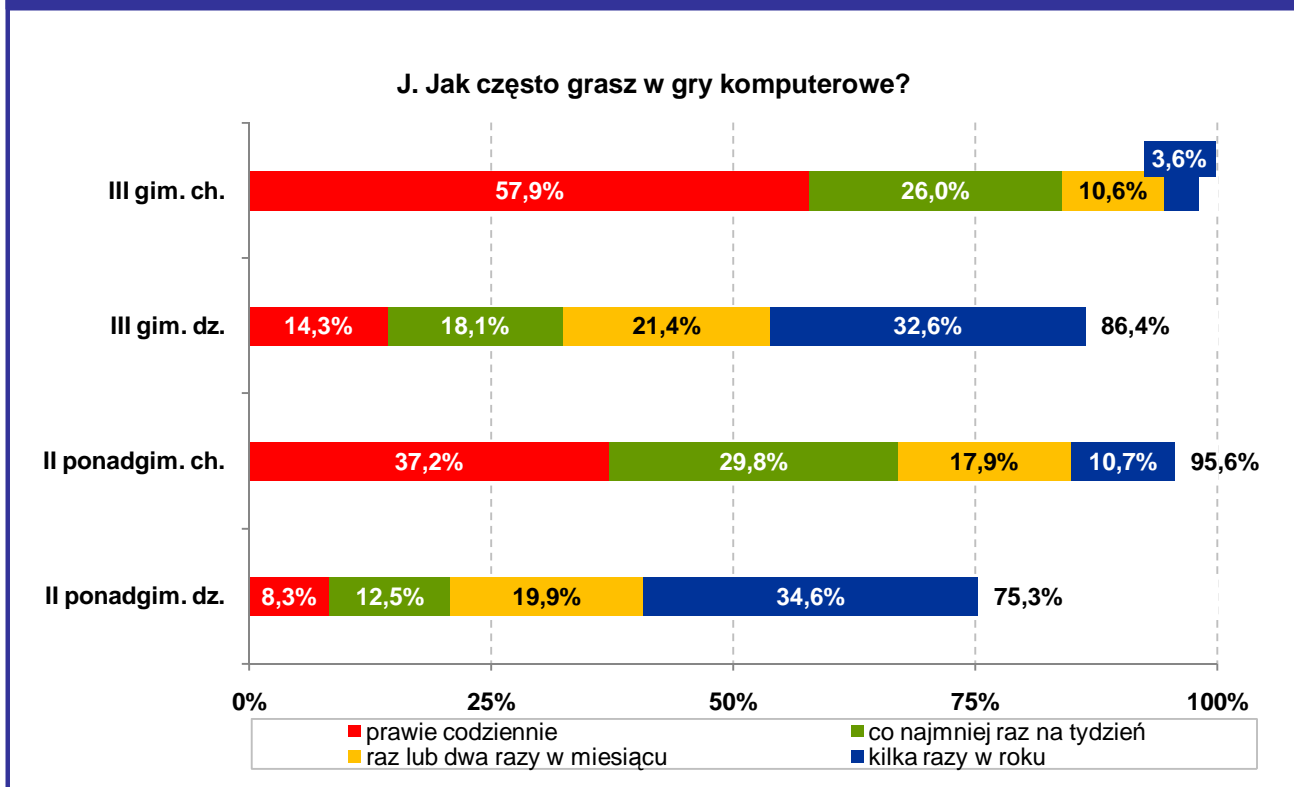
Wykres 9 H i I: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – granie w lotto, granie na automatach.

1.2.1. Częstotliwość korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu

Style wypoczynku

Wykres 9 J: Częstotliwość podejmowania różnych form aktywności w czasie wolnym – granie w gry komputerowe.

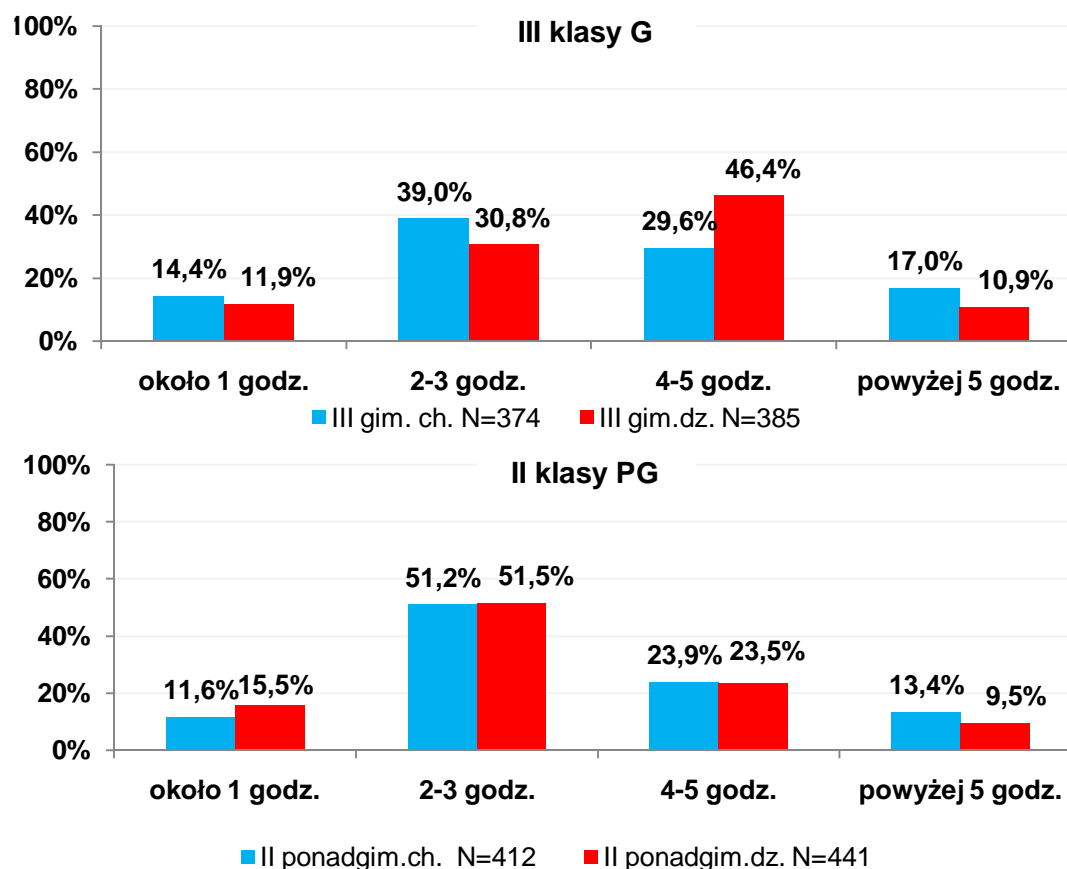
	N
II kl. ponadgim. dziewczęta	562
II kl. gim. chłopcy	514
III kl. ponadgim. dziewczęta	487
III kl. ponadgim. chłopcy	462

1.2.2. Liczba godzin spędzanych „w sieci” internetowej przez uczniów

Liczba godzin spędzanych w Internecie

Wykres 10: Liczba godzin spędzanych (zazwyczaj) w ciągu dnia „w sieci” przez badanych często korzystających z Internetu. Procentowanie do osób korzystających z Internetu prawie codziennie. Dane w podziale na płeć – klasy III G i II PG.

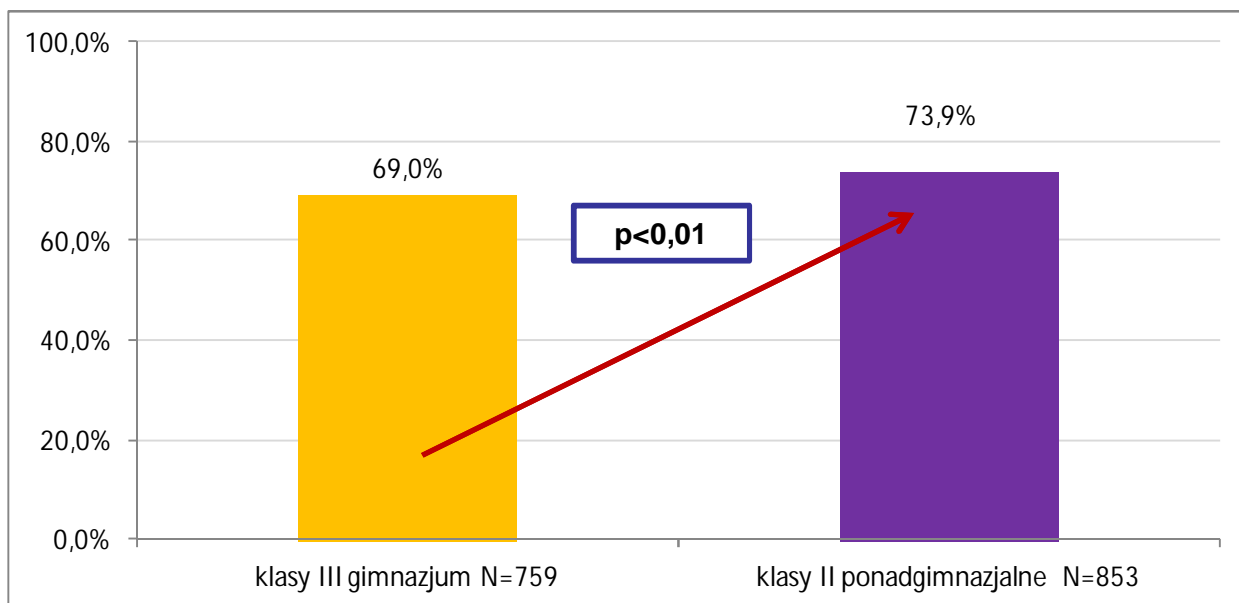
Uczniów, którzy wskazali, że codziennie lub prawie codziennie korzystają w czasie wolnym z Internetu zapytano, ile czasu poświęcają na ten rodzaj aktywności. Jak pokazuje wykres 10, co drugi uczeń i uczennica szkoły ponadgimnazjalnej spędza w sieci zazwyczaj 2-3 godziny w ciągu dnia. Wśród uczniów, którzy korzystają z Internetu przez 4 i więcej godzin dziennie – jest 46,6% chłopców i 57,7% dziewcząt w klasach trzecich gimnazjum oraz odpowiednio 37,3% chłopców i 33% dziewcząt w klasach drugich ponadgimnazjalnych. Badanie pokazuje, że **problem długotrwałego przebywania w sieci dotyczy więc w Łodzi przede wszystkim uczniów trzecich klas gimnazjum – niemal co drugiego chłopca i co drugiej dziewczyny. W przypadku uczniów drugich klas ponadgimnazjalnych – co trzeciego chłopca i co trzeciej dziewczyny.**

1.2.3. Korzystanie z Internetu w godzinach nocnych

Korzystanie z Internetu w godzinach nocnych

Wykres 11: Odsetki uczniów przebywających „w sieci” w godzinach nocnych wśród często korzystających z Internetu. Procentowanie do osób korzystających z Internetu codziennie lub prawie codziennie. Klasy III G i II PG (test Chi²)

Jak pokazuje wykres 11, w klasach trzecich aż 69% uczniów gimnazjów często korzystających z Internetu przyznało, że spędza czas w „sieci” w nocy, w szkołach ponadgimnazjalnych odsetek ten był wyższy i wynosił 73,9% (różnica istotna statystycznie).

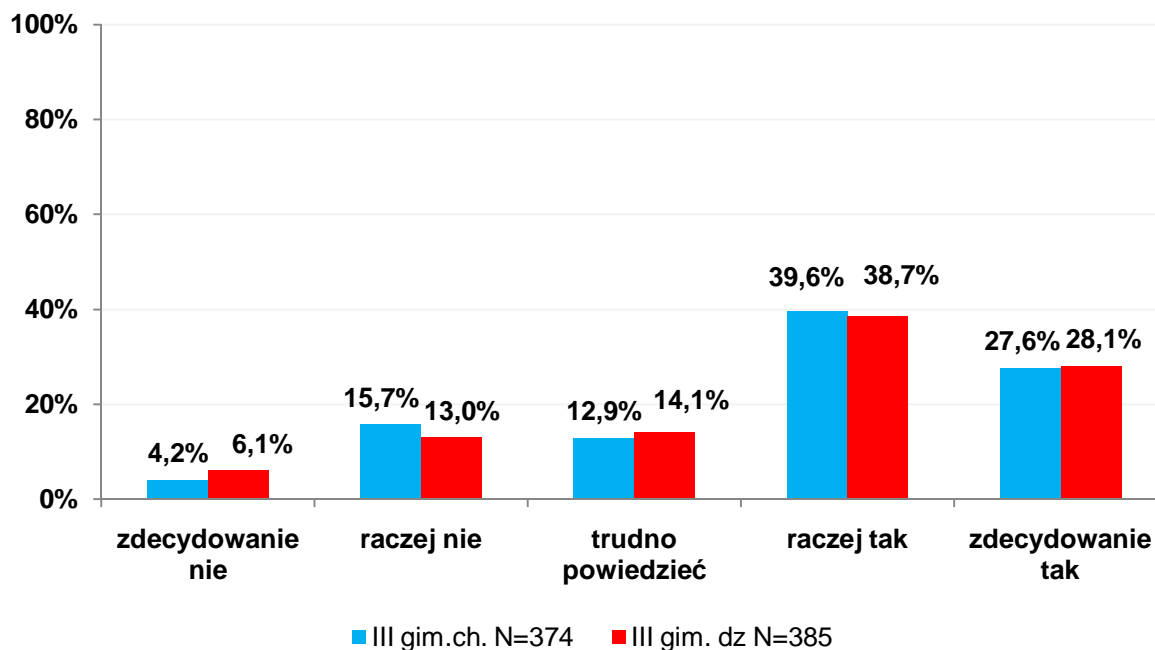
Oznacza to, że w Łodzi zdecydowana większość częstych użytkowników Internetu korzysta z niego nie tylko w ciągu dnia, ale także w godzinach nocnych.

1.2.3. Korzystanie z Internetu w godzinach nocnych

Spędzanie czasu w "sieci" w godzinach nocnych

Wykres 12: Czy zdarza Ci się spędzać czas w sieci w godzinach nocnych? Procentowanie do osób korzystających z Internetu codziennie lub prawie codziennie. Klasy III G – wyniki w podziale na płeć.

Jeśli przyjrzeć się wynikom przedstawionym w podziale na płeć, okazuje się, że problem nocnego korzystania „z sieci” dotyczy 67,2% chłopców i 66,8% dziewcząt w szkołach gimnazjalnych.

Dziewczęta równie często jak chłopcy pisały, że takie doświadczenia są rzadkie lub w ogóle nie występują – 19,1%, w przypadku chłopców – 19,9%.

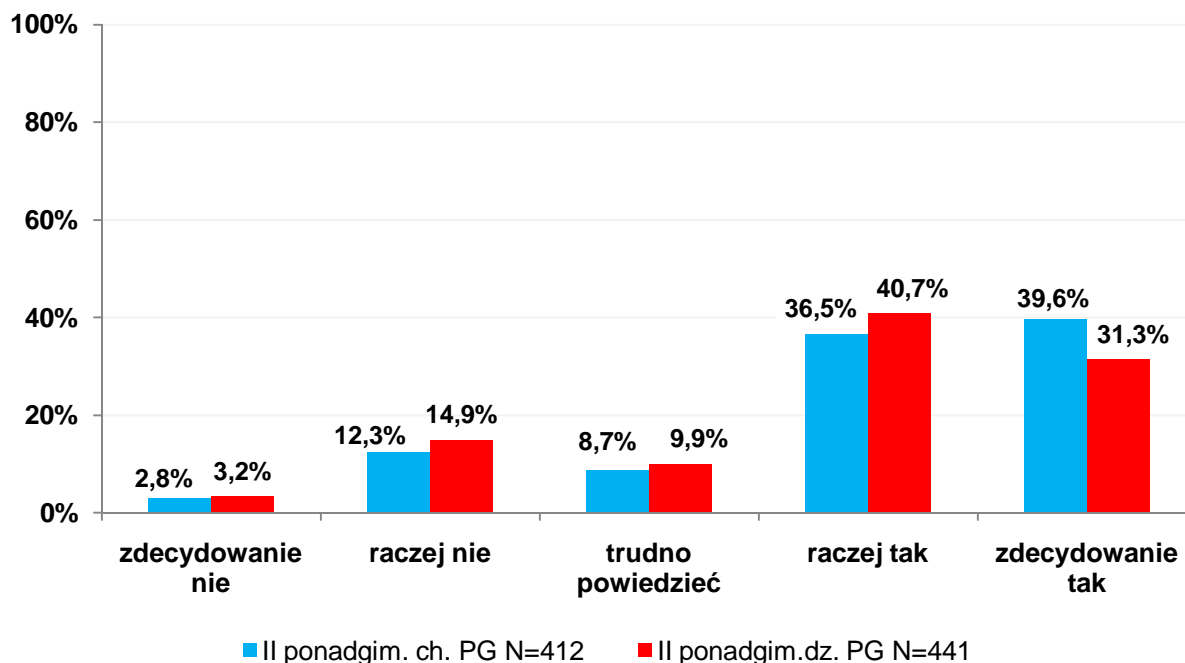
Trudności z jednoznaczną odpowiedzią na pytanie miało 12,9% chłopców i 14,1% dziewcząt.

1.2.3. Korzystanie z Internetu w godzinach nocnych

Spędzanie czasu w "sieci" w godzinach nocnych

Wykres 13: Czy zdarza Ci się spędzać czas w sieci w godzinach nocnych? Procentowanie do osób korzystających z Internetu codziennie lub prawie codziennie – klasy II PG.

W przypadku szkół ponadgimnazjalnych problem nocnego korzystania „z sieci” dotyczy 76,1% chłopców – i nieco większej niż w gimnazjach grupy dziewcząt – 72%.

Dziewczęta nieco częściej niż chłopcy pisały o tym, że takie doświadczenia są rzadkie lub w ogóle nie występują: odpowiednio 18,1% uczennic i 15,1% uczniów.

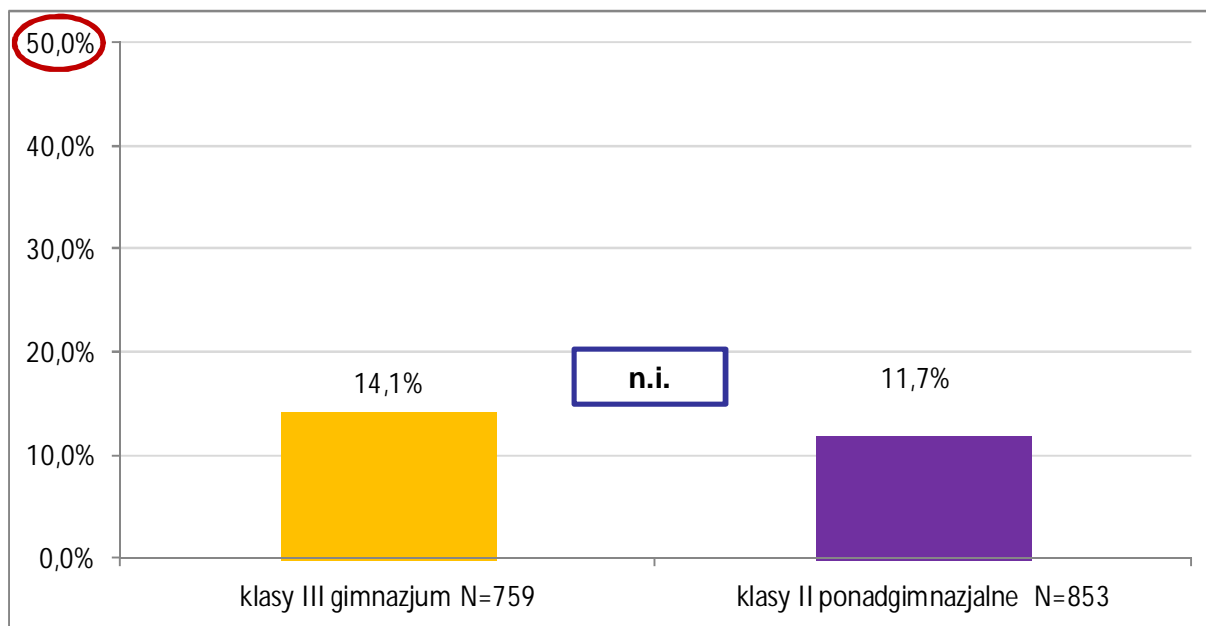
Trudności z jednoznaczną odpowiedzią na pytanie miało 8,7% chłopców i 9,9% dziewcząt z tego rocznika.

1.2.4. Internet jako sposób poprawy nastroju

Korzystanie z Internetu dla poprawy nastroju

Wykres 14: Odsetki uczniów deklarujących potrzebę przebywania w „sieci” dla poprawy nastroju. Procentowanie do osób korzystających z Internetu prawie codziennie. Klasy III G i II PG- porównanie (test Chi²).

Z punktu widzenia zdrowia młodych ludzi istotna jest nie tylko ilość godzin i pora korzystania z Internetu, ale także ich osobiste odczucia dotyczące konieczności, („przymusu”) przebywania „w sieci” w celu poprawy nastroju, samopoczucia.

Dlatego uczniów, którzy korzystają z Internetu w czasie wolnym prawie codziennie lub codziennie zapytano także o to, czy odczuwają potrzebę przebywania „w sieci” dla poprawy nastroju.

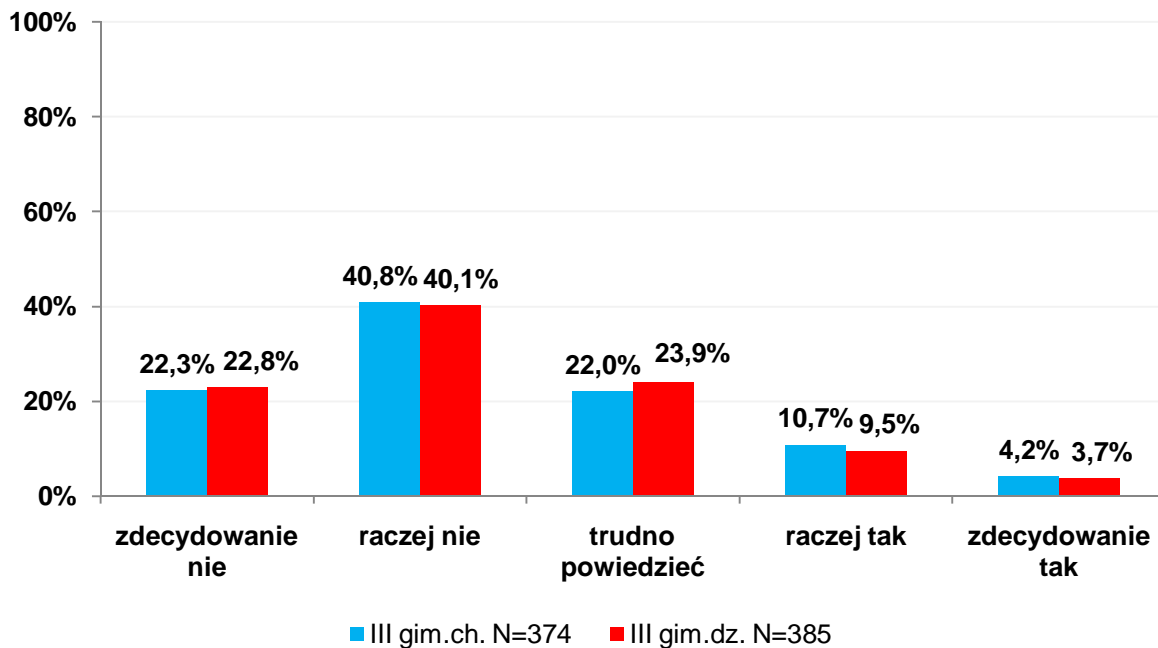
Jak pokazuje, wykres 14, w klasach trzecich o potrzebie przebywania „w sieci” dla poprawy samopoczucia pisało 14,1% badanych, natomiast w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych- 11,7%. Odnotowana różnica nie jest istotna statystycznie- problem dotyczy więc w różnej mierze dziewcząt jak i chłopców.

1.2.4. Internet jako sposób poprawy nastroju

Potrzeba przebywania w "sieci" dla poprawy nastroju

Wykres 15 A: Odsetki dziewcząt i chłopców, którzy odczuwają potrzebę przebywania „w sieci” w celu poprawy nastroju, wśród często korzystających z Internetu. Procentowanie do osób korzystających z Internetu prawie codziennie. Klasy III G – wyniki w podziale na płeć.

Jeśli przyjrzeć się wynikom przedstawionym w podziale na płeć, okazuje się, że problem przebywania „w sieci” dla poprawy nastroju dotyczy 14,9% chłopców w gimnazjach (co siódmy) i 13,2% dziewcząt (co ósma).

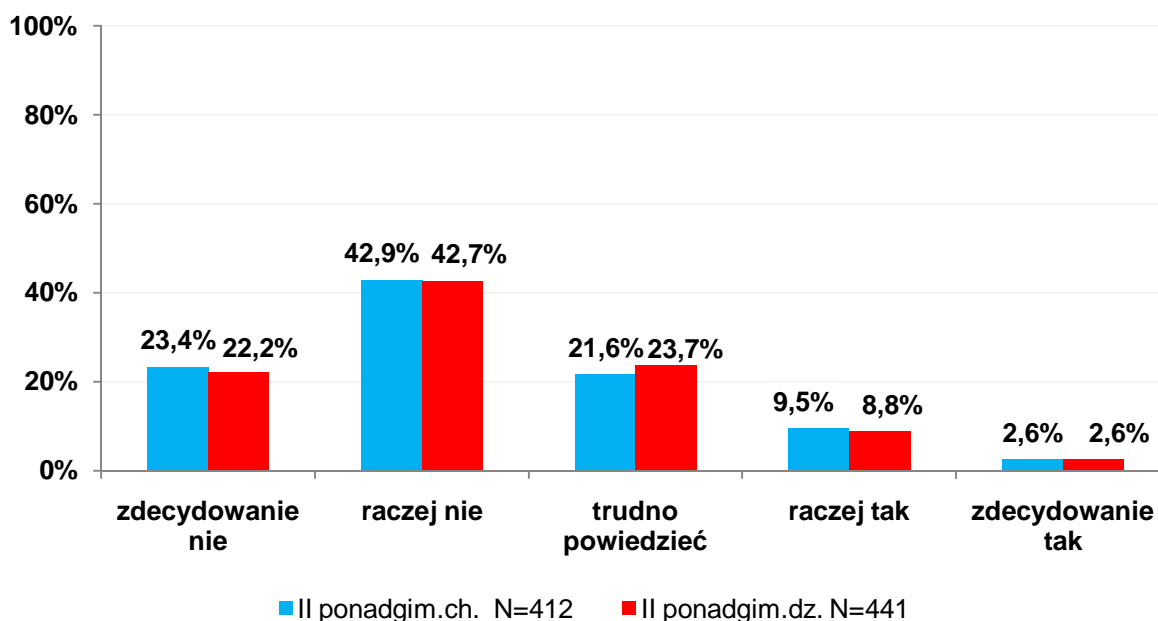
Jak pokazuje wykres 15 A, 22,3% chłopców i 22,8% dziewcząt zdecydowanie zaprzeczyło, że odczuwa potrzebę przebywania w „sieci” dla poprawy nastroju. Na uwagę zasługuje fakt, iż w przypadku tego pytania trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi miało 22% chłopców i 23,9% dziewcząt, korzystających z Internetu prawie codziennie (tzn. stosunkowo wysokie odsetki respondentów).

1.2.4. Internet jako sposób poprawy nastroju

Potrzeba przebywania w "sieci" dla poprawy nastroju

Wykres 15 B: Odsetki dziewcząt i chłopców, którzy odczuwają potrzebę przebywania „w sieci” w celu poprawy nastroju, wśród często korzystających z Internetu. Procentowanie do osób korzystających z Internetu prawie codziennie. Klasy II klasy PG – wyniki w podziale na płeć.

Jeśli przyjrzeć się wynikom przedstawionym w podziale na płeć w populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych, okazuje się, że problem przebywania „w sieci” dla poprawy nastroju dotyczy 12,1% chłopców (co ósmy) i 11,4% dziewcząt (co dziewiąta). W porównaniu z trzecimi klasami gimnazjum jest on tylko mniej nieco nasilony w przypadku chłopców (tam odsetek wynosił 14,9%), podobnie wśród dziewcząt (tam wynosił 13,2%).

Jak pokazuje wykres 15 B, 21,6% chłopców i podobny odsetek dziewcząt (23,7%) zdecydowanie zaprzeczył, że przebywanie w „sieci” wiąże się dla nich z potrzebą poprawy nastroju.

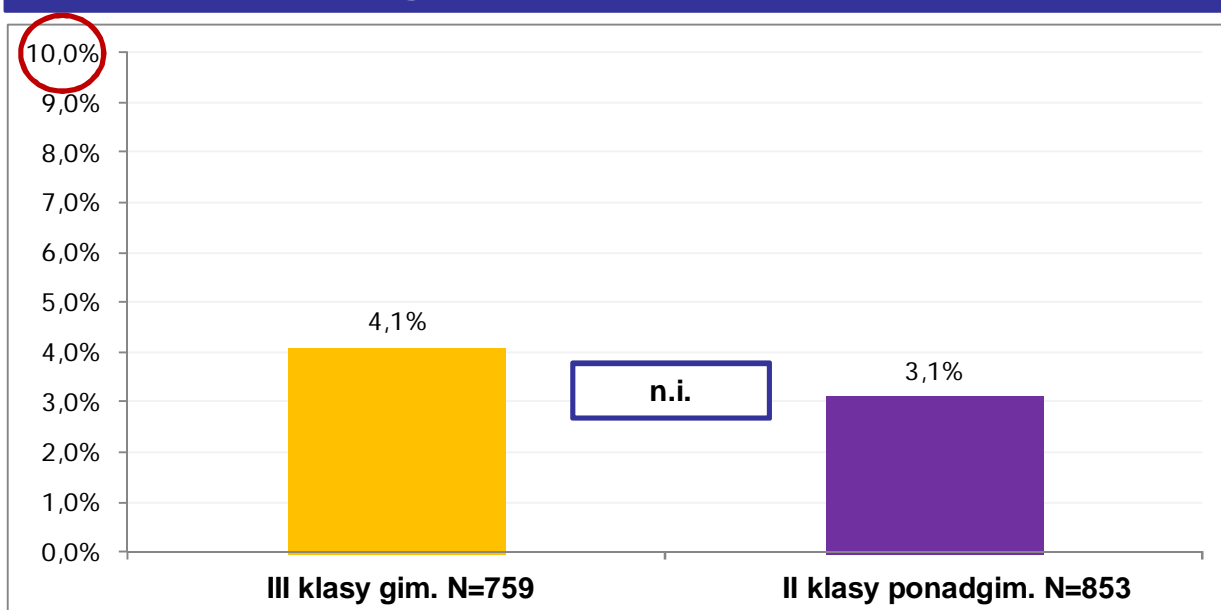
W przypadku tego pytania podobny odsetek badanych jak w gimnazjum miał trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi – 21,6% chłopców i 23,7% dziewcząt korzystających z Internetu prawie codziennie.

1.2.5. Uczniowie zagrożeni uzależnieniem od Internetu

Uczniowie zagrożeni uzależnieniem od Internetu

Wykres 16: Odsetki uczniów zagrożonych uzależnieniem od Internetu wśród często korzystających z Internetu. Procentowanie do ogółu badanych, którzy odpowiedzieli na pytanie o korzystanie z Internetu.

Wśród osób, które korzystają często z Internetu (tj. prawie codziennie) wyodrębniono te, które spełniają **jednocześnie trzy następujące warunki:**

- przebywają „w sieci” 4 i więcej godzin,
- spędzają czas „w sieci” w godzinach nocnych i
- odczuwają przymus korzystania z Internetu, aby poczuć się lepiej.

Uczniów spełniających powyższe kryteria zakwalifikowano do grupy zagrożonych uzależnieniem od Internetu. Jak pokazuje wykres 16, w klasach trzecich gimnazjum takie osoby stanowią 4,1% badanych często korzystających z Internetu, natomiast wśród uczniów klas drugich PG 3,1%.

Nie są to odsetki bardzo wysokie, ale warto podkreślić, iż w każdej z grup wiekowych procent osób, które już dziś wymagają kontroli i pomocy w związku z częstym przebywaniem „w sieci” i ponoszeniem szkód z tym związanych, jest znacznie wyższy (co pokazują wykresy 9-15 B).

1.2.6. Wydatki na gry hazardowe wśród uczniów

Odsetki uczniów grających w gry hazardowe przynajmniej raz w miesiącu

Klasa	Częstość	Procent ważnych
III gim.	53	5,6%
II ponadgim.	39	3,6%

1/5 z nich wydaje jednorazowo 50 zł i więcej

Niemal 1/5 z nich wydaje jednorazowo 50 zł i więcej

Tabela 3: Odsetki uczniów grających na automatach co najmniej raz w miesiącu

W badaniu przedmiotem analiz była także częstotliwość grania przez uczniów na automatach hazardowych tzw. jednoręcznych bandytach.

Jak pokazuje tabela 3, w taki sposób przynajmniej raz w miesiącu lub częściej spędza czas niewielki odsetek uczniów. W klasach trzecich gimnazjum odsetek ten wynosi 5,6 %, zaś w klasach drugich PG – 3,6% uczniów.

Część z nich wydaje na ten cel jednorazowo ponad 50 zł i więcej i powinna być objęta oddziaływaniami profilaktycznymi. Uczniowie drugich klas szkół ponadgimnazjalnych również często deklarują, że wydają taką kwotę jak uczniowie trzecich klas gimnazjum.

2. Palenie papierosów

2.1. Dostępność tytoniu w opiniach badanych

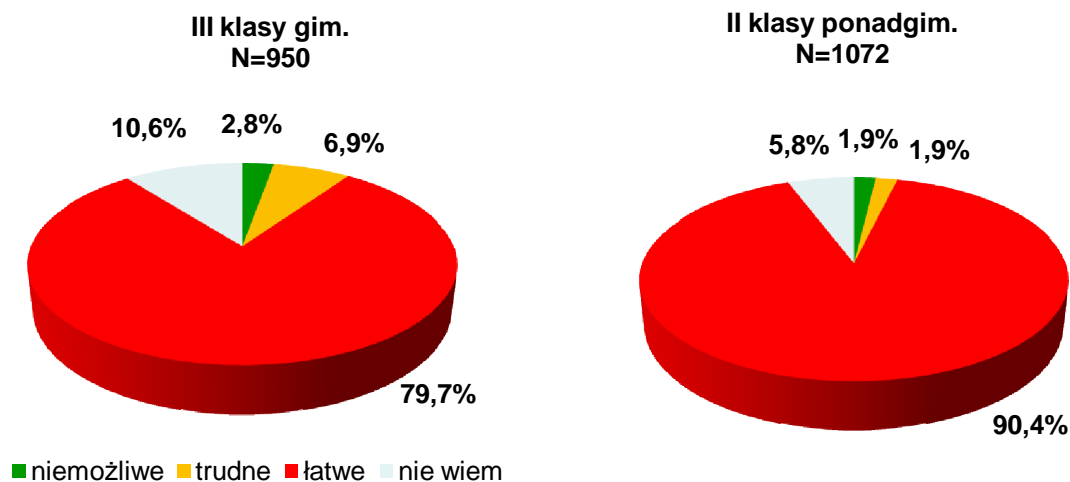

Oceniany poziom dostępności papierosów, co wydaje się zgodnie z oczekiwaniami, zwiększa się wraz z wiekiem badanych. 79,7% uczniów trzecich klas gimnazjum przyznaje, że dostępność tytoniu jest dla nich łatwa. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych tak uważa znacznie więcej – 90,4% respondentów. 6,9% uczniów trzeciej klasy gimnazjum stwierdziło, iż zdobycie papierosów stanowi dla nich pewien problem, 2,8% wskazało, iż jest to niemożliwe. Z kolei w przypadku uczniów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych analogiczne odsetki wynosiły odpowiednio 1,9% i 1,9%. Stosunkowo wysoki odsetek uczniów trzecich klas gimnazjum wskazał odpowiedź „nie wiem”: tak zadeklarował co dziewiąty badany z tego rocznika, w przypadku uczniów starszych odsetek ten był nieco niższy i wynosił 5,8%.

W tym kontekście warto zwrócić uwagę, iż sprzedaż wyrobów tytoniowych (podobnie jak napojów alkoholowych) osobom w wieku poniżej 18 lat jest prawnie zabroniona. Jak widać z przedstawionych wyników badania, przestrzeganie tego przepisu w Łodzi nie jest zadowalające. **Warto rozważyć możliwość rozszerzenia działań interwencyjnych w tym zakresie, w szczególności przy okazji podejmowania kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w których można również kupować papierosy.** Jedną z bardziej skutecznych metod wpływania na sprzedawców jest promowanie idei odpowiedzialnej sprzedaży i nagradzanie odpowiedzialnych sprzedawców. Warto łączyć takie działania z badaniami pokazującymi rzeczywiste rozmiary zjawiska sprzedaży papierosów nieletnim, opartymi na metodzie „tajemniczego klienta”.

Dostępność papierosów

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie papierosów, gdybyś tego chciał?

Wykres 17: Ocena dostępności papierosów dla młodzieży – klasy III G i II PG.

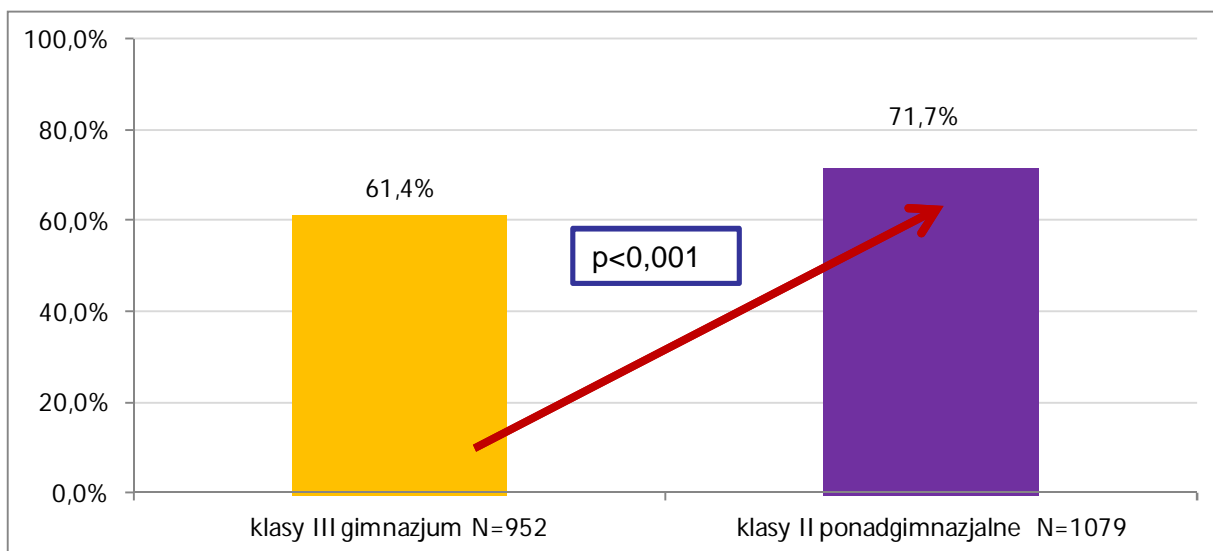
2.2. Wiek inicjacji tytoniowej

Analizując wyniki badania możemy stwierdzić, iż ponad 3/5 badanej młodzieży ma już za sobą inicjację nikotynową. 39,7% dziewcząt i 37,3% chłopców w klasach trzecich gimnazjum nigdy jeszcze nie paliło papierosa. Oznacza to, że osoby mające za sobą inicjację tytoniową stanowią wśród szesnastoletnich dziewcząt 60,3% , a wśród chłopców w tym wieku – 62,7%. W przypadku uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te były wyższe i wynosiły odpowiednio 72,3% i 71%. **Wśród uczniów w klasach III gimnazjum największą grupę stanowili ci, którzy zaczęli palić papierosy w wieku 13 lat lub wcześniej.** Niemal co trzecia dziewczyna (31,8%) i prawie 4/5 chłopców (38%) z trzecich klas łódzkich gimnazjów swojego pierwszego papierosa wypaliło właśnie w tym wieku. Podobna grupa dziewcząt – 25,7% i chłopców – 23,4% swoją inicjację nikotynową przeszła już w gimnazjum (w wieku 14-15 lat).

W populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych niemal co czwarta dziewczyna – 22,8% i prawie co trzeci chłopak – 30,3% pierwszego papierosa wypalił w wieku 13 lat lub wcześniej. Co czwarta uczennica (27,7%) i niemal co czwarty badany uczeń (22%) w szkołach ponadgimnazjalnych jako czas swojej inicjacji tytoniowej wskazał wiek 14-15 lat. W przypadku dziewcząt z tej frakcji prawie 1/4 wskazała, że paliła po raz pierwszy w wieku 16 lat lub później. W przypadku chłopców odsetek ten był nieco niższy i wynosił 18,7%. **Jeśli porównać odsetki gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy choć raz palili papierosy, różnica pomiędzy nimi jest istotna statystycznie (na poziomie $p<0,001$): w pierwszej frakcji wiekowej odsetek palących wynosił 61,4%, w starszej 71,7%.**

Odsetki uczniów po inicjacji nikotynowej

Wykres 18: Odsetek uczniów, którzy choć raz palili papierosy. Klasy III gimnazjum i II ponadgimnazjalne – porównanie (test χ^2).

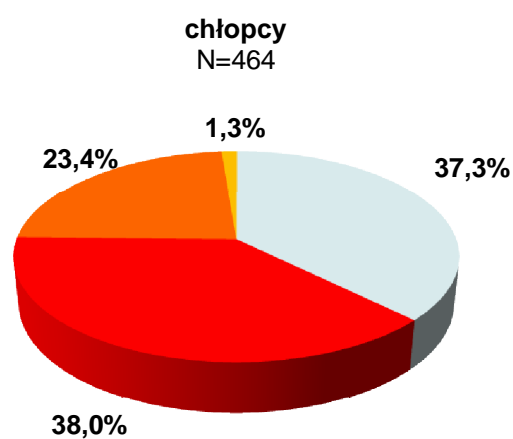
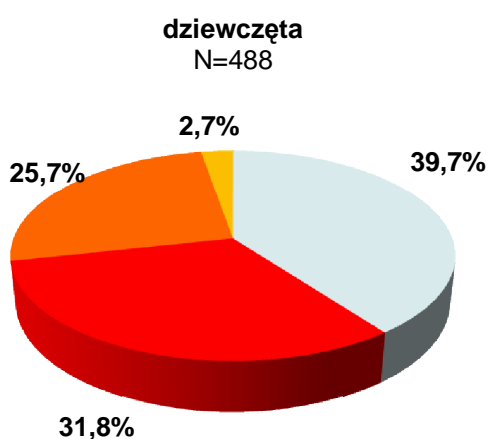
2.2. Wiek inicjacji tytoniowej

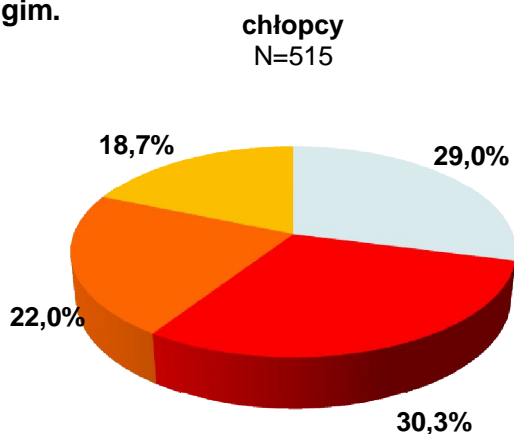
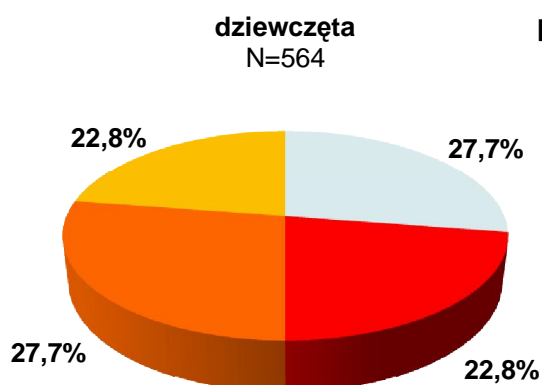
Wiek inicjacji tytoniowej

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu palić papierosa?

III klasy gim.

II klasy ponadgim.

- nigdy
- używał, ale nie podał wieku inicjacji
- 13 lat lub mniej
- 14-15 lat
- 16 lat lub więcej

Wykres 19: Wiek inicjacji nikotynowej- dziewczęta i chłopcy – klasy III G i II PG.

2.2. Wiek inicjacji tytoniowej

Większość uczniów trzecich klas gimnazjum nie ma za sobą doświadczeń nałogowego (codziennego) palenia papierosów.

W gimnazjum do codziennego palenia papierosów w jakimś okresie życia, w gimnazjach przyznaje się co czwarta dziewczyna (23,6%) i co czwarty chłopak (25,5%). W przypadku dziewcząt z klas trzecich pierwsze doświadczenia z codziennym paleniem papierosów miały miejsce po raz pierwszy najczęściej na przełomie pierwszej i drugiej klasy gimnazjum tj. w wieku 14-15 lat – tak deklarowało 15,7% respondentek. 5,7% stwierdziło, że zaczęło palić codziennie jeszcze w szkole podstawowej tj. gdy miały 13 lat lub mniej. W populacji chłopców uczących się w gimnazjum najczęściej pierwsze doświadczenia z codziennym paleniem miały miejsce także na przełomie pierwszej i drugiej klasy gimnazjum (14-15 lat) – tak deklarowało 13,6%. W wieku 13 lat lub wcześniej zaczęło palić codziennie 7,2% uczniów.

Odsetek młodzieży codziennie palącej papierosy rośnie wyraźnie wraz z wiekiem badanych. W grupie chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych **do nałogowego** (czyli codziennego) **palenia w jakimś okresie życia, przyznaje się prawie 1/3 respondentów, a dokładnie 32,2%- chłopców, w populacji dziewcząt 31,8%. Prawie co piąta uczennica zaczęła palić codziennie w wieku 16 lat lub później (19,5%), 9,3% dziewcząt z tej frakcji wiekowej zaczęło palić w taki sposób już od 14-15. roku życia, a kolejne 3% zaczęło palić nałogowo w 13. roku życia lub wcześniej.**

Wśród chłopców ze szkół ponadgimnazjalnych „nałogowi palacze” najczęściej zaczynali palić codziennie w wieku 16 lat lub później (17,5%). 11,2% takie doświadczenia odnotowało w wieku 14-15 lat, a 3,5% wcześniej tj. jeszcze w szkole podstawowej.

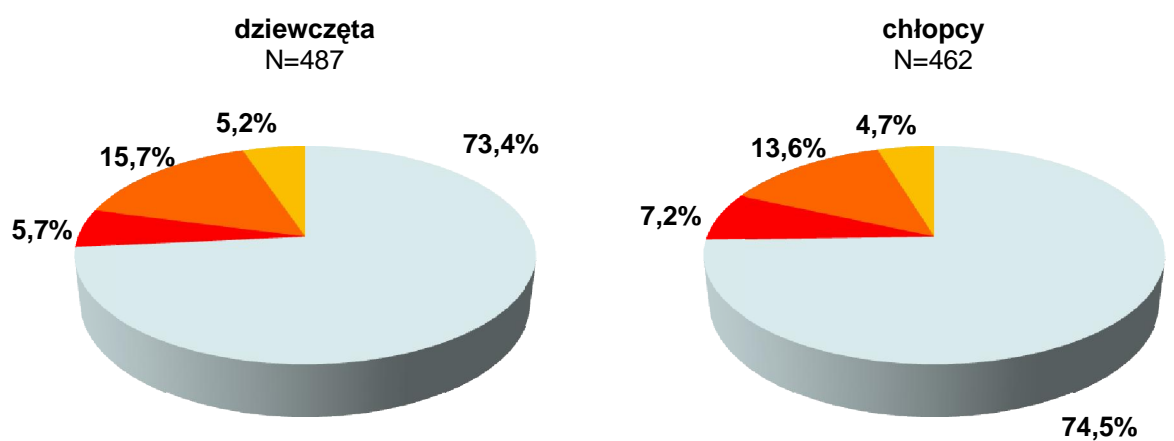
2.2. Wiek inicjacji tytoniowej

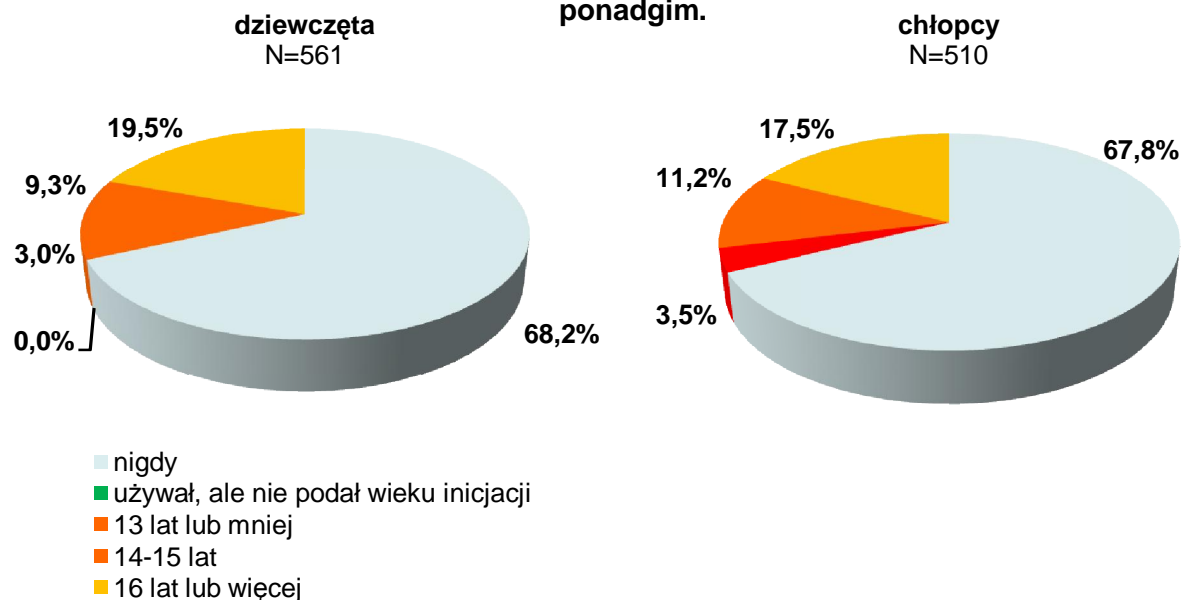
Wiek inicjacji tytoniowej – codzienne palenie

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu palić codziennie papierosy?

III klasy gim.

II klasy ponadgim.

Wykres 20: Wiek inicjacji nikotynowej – palenie codzienne – dziewczęta i chłopcy, klasy II G i II PG.

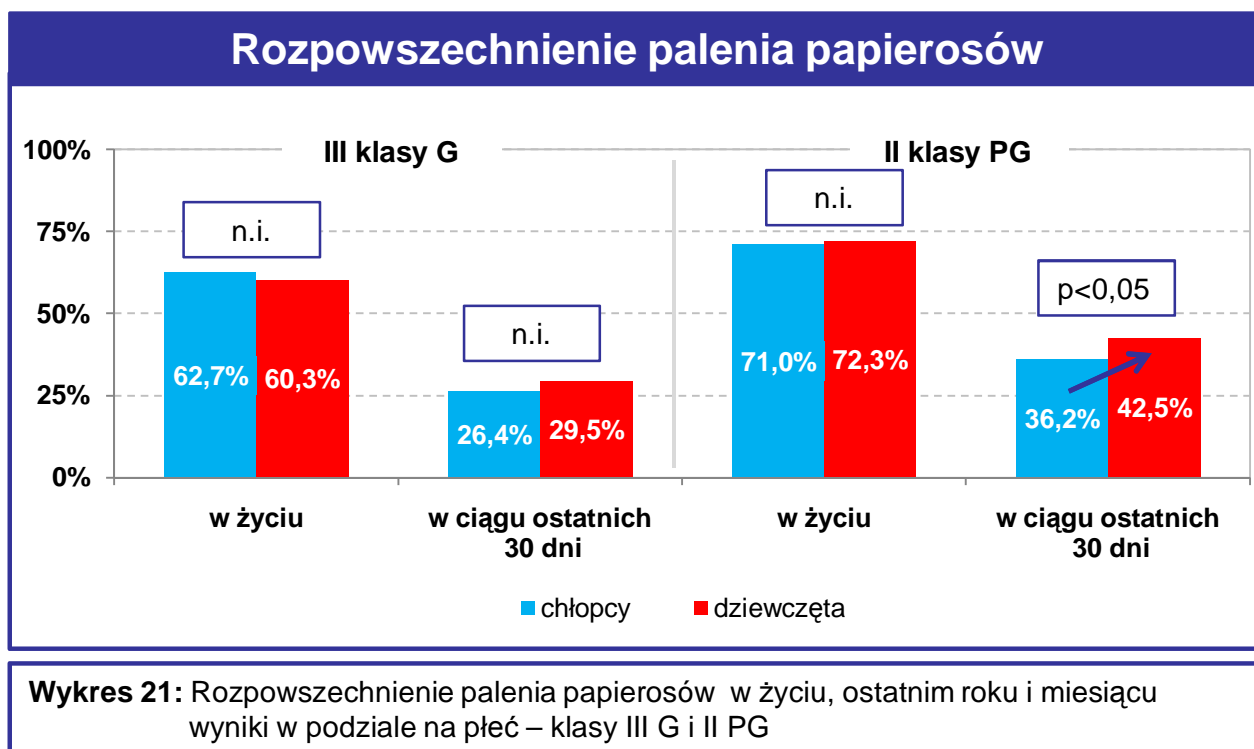
2.3. Rozpowszechnienie palenia papierosów

Jak pokazuje wykres 21, w klasach trzecich gimnazjum różnica pomiędzy odsetkiem palących chłopców (62,7%) i palących dziewcząt (60,3%) nie jest istotna statystycznie. W przypadku II klas szkół ponadgimnazjalnych dziewczęta i chłopcy także nie różnią się między sobą pod tym względem. Problem palenia dotyczy więc w równym stopniu uczniów jak i uczennic.

W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło papierosy 26,4% gimnazjalistów i 29,5% uczennic z tego rocznika. Dziewczęta dorównują więc chłopcom, jeśli chodzi o rozpowszechnienie sięgania po papierosy w ostatnim miesiącu.

W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetek chłopców deklarujących palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu jest także podobny jak w przypadku dziewcząt: odpowiednio 71,0% i 72,3%. Różnica pojawia się, gdy analizujemy palenie w czasie ostatniego miesiąca przez badaniem. **Odsetek dziewcząt palących w tym czasie jest istotnie wyższy niż odsetek chłopców i wynosi 42,5%** (w grupie chłopców z tej frakcji wiekowej – 36,2%).

	N	
	w życiu	w ciągu ost. 30 dni
III kl. gim. chłopcy	464	464
III kl. gim. dziewczęta	488	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564	564

2.4. Ocena rozpowszechnienia palenia papierosów wśród przyjaciół

Rozpowszechnienie palenia papierosów w badanych środowiskach uczniowskich jest dość znaczne, w szczególności w grupie uczniów i uczennic drugich klas szkół gimnazjalnych.

Zaledwie 5,9% dziewcząt i 4,4% chłopców uczących się w trzeciej klasie gimnazjum nie ma w swoim najbliższym otoczeniu (wśród przyjaciół) osób palących papierosy. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych wskaźnik ten jest podobny i wynosi odpowiednio: 4,0% w przypadku dziewcząt i 3,3% w grupie chłopców.

Wśród gimnazjalistek **największą grupę (37,3%) stanowią dziewczęta, które deklarują, że sporo ich przyjaciół pali papierosy. Co trzecia badana w tej populacji przyznaje, że po papierosy sięga większość jej przyjaciół (33,1%).**

Nieco inaczej wygląda to w grupie chłopców. Co trzeci badany gimnazjalista (30,8%) twierdzi, że po papierosy sięga kilku spośród jego przyjaciół, **ponad 1/3 deklaruje że robi to sporo osób (34,2%), a nieco ponad 1/4 (27,8%), że takie zachowania podejmuje większość ich przyjaciół.**

Wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych prawie **2/5 dziewcząt (36,1%) i prawie 1/3 badanych chłopców (30,7%) wskazywało, że papierosy pali większość ich przyjaciół. Aż 37,3% dziewcząt i 48,1% chłopców deklaruje, że papierosy pali spora część ich znajomych.** Co piąta uczennica (20,4%) i prawie co piąty uczeń w tej grupie (17,1%) twierdzi, że po papierosy sięga zaledwie kilku ich przyjaciół.

3,5% dziewcząt z klas trzecich oraz 2,8% chłopców z tej frakcji wiekowej deklaruje, że palą wszyscy z grona ich bliskich znajomych. W szkołach ponadgimnazjalnych odsetki te wynoszą odpowiednio: 2,2% i 0,8%.

Jak pokazują wyniki, w obu rocznikach znaczna część badanych ma więc w swoim najbliższym otoczeniu rówieśniczym osoby palące.

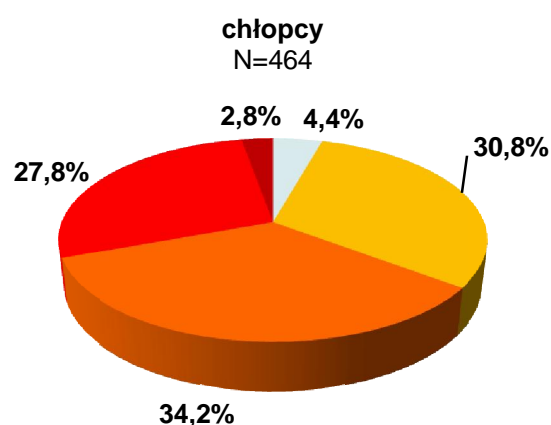
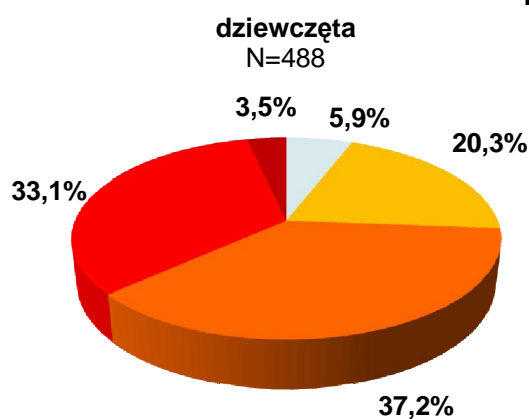
2.4. Ocena rozpowszechnienia palenia papierosów wśród przyjaciół

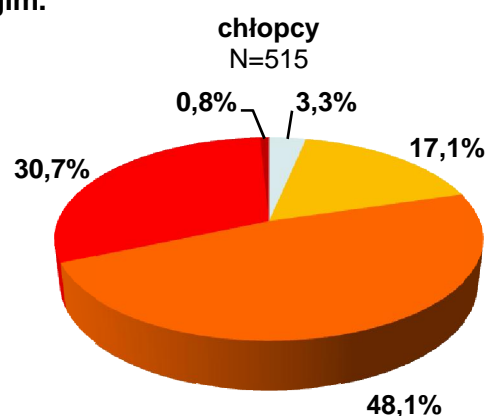
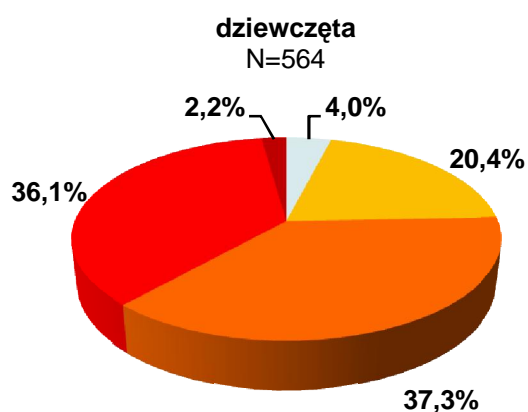
Rozpowszechnienie palenia papierosów wśród przyjaciół

Według Twojej oceny, ilu Twoich przyjaciół pali papierosy?

III klasy gimn.

II klasy
ponadgim.

■ nikt ■ kilku ■ sporo ■ większość ■ wszyscy

Wykres 22: Ocena rozpowszechnienia palenia papierosów wśród przyjaciół/znajomych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

2.5. Częstotliwość palenia papierosów w okresie ostatnich 30 dni

Deklarowana przez badanych częstotliwość palenia papierosów w okresie ostatnich 30 dni jest stosunkowo wysoka i wskazuje, iż część spośród łódzkich nastolatków to **regularni palacze**. Wskaźnikiem nałogowego palenia, przyjętym na potrzeby przedstawianego badania jest 6 lub więcej papierosów wypalanych dziennie.

W grupie gimnazjalistów prawie co dziesiąty badany wypala w ciągu dnia taką ilość papierosów (9,3%). W starszej kohorcie odsetek ten jest wyższy i wynosi 13,7%. Oznacza to, że co jedenasty uczeń gimnazjum i co ósmy uczący się w szkole ponadgimnazjalnej w Łodzi, jest nałogowym palaczem.

W gimnazjum odsetek nałogowych palaczy wśród chłopców (10,3%) jest podobny jak w przypadku dziewcząt (8,4%). Tak pali co dziesiąty uczeń i co jedenasta uczennica gimnazjum.

W grupie uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych 6 i więcej papierosów dziennie w ost. miesiącu wypaliło 9,9% dziewcząt i istotnie więcej chłopców – 14%..

Kolejną frakcję nastolatków palących papierosy możemy określić mianem „**umiarkowanych palaczy**”. Do tej grupy należą ci spośród badanych gimnazjalistów oraz uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych, którzy przyznali, iż **dziennie wypalają od 1 do 5 papierosów**. Wielkość tej grupy jest podobna w obu badanych kohortach wiekowych i wynosi odpowiednio: 8,7% oraz 10,8%.

Trzecią wyróżnioną grupą są tzw. „**palacze incydentalni**”, którzy **wypalają mniej niż jednego papierosa dziennie**. Stanowią oni 9,9% wśród uczniów trzecich klas gimnazjum i 16,1% w grupie respondentów z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W trzecich klasach gimnazjum mniej niż jednego papierosa dziennie wypala 10,6% dziewcząt, a w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych 19,9% dziewcząt i odpowiednio 9,1% i 11,5% chłopców.

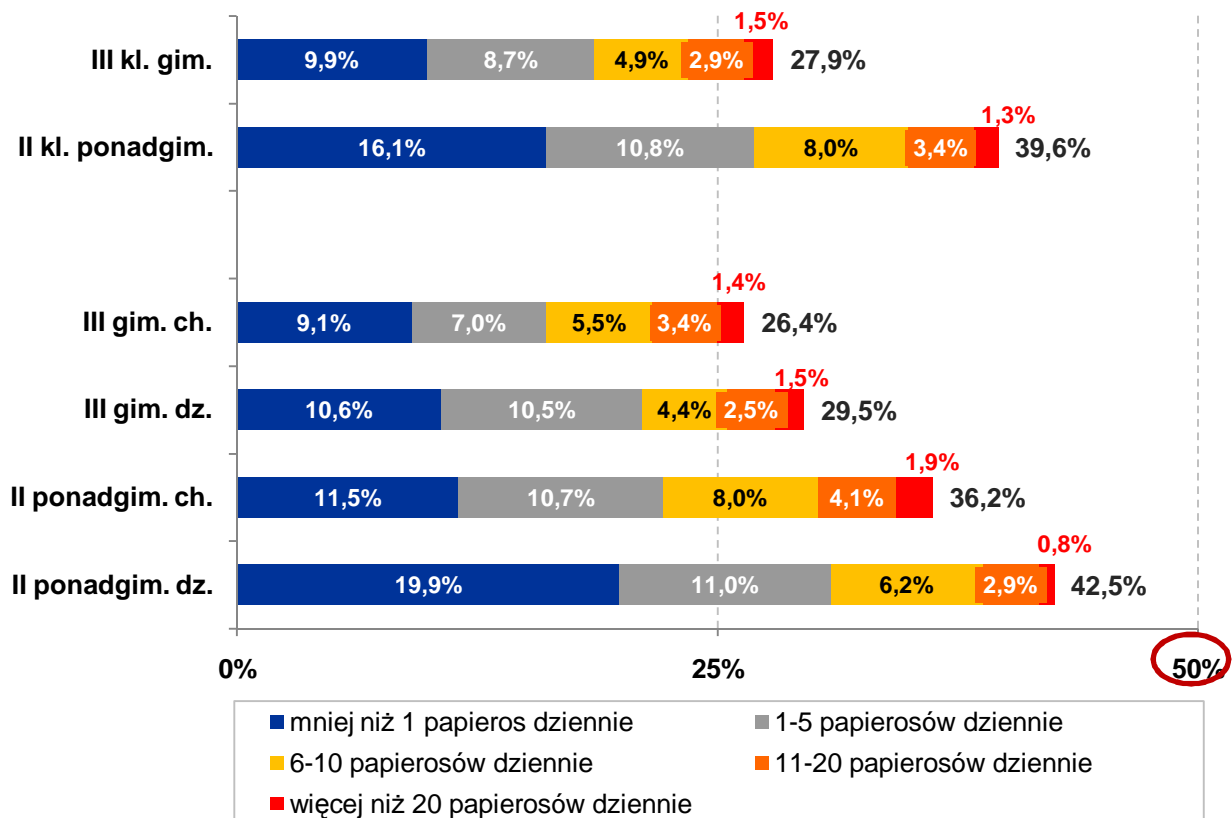

2.5. Częstotliwość palenia papierosów w okresie ostatnich 30 dni

Częstotliwość palenia papierosów (ostatnie 30 dni)

Jak często paliłeś(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

Wykres 23: Częstotliwość palenia papierosów w ciągu ostatnie 30 dni – klasy III G i II PG.

	N
III kl. gim.	952
II kl. ponadgim.	1079
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

2.6. Ocena ryzyka związanego z paleniem tytoniu

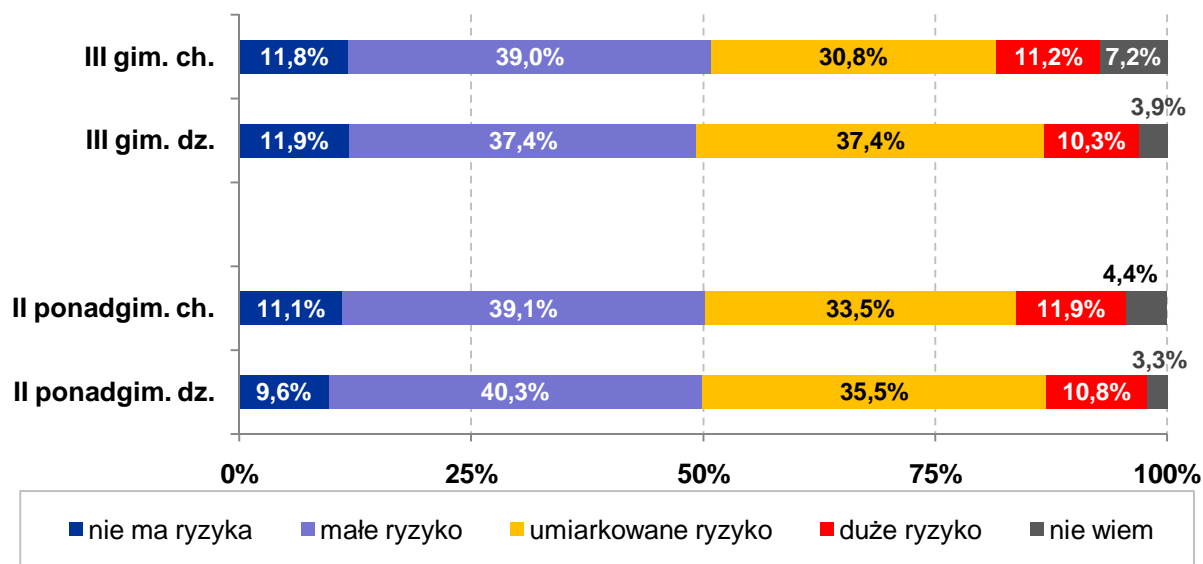

Analizując wyniki badania można stwierdzić, iż uczniowie obu badanych frakcji wykazują raczej skłonność do bagatelizowania zagrożeń związanych z paleniem tytoniu **od czasu do czasu**. Około połowy ankietowanych – w obydwu badanych typach klas - stwierdziła, iż w takim przypadku **ryzyko związane z paleniem papierosów jest małe lub nie ma go w ogóle**. Takiej odpowiedzi udzieliło 50,8% chłopców z klas trzecich gimnazjum i 49,3% dziewcząt. Prawie co trzeci chłopiec (30,8%) i prawie 2/5 dziewcząt (37,4%) uczących się w trzeciej klasie gimnazjum jest zdania, iż palenie papierosów od czasu do czasu niesie za sobą umiarkowane ryzyko. Przekonanie o wysokim stopniu ryzyka związanym ze sporadycznym paleniem tytoniu jest udziałem 11,2% chłopców i 10,3% dziewcząt w gimnazjum.

W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych taką opinię wyraził co dziewiąty chłopiec (11,9%) i co dziesiąta dziewczyna (10,8%).

Ryzyko związane z paleniem tytoniu

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie, albo w inny sposób), jeśli palą papierosy od czasu do czasu?

Wykres 24: Ocena ryzyka związanego z paleniem papierosów od czasu do czasu – klasy III G i II PG.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

2.6. Ocena ryzyka związanego z paleniem tytoniu

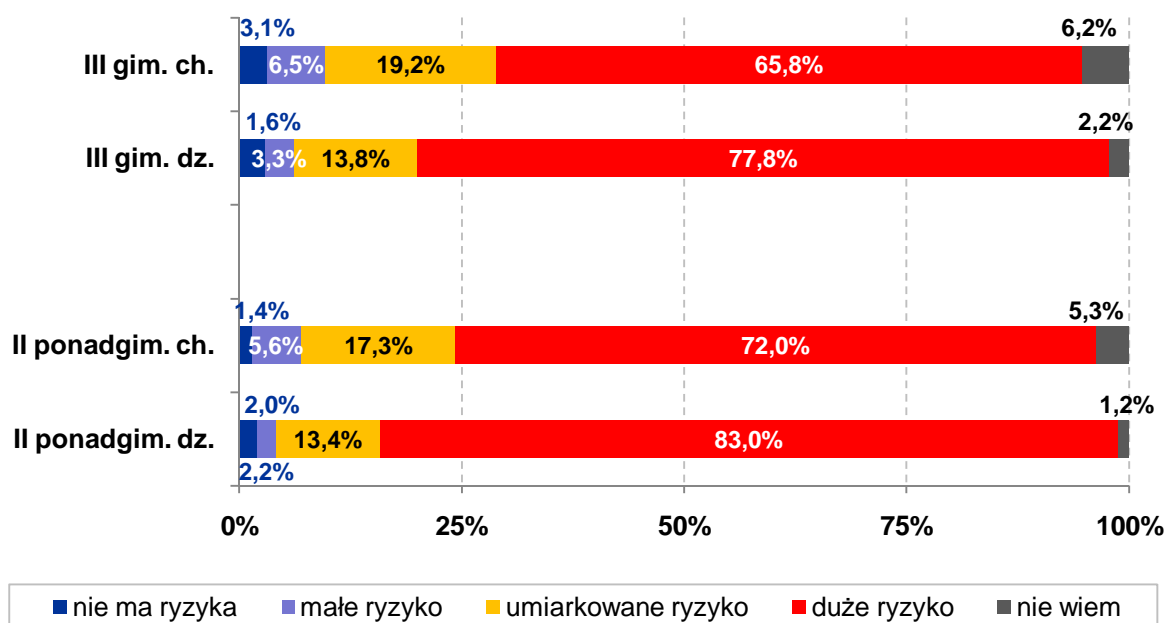

Osoby palące dziennie co najmniej paczkę papierosów, w opinii łódzkich nastolatków ryzykują znacznie bardziej, niż palący od czasu do czasu. **Wysoki poziom ryzyka związany z takim stylem palenia częściej podkreślają dziewczęta.** Zdecydowana większość spośród nich – 77,8% w gimnazjach i 83% w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych uważa, iż palenie co najmniej paczki papierosów dziennie niesie za sobą duże ryzyko. W przypadku chłopców odsetki te były niższe i wynosiły: 65,8% w gimnazjach i 72% w szkołach ponadgimnazjalnych.

Chłopcy nieco częściej niż dziewczęta deklarowali, że nie mają zdania na temat ryzyka związanego z takimi zachowaniami.

Ryzyko związane z paleniem tytoniu

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie, albo w inny sposób), jeśli wypalają co najmniej paczkę papierosów dziennie?

Wykres 25: Ocena ryzyka związanego z paleniem co najmniej paczki papierosów dziennie – klasy III G i II PG.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

3. Picie napojów alkoholowych przez młodzież

3.1. Ocena dostępności alkoholu - w opinii badanych

Decydujące znaczenie w kwestii oceny dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży mają postawy dorosłych, przede wszystkim sprzedawców alkoholu i rodziców. Istotny wpływ na możliwość kupna alkoholu przez niepełnoletnich nastolatków mają w szczególności lokalne samorządy. To do nich należy monitorowanie przestrzegania prawa, które - co warto podkreślić - zabrania sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia. Jak pokazują badania prowadzone metodą "tajemniczego klienta", polskie miasta bardzo różnią się od siebie w kwestii sprzedaży alkoholu nieletnim. W poważnym stopniu na te różnice wpływają systematyczne i konsekwentne działania kontrolne oraz szkolenia sprzedawców i pracowników gastronomii, w szczególności pubów, klubów i dyskotek. Warto także wspomnieć o potencjalnym partnerze pozarządowym, który w tym zakresie może być cennym wsparciem i uzupełnieniem lokalnych działań tj. **Ogólnopolskim Stowarzyszeniu "RoPSAN – Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholu Nieletnim** (www.ropsan.org.pl).

Postrzegana przez uczniów dostępność napojów alkoholowych zwiększa się wyraźnie wraz z wiekiem badanych osób. Ocena dostępności **piwa** w obydwu grupach młodzieży szkolnej w Łodzi jest bardzo wysoka. Ponad 4/5 uczniów trzecich klas gimnazjum (81,9%) uważa, że zdobycie piwa byłoby dla nich łatwe, natomiast tylko 2,9% sądzi, że byłoby to niemożliwe. W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych, tj. wśród 17/18-latków, niemal 94,2% uczniów stwierdziło, że piwo jest dla nich łatwo dostępne, a zaledwie 0,9% uznało, że jego zdobycie jest dla nich niemożliwe.

Zdobycie **wina** byłoby łatwe w opinii 71,2% uczniów trzecich klas gimnazjum, natomiast tylko 4,1% uczniów w tej grupie wiekowej uznało, iż byłoby to niemożliwe. W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych dostępność wina jest jeszcze częściej oceniana jako łatwa. Taką opinię wyraziło 90,5% uczniów, tylko 1,6% uznało, że zdobycie wina byłoby dla nich niemożliwe.

Zarówno w opinii łódzkich gimnazjalistów, jak i uczniów szkół ponadgimnazjalnych **wódka** jest nieco trudniej dostępna niż piwo i wino. Prawie 65% uczniów trzecich klas gimnazjów (64,7%) uważa, że zdobycie wódki byłoby dla nich łatwe. Za niemożliwe uznało jej zdobycie 6,9% badanych z tej frakcji wiekowej. Co dwunasty badany uczeń gimnazjum stwierdził, iż nie wie, jak trudne byłoby dla niego zdobycie tego napoju alkoholowego (8,6%). W przypadku uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych aż 86,7% uznało, że nie miałyby problemu ze zdobyciem wódki, tylko 1,6%, że byłoby to niemożliwe.

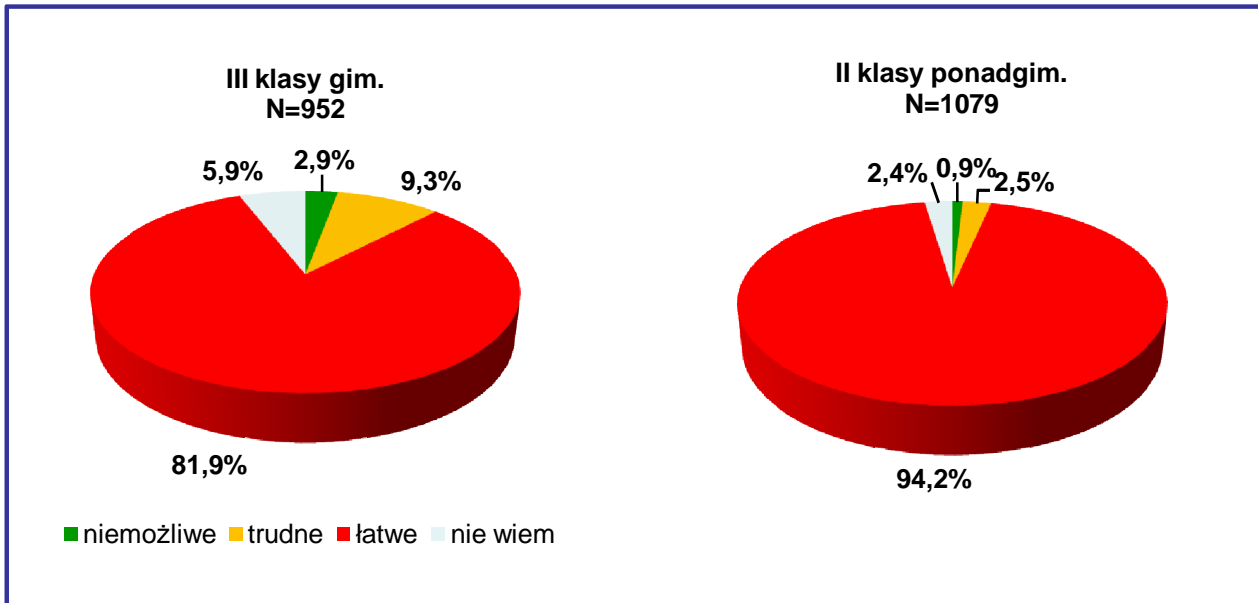

3.1. Ocena dostępności alkoholu - w opinii badanych

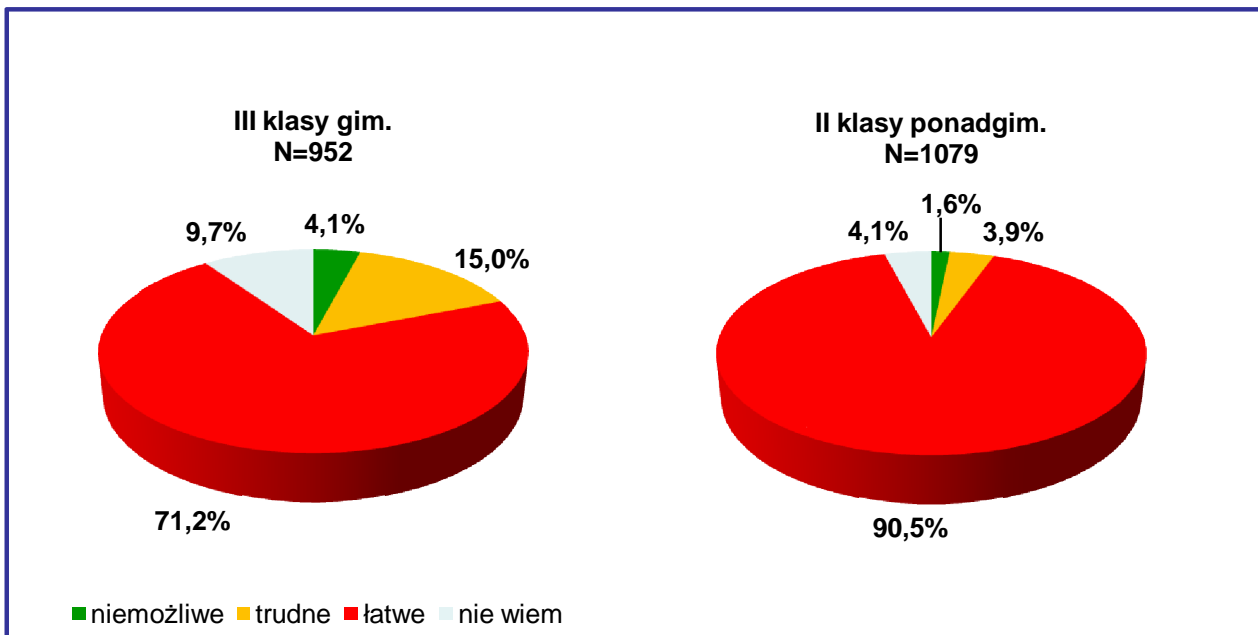

Dostępność piwa i wina

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie PIWA, gdybyś tego chciał(a)?

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie WINA, gdybyś tego chciał(a)?

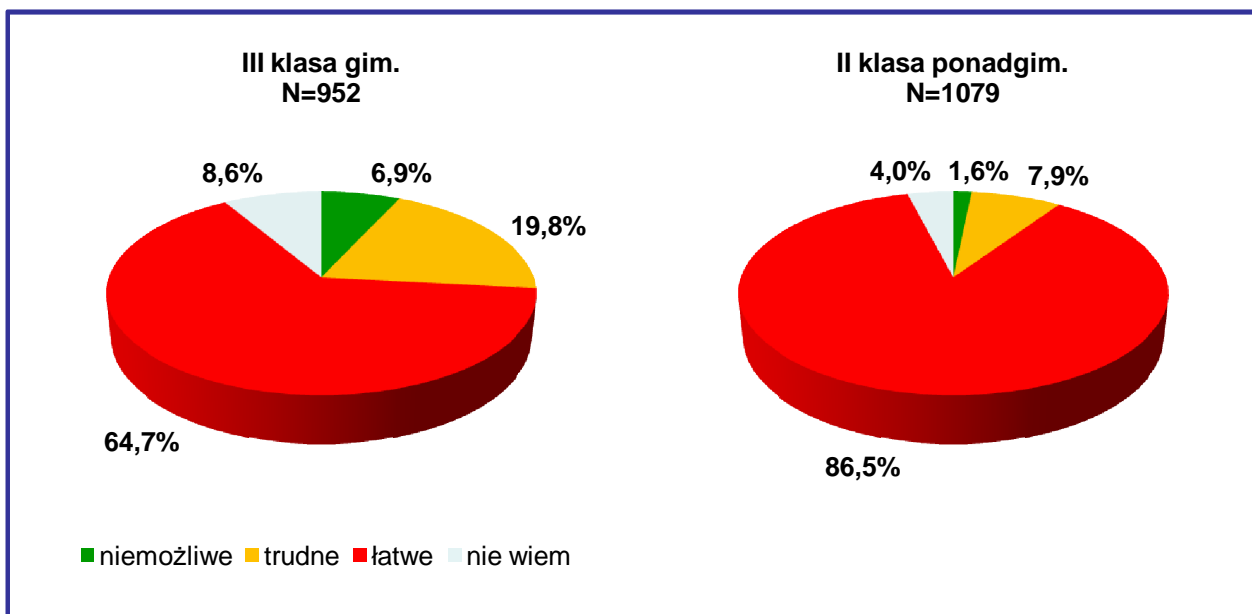
Wykres 26: Ocena dostępności piwa i wina – klasy III G i II PG.

3.1. Ocena dostępności alkoholu - w opinii badanych

Dostępność wódki

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie WÓDKI, gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 27: Ocena dostępności wódki – klasy III G i II PG.

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Jednym z kluczowych celów programów profilaktycznych realizowanych w szkołach jest zahamowanie procesu obniżania się wieku inicjacji alkoholowej. Na podstawie różnych badań zrealizowanych w Polsce (m.in. E. Stępień, A. Frączek, 1992 oraz A. Zieliński i J. Sierosławski, 2002) określono średni wiek inicjacji alkoholowej wśród polskiej młodzieży na poziomie 14 -15 lat. Należy podkreślić, iż rzetelna ocena zmian, jakie następują w tym zakresie jest możliwa dopiero po przeprowadzeniu kilku pomiarów, dlatego szczególnie ciekawe pod tym względem będą porównania z wynikami kolejnych badań, za kilka lat.

W Łodzi ponad 2/5 dziewcząt z trzecich klas gimnazjum (41,4%) i istotnie większy odsetek chłopców z tego rocznika (51,5%) po raz pierwszy sięgnął po **piwo** w wieku 13 lat lub wcześniej tzn. w ostatniej klasie szkoły podstawowej lub wcześniej. 36,9% dziewcząt wskazało, że po raz pierwszy piło piwo w wieku 14-15 lat a więc na przełomie pierwszej i drugiej klasy gimnazjum. W przypadku chłopców odsetek ten wynosił 32%.

Niemal 1/3 dziewcząt uczących się w drugiej klasie szkoły ponadgimnazjalnej - po raz pierwszy w życiu piło piwo w wieku 13 lat lub wcześniej, wśród chłopców odsetek takich deklaracji kształtował się na istotnie wyższym poziomie – 45,4%.

Stosunkowo najniższy odsetek wśród badanych trzecioklasistów stanowili ci chłopcy i dziewczęta, którzy pierwszy raz wypili piwo w wieku 16 lub więcej lat (odpowiednio 2,7% i 1,7%). W gronie uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych takie osoby stanowiły już około 1/5 dziewcząt i ponad 1/5 populacji chłopców (20,6%).

Odsetek uczniów, którzy nigdy jeszcze nie sięgnęli po piwo wyraźnie maleje wraz z wiekiem. W trzecich klasach gimnazjum co dziesiąta uczennica (10%) i co jedenasty uczeń (8,9%) nie próbowali jeszcze piwa. W grupie 17/18-latków tj. uczniów drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych takie osoby stanowiły zaledwie 4% populacji dziewcząt i tylko 2,5% populacji chłopców.

W tym kontekście należy podkreślić, iż wszelkie działania profilaktyczne, których celem jest opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej młodzieży mają sens tylko wtedy, gdy zostaną podjęte jeszcze w szkole podstawowej, nie później niż w czwartej lub piątej klasie.

Rozpoczynanie tego typu działań w ostatnich klasach „podstawówki” lub w gimnazjum, gdy znacząca grupa uczniów przeszła już inicjację alkoholową, nie przynosi wielu oczekiwanych korzyści uczestnikom takich zajęć i nie ma charakteru uprzedzającego.

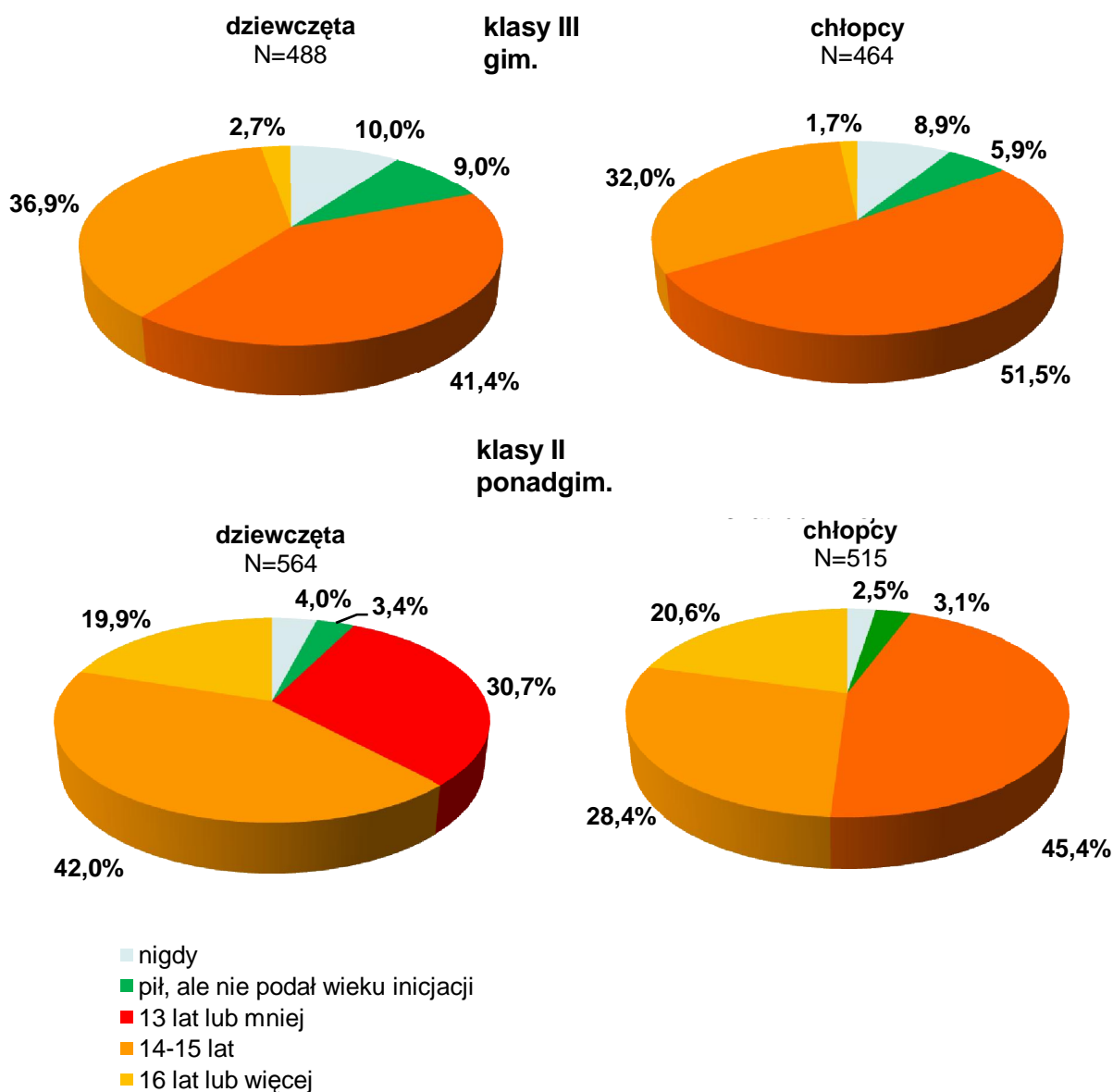

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Wiek inicjacji – piwo

Ile miałe(a)s lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu (jeśli w ogóle) pić piwo (co najmniej jedną szklanke)?

Wykres 28: Wiek inicjacji – PIWO – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Alkopopy czyli tzw. drinki alkoholowe nie są wśród łódzkich nastolatków tak popularnym napojem jak piwo. Z deklaracji uczniów trzecich klas gimnazjum wynika, że próbowało ich około połowy gimnazjalistek (45,8%) i nieco ponad 1/3 chłopców. W przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły odpowiednio 68,5% i 53,9%. Alkopopy są więc bardziej popularne wśród dziewcząt.

W trzecich klasach gimnazjum dziewczęta i chłopcy najczęściej po raz pierwszy sięgali po ten napój w wieku 14-15 lat (30,8% dziewczęta i 23% chłopcy). W starszej kohorcie badanej młodzieży pierwsze doświadczenia z alkopopami miały miejsce na ogół także w wieku 14-15 lat. Tak deklarowała 1/3 dziewcząt i 21% chłopców. Co dziewiąty uczeń z tej frakcji wiekowej po raz pierwszy pił alkopop w wieku 13 lat lub wcześniej.

Wino jest bardziej popularnym napojem alkoholowym wśród łódzkich nastolatków niż alkopopy. Do picia wina przyznaje się 75,1% dziewcząt i 73,6% chłopców w gimnazjum, a w grupie uczniów z II klas szkół ponadgimnazjalnych: 90,9% dziewcząt oraz 82,1% chłopców.

Ponad 1/3 gimnazjalistek po raz pierwszy piła wino mając zaledwie 13 lat lub wcześniej (36,9%), a 33,1% uczennic z tej grupy wiekowej pierwszy kontakt z winem miało w wieku 14-15 lat. Prawie 2/5 chłopców uczący się w III klasie gimnazjum poznał smak wina jeszcze w „podstawówce” lub na początku gimnazjum tj. w wieku 13 lat lub wcześniej (38,3%). Ci którzy zrobili to rok lub dwa lata później stanowili nieco mniejszą grupę – 30,6%.

Co czwarta uczennica drugiej klasy szkoły ponadgimnazjalnej piła wino po raz pierwszy w wieku 13 lat lub wcześniej (27%), a już niemal 2/5 na przełomie pierwszej i drugiej klasy szkoły gimnazjalnej, tj. w wieku 14-15 lat. W przypadku chłopców z tej grupy wiekowej odsetki te wynosiły odpowiednio: 34,1% i 27,8%.

Podobnie więc jak w przypadku piwa, pierwsze doświadczenia badanych z winem często przypadały na okres nauki w szkole podstawowej lub początek szkoły gimnazjalnej.

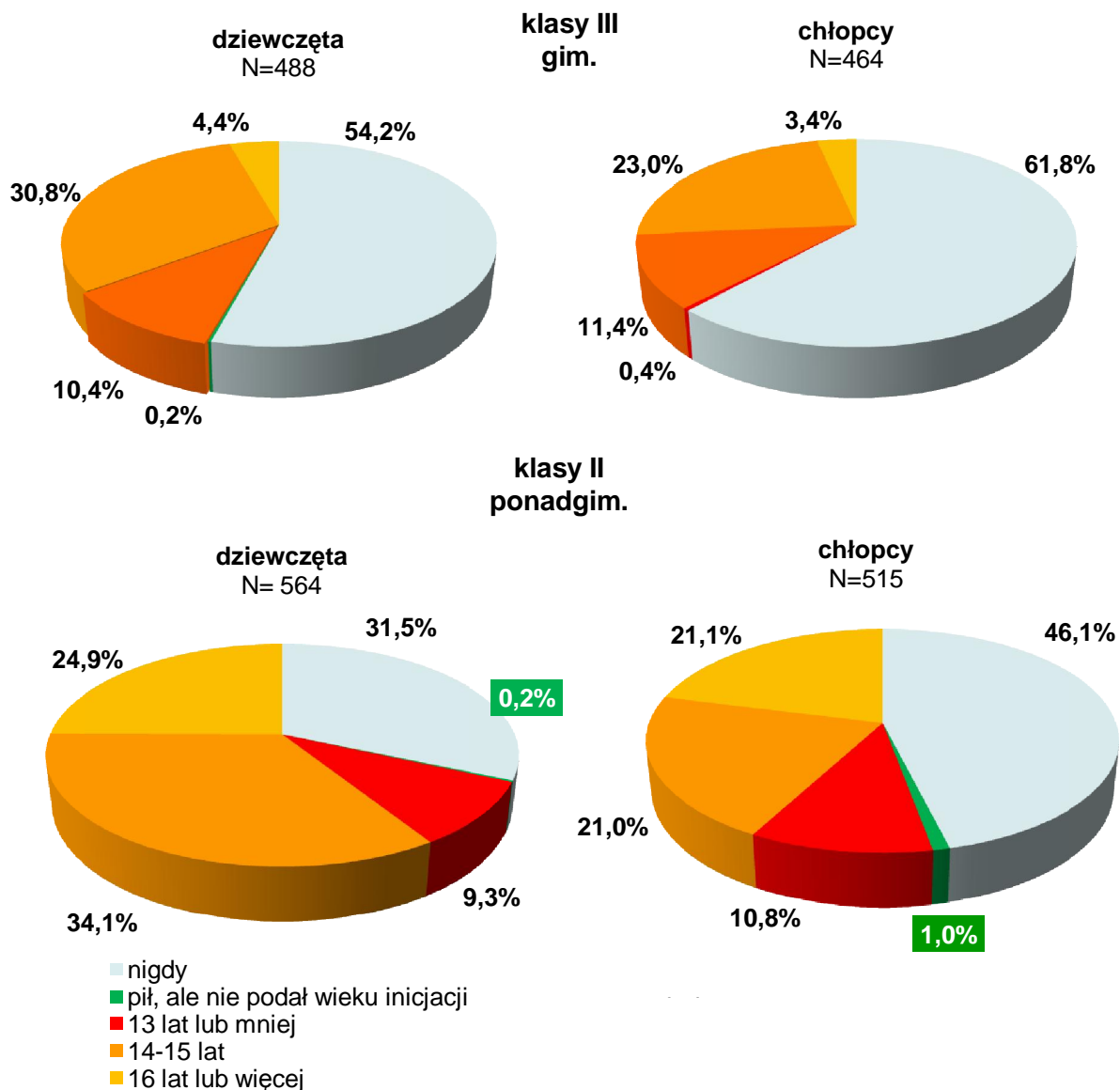

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Wiek inicjacji – alkoPOP

Ile miał(a)ś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu (jeśli w ogóle) pić alkoPOP (co najmniej jedną szklanekę)?

Wykres 29: Wiek inicjacji – ALKOPOP – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

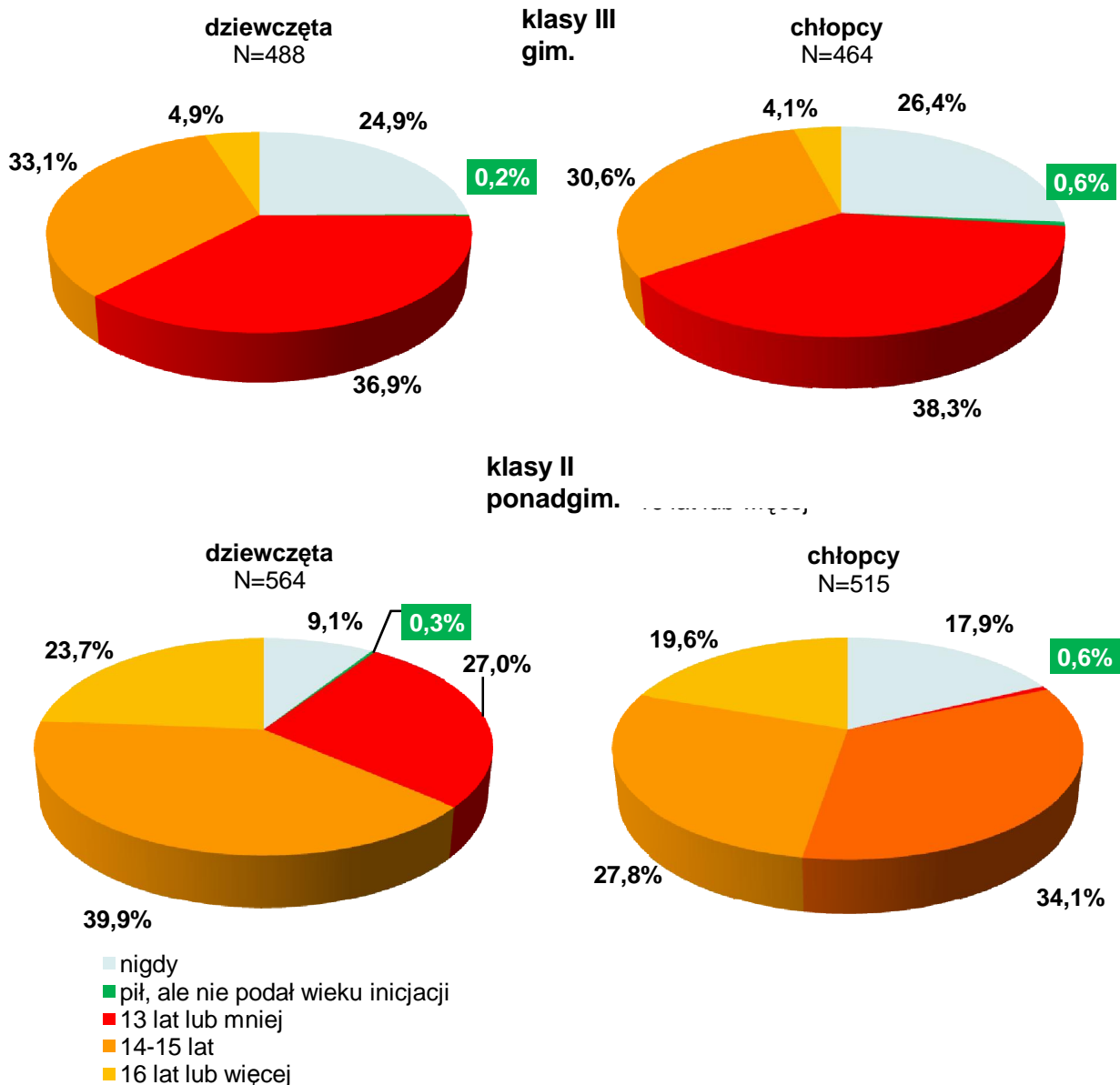

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Wiek inicjacji – wino

Ile miał(a)ś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu (jeśli w ogóle) pić wino (co najmniej jeden kieliszek)?

Wykres 30: Wiek inicjacji – WINO – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

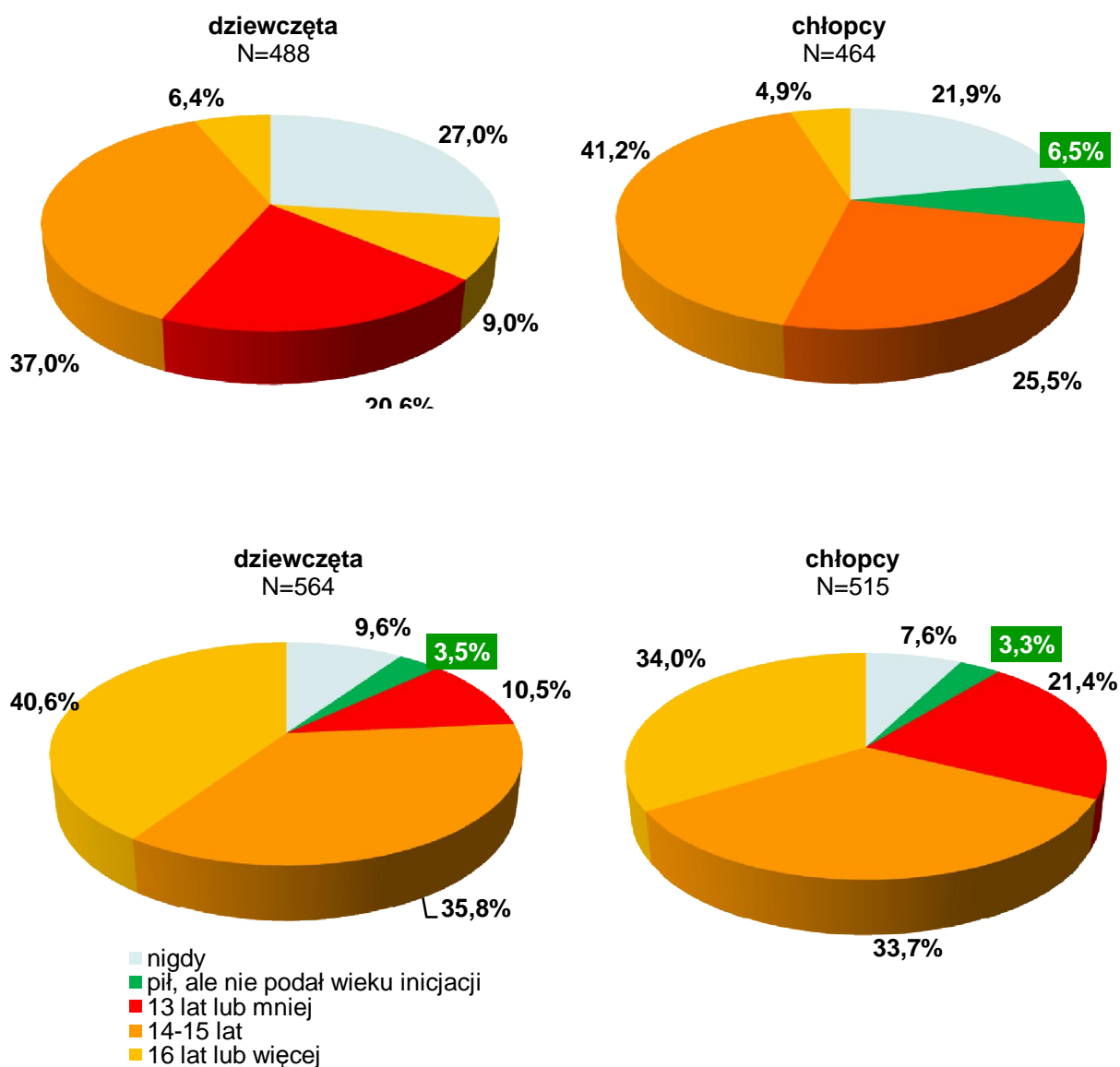

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Wiek inicjacji – wódka

Ile miał(a)s lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu (jeśli w ogóle) pić wódkę (co najmniej kieliszek)?

Wykres 31: Wiek inicjacji – WÓDKA – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

3.2. Wiek inicjacji alkoholowej

Prawie 3/4 uczennic z trzecich klas gimnazjum przyznało, iż piło już wódkę (73%). Odsetek chłopców mających za sobą takie doświadczenia był nieco wyższy i wynosił 78,1%.

Tylko w grupie młodszych dziewcząt wódka była nieco mniej popularna od wina. W przypadku chłopców uczących się w gimnazjach oraz dziewcząt i chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki osób mających doświadczenia z piciem wódki były tylko nieco niższe niż odsetki, którzy pili już piwo.

Konsumenci piwa stanowili najliczniejszą grupę wśród badanych. Z deklaracji gimnazjalistów wynika, że 90% dziewcząt i 91,1% chłopców piło już piwo. Znaczące odsetki badanych po raz pierwszy sięgnęły po piwo w 13. roku życia lub wcześniej, zwłaszcza wśród chłopców (ponad połowa).

O ile w grupie młodszej nie odnotowano znaczących różnic pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców, którzy po raz pierwszy pili wódkę w wieku 13 lat lub wcześniej, takie różnice odnotowano w starszym badanym roczniku. Tu dwukrotnie częściej chłopcy deklarowali, że po raz pierwszy sięgnęli po wódkę w tym wieku (21,4% vs. 10,5% wśród dziewcząt).

	piwo	alkopop	wino	wódka
III klasy G dz.	90,0%	45,8%	75,1%	73,0%
III klasy G ch.	91,1%	38,2%	73,6%	78,1%
II klasy PG dz.	96,0%	68,5%	90,9%	90,4%
II klasy PG ch.	97,5%	53,9%	82,1%	92,4%

Tabela 4: Odsetki uczennic i uczniów deklarujących, że mają już za sobą pierwsze doświadczenia związane z piciem poszczególnych napojów alkoholowych – w podziale na płeć.

3.3. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych

Jak wynika z badań zrealizowanych wśród łódzkich nastolatków, zdecydowana większość ankietowanych uczniów ma już za sobą inicjację alkoholową. Dotyczy to ponad 90% uczniów trzecich klas gimnazjów (93% chłopców i 93,9% dziewcząt) oraz ponad 98,8% chłopców i 97,5% uczennic drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Nie odnotowano w tym zakresie istotnej różnicy pomiędzy płciami.

Do picia alkoholu w okresie ostatnich 12 miesięcy przyznaje się 88,6% chłopców i 79,9% dziewcząt z trzecich klas gimnazjów, a w przypadku starszej frakcji wiekowej – 96,3% uczniów i 95,6% uczennic.

W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem kontakt z alkoholem miało prawie 3/4 chłopców (72,6%) i ponad 2/3 dziewcząt (66,7%). W starszej grupie badanych takie doświadczenia ma za sobą 87,4% chłopców i 89,2% dziewcząt.

W gimnazjum rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych wśród dziewcząt jak i chłopców jest podobne -zarówno w życiu i w ostatnim roku. **Różnicę odnotowano w zakresie rozpowszechnienia picia alkoholu w ostatnim miesiącu – było ono wyższe wśród chłopców.**

W przypadków drugich klas szkół ponadgimnazjalnych w żadnym z analizowanych okresów nie odnotowano istotnej różnicy pomiędzy odsetkiem pijących dziewcząt i chłopców. Szczegółowo pokazuje to wykres 32.

Z punktu widzenia oszacowania rozpowszechnienia picia alkoholu wśród młodzieży interesujące są deklaracje badanych na temat tego, jak piją alkohol ich przyjaciel. Wykres 33 pokazuje, że **zdaniem 53,1% dziewcząt z klas trzecich gimnazjum alkohol pije większość ich znajomych. Co ósma uczennica (12,7%) uznała, że piją wszyscy z grona jej znajomych i przyjaciół. Niższy odsetek chłopców w tej grupie wiekowej wskazał, że pije większość ich przyjaciół (40,5%), co dziewiąty deklarował, że piją wszystkie osoby z grona ich znajomych (11,2%).**

W grupie starszej młodzieży tj. wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych, ponad połowa badanych dziewcząt (52,4%) i ponad połowa chłopców (także 52,4%) przyznaje, że większość ich przyjaciół sięga po alkohol, a ponad ¼ dziewcząt i niemal co czwarty chłopiec twierdzi, że robią to wszyscy ich znajomi. Zaledwie 3,6% dziewcząt i 2,6% chłopców z klas trzecich oraz 1,7% dziewcząt i 1,2% chłopców z klas drugich szkoły ponadgimnazjalnej stwierdziło, że alkoholu nie pije nikt spośród ich przyjaciół.

Oznacza to, że znaczące odsetki uczniów ponad 96% w klasach III G i ponad 98% w klasach II PG ma a najbliższym otoczeniu rówieśniczym osoby pijące alkohol.

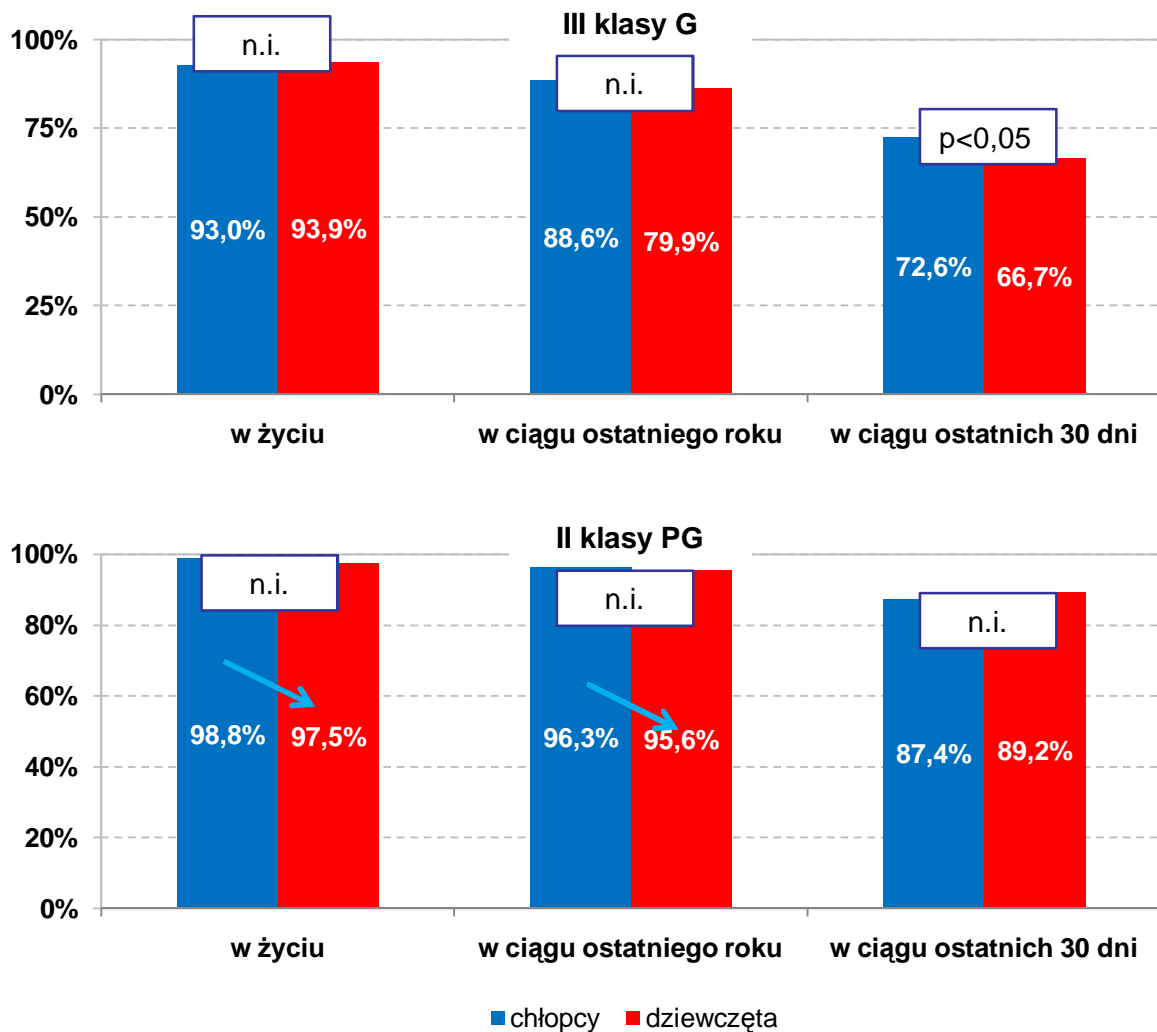

3.3. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych

Rozpowszechnienie picia alkoholu

Odsetki uczniów, którzy choć raz pili napój alkoholowy

Wykres 32: Rozpowszechnienie picia alkoholu – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

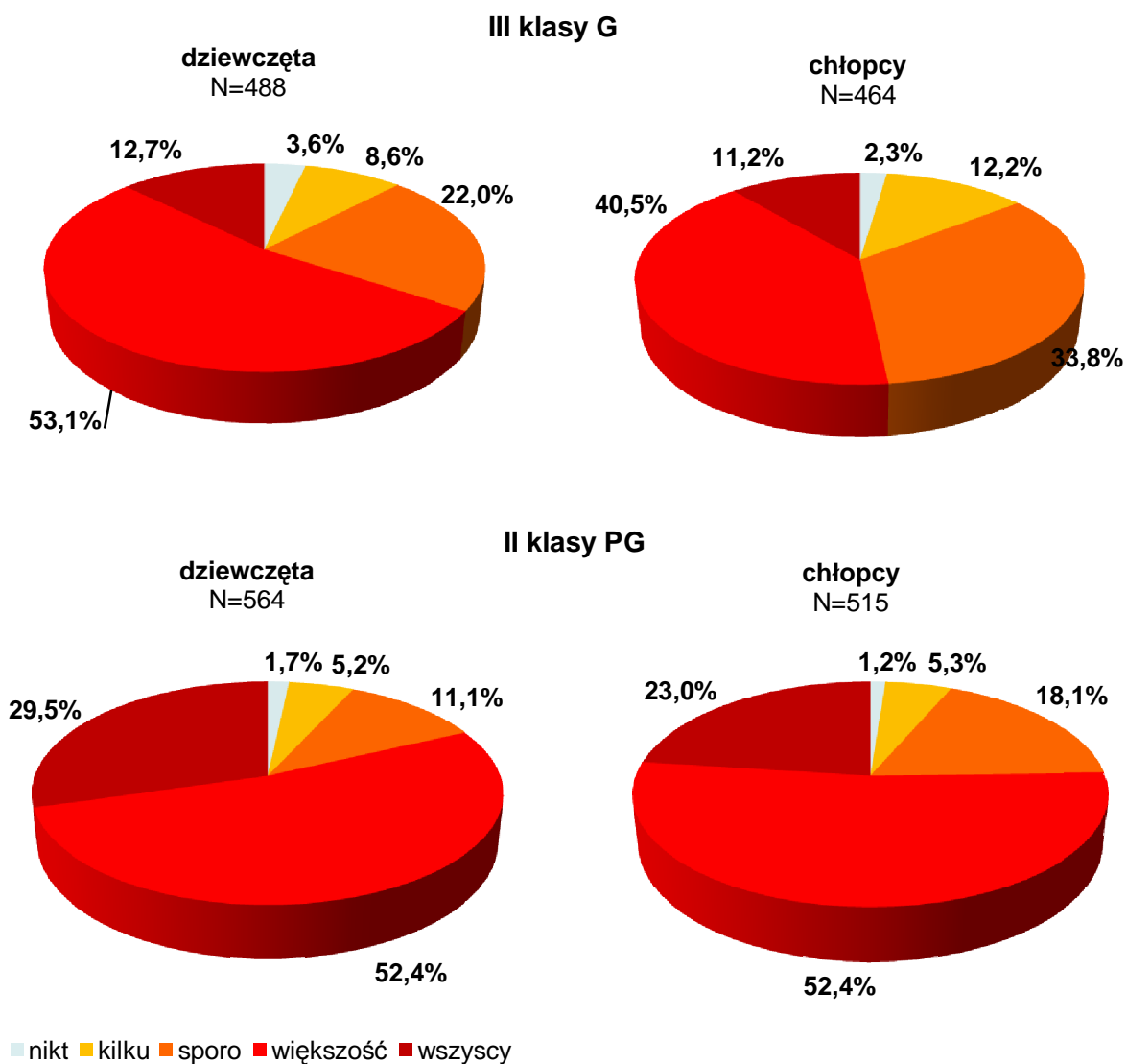

3.4. Ocena rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych wśród przyjaciół

Picie alkoholu przez przyjaciół

Według Twojej oceny, ilu Twoich przyjaciół pije napoje alkoholowe (piwo, wino, wódkę, itp.)?

Wykres 33: Ocena rozpowszechnienia picia wśród przyjaciół/znajomych – klasy III G i II PG, wynik w podziale na płeć.

3.5. Częstotliwość i poziom konsumpcji alkoholu w okresie ostatnich 30 dni

Jak pokazały wcześniejsze analizy, znaczna część młodzieży uczestniczącej w łódzkich badaniach piła alkohol w okresie ostatnich 30 dni.

Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród młodzieży okazało się **piwo**. W ciągu ostatniego miesiąca piło je ponad 60% badanych gimnazjalistów i ponad 3/4 uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (79,6%). Drugim najpopularniejszym napojem okazała się **wódka**. W ostatnim miesiącu przed badaniem piło ją 40,4% gimnazjalistów i blisko 2/3 uczniów starszych (65,4%). Po **wino** w analizowanym okresie sięgnął co czwarty uczeń klas trzecich gimnazjum (22,4%) i ponad 2/5 uczniów (44,8%) klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Najmniejszą popularnością cieszyły się **alkopopy**. W analizowanym okresie piło je 16,8% gimnazjalistów (szósty) i 26,9% uczniów starszych (ponad 1/4).

Jak pokazuje wykres 34, w ciągu ostatniego miesiąca 10 razy lub częściej po alkohol sięgnęło 12,6% gimnazjalistów. W grupie dziewcząt odsetek ten wynosił 11,3%, w grupie chłopców był on zbliżony i kształtował się na poziomie 14%. **Wśród badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych 10 razy lub częściej alkohol piło w ostatnim miesiącu 24% respondentów.** W grupie dziewcząt odsetek ten wynosił 21% zaś w grupie chłopców był on istotnie wyższy i kształtował się na poziomie 30,6%. Problem częstego sięgania po alkohol w skali miesiąca dotyczy więc w Łodzi przede wszystkim chłopców.

Piwo w tym czasie 10 razy lub częściej tj. regularnie pił co dwunasty uczeń trzecich klas gimnazjum (8,4%) i co szósty uczeń klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (16,3%). Sięgnęło po nie 9% chłopców w gimnazjum, w przypadku dziewcząt – 7,5%.

W szkołach ponadgimnazjalnych w analizowanym okresie regularnie piło piwo 20,2% chłopców i nieco mniej dziewcząt (12,9%). **W okresie ostatnich 30 dni po wódkę sięgało regularnie tj. 10 razy lub częściej 2,6% gimnazjalistów i 6,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.** Odsetki dziewcząt i chłopców w gimnazjum pijących wódkę regularnie nie różnią się. Istotną różnicę odnotowano w starszej badanej grupie, gdzie w analizowanym czasie piło wódkę regularnie 13,6% chłopców i 4,2% dziewcząt.

Różnic nie odnotowano w przypadku **wina**. W ostatnim miesiącu piło je regularnie 1,1% uczniów w trzecich klasach gimnazjum i podobna grupa uczniów w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych (2,5%). Nie odnotowano w tym zakresie różnic między chłopcami i dziewczętami w gimnazjum (1,2% i 1,1%), a także w szkołach ponadgimnazjalnych. Podobną sytuację tj. brak różnic pomiędzy odsetkami regularnie pijących odnotowano także w przypadku **alkopopów**.

Wyzwaniem dla osób zajmujących się profilaktyką w Łodzi jest nie tylko wysokie rozpowszechnienie picia alkoholu wśród młodzieży (szczególnie piwa i wódki), ale również natężenie doświadczeń z alkoholem i fakt, że znaczące odsetki uczniów piją alkohol nie sporadycznie, lecz regularnie. Warto przypomnieć, że takie zachowania podejmował w ostatnim miesiącu przed badaniem co ósmy gimnazjalista i co czwarty uczeń szkoły ponadgimnazjalnej.

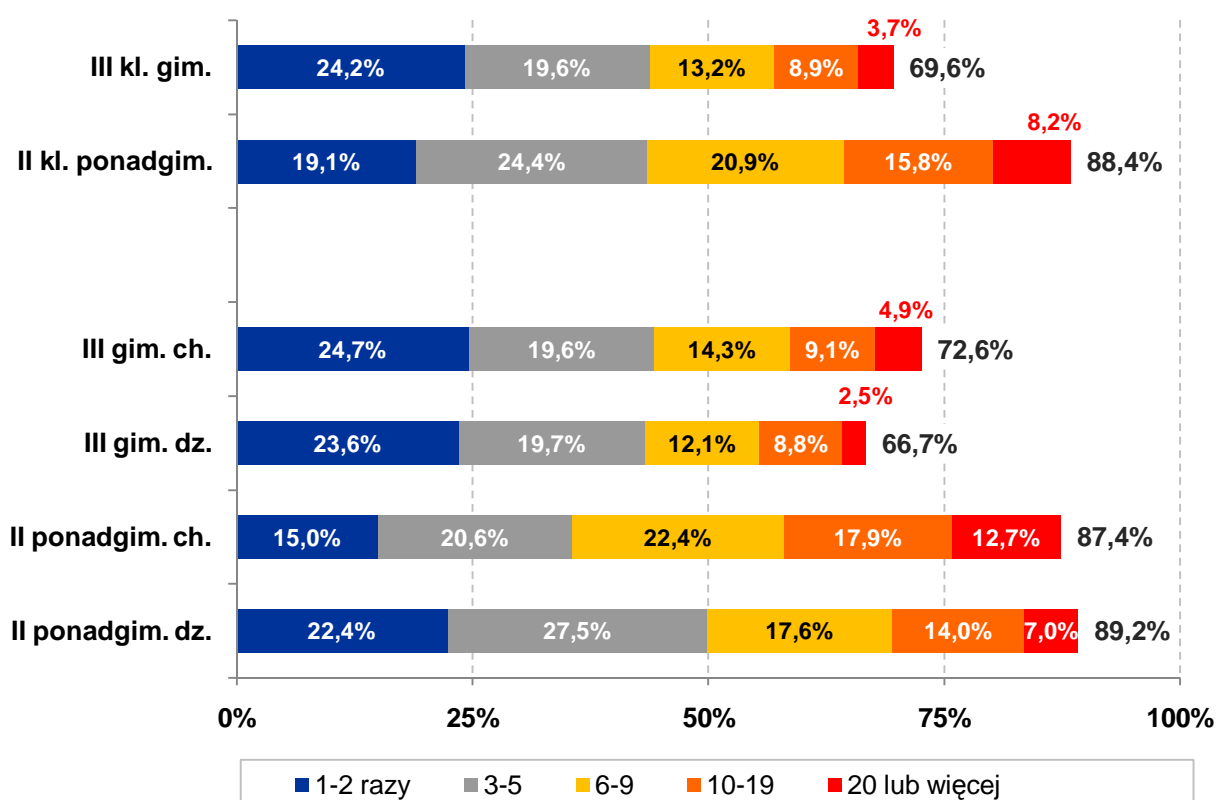

3.5. Częstotliwość i poziom konsumpcji alkoholu w okresie ostatnich 30 dni

Częstotliwość picia alkoholu – ostatnie 30 dni

Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy w ciągu ostatnich 30 dni?

Wykres 34: Częstotliwość picia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni – klasy III gimnazjum i klasy II szkół ponadgimnazjalnych.

	N
III kl. gim.	745
II kl. ponadgimn.	1391
III kl. gim. chłopcy	395
III kl. gim. dziewczęta	350
II kl. ponadgim. chłopcy	675
II kl. ponadgim. dziewczęta	716

3.5. Częstotliwość konsumpcji piwa w okresie ostatnich 30 dni

	III klasy G N=952	II klasy PG N=1079
w ogóle	39,1%	← 20,4%
1-2 razy	26,9%	26%
3-5 razy	16,8%	20,8%
6-9 razy	8,9%	16,7%
10-19 razy	5,9%	10,9%
20 razy lub więcej	2,5%	5,4%

III klasy G	dziewczęta N=488	chłopcy N=464
w ogóle	43,1%	← 35,0%
1-2 razy	28,0%	25,7%
3-5 razy	15,1%	18,6%
6-9 razy	6,3%	11,6%
10-19 razy	5,2%	6,5%
20 razy lub więcej	2,3%	2,5%

II klasy PG	dziewczęta N= 564	chłopcy N=515
w ogóle	22,3%	← 18,1%
1-2 razy	30,5%	20,6%
3-5 razy	20,6%	21,0%
6-9 razy	13,8%	20,2%
10-19 razy	9,8%	11,9%
20 razy lub więcej	3,1%	8,3%

Tabela 5: Częstotliwość picia piwa – ostatnie 30 dni – klasy III G i II PG.

3.5. Częstotliwość konsumpcji alkohopopów w okresie ostatnich 30 dni

	III klasy G N=952	II klasy PG N=1079
w ogóle	83,2%	← 73,1%
1-2 razy	10,2%	16,8%
3-5 razy	4,1%	6,4%
6-9 razy	1,1%	2,3%
10-19 razy	0,9%	1%
20 razy lub więcej	0,5%	0,4%

III klasy G	dziewczęta N=488	chłopcy N=464
w ogóle	81,4%	85,0%
1-2 razy	11,3%	9,1%
3-5 razy	5,6%	2,5%
6-9 razy	1,0%	1,1%
10-19 razy	0,4%	1,5%
20 razy lub więcej	0,2%	0,8%

II klasy PG	dziewczęta N=564	chłopcy N=515
w ogóle	67,6%	→ 79,8%
1-2 razy	20,7%	11,9%
3-5 razy	7,9%	4,5%
6-9 razy	2,5%	2,1%
10-19 razy	1,2%	0,8%
20 razy lub więcej	0,0%	0,8%

Tabela 5: Częstotliwość picia alkohopopów – ostatnie 30 dni – klasy III G i II PG.

3.5. Częstotliwość konsumpcji wina w okresie ostatnich 30 dni

	III klasy G N=952	II klasy PG N=1079
w ogóle	67,6%	← 55,2%
1-2 razy	24,1%	29,2%
3-5 razy	5,9%	9,6%
6-9 razy	1,3%	3,4%
10-19 razy	0,3%	1,9%
20 razy lub więcej	0,8%	0,6%

III klasy G	dziewczęta N=488	chłopcy N=464
w ogóle	65,1%	→ 70,3%
1-2 razy	26,6%	21,5%
3-5 razy	5,9%	5,9%
6-9 razy	1,3%	1,3%
10-19 razy	0,6%	0,0%
20 razy lub więcej	0,6%	1,1%

II klasy PG	dziewczęta N=564	chłopcy N=515
w ogóle	48,1%	→ 64,0%
1-2 razy	34,9%	22,2%
3-5 razy	11,3%	7,6%
6-9 razy	3,9%	2,9%
10-19 razy	1,7%	2,3%
20 razy lub więcej	0,2%	1,0%

Tabela 5: Częstotliwość picia wina – ostatnie 30 dni – klasy III G i II PG.

3.5. Częstotliwość konsumpcji wódki w okresie ostatnich 30 dni

	III klasy G N=952	II klasy PG N=1079
w ogóle	59,6%	← 34,6%
1-2 razy	23,8%	34,9%
3-5 razy	9,1%	→ 16,0%
6-9 razy	4,8%	8,3%
10-19 razy	1,3%	4,0%
20 razy lub więcej	1,3%	2,1%

III klasy G	dziewczęta N=488	chłopcy N=464
w ogóle	63,2%	55,9%
1-2 razy	22%	25,7%
3-5 razy	8,6%	9,7%
6-9 razy	4,2%	5,5%
10-19 razy	1,0%	1,5%
20 razy lub więcej	1,0%	1,7%

II klasy PG	dziewczęta N=564	chłopcy N=515
w ogóle	35,9%	32,9%
1-2 razy	37,1%	32,3%
3-5 razy	15,7%	16,5%
6-9 razy	7,1%	9,9%
10-19 razy	3,2%	4,9%
20 razy lub więcej	1,0%	3,7%

Tabela 5: Częstotliwość picia wódki – ostatnie 30 dni – klasy III G i II PG.

3.6. Rodzaje napojów alkoholowych wypijanych podczas ostatniej okazji

Jakie napoje piłeś podczas ostatniej okazji, kiedy piłeś alkohol?

	piwo	alkopop	wino	wódka
III klasy G	60,6%	17,2%	31,2%	40,4%
II klasy PG	79,4%	28,0%	44%	65,4%

Tabela 9: Odsetki uczniów pijących poszczególne napoje alkoholowe podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG.

Podczas ostatniej konsumpcji napojów alkoholowych piwo okazało się najbardziej popularnym trunkiem wśród młodzieży. Piło je wówczas nieco ponad 60% badanych z klas III G (60,6%) i ponad 3/4 badanych z klas II PG (79,4%).

Kolejnym bardzo popularnym napojem okazała się wódka. Piło ją podczas ostatniej okazji ponad 2/5 15/16-latków (40,4%) i niemal 2/3 uczniów starszych (65,4%).

Mniej popularne wśród łódzkich uczniów okazało się wino, które podczas ostatniej okazji piło 44% gimnazjalistów i 31,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz alkopopy, po które sięgnął co szósty badany w gimnazjum i ponad 1/4 w szkołach ponadgimnazjalnych.

Obok danych na temat częstotliwości picia alkoholu oraz jego rozpowszechnienia wśród młodzieży ważne informacje niosą ze sobą także wyniki dotyczące ilości poszczególnych napojów alkoholowych wypijanych przez uczniów podczas ostatniej okazji. Zostały one zaprezentowane na kolejnych wykresach.

3.6. Poziom konsumpcji piwa – ostatnia okazja

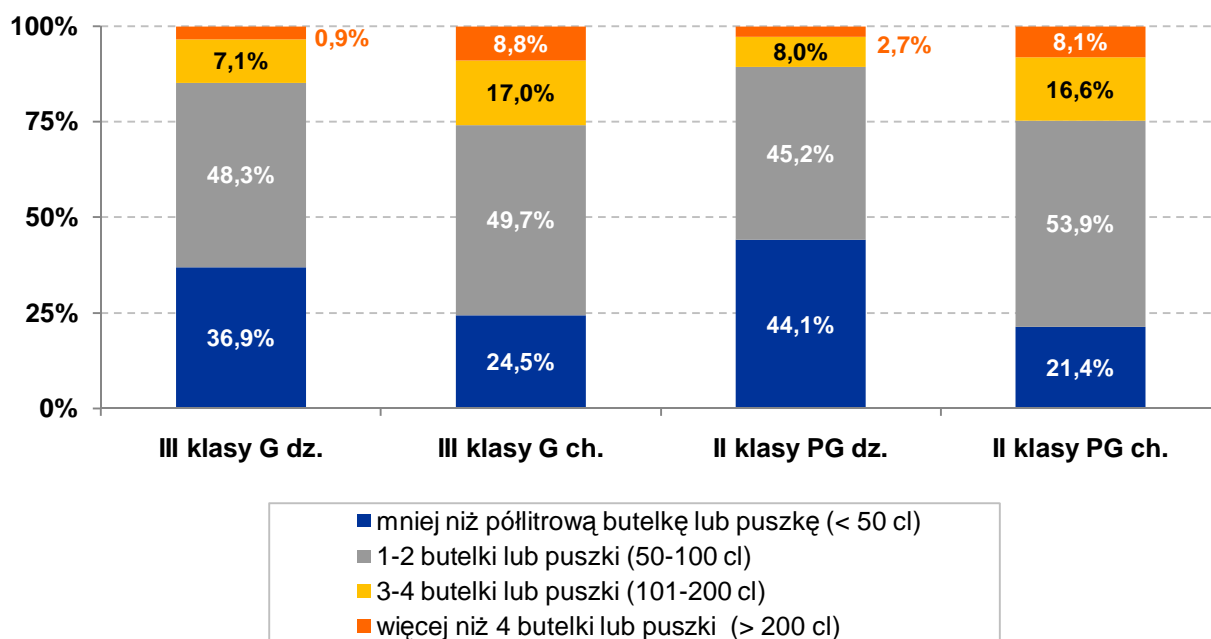

Piwo to najbardziej popularny napój wśród łódzkiej młodzieży. W pierwszej kolejności analizie poddano więc ilości tego napoju wypijane przez badanych podczas ostatniej okazji. Wśród osób, które sięgnęły po piwo podczas ostatniej okazji 1-2 butelki/puszki wypilo 48,3% dziewcząt i prawie połowa chłopców uczących się w gimnazjum. W przypadku starszych uczniów odsetki te wynosiły odpowiednio: 45,2% i 53,9%. **Co dwunasta uczennica gimnazjum pijąca piwo podczas ostatniej okazji wypila 3 lub więcej butelek/puszek (8,0%), w przypadku chłopców – co czwarty (25,8%). Wśród starszych uczniów odsetki te wynosiły odpowiednio: 10,7% (co dziesiąta uczennica) i 24,7% (co czwarty uczeń).** Oznacza to, że trzykrotnie wyższy odsetek chłopców młodszych i dwukrotnie wyższy wśród starszych w porównaniu z odsetkami dziewcząt w ich wieku wypił 3 lub więcej butelek piwa podczas ostatniej okazji. **Należy podkreślić, iż wypicie takiej ilości piwa przy jednej okazji oznacza, że wszyscy ci młodzi ludzie znaleźli się w stanie nietrzeźwości, a w przypadku części z nich (tych, którzy wypili powyżej 4 butelek piwa), w stanie głębokiego upojenia alkoholowego (mając we krwi ponad 2 promile alkoholu).**

Poziom konsumpcji piwa

Jeśli podczas ostatniego dnia, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, piłeś(aś) piwo, to ile go wypileś(aś)?

100% = osoby, które podczas ostatniej okazji piły piwo

Wykres 35: Ilość piwa wypita podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

III kl. gim. chłopcy	300
III kl. gim. dziewczęta	276
II kl. ponadgim. chłopcy	421
II kl. ponadgim. dziewczęta	437

3.6. Poziom konsumpcji wódki – ostatnia okazja

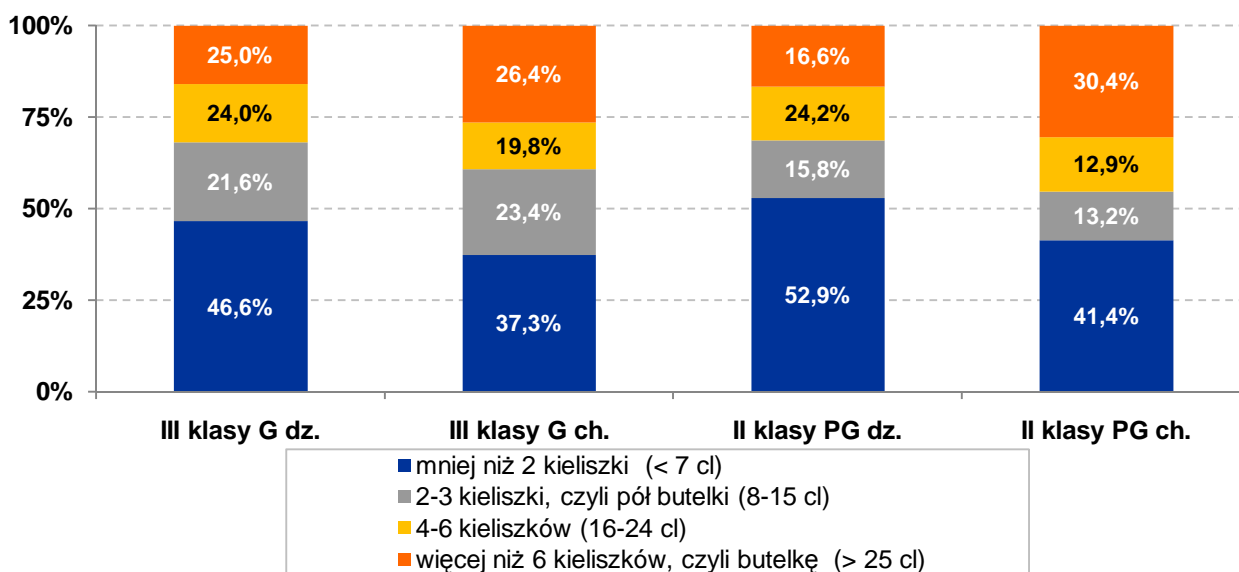
Wódka po piwie, to drugi najpopularniejszy napój alkoholowy wśród łódzkich nastolatków. **Na uwagę zasługuje fakt, że wysokie odsetki osób sięgających po wódkę podczas ostatniej okazji wypily 4 lub więcej kieliszków tego napoju.**

Wśród dziewcząt uczących się w klasach III gimnazjum taką ilość wypila prawie połowa (49%), wśród chłopców z tego rocznika ponad 2/5 (46,2%). W grupie starszych uczniów odsetki te są również znaczące i wynoszą odpowiednio 40,8% i 51,3%, co oznacza, że podczas ostatniej okazji w takiej ilości wódkę piło 2/5 dziewcząt i ponad połowa badanych chłopców z tej grupy. O ile więc w przypadku innych napojów alkoholowych osoby wypijające ich duże ilości stanowiły mniejszą grupę, o tyle w przypadku wódki stanowią one znaczącą część badanych (niemal połowę) pijących ją podczas ostatniej okazji. **Reasumując można sformułować wniosek, że większość osób, które piły wódkę podczas ostatniej okazji, wypijała takie jej ilości prowadzące do stanu upicia się.**

Poziom konsumpcji wódki

Jeśli podczas ostatniego dnia, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, piłeś(aś) wódkę, to ile jej wypileś(aś)?

100% = osoby, które podczas ostatniej okazji piły wódkę

Wykres 35: Ilość wódki wypita podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	205
III kl. gim. dziewczęta	180
II kl. ponadgim. chłopcy	346
II kl. ponadgim. dziewczęta	361

3.6. Poziom konsumpcji alkopopów - ostatnia okazja

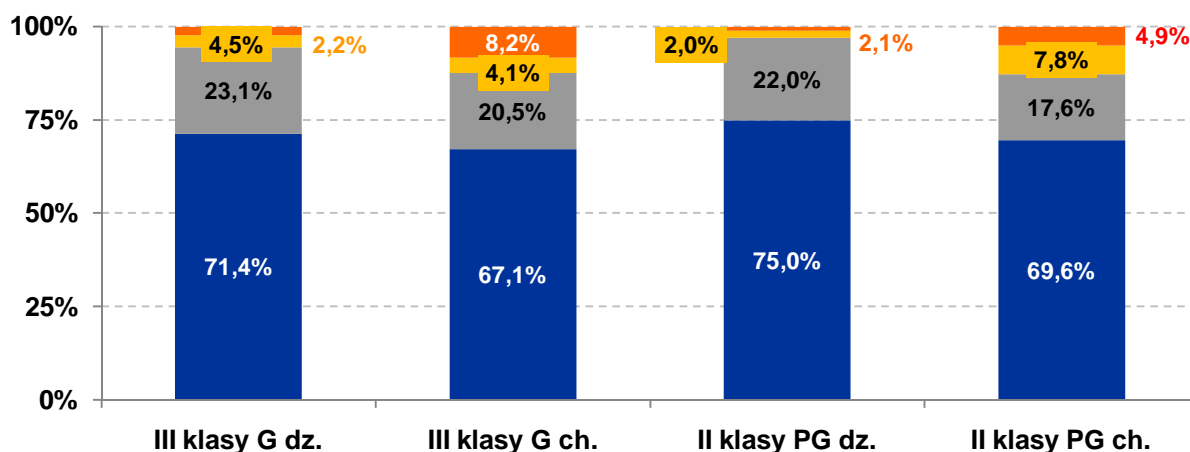

Alkopopy, podobnie jak wino są znacznie mniej popularnym trunkiem niż piwo i wódka. Wśród osób, które piły je podczas ostatniej okazji 6,7% dziewcząt wypilo 3 lub więcej butelek alkopopu, w przypadku chłopców taką ilość wypił co ósmy (12,3%). W klasach starszych w grupie dziewcząt 3 lub więcej butelek alkopopu podczas ostatniej okazji wypilo 4,1% uczennic, zaś wśród chłopców prawie co ósmy (12,7%). Oznacza to, że podczas ostatniej okazji stosunkowo duże ilości alkopopu częściej wypijali chłopcy.

Poziom konsumpcji alkopopów

Jeśli podczas ostatniego dnia, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, piłeś(aś) alcopops, to ile go wypileś(aś)?

100% = osoby, które podczas ostatniej okazji piły alkopop

- mniej niż półlitrową butelkę lub puszkę (< 50 cl)
- 1-2 butelki lub puszki (50-100 cl)
- 3-4 butelki lub puszki (101-200 cl)
- więcej niż 4 butelki lub puszki (> 200 cl)

Wykres 35: Ilość alkopopu wypita podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG. UWAGA: niskie liczebności- tylko 40 badanych z klas III G i 68 z klas II PG zadeklarowało, że podczas ostatniej okazji piło alkopop. Oznacza to, iż jest to stosunkowo mało popularny napój alkoholowy wśród uczniów na obydwu szczeblach edukacji..

	N
III kl. gim. chłopcy	72
III kl. gim. dziewczęta	93
II kl. ponadgim. chłopcy	108
II kl. ponadgim. dziewczęta	190

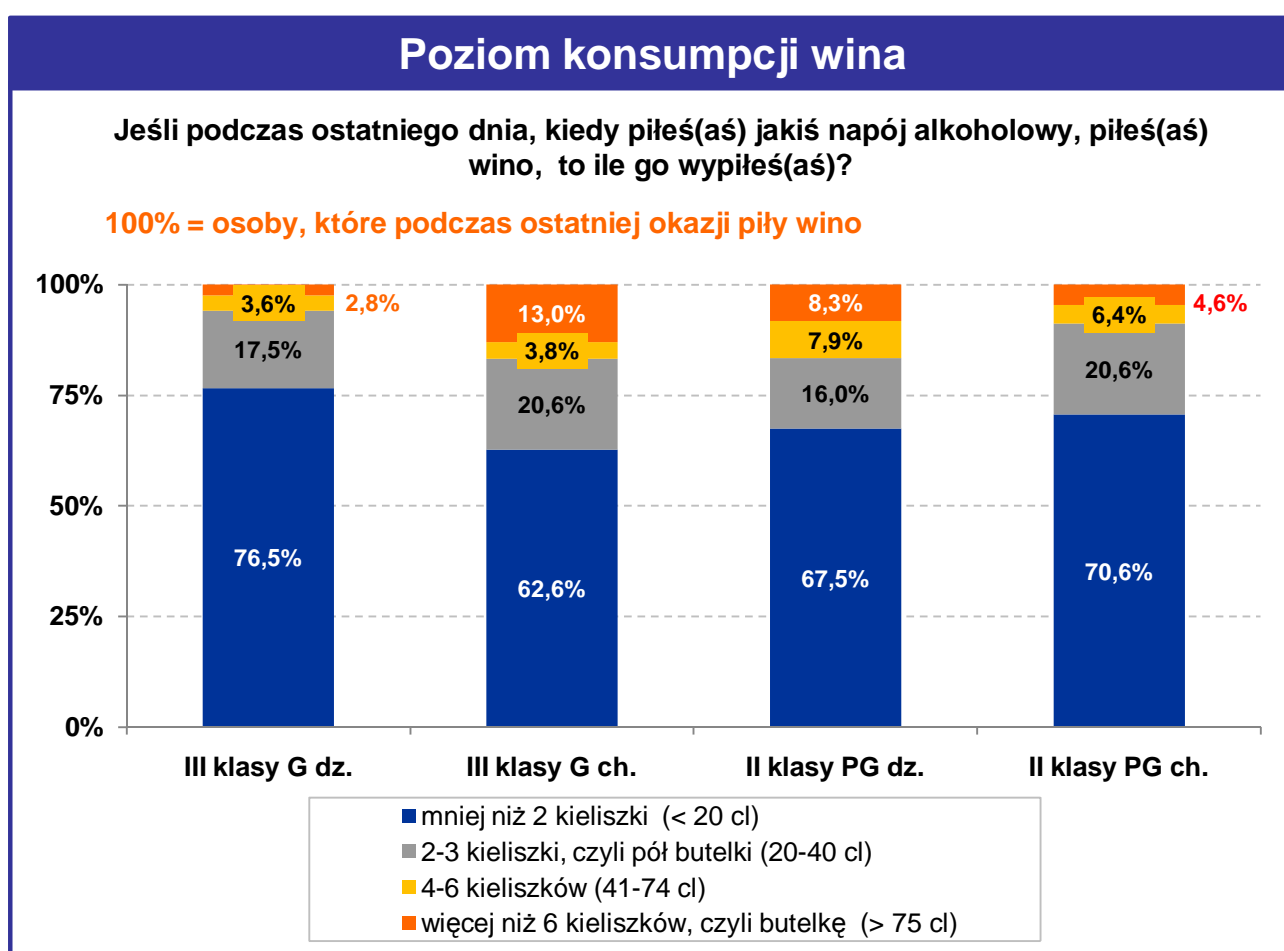

3.6. Poziom konsumpcji wina – ostatnia okazja

Wino, podobnie jak alkoopy, nie jest trunkiem tak popularnym jak piwo wśród łódzkich uczniów. W grupie gimnazjalistów po 4 lub więcej kieliszków tego napoju sięgnęło podczas ostatniej okazji 6,4% dziewcząt i 16,8% chłopców. W przypadku starszych uczniów konsumujących wino podczas ostatniej okazji taką ilość piła co szósta dziewczyna (17,2%) i co dziewiąty chłopak (11%).

Stosunkowo niewielka popularność wina w porównaniu z piwem i wódką nie umniejsza faktu, że niemała grupa badanych uczniów, którzy pili wino podczas ostatniej okazji (szczególnie ze starszej grupy wiekowej), wypła jednorazowo taką jego ilość, która prowadzi do stanu intoksykacji.

Wykres 35: Ilość wina wypita podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: niskie liczebności.

	N
III kl. gim. chłopcy	128
III kl. gim. dziewczęta	169
II kl. ponadgim. chłopcy	179
II kl. ponadgim. dziewczęta	291

3.7. Ocena ryzyka związanego z piciem alkoholu

Postrzeżenie ryzyka związanego z piciem alkoholu przez badaną młodzież w większym stopniu zależy od płci badanych uczniów, niż od kategorii wiekowej. Najbardziej ryzykownym zachowaniem jest dla uczniów picie 4-5 drinków prawie codziennie, a najmniej ryzykownym picie 1- 2 drinków prawie codziennie.

Co czwarty chłopiec (23,2%) z trzecich klas gimnazjum uważa, że **wypijanie 1-2 drinków prawie codziennie** jest związane z wysokim ryzykiem dla zdrowia, w przypadku dziewcząt taka opinię wyraziła co trzecia badana (33,3%). W starszej kohorcie badanych uczniów odsetek dziewcząt które uważają, że taki model picia wiąże się z dużym ryzykiem dla zdrowia przekracza 40% badanych (42,4%), zaś w grupie chłopców jest znacznie niższy i kształtuje się na poziomie 25,6%.

Picie regularne dużych ilości alkoholu (4-5 drinków) jest w opinii badanej młodzieży bardziej ryzykowne niż picie 5 lub więcej drinków w weekendy. Częściej przekonanie o wysokim ryzyku takich zachowań deklarowały dziewczęta – prawie $\frac{3}{4}$ w trzecich klasach gimnazjum i nieco wyższy odsetek w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych – 79,4%. Jedynie 3,1% - dziewcząt w gimnazjach i 1,9% w starszym roczniku jest zdania, że takie zachowanie wiąże się z małym ryzykiem.

W populacji chłopców kwestia ta wygląda nieco inaczej. Odsetek tych, którzy sądzą, że taki model picia alkoholu jest bardzo ryzykowny jest niższy niż w grupie dziewcząt – wśród gimnazjalistów taką opinię wyraziło 58,4% badanych, a w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych 62,1%. 3,3%- 3,9% chłopców w obu frakcjach wiekowych uważa, że wypijanie 4-5 drinków prawie codziennie nie wiąże się z żadnym ryzykiem.

Jeśli chodzi o ocenę ryzyka picia 5 lub więcej drinków w weekendy, ponad 2/5 chłopców uczących się w gimnazjum (44,5%) i połowa dziewcząt (47,9%) jest zdania, że taki model picia oznacza duże ryzyko dla zdrowia. W grupie chłopców z II klas PG nieco ponad $\frac{1}{4}$ twierdzi, że wspomniany (weekendowy) styl picia alkoholu niesie za sobą duże ryzyko dla zdrowia (29,8%). Mniej optymistycznie widzą to dziewczęta. Odsetek tych, które uważają, że taki styl picia niesie ze sobą wysokie ryzyko, wynosi 39,5%.

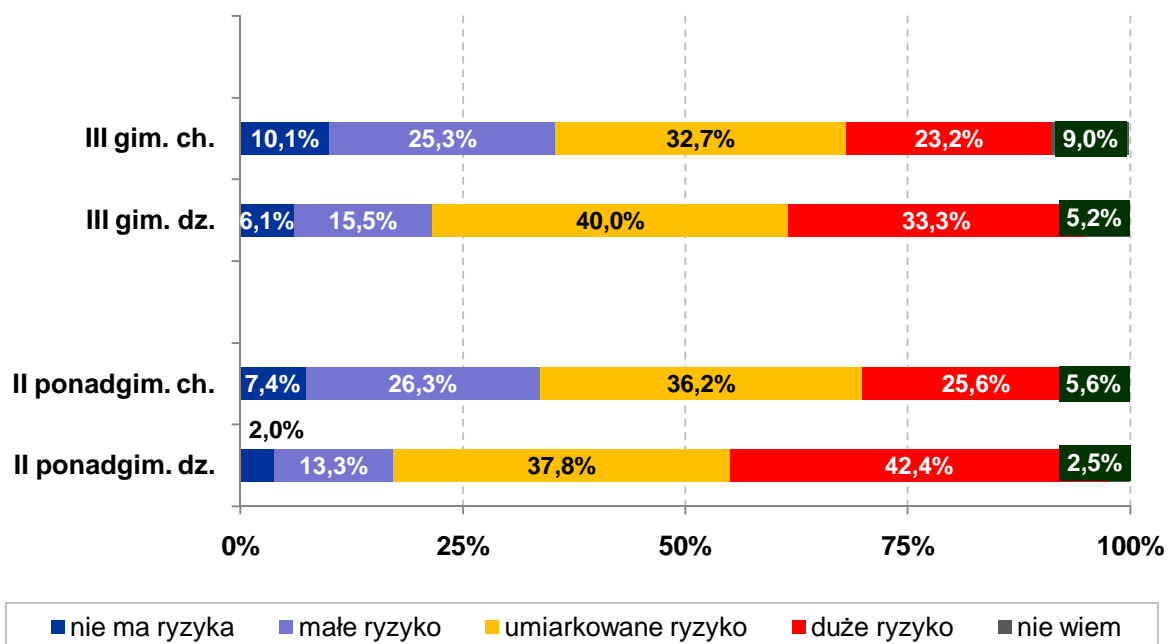

3.7. Ocena ryzyka związanego z pićem alkoholu

Ryzyko związane z pićem alkoholu

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli wypijają 1-2 drinki prawie codziennie?

Wykres 39: Ocena ryzyka związanego z pićem 1-2 drinków dziennie – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

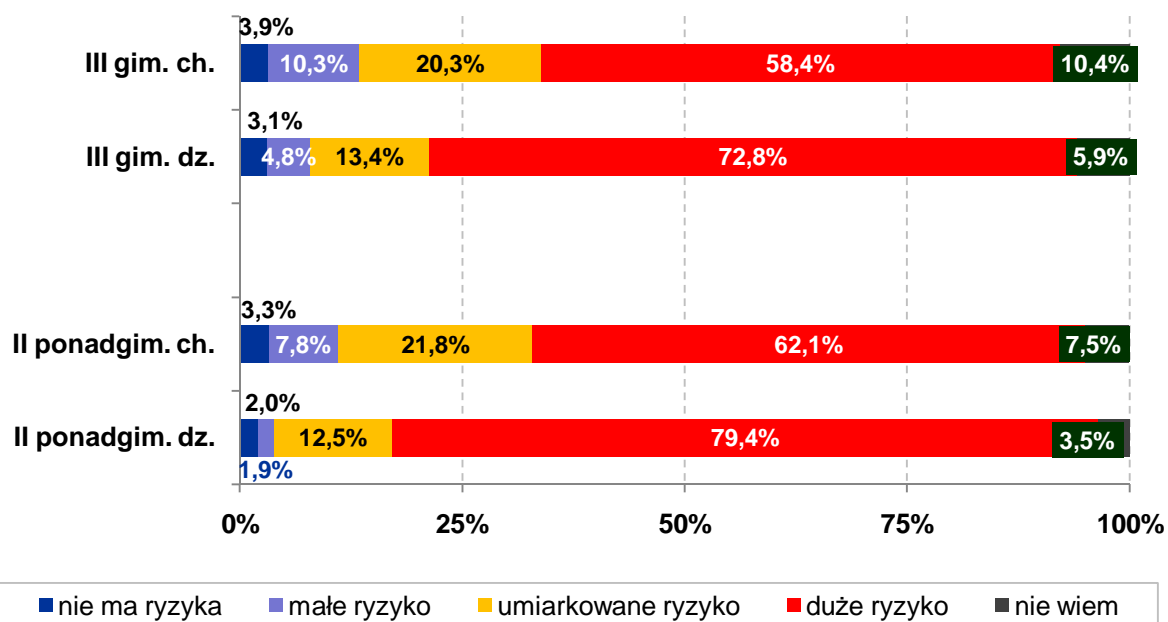

3.7. Ocena ryzyka związanego z pićem alkoholu

Ryzyko związane z pićem alkoholu

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli wypijają 4 lub 5 drinków prawie codziennie?

Wykres 40: Ocena ryzyka związanego z pićem 4-5 drinków dziennie – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

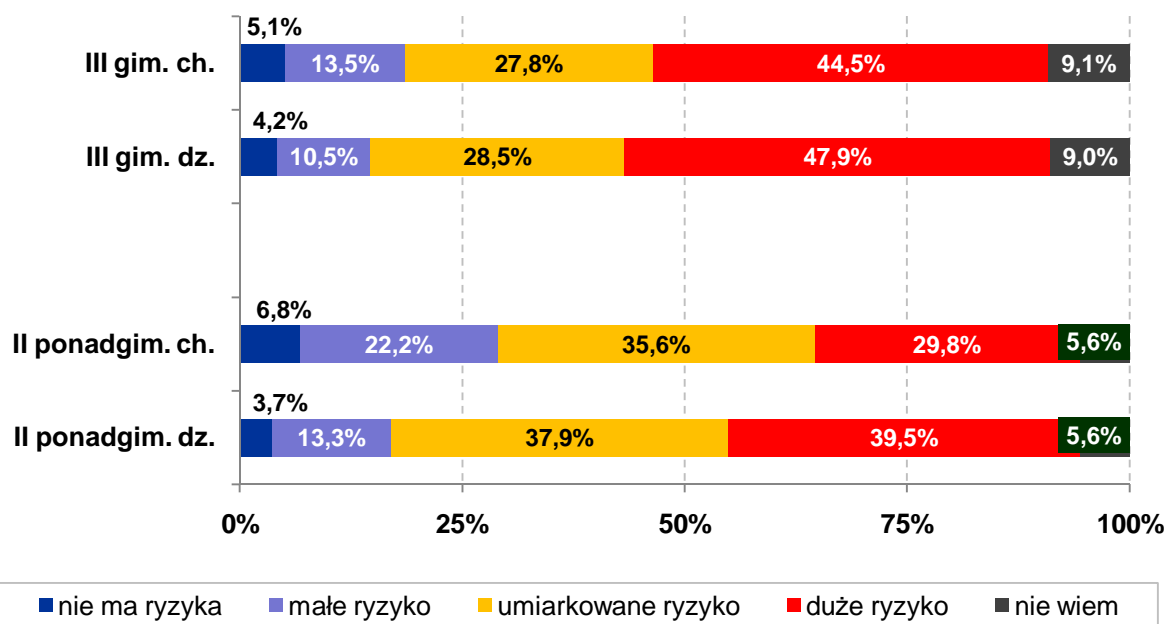

3.7. Ocena ryzyka związanego z pićm alkoholu

Ryzyko związane z pićm alkoholu

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli wypijają 5 drinków lub więcej w czasie weekendu?

Wykres 41: Ocena ryzyka związanego z pićm 5 i więcej drinków podczas weekendu – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgimn. chłopcy	515
II kl. ponadgimn. dziewczęta	564

4. Problem upijania się młodzieży

4.1. Odczuwane efekty wypicia alkoholu - ostatnia okazja

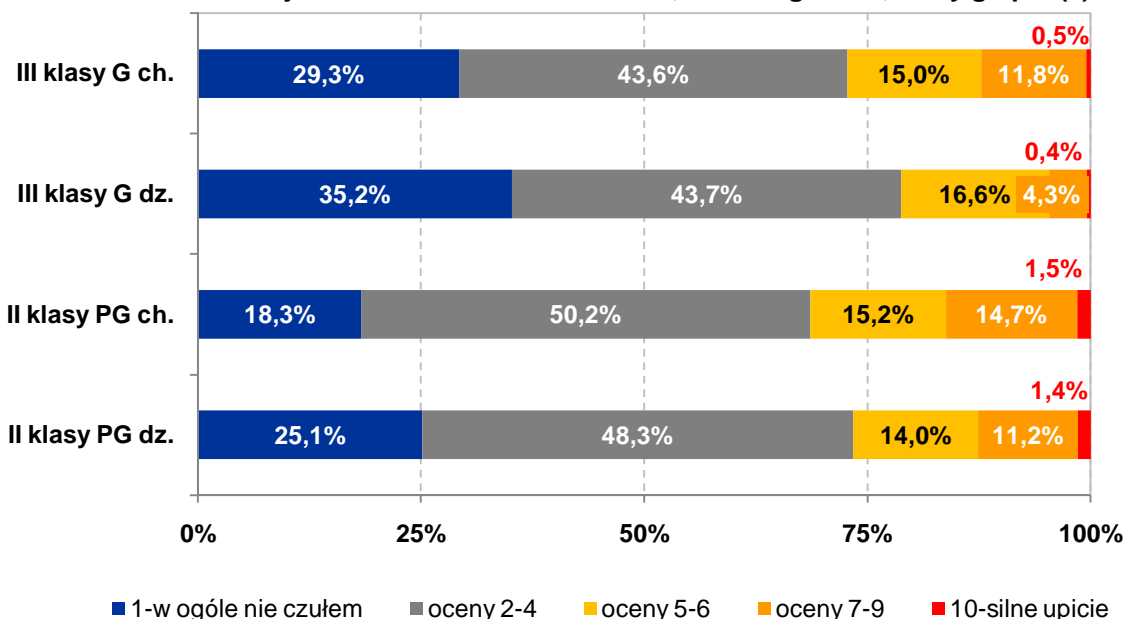

W kwestionariuszu do badania poproszono uczniów, aby subiektywnie ocenili w skali od 1 do 10 własne odczuwanie efektu działania alkoholu podczas ostatniej okazji, kiedy zdarzyło im się pić. W analizie uwzględniono odpowiedzi tylko tych uczniów, którzy kiedykolwiek w życiu pili alkohol. W przypadku uczniów trzecich klas gimnazjum zdecydowana większość, bo aż 72,0% chłopców i 74,5% dziewcząt oszacowało ten efekt na 1-4 punktów na dziesięciostopniowej skali (tzn. brak efektu lub słaby efekt). Natomiast **0,5% badanych chłopców i 0,4% dziewcząt w tej grupie przyznało, że podczas ostatniej okazji, kiedy pili alkohol bardzo silnie odczuli jego działanie (ocena 10).** W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki tych, którzy odczuwali bardzo silny efekt działania alkoholu podczas ostatniej okazji (ocena 10) wynosiły **1,5%** w przypadku chłopców i **1,4%** wśród dziewcząt.

Jako dosyć silny ocenił efekt picia średnio co siódmy badany, który przynajmniej raz pił alkohol (14-16,6%).

Odczuwane efekty wypicia alkoholu

Oceń na skali od 1 do 10 jak silnie czuleś efekt alkoholu, ostatniego dnia, kiedy go piłeś?

Wykres 42: Ocena subiektywnych efektów picia alkoholu – ostatnia okazja – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

*Podstawą procentowania na wykresie byli ci uczniowie, którzy kiedykolwiek pili napoje alkoholowe.

	N
III kl. gim. chłopcy	432
III kl. gim. dziewczęta	458
II kl. ponadgim. chłopcy	509
II kl. ponadgim. dziewczęta	549

4.2. Rozpowszechnienie upijania się

Upijanie się jest jednym z najbardziej ryzykownych zachowań, jakie podejmują młodzi ludzie. Wielu z nich właśnie na skutek upicia się popada w poważne problemy, ulega wypadkom, narusza prawo, traci szansę na dalszą edukację. Konsekwencją upijania się nastolatków są również poważne problemy emocjonalne oraz konflikty i zaburzone relacje z rodzicami i rówieśnikami. Bezpośrednim następstwem upicia się są także niechciane kontakty seksualne oraz eksperymenty z narkotykami. W tym kontekście warto podkreślić, iż kontrola zachowań związanych z piciem alkoholu powinna stanowić jeden z kluczowych elementów działań profilaktycznych adresowanych do młodzieży.

Jak pokazuje wykres 43, w trzecich klasach gimnazjum doświadczenie upicia się ma już za sobą 54,5% chłopców i istotnie niższy odsetek dziewcząt – 46,6%. **W ciągu ostatniego roku upiło się ponad 2/5 chłopców i istotnie mniej – 34,7% dziewcząt z tej frakcji wiekowej. Nie odnotowano natomiast różnicy pomiędzy odsetkami chłopców (16,2%) i dziewcząt (13,4%), którzy upili się w ciągu ostatnich 30 dni.**

W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki upijających się znacznie wzrastają (różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,001$), w porównaniu z uczniami gimnazjum. Takie doświadczenie ma już za sobą ponad 76,5% chłopców i ponad 2/3 dziewcząt (68,9%). W tej kohorcie badanych odsetek chłopców, którzy upili się w ciągu ostatnich 30 dni jest podobny jak odsetek dziewcząt (21,6% vs. 17,4%).

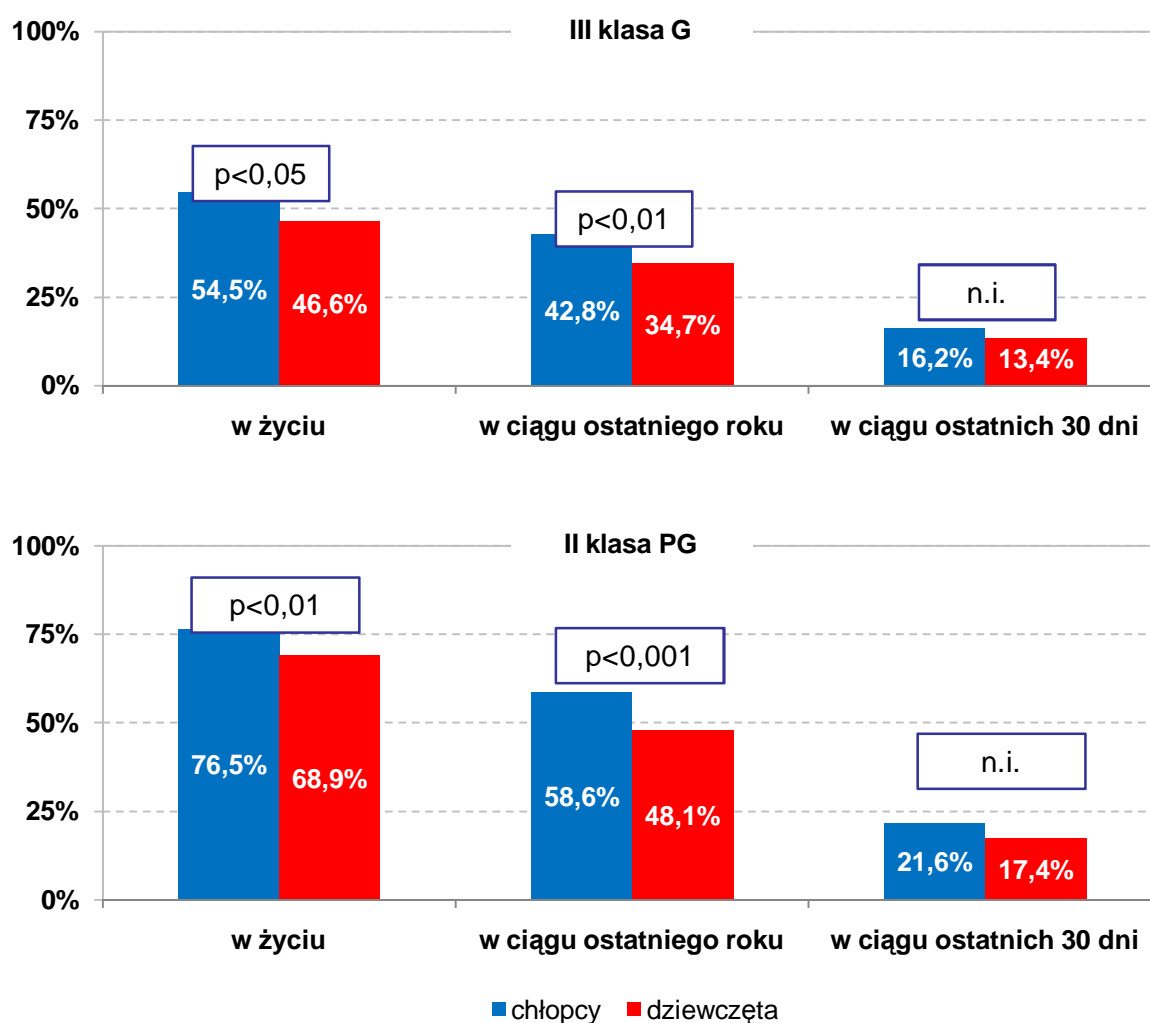
Badanie wykazało, że **chłopcy w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych upijają się istotnie częściej niż dziewczęta z tej samej grupy wiekowej, zarówno w życiu, jak i w ciągu ostatniego roku, dziewczęta dorównują im natomiast jeśli chodzi o upijanie się w o ciągu ostatnich 30 dni.** Taką samą prawidłowość odnotowano w młodszym badanym roczniku.

4.2. Rozpowszechnienie upijania się

Rozpowszechnienie upijania się

Wykres 43: Rozpowszechnienie upijania się – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N		
	w życiu	w ciągu ost. 12 mies.	w ciągu ost. 30 dni
III kl. gim. chłopcy	464	464	464
III kl. gim. dziewczęta	486	486	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514	514	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	563	563	563

4.3. Ocena rozpowszechnienia upijania się wśród przyjaciół

Tylko co dwunasta uczennica gimnazjum (8,8%) i co ósmy badany gimnazjalista (12,9%) deklaruje, iż nikt spośród ich przyjaciół nie upija się. W przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych odsetki te były niższe i wynosiły 6,7% w grupie dziewcząt i 4,8% w grupie chłopców.

Warto zwrócić uwagę, iż w trzecich klasach gimnazjum prawie **co trzecia uczennica** (30,2%) przyznała, że **sporo jej przyjaciół upija się**. W starszej kohorcie badanych taką opinię prezentuje ponad 34% ankietowanych dziewcząt. W grupie chłopców ten wzrost jest nieco większy. Ponad ¼ z nich (29,4%) twierdzi, iż wśród ich przyjaciół upija się sporo osób. W grupie uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych taki pogląd prezentowało już 35,9% chłopców.

Prawie ¼ uczennic i 1/6 uczniów z gimnazjum deklarowało, iż większość ich przyjaciół upija się. W starszej frakcji wiekowej taką opinię wyraziła ¼ dziewcząt i prawie ¼ chłopców (w grupie chłopców odnotowano więc wzrost).

Zmianie nie uległy odsetki badanych dziewcząt, które stwierdziły, że upijają się wszyscy ich znajomi – w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych tak twierdziło 4,4% uczennic (w gimnazjum 4,4%), natomiast wśród chłopców -3,1% (w gimnazjum – 3,8%).

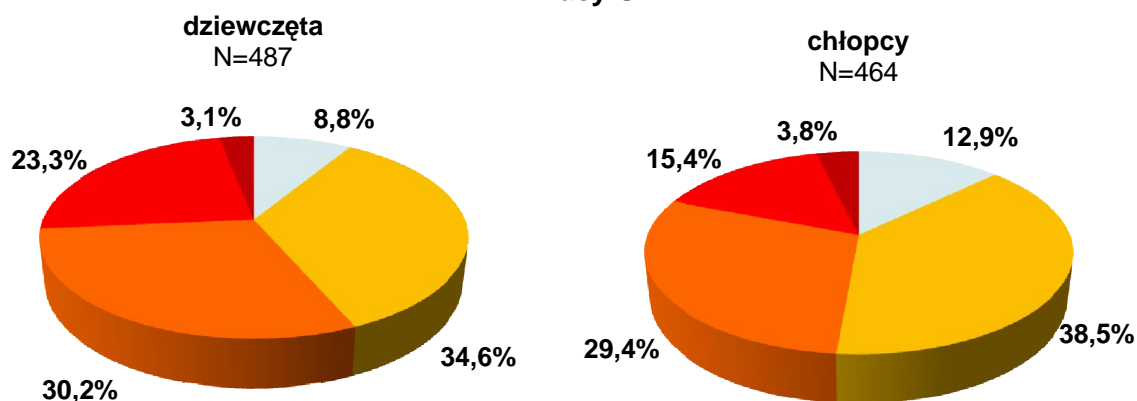
4.3. Ocena rozpowszechnienia upijania się wśród przyjaciół

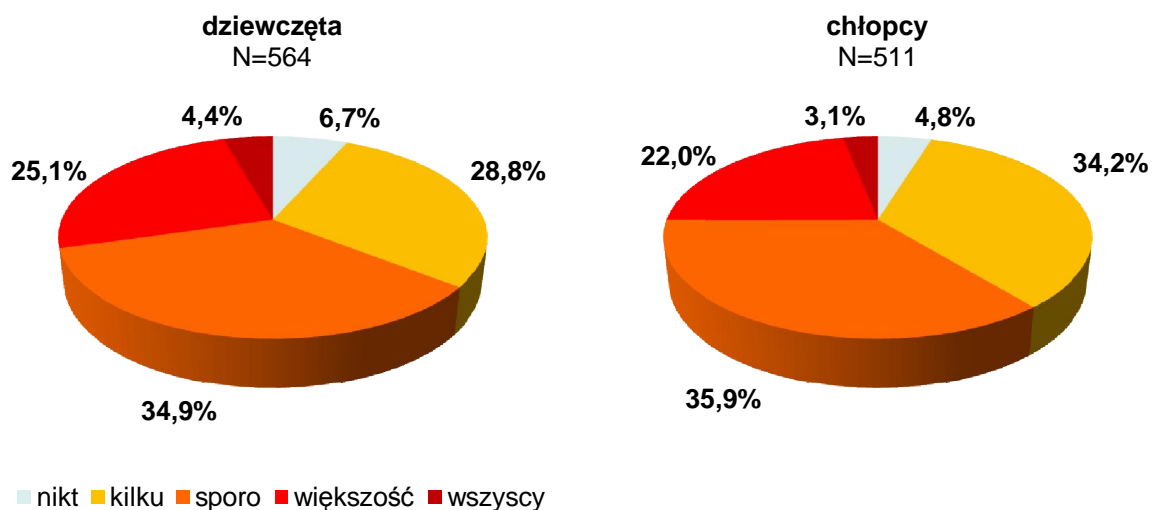
Upijanie się wśród przyjaciół

Według Twojej oceny, ilu Twoich przyjaciół upija się?

III klasy G

II klasy PG

Wykres 44: Ocena rozpowszechnienia upijania się wśród przyjaciół – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

4.4. Pierwsze doświadczenia związane z upiciem się – wiek inicjacji

Doświadczenie upicia się (co najmniej raz w życiu) ma już za sobą 50,6% uczniów klas III gimnazjum oraz 72,5% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. **Różnica między odsetkami upijających się w obu frakcjach wiekowych jest istotna statystycznie.**

9,2% dziewcząt z młodszej grupy badanych upiło się po raz pierwszy w wieku 13 lat lub wcześniej, w przypadku chłopców odsetek ten wynosił 9,9%. Takie doświadczenie ma więc co dziesiąta uczennica i uczeń gimnazjum. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ten wiek, jako moment inicjacji wskazało 4,1% dziewcząt i 10,5% chłopców.

Prawie 1/3 gimnazjalistek (29%) i prawie 2/5 gimnazjalistów upiło się po raz pierwszy w wieku 14-15 lat, a więc na przełomie pierwszej i drugiej klasy gimnazjum. W starszej badanej grupie odsetki te wynosiły odpowiednio: 22,5% i 26,2%. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych jako moment inicjacji uczniowie wskazywali najczęściej wiek 16 lat lub więcej: ponad 2/5 dziewcząt (42%) i 39% chłopców.

Przedstawione wyniki wskazują wyraźnie, że istnieje grupa młodych ludzi, którzy po raz pierwszy upili się będąc jeszcze uczniami szkoły podstawowej, a znacząca część badanych takie doświadczenie odnotowała na początku nauki w gimnazjum. To kolejny ważny sygnał pokazujący, że działania profilaktyczne, których celem jest m.in. opóźnienie momentu inicjacji alkoholowej powinny być prowadzone we wczesnym okresie nauki w szkole podstawowej – tj. w czwartej klasie, a najpóźniej w piątej klasie szkoły podstawowej.

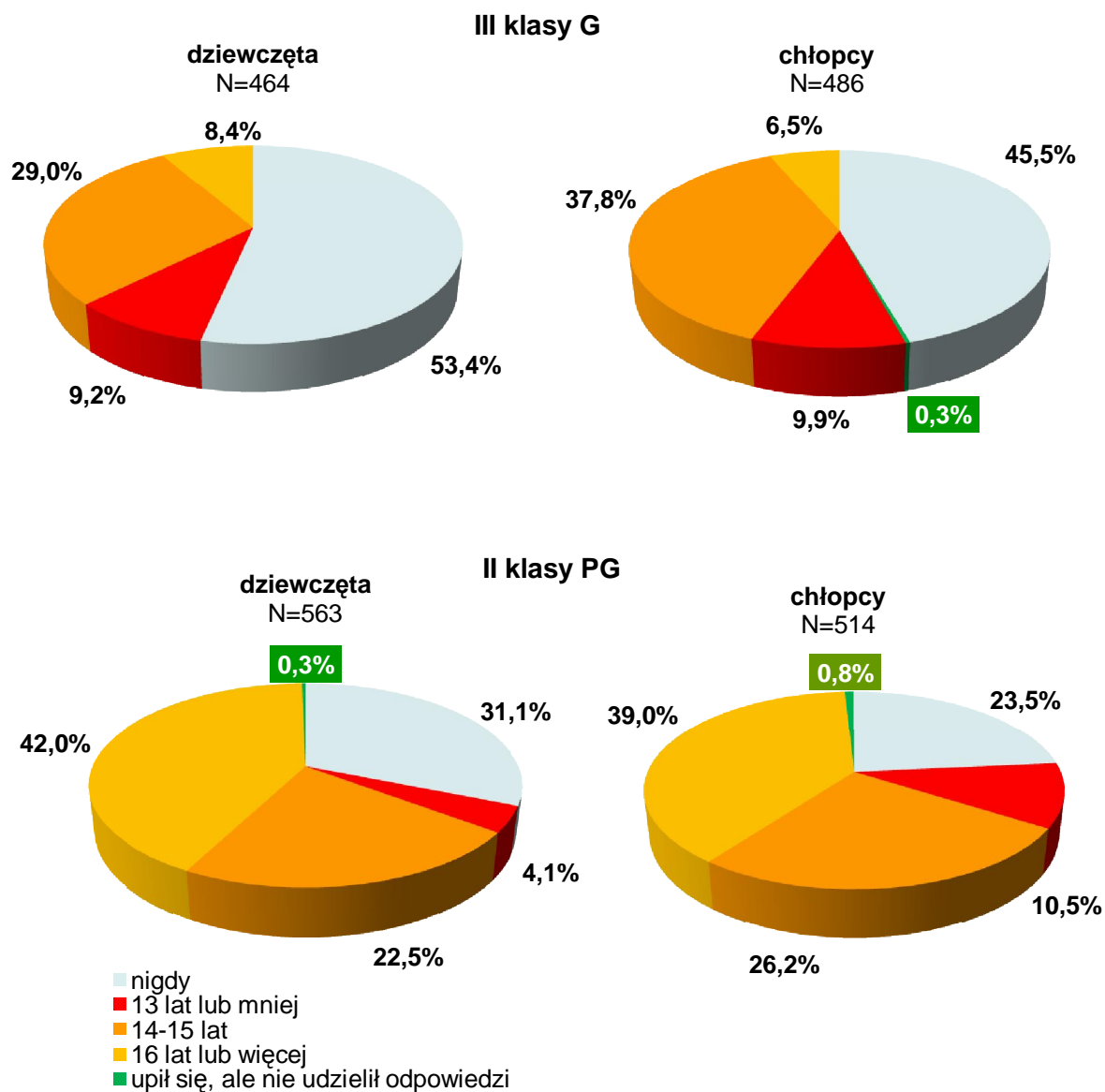

4.4. Pierwsze doświadczenia związane z upiciem się – wiek inicjacji

Wiek inicjacji – upicie się

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle), upić się alkoholem?

Wykres 45: Wiek inicjacji – pierwsze upicie się – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się w okresie ostatnich 30 dni

Pytania dotyczące upijania się były zadawane respondentom na kilka różnych sposobów. Raz pytano ich o upicie się rozumiane jako subiektywne odczucie, innym razem starano się zobiektywizować pojęcie „upicia się” odnosząc je do konkretnej ilości alkoholu. Analizowane pytanie opiera się na takiej właśnie definicji, która znalazła się w kwestionariuszu ankiety i została przytoczona w podtytule wykresu 46. Odsetki uczniów, którzy w ciągu ostatnich 30 dni **wypili przy jednej okazji pięć lub więcej drinków** rosną wyraźnie wraz z wiekiem.

Na wstępie warto zauważyć, iż tak uszczegółowione pytanie - dotyczące wypicia pięciu lub więcej drinków przy jednej okazji (co należy traktować jako wskaźnik upicia się) - daje w konsekwencji zupełnie inne – znacznie wyższe wyniki niż wówczas, gdy wprost pytamy uczniów o subiektywne poczucie upicia się w jakimś okresie czasu.

Do wypicia w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem pięciu lub więcej drinków podczas jednej okazji przyznaje się co piąty gimnazjalista (21%) –takie deklaracje formułuje 1/3 chłopców (33,8%) i istotnie niższy odsetek dziewcząt (18,3%). W starszej kohorcie badanych tj. wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki respondentów mających takie doświadczenia są istotnie wyższe i wynoszą odpowiednio: **56,4% wśród chłopców i 50,7% w grupie dziewcząt.**

Wśród gimnazjalistów co szósty deklaruje, iż taka sytuacja zdarzyła mu się 1-2 razy w ciągu ostatniego miesiąca, także co szósty twierdzi, że takie doświadczenie spotkało ich 3 lub więcej razy.

W starszej kohorcie badanych tj. **wśród uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych pojedyncze przypadki (1-2 razy w miesiącu) wypicia 5 lub więcej drinków podczas jednej okazji potwierdza 1/4 badanych. 28,7% stwierdziło, że takie doświadczenie spotkało ich w tym czasie 3 lub więcej razy. Odsetek takich wskazań był nieco wyższy w grupie chłopców-31,7% niż w grupie dziewcząt – 25,9%.**

4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się w okresie ostatnich 30 dni

Tabela zawiera porównanie odsetków uczniów, którzy deklarowali, że upili się przynajmniej raz w ciągu ostatniego miesiąca zgodnie z ich subiektywną miarą oraz odsetki uczniów, którzy wypili podczas jednej okazji w ostatnim miesiącu 5 lub więcej drinków standardowych- obiektywna miara upicia się.

Porównanie obejmuje także częstotliwość takich doświadczeń. Jak pokazują zebrane dane o upiciu się w ostatnim miesiącu pisało 13,4% dziewcząt uczących się w gimnazjum, jednocześnie 28,3% deklaroowało, że piło w tym czasie jednorazowo 5 lub więcej standardowych drinków. W przypadku chłopców z tego rocznika odsetki te wynoszą odpowiednio: 16,3% i 35,8%. Wśród dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych o upiciu się w ostatnim miesiącu pisało w badaniu 17,4%, o wypiciu co najmniej raz 5 lub więcej drinków standardowych 50,7%, w przypadku chłopców odsetki te wynosiły odpowiednio: 21,6% i 56,4%.

Biorąc pod uwagę tylko te wyniki można szacować, że w analizowanym czasie upiło się znacznie więcej uczniów niż by to wynikało z subiektywnej oceny badanych.

Ostatni miesiąc	Upijanie się – ocena subiektywna badanych		Upijanie się –wypicie 5 lub więcej standardowych drinków	
	1-2 razy	3 razy lub więcej	1-2 razy	3 razy lub więcej
III klasy gim. ch.	12,9%	3,4%	18,4%	17,4%
III klasy gim. dz.	9,9%	3,5%	15,3%	13,0%
II klasy ponadgim.ch.	16,5%	5,1%	24,7%	31,7%
II klasy ponadgim.dz.	14,2%	3,2%	24,8%	25,9%

Zgodnie z **subiektywną oceną** badanych, w ostatnim miesiącu upiło się :

- 16,3% chłopców z klas III G
- 13,4% dziewcząt z klas III G
- 21,6% chłopców z klas II PG
- 17,4% dziewcząt z klas II PG

Zgodnie z **obiektywnym kryterium** , w ostatnim miesiącu upiło się :

- 35,8% chłopców z klas III G
- 28,3% dziewcząt z klas III G
- 56,4% chłopców z klas II PG
- 50,7% dziewcząt z klas II PG

Tabela 10: Porównanie odsetków badanych, którzy deklarowali że upili się w ciągu ostatniego miesiąca oraz badanych, którzy przyznali, że wypili w tym czasie przynajmniej raz 5 lub więcej standardowych drinków podczas ostatniej okazji – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

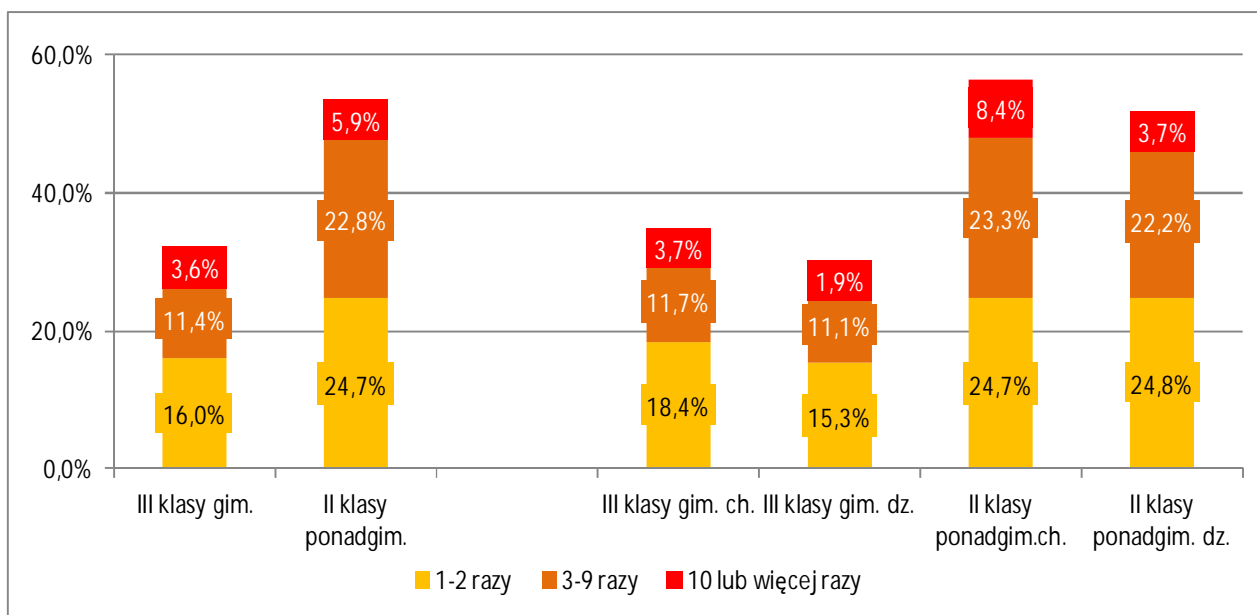

4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się w okresie ostatnich 30 dni

Częstotliwość upijania się

Znowu pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) wypite (a)ś pięć lub więcej drinków przy jednej okazji? („drink” to jest szklanka/butelka/puszka piwa (ok. pół litra), szklanka/butelka/puszka cidera (ok. pół litra), 2 szklanki/butelki alcopopsa (ok. pół litra), kieliszek wina (ok. 15 cl), kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego (ok. 5 cl) lub szklanka koktajlu alkoholowego).

Wykres 46: Rozpowszechnienie picia dużych ilości alkoholu tj. 5 lub więcej standardowych drinków podczas ostatniej okazji - klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	820
II kl. ponadgim.	929
III kl. gim. chłopcy	400
III kl. gim. dziewczęta	420
II kl. ponadgim. chłopcy	442
II kl. ponadgim. dziewczęta	487

4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się w okresie ostatnich 30 dni

W kwestionariuszu poproszono respondentów, aby zadeklarowali, ile razy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło im się upić napojem alkoholowym. Analiza danych wskazuje, iż wiek respondenta znacząco wpływa na częstotliwość upijania się: **starsi uczniowie upijają się częściej niż młodsi.**

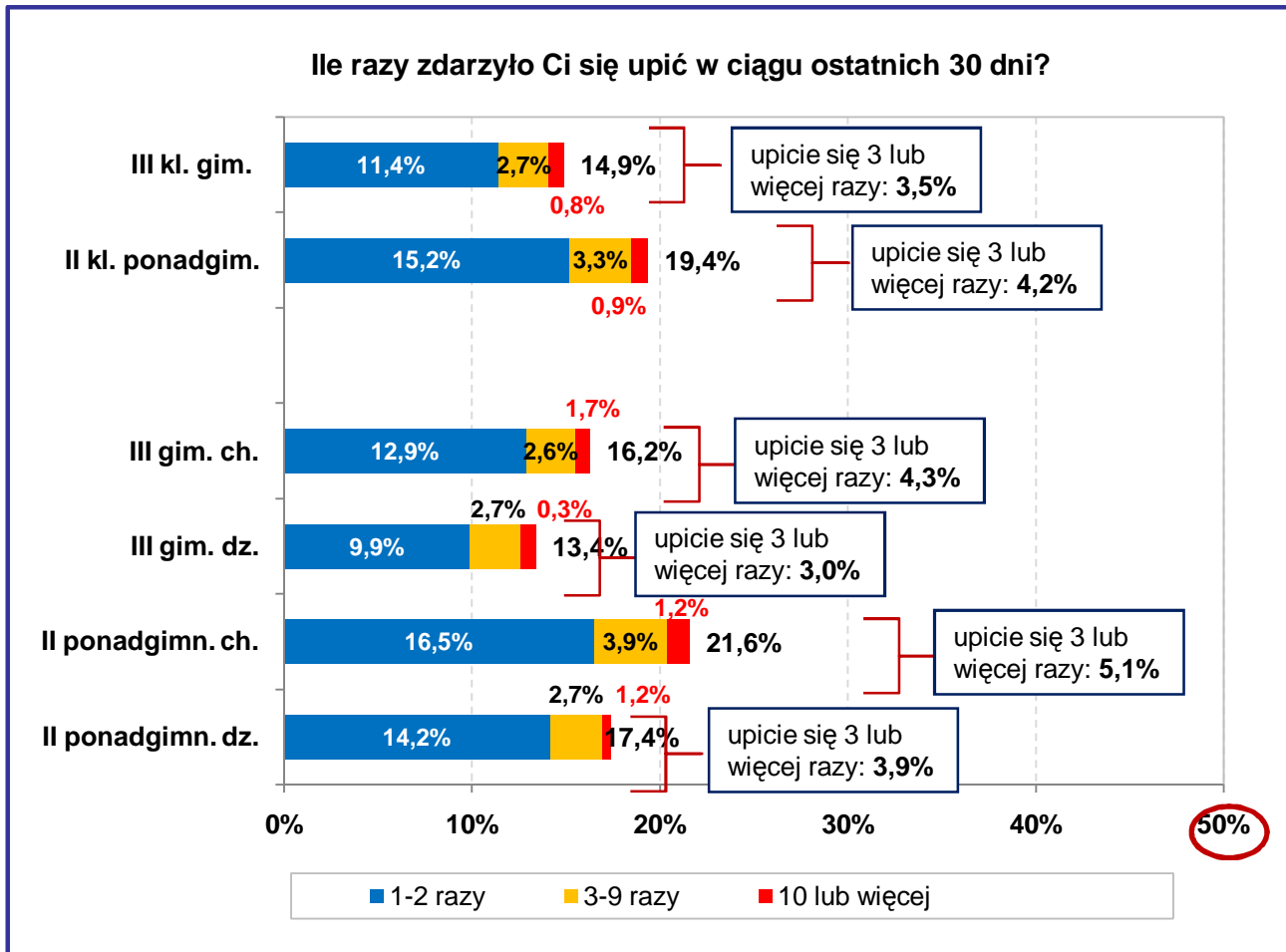
W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem upiło się 14,9% gimnazjalistów oraz 19,4% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych.

W większości przypadków w ocenie badanych takie sytuacje zdarzały się sporadycznie (1-2 razy), ale 4,2% badanych – w starszej grupie respondentów - przyznaje, iż zdarzyło się to co najmniej 3 lub więcej razy. Wśród gimnazjalistów odsetek ten wynosił 3,5%.

Istotne zróżnicowanie w częstotliwości upijania się młodzieży obserwujemy porównując obie kohorty chłopców – gimnazjalistów oraz uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych. W pierwszej z wymienionych frakcji do upicia się w okresie ostatnich 30 dni przyznał się co szósty uczeń (16,2%). W grupie starszych respondentów takie doświadczenia miało już 21,6%, chłopców, a co najmniej 3 razy w miesiącu takie doświadczenia miało 5,1% z nich. W gimnazjum było ono udziałem 4,3% badanych chłopców.

4.5. Częstotliwość i nasilenie zjawiska upijania się w okresie ostatnich 30 dni

Wykres 47: Częstotliwość upijania się w ciągu ost. 30 dni – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: na pytanie nie odpowiedziało 14 badanych w III klasach G i 33 w II klasach PG.

	N
III kl. gim.	951
II kl. ponadgim.	1077
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie -

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie

Palenie tytoniu

- Analizując wyniki badania możemy stwierdzić, iż ponad 3/5 badanej młodzieży ma już za sobą inicjację nikotynową. 39,7% dziewcząt i 37,3% chłopców w klasach trzecich gimnazjum nigdy jeszcze nie paliło papierosa. Oznacza to, że osoby mające za sobą inicjację tytoniową stanowią wśród szesnastoletnich dziewcząt 60,3%, a wśród chłopców w tym wieku – 62,7%.
- W przypadku uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te były wyższe i wynosiły odpowiednio 72,3% i 71%. **Wśród uczniów w klasach III gimnazjum największą grupę wśród palących codziennie stanowili ci, którzy zaczęli palić papierosy w wieku 13 lat lub wcześniej.**
- Niemal co trzecia dziewczyna (31,8%) i prawie 4/5 chłopców (38%) z trzecich klas łódzkich gimnazjów swojego pierwszego papierosa wypaliło właśnie w tym wieku. Podobna grupa dziewcząt – 25,7% i chłopców – 23,4% swoją inicjację nikotynową przeszła już w gimnazjum (w wieku 14-15 lat).
- **W populacji uczniów szkół ponadgimnazjalnych** niemal co czwarta dziewczyna – 22,8% i prawie co trzeci chłopak – 30,3% pierwszego papierosa wypalili w wieku 13 lat lub wcześniej. Co czwarta uczennica (27,7%) i niemal co czwarty badany uczeń (22%) w szkołach ponadgimnazjalnych jako czas swojej inicjacji tytoniowej wskazali wiek 14-15 lat.
- **Jeśli porównać odsetki gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy choć raz palili papierosy, różnica pomiędzy nimi jest istotna statystycznie (na poziomie $p < 0,001$): w pierwszej frakcji wiekowej odsetek palących wynosił 61,4%, w starszej 71,7%.**
- W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło papierosy 26,4% gimnazjalistów i 29,5% uczennic z tego rocznika. Dziewczęta dorównują chłopcom, jeśli chodzi o rozpowszechnienie sięgania po papierosy w ostatnim miesiącu .W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetek chłopców deklarujących palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu jest także podobny jak w przypadku dziewcząt: odpowiednio 71,0% i 72,3%. Różnica pojawia się, gdy analizujemy palenie w czasie ostatniego miesiąca przed badaniem. Odsetek dziewcząt palących w tym czasie jest istotnie wyższy i wynosi 42,5% (w grupie chłopców z tej frakcji wiekowej – 36,2%).
- Deklarowana przez badanych częstotliwość palenia papierosów w okresie ostatnich 30 dni jest stosunkowo wysoka i wskazuje, iż część spośród łódzkich nastolatków to **regularni palacze. Wskaźnikiem nałogowego palenia, przyjętym na potrzeby przedstawianego badania jest 6 lub więcej papierosów wypalanych dziennie. W grupie gimnazjalistów prawie co dziesiąty badany wypala w ciągu dnia taką ilość papierosów (9,3%). W starszej kohorcie odsetek ten jest wyższy i wynosi 13,7%. Oznacza to, że co jedenasty uczeń gimnazjum i co ósmy uczący się w szkole ponadgimnazjalnej w Łodzi, jest nałogowym palaczem.**

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie

Picie napojów alkoholowych

- W Łodzi ponad 2/5 dziewcząt z trzecich klas gimnazjum (41,4%) i istotnie większy odsetek chłopców z tego rocznika (51,5%) po raz pierwszy sięgnął po **piwo** w wieku 13 lat lub wcześniej tzn. w ostatniej klasie szkoły podstawowej lub wcześniej.
- Niemal 1/3 dziewcząt uczących się w drugiej klasie szkoły ponadgimnazjalnej - po raz pierwszy w życiu wypilo piwo w wieku 13 lat lub wcześniej, wśród chłopców odsetek takich deklaracji kształtował się na istotnie wyższym poziomie – 45,4%.
- **Alkopopy** czyli tzw. drinki alkoholowe nie są wśród łódzkich nastolatków tak popularnym napojem jak piwo. W trzecich klasach gimnazjum dziewczęta i chłopcy najczęściej po raz pierwszy sięgali po ten napój w wieku 14-15 lat (30,8% dziewczęta i 23% chłopcy). W starszej kohorcie badanej młodzieży pierwsze doświadczenia z alkopopami miały miejsce na ogół także w wieku 14-15 lat. Tak deklarowało 24,9% dziewcząt i 21,1% chłopców.
- **Wino** jest bardziej popularne wśród łódzkich nastolatków niż alkopopy. Do picia wina przyznaje się 75,1% dziewcząt i 73,6% chłopców w gimnazjum, a w grupie uczniów z II klas szkół ponadgimnazjalnych: 90,9% dziewcząt oraz 82,1% chłopców.

Ponad 1/3 gimnazjalistek po raz pierwszy piła wino mając zaledwie 13 lat lub wcześniej (36,9%), a 33,1% uczennic z tej grupy wiekowej pierwszy kontakt z winem miało w wieku 14-15 lat.

- **Prawie 3/4 uczennic z trzecich klas gimnazjum przyznało, iż piło już wódkę (73%). Odsetek chłopców mających za sobą takie doświadczenia był nieco wyższy i wynosił 78,1%.** Tylko w grupie młodszych dziewcząt wódka była nieco mniej popularna od wina, w przypadku chłopców uczących się w gimnazjach oraz dziewcząt i chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki osób mających doświadczenia z piciem wódki były tylko nieco niższe niż odsetki tych, którzy pili już piwo.

- **Do picia alkoholu w okresie ostatnich 12 miesięcy przyznaje się 88,6% chłopców i 79,9% dziewcząt z trzecich klas gimnazjów, a w przypadku starszej frakcji wiekowej – 96,3% uczniów i 95,6% uczennic. W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem kontakt z alkoholem miało prawie 3/4 chłopców (72,6%) i ponad 2/3 dziewcząt (66,7%).** W starszej grupie badanych takie doświadczenia ma za sobą 87,4% chłopców i 89,2% dziewcząt. W gimnazjum rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych wśród dziewcząt i chłopców jest podobne -zarówno w życiu jak i w ostatnim roku. **Różnicę odnotowano w zakresie rozpowszechnienia picia alkoholu w ostatnim miesiącu – było ono istotnie wyższe wśród chłopców.**

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie

- Zdaniem 53,1% dziewcząt z klas trzecich gimnazjum alkohol pije większość ich znajomych. Co ósma uczennica (12,7%) uznała, że piją wszyscy z grona jej znajomych i przyjaciół. Niższy odsetek chłopców w tej grupie wiekowej wskazał, że pije większość ich przyjaciół (40,5%), co dziewięć deklarował, że piją wszystkie osoby z grona ich znajomych.
 - Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród młodzieży okazało się **piwo**. W ciągu ostatniego miesiąca piło je ponad 60% badanych gimnazjalistów i ponad 3/4 uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (79,6%).
 - Drugim najpopularniejszym napojem okazała się **wódka**. W ostatnim miesiącu przed badaniem piło ją 40,4% gimnazjalistów i blisko 2/3 uczniów starszych (65,4%). Po **wino** w analizowanym okresie sięgnął co czwarty uczeń klas trzecich gimnazjum (22,4%) i ponad 2/5 uczniów (44,8%) klas drugich szkół ponadgimnazjalnych.
 - Najmniejszą popularnością cieszyły się **alkopopy**. W analizowanym okresie piło je 16,8% gimnazjalistów (szósty) i 26,9% uczniów starszych (ponad 1/4).
 - **W ciągu ostatniego miesiąca 10 razy lub częściej po alkohol sięgnęło 12,6% gimnazjalistów.** W grupie dziewcząt odsetek ten wynosił 11,3%, w grupie chłopców był on zbliżony i kształtował się na poziomie 14%. **Wśród badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych 10 razy lub częściej alkohol piło w ostatnim miesiącu 24% respondentów.** W grupie dziewcząt odsetek ten wynosił 21% zaś w grupie chłopców był on istotnie wyższy i kształtował się na poziomie 30,6%. **Problem częstego sięgania po alkohol w skali miesiąca dotyczy więc w Łodzi przede wszystkim chłopców.**
 - **Piwo w tym czasie 10 razy lub częściej tj. regularnie** pił co dwunasty uczeń trzecich klas gimnazjum (8,4%) i co szósty uczeń klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (16,3%). Sięgnęło po nie 9% chłopców w gimnazjum, w przypadku dziewcząt – 7,5%.
- W szkołach ponadgimnazjalnych w tym czasie regularnie piło piwo 20,2% chłopców i nieco mniej dziewcząt (12,9%). **W okresie ostatnich 30 dni po wódkę sięgało regularnie tj. 10 razy lub częściej 2,6% gimnazjalistów i 6,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.**
- **Co dwunasta uczennica gimnazjum pijąca piwo podczas ostatniej okazji wypita 3 lub więcej butelek/puszek (8,0%), w przypadku chłopców – co czwarty (25,8%). Wśród starszych uczniów odsetki te wynosiły odpowiednio: 10,7% (co dziesiąta uczennica) i 24,7% (co czwarty uczeń).** Oznacza to, że trzykrotnie wyższy odsetek chłopców młodszych i dwukrotnie wyższy wśród starszych w porównaniu z odsetkiem dziewcząt w ich wieku wypit 3 lub więcej butelek piwa podczas ostatniej okazji.
 - **Na uwagę zasługuje także fakt, że wysokie odsetki osób sięgających po wódkę podczas ostatniej okazji wypity 4 lub więcej kieliszków tego napoju.**

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie

- Postrzegana przez uczniów dostępność napojów alkoholowych zwiększa się wyraźnie wraz z wiekiem badanych osób. Ocena dostępności **piwa** w obydwu grupach młodzieży szkolnej w Łodzi jest bardzo wysoka. Ponad 4/5 uczniów trzecich klas gimnazjum (81,9%) uważa, że zdobycie piwa byłoby dla nich łatwe, natomiast tylko 2,9% sądzi, że byłoby to niemożliwe. W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych, tj. wśród 17/18-latków, niemal 94,2% uczniów stwierdziło, że piwo jest dla nich łatwo dostępne, a zaledwie 0,9% uznało, że jego zdobycie jest dla nich niemożliwe.
- Zdobycie **wina** byłoby łatwe w opinii 71,2% uczniów trzecich klas gimnazjum, natomiast tylko 4,1% uczniów w tej grupie wiekowej uznało, iż byłoby to niemożliwe. W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych dostępność wina jest jeszcze częściej oceniana jako łatwa. Taką opinię wyraziło 90,5% uczniów, tylko 1,6% uznało, że zdobycie wina byłoby dla nich niemożliwe.
- Zarówno w opinii łódzkich gimnazjalistów, jak i uczniów szkół ponadgimnazjalnych **wódka** jest nieco trudniej dostępna niż piwo i wino. Prawie 65% uczniów trzecich klas gimnazjów (64,7%) uważa, że zdobycie wódki byłoby dla nich łatwe. Za niemożliwe uznało jej zdobycie 6,9% badanych z tej frakcji wiekowej. W przypadku uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych aż 86,7% spośród nich uznało, że nie miałyby problemu ze zdobyciem wódki, tylko 1,6% uznało, że jest to niemożliwe.
- Napojem alkoholowym najczęściej kupowanym przez łódzkich gimnazjalistów jest **piwo**. **W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem do jego zakupu w sklepie przyznało się prawie 2/5 gimnazjalistów (38%)**. Częściej takich zakupów dokonywali chłopcy (43,2%), niż dziewczęta (32,8%). Do zakupu piwa w analizowanym okresie przyznało się ponad 60% uczniów szkół ponadgimnazjalnych (60,3%). Tu także częściej takich zakupów dokonywali chłopcy (68,2% vs. 53,7%).
- Drugim w kolejności najczęściej kupowanym napojem alkoholowym była **wódka**. Zgodnie z deklaracjami badanych, w ostatnim miesiącu przed badaniem **kupił ją co piąty gimnazjalista (21,0%) i co trzeci uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (32,3%)**. W obu rocznikach częściej takiego zakupu dokonywali chłopcy.
- **Wino** jest napojem alkoholowym najrzadziej kupowanym przez łódzką młodzież. W okresie ostatniego miesiąca przed badaniem kupiło je 6,7% uczniów gimnazjum i co szósty uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (16,5%). Do zakupów wina w przypadku gimnazjalistów równie często przyznają się chłopcy jak i dziewczęta, w szkołach ponadgimnazjalnych częściej kupowały je dziewczęta.

5. Picie alkoholu i palenie papierosów - podsumowanie

Upijanie się

- W trzecich klasach gimnazjum doświadczenie upicia się ma już za sobą 54,5% chłopców i istotnie niższy odsetek dziewcząt – 46,6%. **W ciągu ostatniego roku upiło się ponad 2/5 chłopców i istotnie mniej – 34,7% dziewcząt z tej frakcji wiekowej. Nie odnotowano natomiast różnicy pomiędzy odsetkami chłopców (16,2%) i dziewcząt (13,4%), którzy upili się w ciągu ostatnich 30 dni.**
- **W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki upijających się znacznie wzrastają (różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,001$), w porównaniu z uczniami gimnazjum.** Takie doświadczenie ma już za sobą ponad 76,5% chłopców i ponad 2/3 dziewcząt (68,9%).
- W starszej kohorcie badanych odsetek chłopców, którzy upili się w ciągu ostatnich 30 dni jest podobny jak odsetek dziewcząt (21,6% vs. 17,4%). Badanie wykazało więc, że **chłopcy w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych upijają się istotnie częściej niż dziewczęta z tej samej grupy wiekowej, zarówno w życiu, jak i w ciągu ostatniego roku, dziewczęta dorównują im natomiast jeśli chodzi o upijanie się w o ciągu ostatnich 30 dni.**
- **Prawie 1/4 uczennic i 1/6 uczniów z gimnazjum deklarowało, iż większość ich przyjaciół upija się. W starszej frakcji wiekowej taką opinię wyraziła 1/4 dziewcząt i prawie 1/4 chłopców (w grupie chłopców odnotowano więc wzrost).**
- Niemal co dziesiąta uczennica i co dziesiąty chłopiec z młodszej grupy badanych upiło się po raz pierwszy w wieku 13 lat lub wcześniej, w przypadku chłopców odsetek ten wynosił 9,9%. Takie doświadczenie ma więc co dziesiąta uczennica i uczeń gimnazjum. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ten wiek, jako moment inicjacji wskazało 4,1% dziewcząt i 10,5% chłopców.
- **Przedstawione wyniki wskazują wyraźnie, że istnieje grupa młodych ludzi, którzy po raz pierwszy upili się będąc jeszcze uczniami szkoły podstawowej, a znacząca część badanych takie doświadczenie odnotowało na początku nauki w gimnazjum. To kolejny ważny sygnał pokazujący, że działania profilaktyczne, których celem jest m.in. opóźnienie momentu inicjacji alkoholowej powinny być prowadzone na wczesnym etapie nauki w szkole podstawowej, jeszcze w czwartej, a najpóźniej w piątej klasie szkoły podstawowej.**

6. Częstotliwość zakupu napojów alkoholowych przez młodzież – osobiste doświadczenia uczniów

6.1. Zakupy napojów alkoholowych w sklepach dokonywane przez uczniów

Na podstawie przeprowadzonych badań możemy stwierdzić, iż napojem alkoholowym najczęściej kupowanym przez łódzkich gimnazjalistów jest **piwo**. **W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem do jego zakupu w sklepie przyznało się prawie 2/5 gimnazjalistów (38%)**. Częściej takich zakupów dokonywali chłopcy (43,2%), niż dziewczęta (32,8%). Do zakupu piwa w analizowanym okresie przyznało się ponad 60% uczniów szkół ponadgimnazjalnych (60,3%). Tu także częściej takich zakupów dokonywali chłopcy (68,2% vs. 53,7%).

Drugim w kolejności najczęściej kupowanym napojem alkoholowym była **wódka**. Zgodnie z deklaracjami badanych, w ostatnim miesiącu przed badaniem **kupił ją co piąty gimnazjalista (21,0%) i co trzeci uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (32,3%)**. W obu rocznikach częściej takiego zakupu dokonywali chłopcy.

Wino jest napojem alkoholowym najrzadziej kupowanym przez łódzką młodzież. W okresie ostatniego miesiąca przed badaniem kupiło je 6,7% uczniów gimnazjum i co szósty uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (16,5%). Do zakupów wina w przypadku gimnazjum równie często przyznają się chłopcy jak i dziewczęta, w szkołach ponadgimnazjalnych częściej kupowały je dziewczęta.

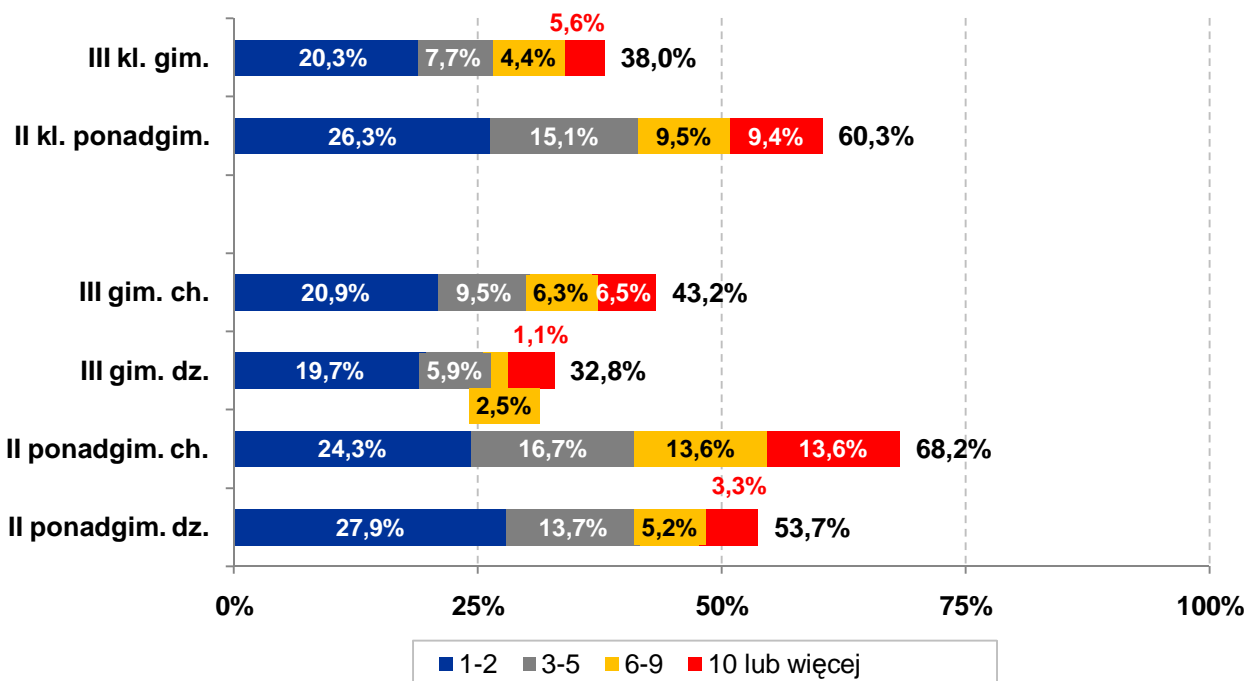

6.2. Częstotliwość zakupu piwa w sklepach dokonywana przez uczniów

Zakup piwa

Teraz pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) zdarzyło się, że kupiłeś na własne potrzeby piwo w jakimś sklepie sprzedającym na wynos (sklep monopolowy, sklep osiedlowy, supermarket, sklep na stacji benzynowej, itp.)?

Wykres 48: Częstotliwość zakupu piwa przez uczniów w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	950
II kl. ponadgim.	1075
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	561

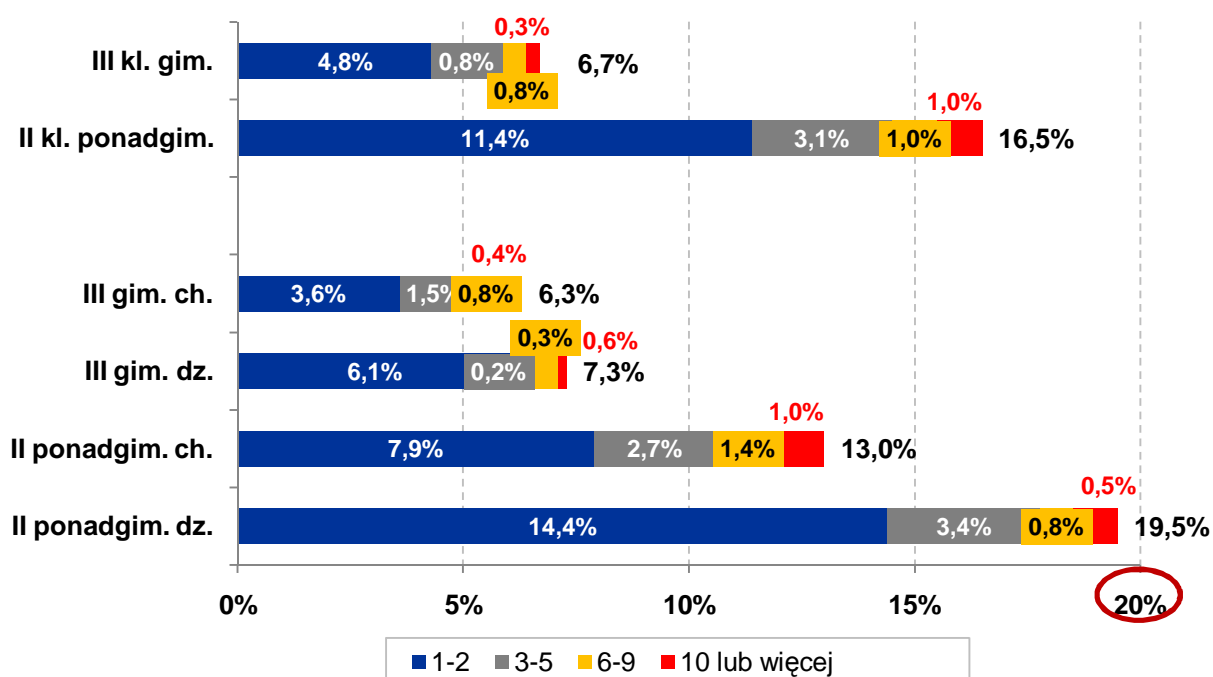

6.3. Częstotliwość zakupu wina w sklepach dokonywana przez uczniów

Zakup wina

Teraz pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) zdarzyło się, że kupiłeś na własne potrzeby wina w jakimś sklepie sprzedającym na wynos (sklep monopolowy, sklep osiedlowy, supermarket, sklep na stacji benzynowej, itp.)?

Wykres 49: Częstotliwość zakupu wina przez uczniów w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	950
II kl. ponadgim.	1075
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	561

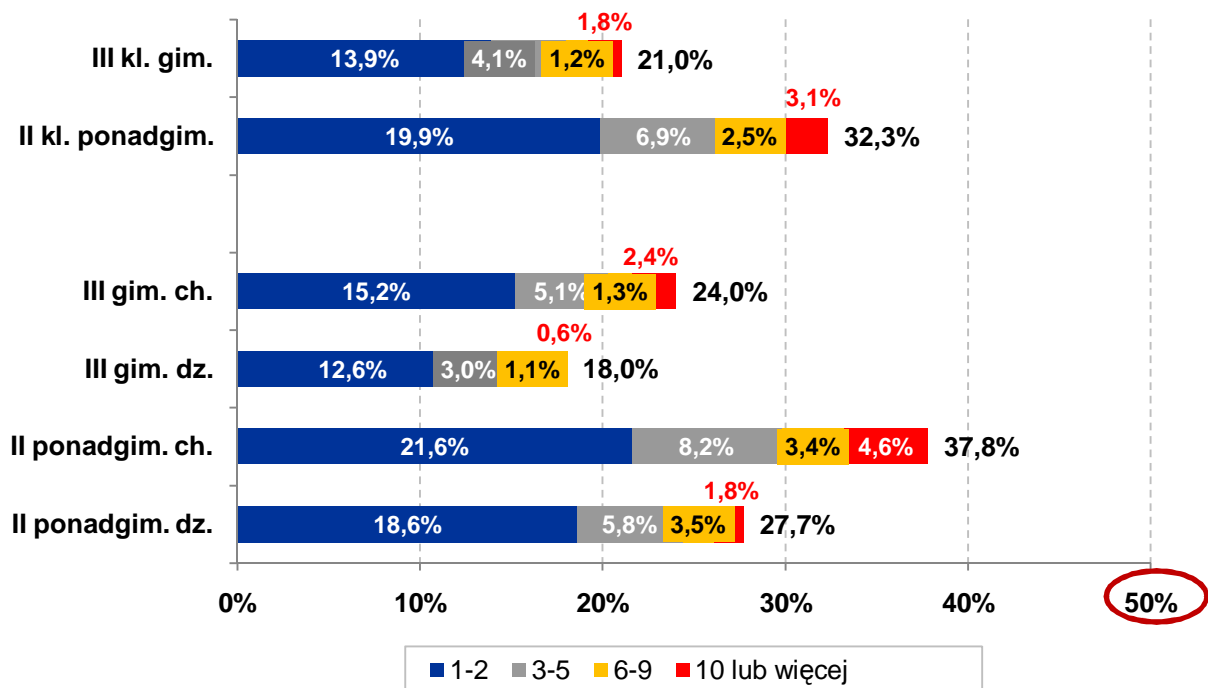

6.4. Częstotliwość zakupu wódki w sklepach dokonywana przez uczniów

Zakup wódki

Teraz pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) zdarzyło się, że kupiłeś na własne potrzeby wódkę w jakimś sklepie sprzedającym na wynos (sklep monopolowy, sklep osiedlowy, supermarket, sklep na stacji benzynowej, itp.)?

Wykres 50: Częstotliwość zakupu wódki przez uczniów w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	950
II kl. ponadgim.	1075
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	561

7. Częstotliwość picia napojów alkoholowych przez uczniów w lokalach gastronomicznych (pubach, dyskotekach, itp.)

7. Częstotliwość picia alkoholu przez uczniów - w lokalach gastronomicznych

Jak pokazują wyniki badań – w okresie ostatnich 30 dni przed badaniem – młodzież ucząca się w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych (17/18-latków) znacznie częściej niż młodsi uczniowie z trzecich klas gimnazjum **piła piwo w klubie, pubie lub dyskotecie – 58%. W tej kohorcie respondentów tj. w grupie 17/18-latków, odsetek pijących piwo w lokalu** (pubie, barze lub dyskotecie) **w ciągu ostatnich 30 dni był podobny** w przypadku chłopców (58,4%) i dziewcząt (57,7%). W młodszej grupie badanych uczniów taka sytuacja była udziałem **co czwartego badanego** – a dokładniej 24,8% chłopców i 29,3% dziewcząt.

Picie wódki (lub drinków na bazie wódki) **w pubach, klubach lub dyskotekach** jest mniej rozpowszechnione niż picie piwa. Do takiej formy spędzania wolnego czasu w ostatnim miesiącu przed badaniem przyznaje się **co ósmy gimnazjalista (13,2%) i trzeci uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (34,1%)**. W badaniu nie stwierdzono różnic pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców z gimnazjum oraz ze szkół ponadgimnazjalnych pijących w analizowanym czasie wódkę w lokalu gastronomicznym.

Picie wina w kawiarniach, klubach lub pubach jest stosunkowo najmniej popularne i dotyczy niewielkiego procenta badanych uczniów. Wśród gimnazjalistów jedynie 3,2% badanych przyznaje, iż miało takie doświadczenie w ciągu ostatnich 30 dni. W ostatnim miesiącu przed badaniem wino piło 4,3 % chłopców i 6,4% dziewcząt.

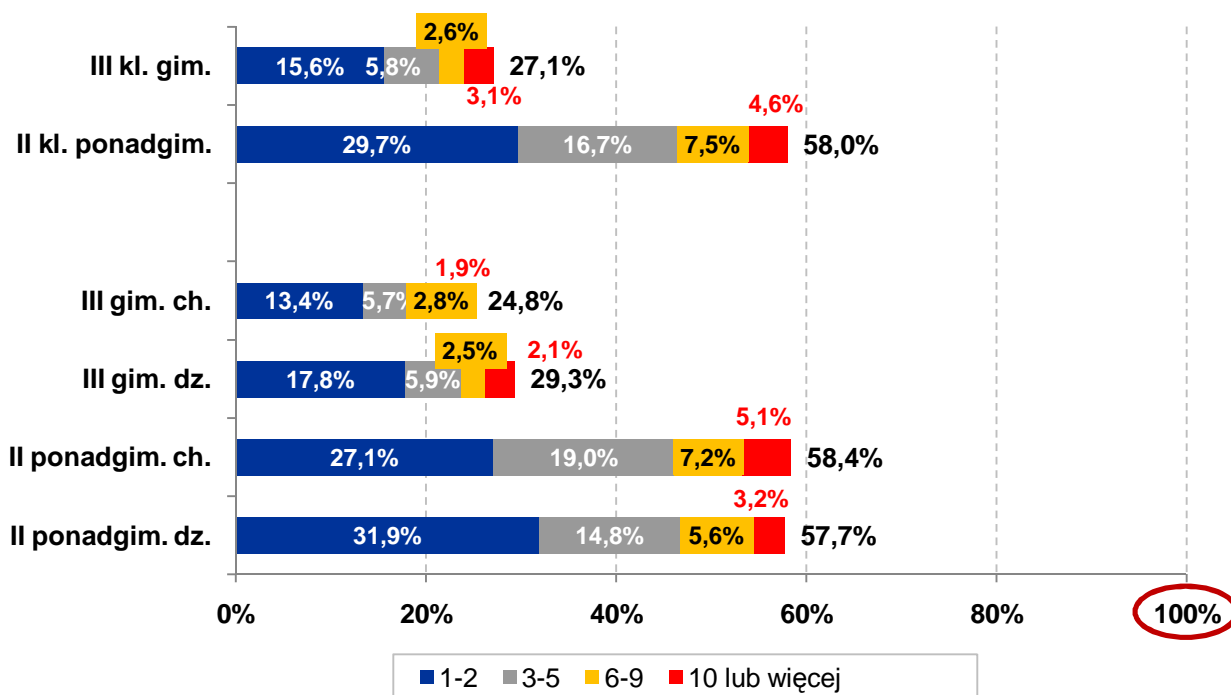

7.1. Częstotliwość picia piwa przez uczniów w lokalach gastronomicznych

Picie piwa w lokalu

Znowu pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) piłeś piwo w pubie, barze, kawiarni, restauracji lub dyskotecie?

Wykres 51: Częstotliwość picia piwa w pubie, barze, kawiarni lub dyskotecie w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	949
II kl. ponadgim.	1060
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	508
II kl. ponadgim. dziewczęta	552

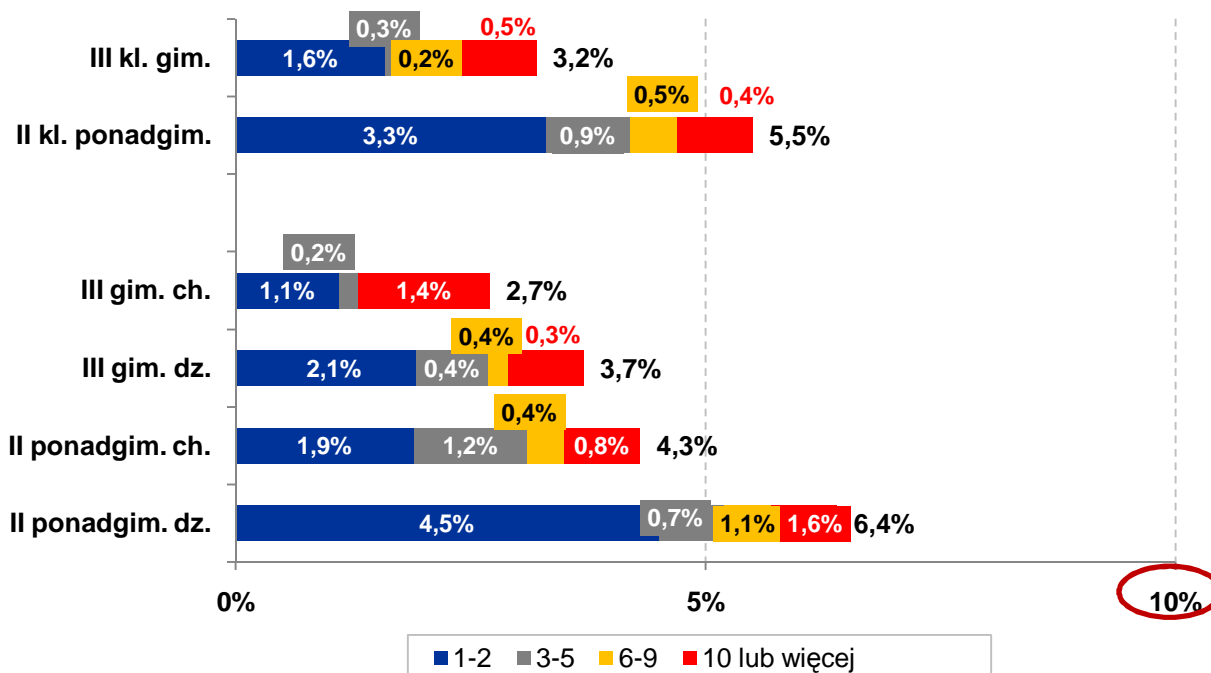

7.2. Częstotliwość picia wina przez uczniów w lokalach gastronomicznych

Picie wina w lokalu

Znowu pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) piłeś(a)s wina w pubie, barze, kawiarni, restauracji lub dyskotecie?

Wykres 52: Częstotliwość picia wina w pubie, barze, kawiarni lub dyskotecie w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	949
II kl. ponadgim.	1060
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	508
II kl. ponadgim. dziewczęta	552

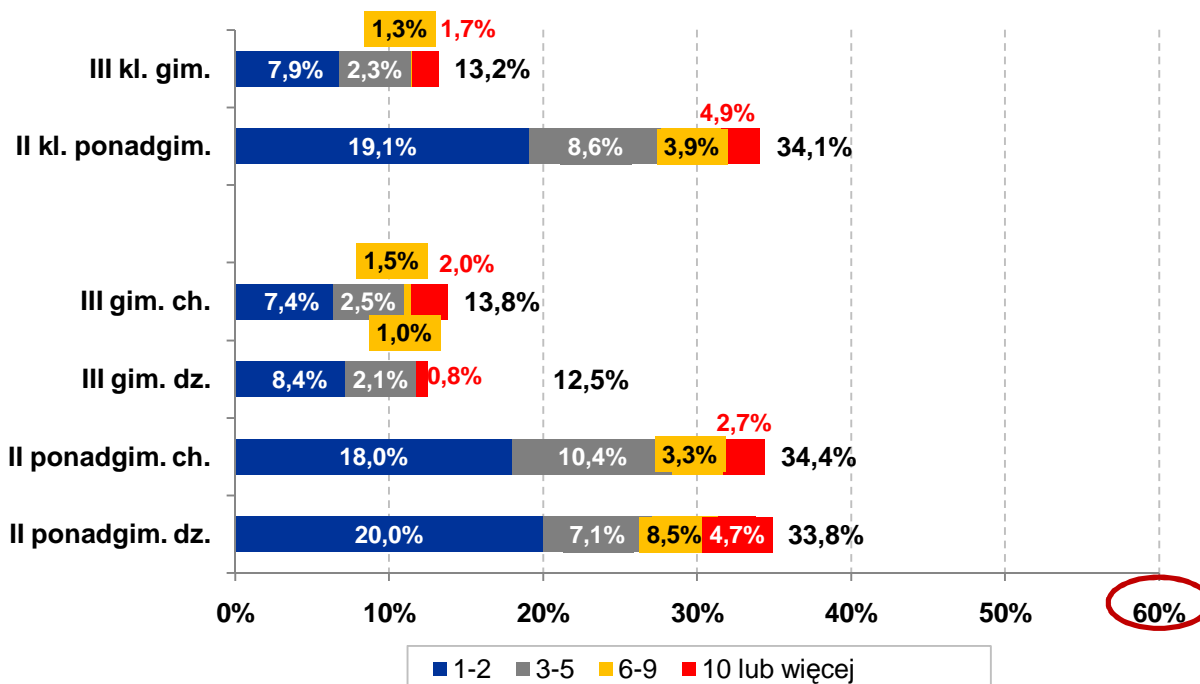

7.3. Częstotliwość picia wódki przez uczniów w lokalach gastronomicznych

Picie wódki w lokalu

Znowu pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy, (jeśli w ogóle) piłeś wódkę w pubie, barze, kawiarni, restauracji lub dyskotecie?

Wykres 52: Częstotliwość picia wódki w pubie, barze, kawiarni lub dyskotecie w ostatnich 30 dniach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	949
II kl. ponadgim.	1060
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	508
II kl. ponadgim. dziewczęta	552

8. Oczekiwania uczniów dotyczące picia alkoholu

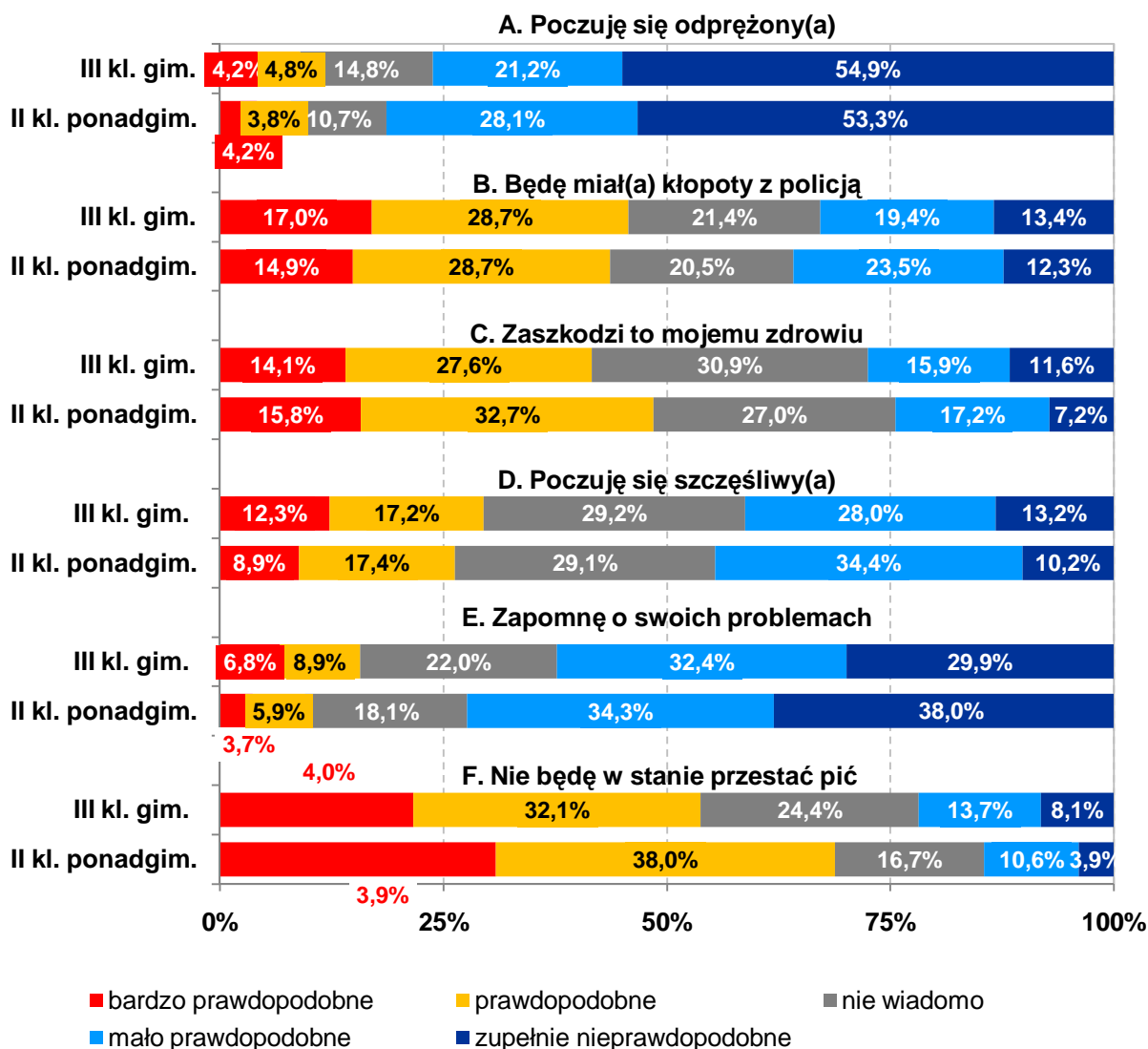

8.1. Oczekiwania dotyczące picia alkoholu

Oczekiwania dotyczące picia

Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?

Wykres 54 A: Oczekiwania związane z pićm alkoholu – klasy III G i II PG.

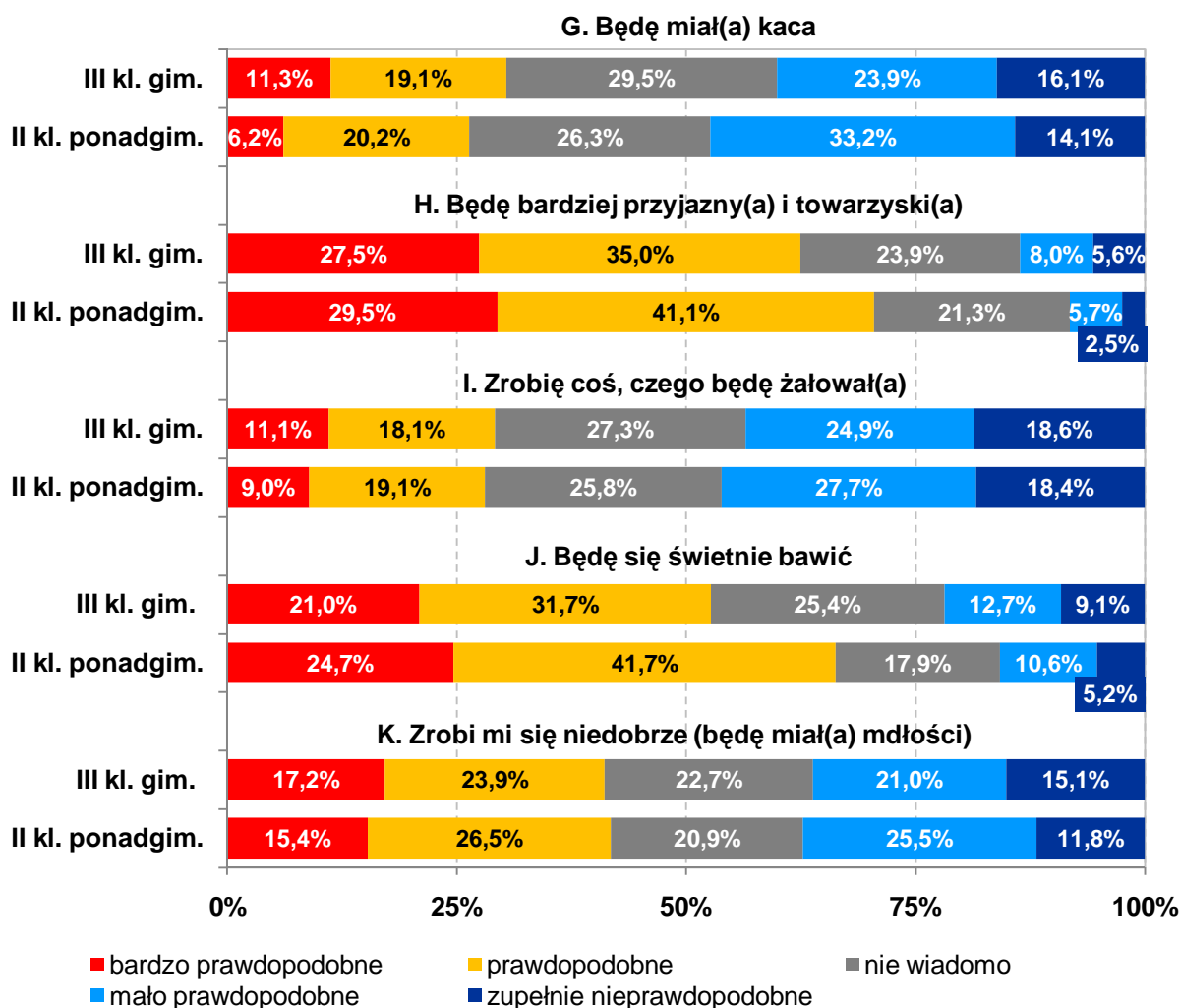

8.1. Oczekiwania dotyczące picia alkoholu

Oczekiwania dotyczące picia

Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?

Wykres 54 B: Oczekiwania związane z piciem alkoholu – klasy III G i II PG.

	N
III klasy gim. chłopcy	464
III klasy gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

8.1. Oczekiwania dotyczące picia alkoholu

W kwestionariuszu poproszono , odczuć i stanów związanych z piciem alkoholu. Respondent miał określić, na ile prawdopodobne jest to, że po alkoholu będzie doświadczał następujących stanów bądź sytuacji:

- odprężenie, poczucie szczęścia
- kłopoty z policją, kłopoty ze zdrowiem,
- zapomnienie o problemach,
- niemożność powstrzymania się od picia, kac,
- większa towarzyskość,
- zrobienie czegoś, czego będzie żałował;
- świetna zabawa;
- złe samopoczucie.

Wyniki wskazują, że w opinii badanych większe jest prawdopodobieństwo wystąpienia pozytywnych efektów/sytuacji związanych z piciem jest stosunkowo wysokie:

- o świetnej zabawie jako prawdopodobnym lub bardzo prawdopodobnym efekcie picia pisało 52,7% uczniów gimnazjów i 66,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- o byciu bardziej przyjaznym i towarzyskim – odpowiednio 62,5% i 70,6%;
- o zapomnieniu o swoich problemach: 15,7% i 9,6%;
- o uczuciu szczęścia: 29,5% i 26,3%.

O negatywnych efektach/sytuacjach związanych z piciem jako prawdopodobnych lub wysoce prawdopodobnych pisały na ogół niższe odsetki badanych, np.:

- o tym, że będzie mieć kaca pisało 30,4% gimnazjalistów i 26,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- o tym, że picie zaszkodzi zdrowiu 41,7% młodszych i 48,5% starszych uczniów;
- o możliwości zrobienia czegoś, czego będzie żałować pisało odpowiednio 29,2% i 28,1%.

8.2. Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z piciem alkoholu

W trakcie analiz odnotowano, że wskaźnik sumaryczny z pięciu skal dotyczących oczekiwań związanych z piciem alkoholu stanowi dobrą, samodzielną skalę.

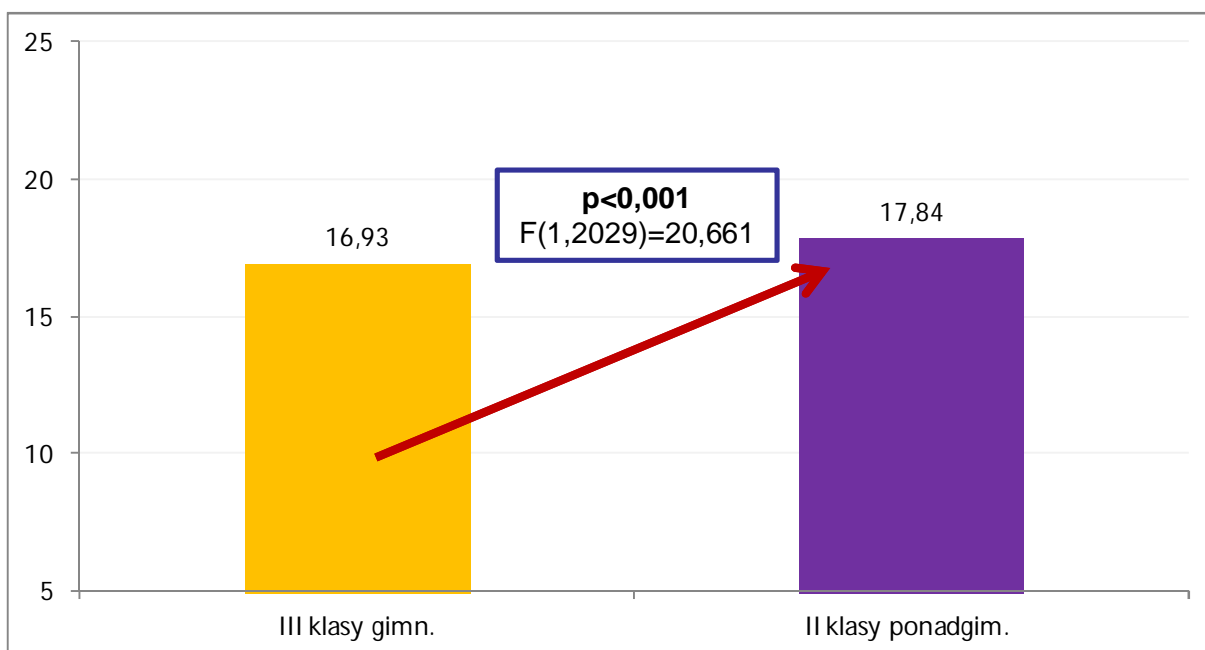
Utworzono więc zmienną pn. **Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z alkoholem**, sumując punkty wyliczone na podstawie odpowiedzi na pytania ankiety dotyczące pozytywnych efektów/sytuacji związanych z piciem alkoholu. (26 A,D,E,H i J).

Współczynnik Alfa Cronbacha dla tak utworzonej skali wynosi w klasach trzecich gimnazjum: 0,839, zaś w klasach drugich PG- 0,814. Zmienna może przyjmować wartości od 5-25. Średnią wartość w klasach III G: $M=16,93$ $SD=4,71$, w II G: $M=17,84$, $SD=4,26$.

W pierwszej kolejności analizowano związek pomiędzy wiekiem a **Nasileniem pozytywnych oczekiwań dotyczących picia alkoholu**. Była ona istotnie niższa w klasach trzecich gimnazjum w porównaniu z klasami drugimi szkół ponadgimnazjalnych.

W badaniu nie odnotowano w żadnym z badanych roczników różnicy pomiędzy nasileniem pozytywnych oczekiwań związanych z piciem wśród chłopców i dziewcząt.

Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z piciem alkoholu

Wykres 55: Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z piciem alkoholu- klasy III G i II PG.- wartości średnich.

9. Przykre doświadczenia związane z piciem alkoholu

9. Przykre doświadczenia związane z piciem alkoholu

W badaniu poproszono respondentów także o to, aby określili częstotliwość przykrych zdarzeń, które spotkały ich w ciągu ostatnich 12 miesięcy z powodu picia alkoholu. Były to: bójka, wypadek lub uszkodzenie ciała, poważne problemy z rodzicami, poważne problemy z przyjaciółmi, gorsze wyniki w nauce lub pracy, bycie ofiarą rabunku/kradzieży, kłopoty z policją, interwencja pogotowia ratunkowego, seks bez zabezpieczenia oraz niechciane przez respondenta doświadczenie seksualne.

Generalizując odpowiedzi respondentów można stwierdzić, iż niezależnie od typu tych doświadczeń w obrębie poszczególnych rodzajów szkół na ogół częściej ofiarami takich przykrych sytuacji byli chłopcy niż dziewczęta. W większości analizowanych sytuacji przykre doświadczenia badanych miały charakter incydentalny.

Bójka

W ciągu ostatnich 12 miesięcy w związku z piciem alkoholu 17,5% chłopców uczących się w drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych (wobec 6,8% dziewcząt) wdało się w bójkę, z czego 6,1% zrobiło to 3 lub więcej razy. W młodszej kohorcie badanych (wśród uczniów z trzecich klas gimnazjum) podobna sytuacja zdarzyła się 22,1% chłopców, z czego 7,3% doświadczyło tego 3 lub więcej razy. Dla porównania wśród dziewcząt w tym samym wieku ofiarą/uczestnikiem bójki było 6,4% dziewcząt.

Wypadek lub uszkodzenie ciała

Z kolei 17,7% chłopców z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych i 13,4% chłopców z trzecich klas gimnazjum miało wypadek lub uszkodzenie ciała. Tego typu doświadczenia nieco rzadziej zdarzały się dziewczętom młodszym i starszym (9,1% w klasach III G i 15,1% w klasach II PG).

Poważne problemy z rodzicami i przyjaciółmi

Poważne problemy z rodzicami z powodu picia alkoholu nieco częściej mieli uczniowie młodszy w porównaniu ze starszymi. Miał je co szósty badany chłopiec (15,9%) z trzeciej klasy gimnazjum (z czego 3,5% - 3 lub więcej razy) i co piąty chłopiec z drugiej klasy szkoły ponadgimnazjalnej (19,5%) (z czego 5,9% - 3 lub więcej razy). W grupie dziewcząt odsetek ten był niższy i wynosił 13,5% w szkołach ponadgimnazjalnych.

Poważnych problemów z przyjaciółmi równie często doświadczali starsi jak i młodszy uczniowie. Takie doświadczenia miał średnio co dziewiąty badany.

9. Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

Gorsze wyniki w nauce lub pracy

Gorsze wyniki w nauce lub pracy są powiązane z wiekiem badanych – z powodu picia alkoholu miało je 18,7% dziewcząt i 18,5% chłopców z drugich klas szkól ponadgimnazjalnych. Odsetki te były nizsze w gimnazjach: 12,1% dziewcząt i 11,9% chłopców.

Bycie ofiarą rabunku lub kradzieży

Ofiar rabunku lub kradzieży po wypiciu alkoholu w ostatnim roku przed badaniem nieco cześciej byli badani w szkołach gimnazjalnych: chłopcy – 8,4%, dziewczęta- 6,4%. W szkołach ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły odpowiednio: 3,3% i 1,9%.

Kłopoty z policj

Kłopoty z policj z powodu picia alkoholu miał co dwunasty chłopiec z drugiej klasy szkoy ponadgimnazjalnej (8,4%, w tym 3,3% - 3 lub więcej razy) i co dziesiąta uczennica z tego samego rocznika (10,9%). Natomiast w przypadku uczniów trzecich klas gimnazjum odsetek chłopców mających takie doświadczenia by wiszy ni odsetek dziewcząt (15,7% vs. 4,4%).

Interwencja pogotowia ratunkowego

Dla 3,4% chłopców z gimnazjów picie alkoholu zakończyło się interwencj pogotowia ratunkowego, w szkołach ponadgimnazjalnych- dla 2,2%. W przypadku dziewcząt odsetki te wynos odpowiednio 1,7% w gimnazjum i 1,0% w szkołach ponadgimnazjalnych.

Seks bez zabezpieczeń

Do seksu bez zabezpieczenia związanego z pićem alkoholu przyznało się 14,6% chłopców (w tym 6,0% doświadczyło go 3 lub więcej razy) z drugich klas szkól ponadgimnazjalnych oraz 12,1% chłopców (w tym 5,6% doświadczyło go wielokrotnie) z trzecich klas gimnazjum. W przypadku dziewcząt ze szkól ponadgimnazjalnych wskaźnik ten był dwukrotnie niższy niż u chłopców i wynił 7,4%. W grupie gimnazjalistek kszttowa się on na poziomie 5,3%

Niechciane doświadczenia seksualne

Z kolei dla 5,5% chłopców z drugich klas szkól ponadgimnazjalnych oraz 4,5% chłopców z trzecich klas gimnazjum picie alkoholu zakończyło się niechcianymi doświadczeniami seksualnymi. Podobne przykre doświadczenia stały się udziałem 4,1% dziewcząt z drugich klas szkól ponadgimnazjalnych oraz 4,5% z trzecich klas gimnazjum.

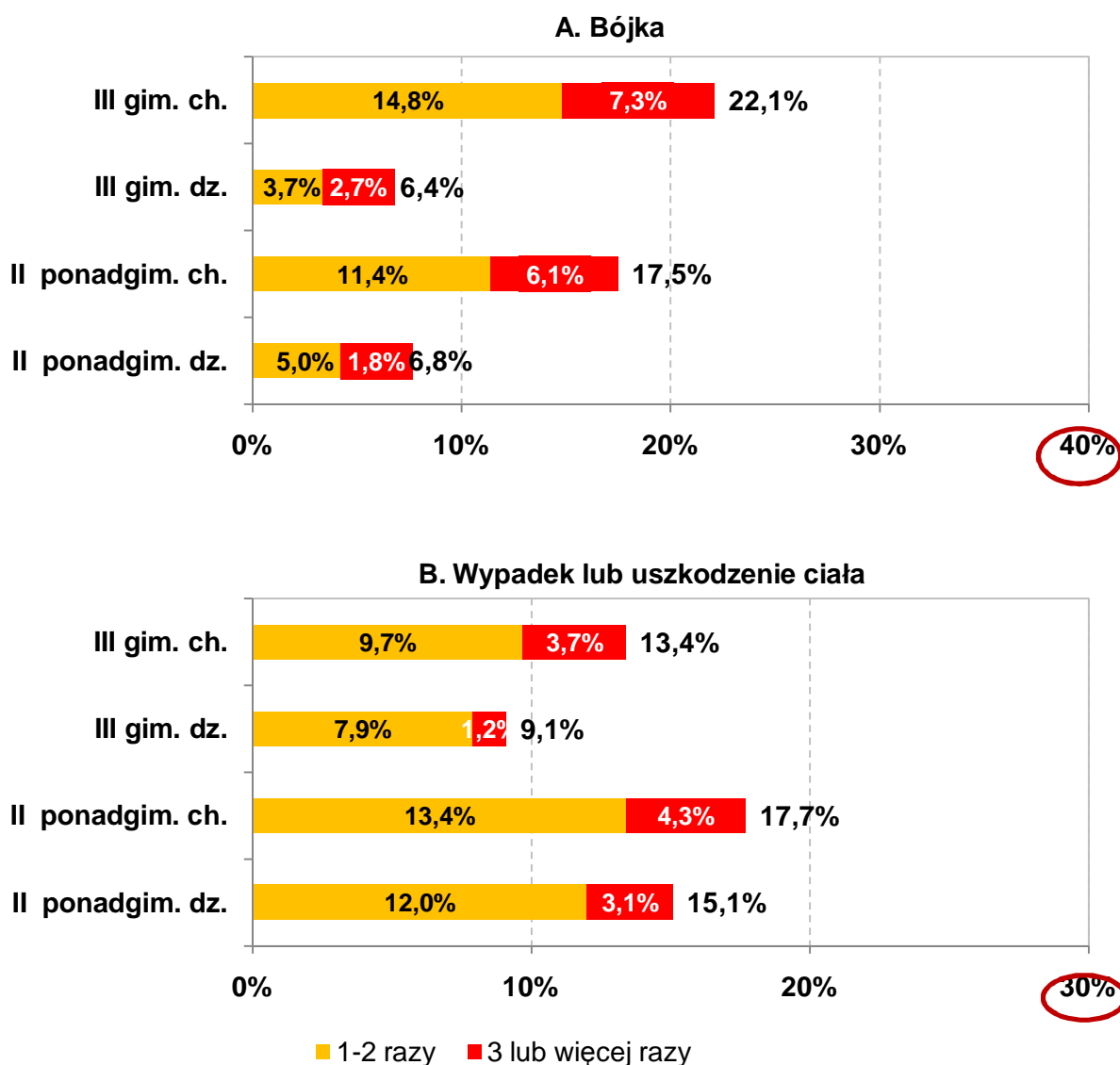

9. Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)ś Z POWODU PICIA ALKOHOLU następujących problemów?

Wykres 56: Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu w ostatnich 12 miesiącach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

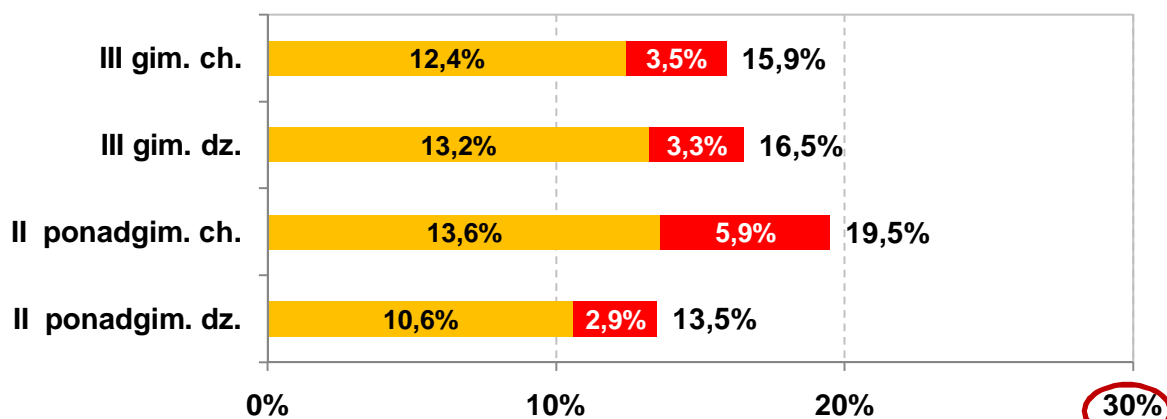
9. Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu

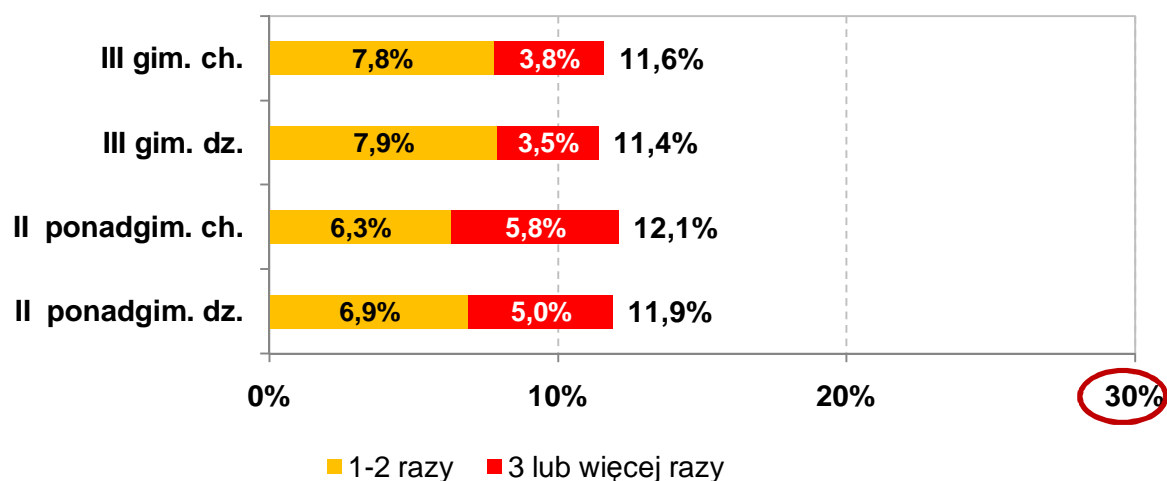
Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)ś Z POWODU PICIA ALKOHOLU następujących problemów?

C. Poważne problemy z rodzicami

D. Poważne problemy z przyjaciółmi

Wykres 57: Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu w ostatnich 12 miesiącach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na pćć.

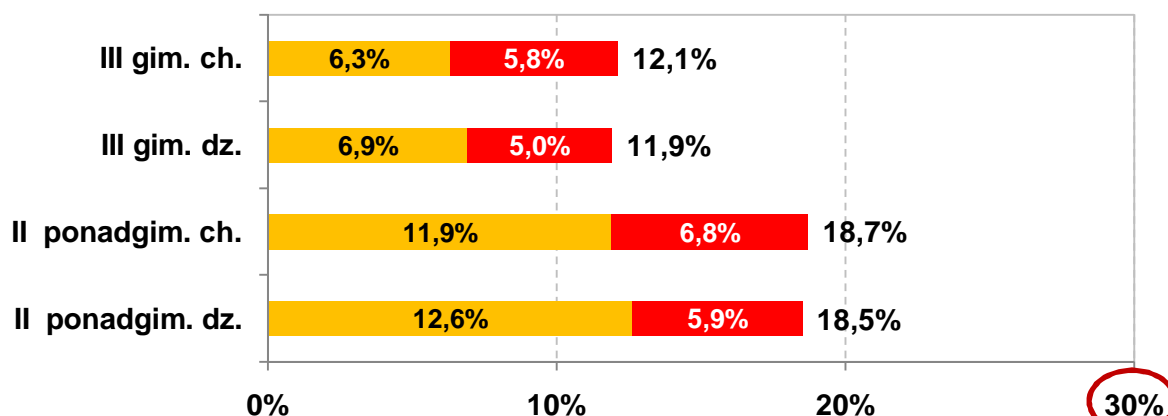
9. Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

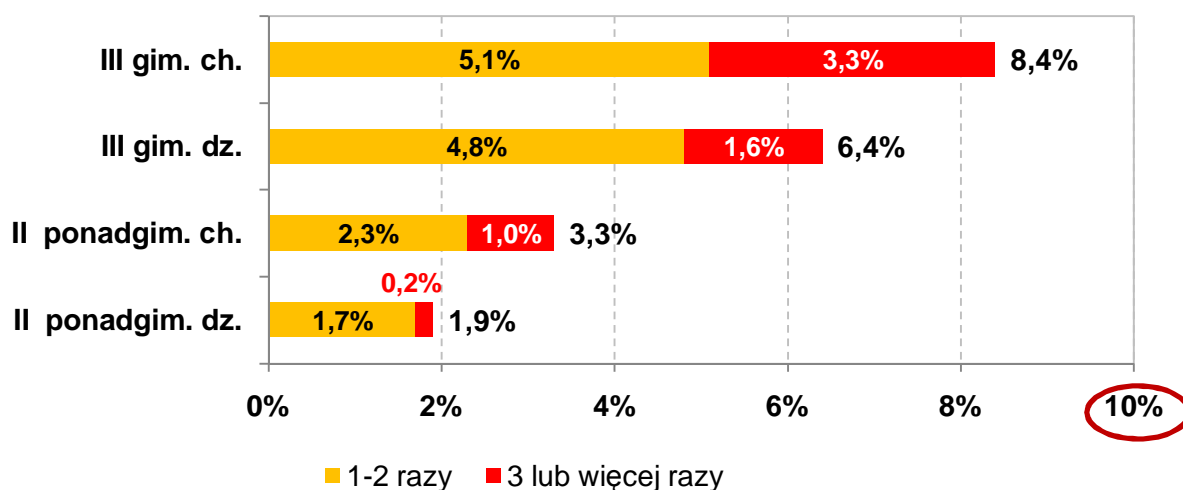
Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)ś Z POWODU PICIA ALKOHOLU następujących problemów?

E. Gorsze wyniki w nauce lub w pracy

F. Stałem(am) się ofiarą rabunku lub kradzieży

Wykres 58: Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu w ostatnich 12 miesiącach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

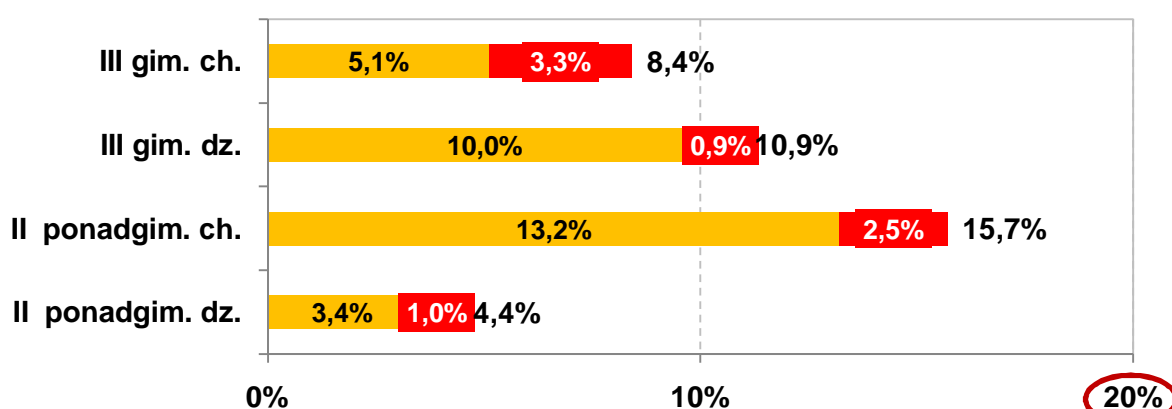
9. Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu

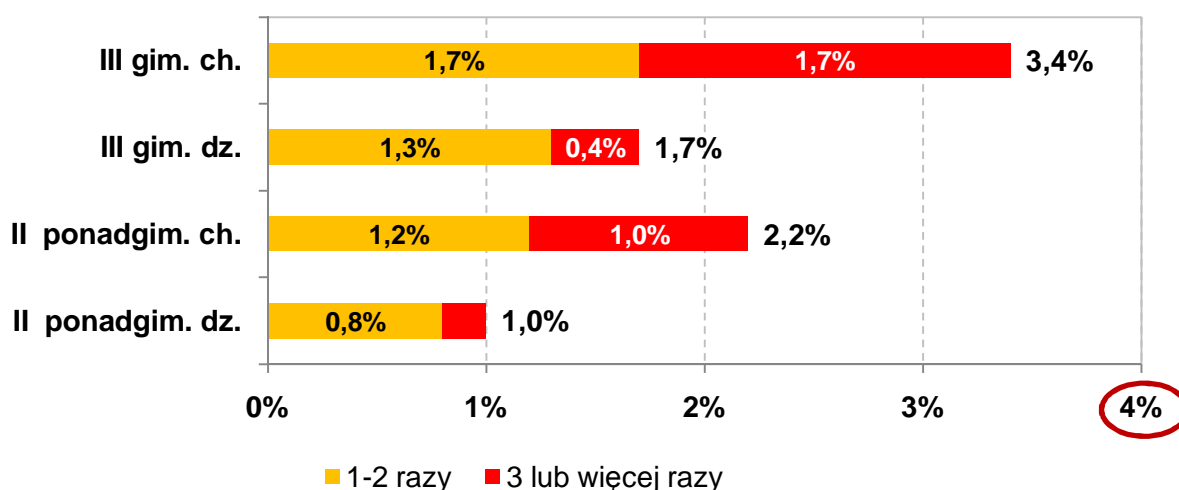
Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)ś Z POWODU PICIA ALKOHOLU następujących problemów?

G. Kłopoty z policją

H. Interwencja pogotowia ratunkowego

Wykres 59: Przykre doświadczenia związane z pićm alkoholu w ostatnich 12 miesiącach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

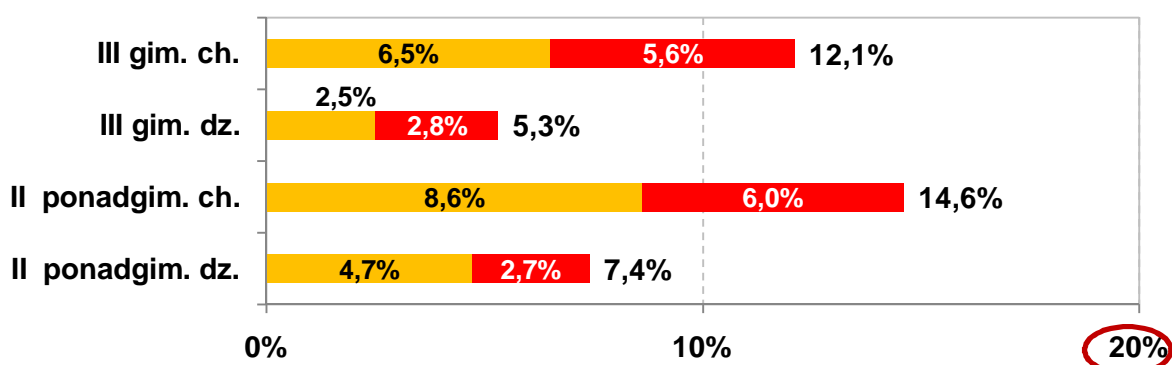

9. Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

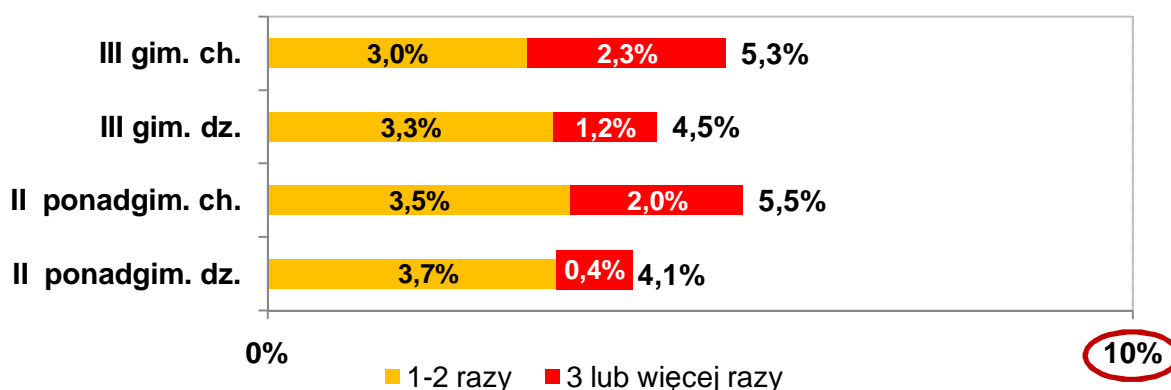

Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu

I. Seks bez zabezpieczenia

J. Niechciane przez Ciebie doświadczenia seksualne

Wykres 60: Przykre doświadczenia związane z pićem alkoholu w ostatnich 12 miesiącach – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	949
II kl. ponadgim.	1060
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	508
II kl. ponadgim. dziewczęta	552

10. Rozpowszechnienie używania leków uspokajających i nasennych oraz dopalaczy wśród młodzieży szkolnej

10.1. Rozpowszechnienie używania leków

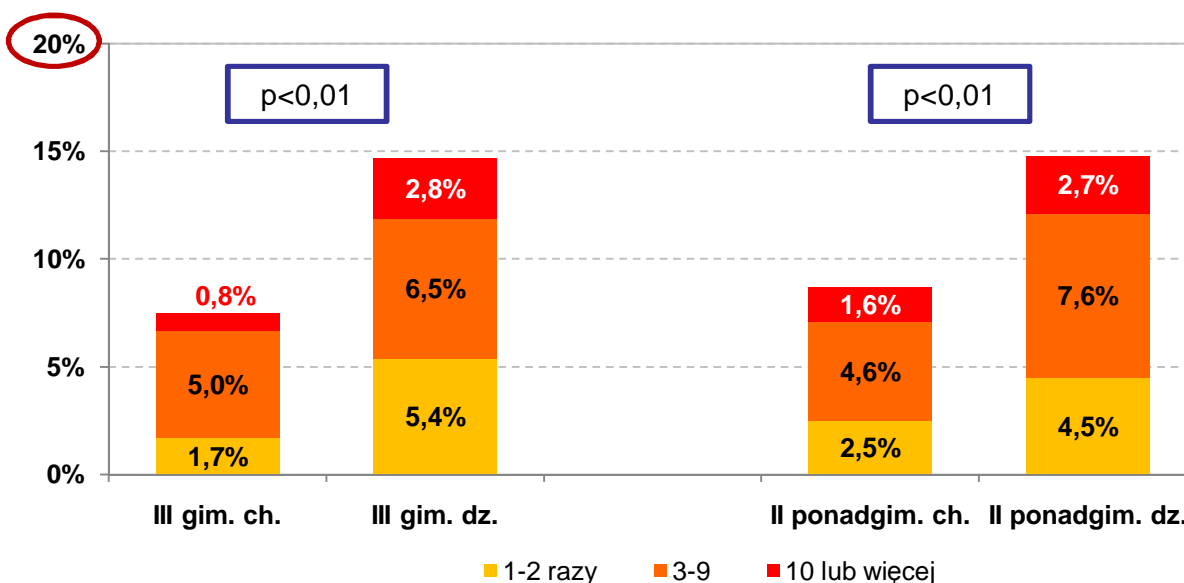

Zebrane dane wskazują, że po środki uspokajające lub nasenne przynajmniej raz w życiu sięgnęła co siódma badana uczennica niezależnie od grupy wiekowej (14,7% - dziewczęta młodsze i 14,8% - dziewczęta starsze). W przypadku chłopców miało to miejsce rzadziej, odpowiednio: 7,5% i 8,7%. **W obu frakcjach wiekowych odnotowano istotną różnicę pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców używających leków: były one istotnie wyższe wśród dziewcząt.**

5,4% badanych gimnazjalistek przyznało, że używało leków 1-2 razy, 9,3% robiło to częściej. W grupie uczennic klas drugich 4,5% zadeklarowało, że użyło leków 1-2 razy, 10,3% uznało, że miało to miejsce 3 lub więcej razy. 11,5% dziewcząt z klas III G przyznało, że używało leków krócej niż przez 3 tygodnie, 2,5% deklaroowało, że miało to miejsce przez 3 tygodnie lub dłużej. W przypadku dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły odpowiednio: 11,1% i 3,7%.

Rozpowszechnienie używania leków

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza?

Wykres 61: Rozpowszechnienie używania leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza – klasy III G i II PG – wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

10.2. Rozpowszechnienie używania tabletek i alkoholu

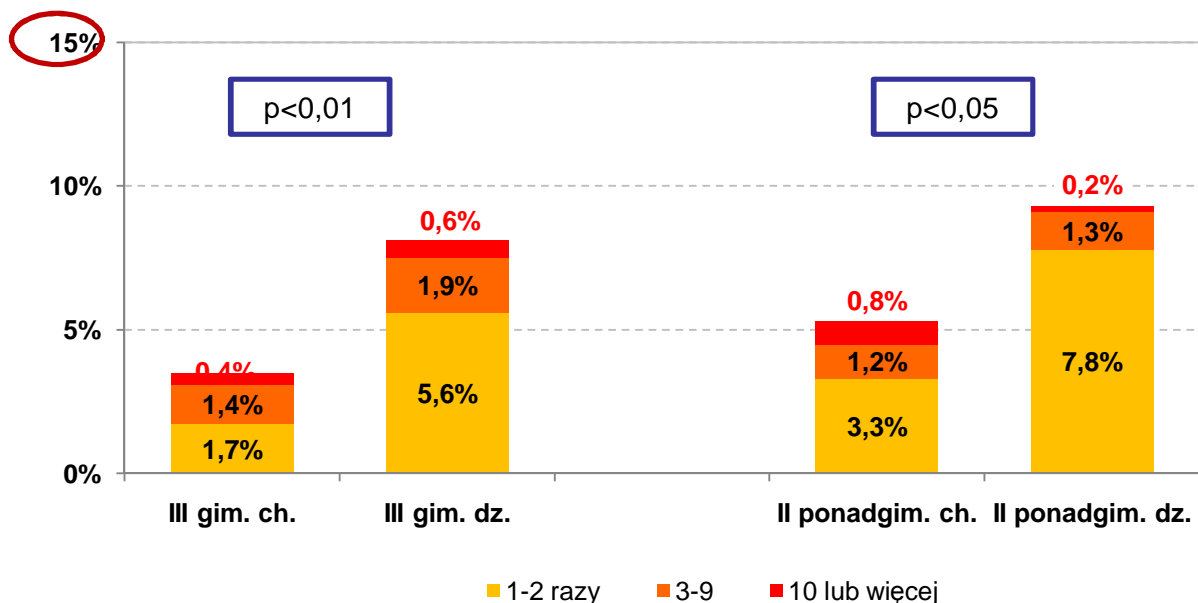

Na podstawie zgromadzonych danych można stwierdzić, że łączenie alkoholu z tabletkami jest bardziej popularne wśród dziewcząt, niż wśród chłopców. 8,1% uczennic z trzecich klas gimnazjum zadeklarowało posiadanie takich doświadczeń, odsetek chłopców z tego samego rocznika jest niższy – 3,5%. Odnotowana różnica jest istotna statystycznie ($p < 0,01$). W grupie uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odnotowano nieco wyższy odsetek dziewcząt (9,3%) i chłopców (5,3%), którzy przyznali się do posiadania takich doświadczeń. Różnica między dziewczętami a chłopcami jest istotna statystycznie ($p < 0,05$).

Wśród dziewcząt z III klas gimnazjum leki i alkohol 1-2 razy łączyło 5,6% badanych, w grupie chłopców z tego rocznika odsetek ten kształtował się na poziomie znacznie niższym – 1,7%. W przypadku dziewcząt z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych pojedyncze lub dwukrotne doświadczenia z łączeniem leków i alkoholu ma za sobą prawie 8% dziewcząt oraz 3,3% chłopców. **We wszystkich wymienionych populacjach takie zachowania miały na ogół charakter pojedynczych eksperymentów.**

Rozpowszechnienie używania alkoholu z lekami

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać alkoholu wraz z lekami?

Wykres 62: Rozpowszechnienie używania leków uspokajających wraz z lekami w celu odurzenia się – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	463
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

10.3. Wiek inicjacji - leki, tabletki i alkohol

Analizując grupę osób, które mają za sobą inicjację z lekami uspokajającymi lub nasennymi bez zalecenia lekarza, można wysnuć wniosek, że najczęściej pierwsze próby z tego typu substancjami miały miejsce w wieku 14-15 lat (tak jest w przypadku obydwu badanych grup wiekowych).

Po wspomniane leki po raz pierwszy w wieku 13 lat lub wcześniej sięgnęło 5,0% dziewcząt i 2,1% chłopców z klas trzecich. W wieku 14-15 lat użyło ich po raz pierwszy 8,8% dziewcząt i 5,1% chłopców.

W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetek dziewcząt, które po raz pierwszy sięgnęły po leki uspokajające lub nasenne w 13. roku życia lub wcześniej wynosił 2,1%, zaś chłopców 2,2%. 7,7% uczennic i 4,6% uczniów swoją inicjację lekami uspokajającymi lub nasennymi odnotowało w wieku 14-15 lat.

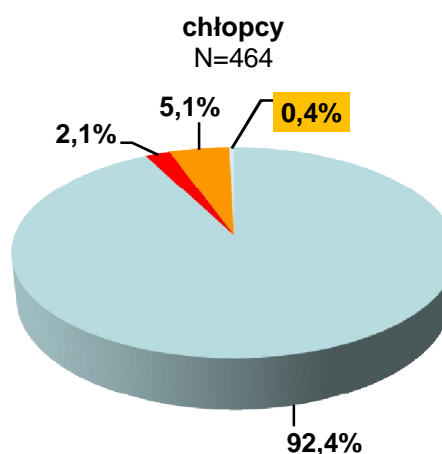
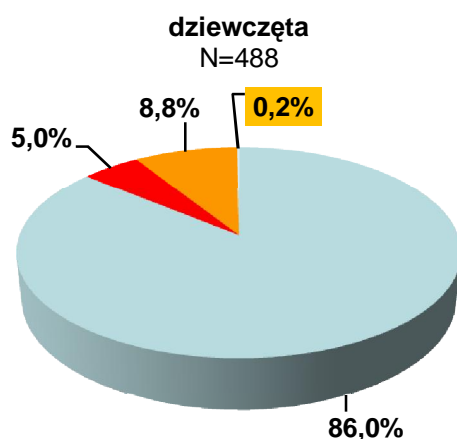
10.3. Wiek inicjacji - leki, tabletki i alkohol

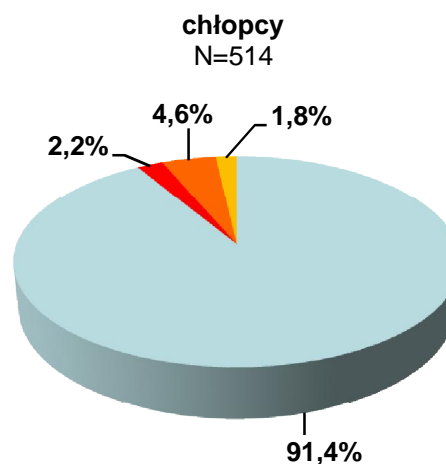
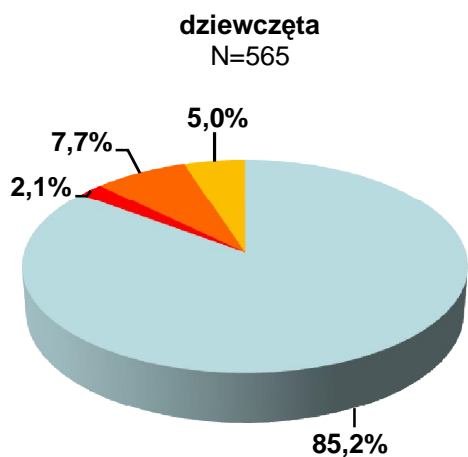
Wiek inicjacji – leki

Ile miał(a)ś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza?

III klasy G

II klasy PG

■ nigdy
■ 13 lat lub mniej
■ 14-15 lat
■ 16 lat lub więcej

Wykres 63: Pierwsze doświadczenia z lekami uspokajającymi i nasennymi- wiek inicjacji - klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: Z wykresu usunięto kategorię „używał, ale nie podał wieku inicjacji”, ponieważ w żadnej z badanych grup nie odnotowano takiej odpowiedzi.

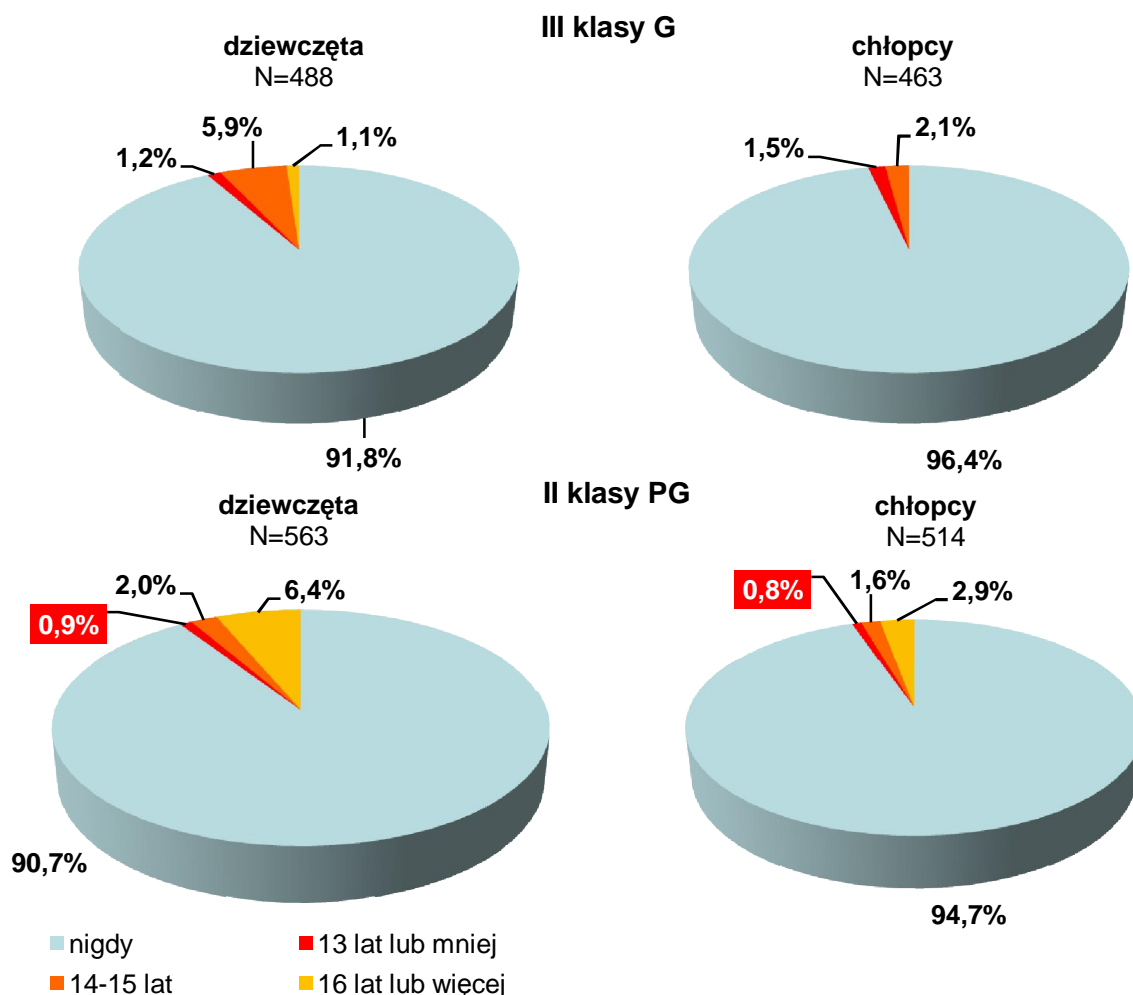
10.3. Wiek inicjacji - leki, tabletki i alkohol

Wyniki wskazują, że znaczna grupa uczniów nie próbowała dotychczas eksperymentować łącząc leki z alkoholem – doświadczenia takie zadeklarowało jedynie 3,6% chłopców z gimnazjum i 5,3% ze szkół ponadgimnazjalnych. Częściej próby takie podejmowały dziewczęta – co dwunasta gimnazjalistka (8,2%) i co jedenasta starsza uczennica (9,3%). W przypadku uczniów klas trzecich takie próby po raz pierwszy miały miejsce na ogół w wieku 14-15 lat, zaś w przypadku klas drugich szkół ponadgimnazjalnych – w wieku lat 16.

Wiek inicjacji – alkohol z tabletkami

Ile miał(a)ś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować alkohol razem z tabletkami (leki) w celu odurzenia?

Wykres 64: Pierwsze doświadczenia z łączeniem alkoholu z lekami uspokajającymi i nasennymi – wiek inicjacji – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

10.4. Dostępność leków w ocenie uczniów

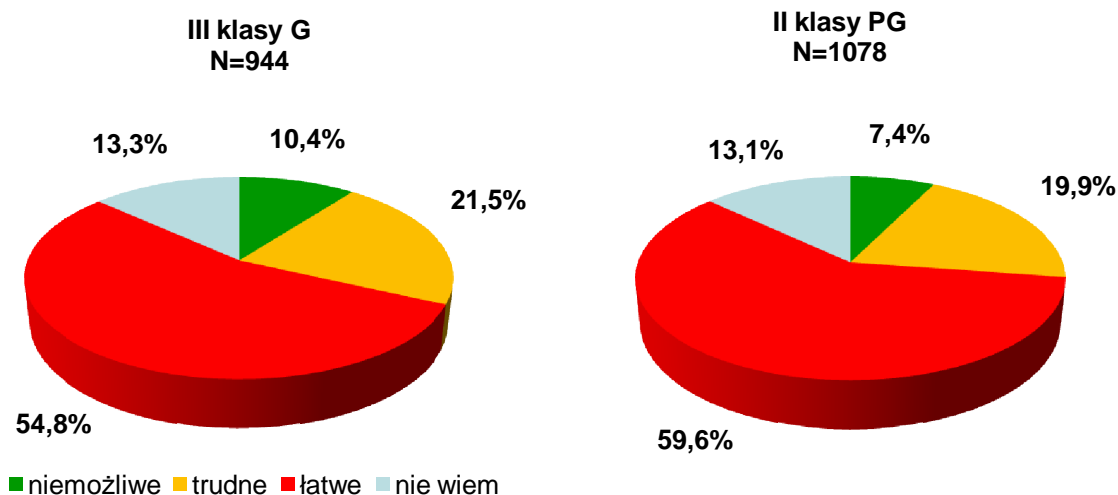

Ponad połowa badanych uczniów z gimnazjum (54,8%) i blisko 60% ze szkół ponadgimnazjalnych stwierdziło, że zdobycie leków uspokajających bądź nasennych jest dla nich łatwe. Co ósmy badany uznał, że byłoby to niemożliwe – odpowiednio 13,3% młodszych i 13,1% starszych uczniów.

Szczegółowa analiza pokazuje, że zarówno w gimnazjach, jak i w przypadku szkół ponadgimnazjalnych większy odsetek dziewcząt niż chłopców ocenia dostępność leków jako łatwą. W przypadku gimnazjum jako łatwą dostępność leków określiło 61,6% dziewcząt i 47,7% chłopców, a w przypadku szkół ponadgimnazjalnych odpowiednio: 62,1% i 56,9%.

Dostępność leków

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie leków uspokajających i nasennych, gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 65: Ocena dostępności leków uspokajających lub nasennych dla młodzieży – klasy III G i II PG.

10.5. Rozpowszechnienie używania dopalaczy

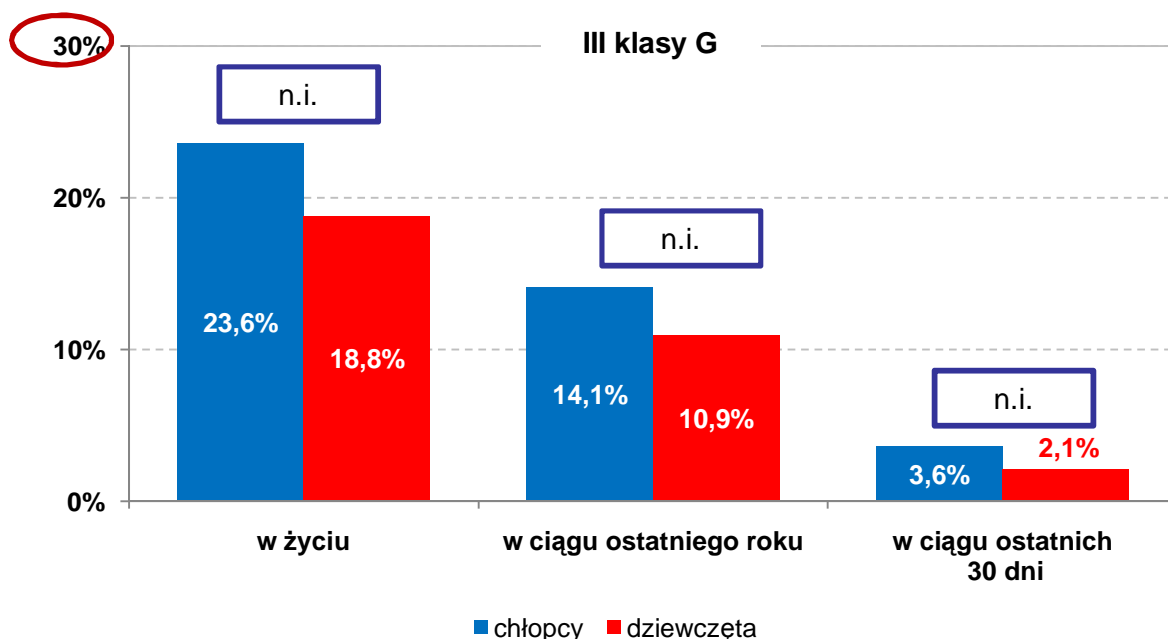
Oprócz pytania o używanie leków uspokajających oraz nasennych bez przepisu lekarza, a także łączenie leków z alkoholem, uczniów zapytano również o to, czy używali w życiu, w ciągu ostatniego roku oraz miesiąca substancji określanych mianem dopalaczy. Jak wynika z zebranych danych, w klasach trzecich gimnazjum w życiu dopalaczy używało 23,6% chłopców i 18,8% dziewcząt. W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych po dopalacze przynajmniej raz sięgnęło 31,5% chłopców i istotnie mniej – 19,9% dziewcząt.

W ostatnim roku tego typu substancji używało 14,1% chłopców i 10,9% dziewcząt z gimnazjum. W szkołach ponadgimnazjalnych odsetki te kształtowały się na poziomie: 16,5% i 11,1% (różnica istotna statystycznie).

Odsetki chłopców i dziewcząt używających dopalaczy w ostatnim miesiącu były podobne wśród chłopców i dziewcząt młodszych – 3,6% (chłopcy) i 2,1% (dziewczęta), a także starszych – 2,7% (chłopcy) i 1,7% (dziewczęta).

Rozpowszechnienie używania dopalaczy

Odsetki uczniów, którzy choć raz używali dopalaczy

Wykres 66: Rozpowszechnienie używania dopalaczy – klasy III G, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488

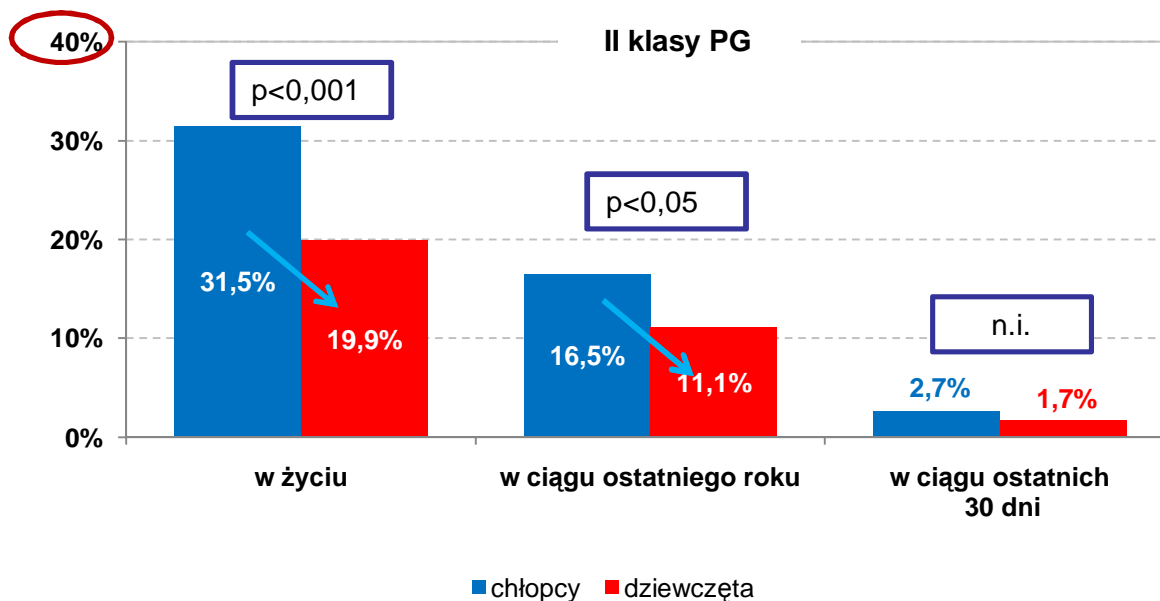

10.5. Rozpowszechnienie używania dopalaczy

Rozpowszechnienie używania dopalaczy

Odsetki uczniów, którzy choć raz używali dopalaczy

Wykres 67: Rozpowszechnienie używania dopalaczy – klasy II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

Uczniów, którzy używali dopalaczy zapytano o nazwy tych, których spróbowali.

Najczęściej wymieniane przez gimnazjalistów, to: Bobby Sence, Czeszący Grzebień, Gumi Jagody, Cocolino, Konkret, Smart Shiva, Sztynny Misza.

Dopalacze najczęściej wymieniane przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych to: Bobby Sence, Smart Shiva, Cocolino, Konkret.

Większość dopalaczy wskazanych przez badaną młodzież to środki do palenia o działaniu zbliżonym do marihuany/haszyszu.

10.6. Ocena rozpowszechnienia używania dopalaczy w klasie

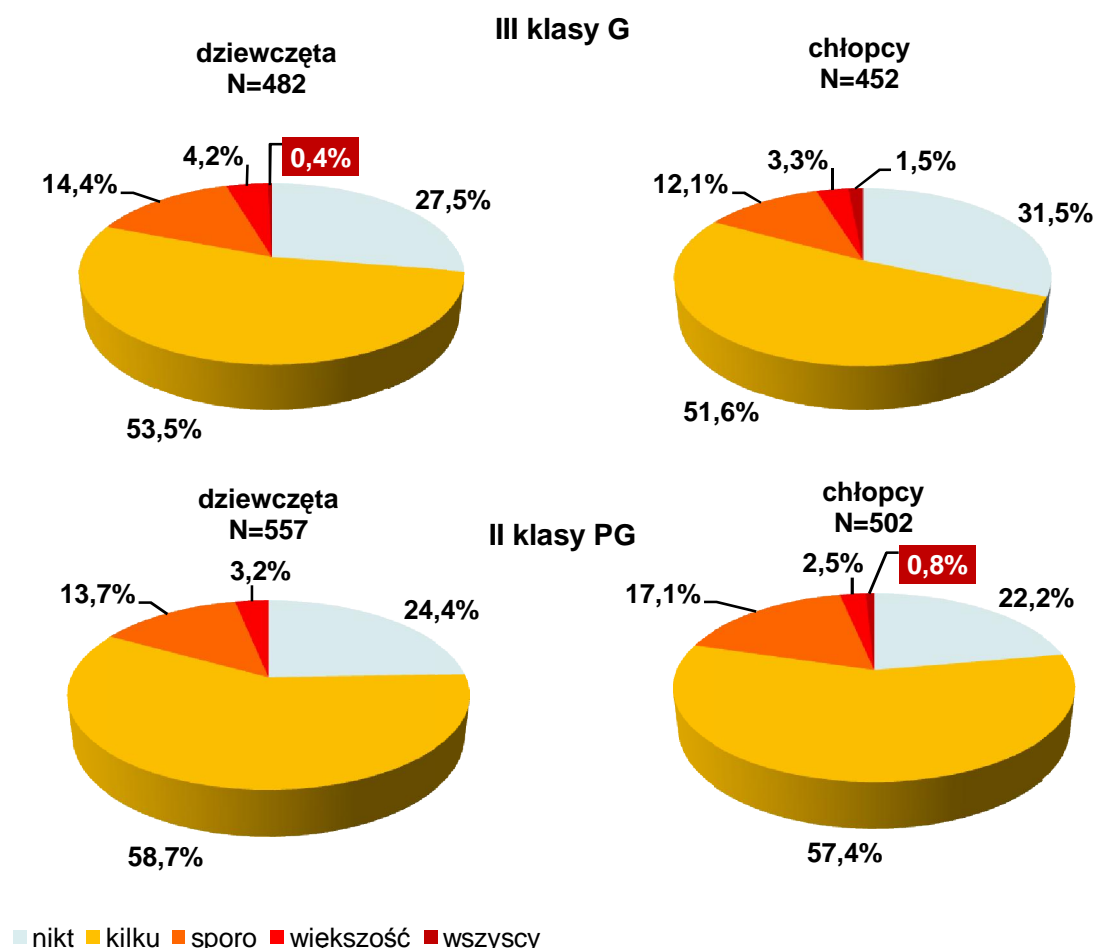
Zdaniem większości badanych dopalaczy w ciągu ostatniego roku używało kilku kolegów/koleżanek z klasy. Taką opinię wyraziła ponad połowa wszystkich badanych, niezależnie od płci i poziomu kształcenia (51,6% - 58,7%).

14,4% dziewcząt w gimnazjach podobny odsetek chłopców - 12,1% uznał, że dopalaczy w ostatnim roku używało sporo ich kolegów/koleżanek. W szkołach ponadgimnazjalnych odsetki badanych, którzy wyrazili takie przekonanie wynosiły odpowiednio: 13,7% i 17,1%.

Odsetek uczniów, którzy zadeklarowali, że w analizowanym okresie dopalaczy używała większość ich znajomych we wszystkich badanych grupach nie przekroczył 4,2%.

Używanie dopalaczy przez osoby z klasy

Jak sądzisz, ilu kolegów/koleżanek z Twojej klasy używało dopalaczy w ciągu ostatniego roku?

Wykres 68: Ocena rozpowszechnienia używania dopalaczy wśród uczniów w klasie (ostatni rok) – klasy III G i II PG.

11. Używanie napojów energetycznych wśród młodzieży szkolnej

11.1. Rozpowszechnienie i częstotliwość używania napojów energetycznych

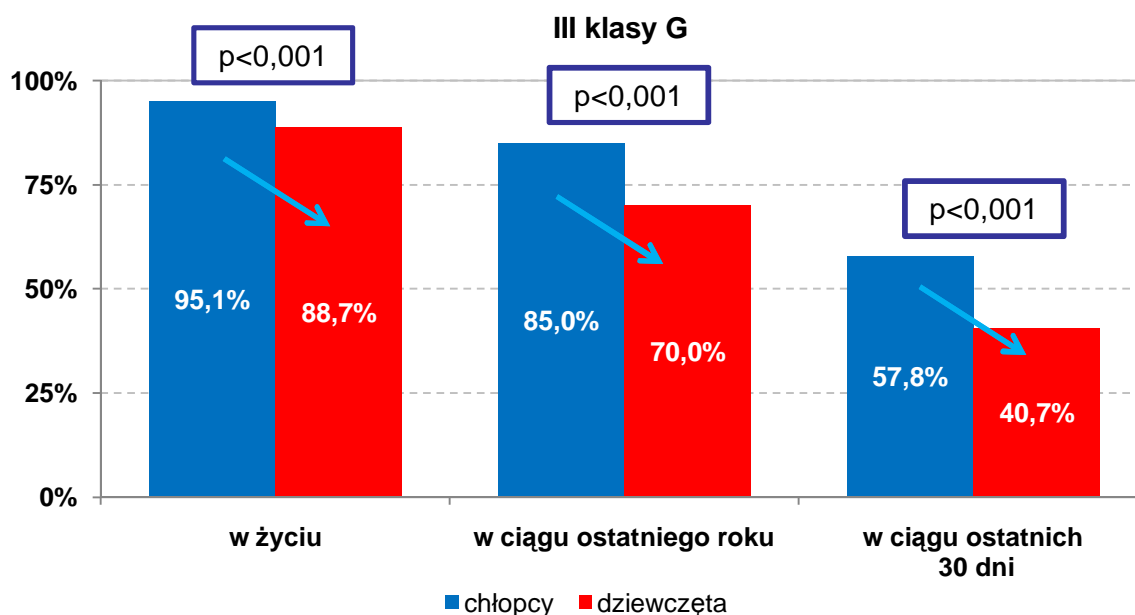

Jak pokazują wyniki badania prowadzonego w Łodzi, popularność napojów energetycznych wśród uczniów jest bardzo wysoka. Tymczasem lekarze ostrzegają, że ich duże spożycie, zwłaszcza wśród młodzieży, może przyczynić się m.in. do epidemii otyłości.

95,1% chłopców i 88,7% dziewcząt w gimnazjach deklaruje, że piło takie napoje przynajmniej raz w życiu. W ciągu ostatniego roku sięgnęło po nie 85,0% uczniów oraz 70,0% uczennic z tego rocznika, a w ostatnim miesiącu odpowiednio: 57,8% i 40,7%. **Odnotowane różnice pomiędzy odsetkami chłopców i dziewcząt używających napojów energetycznych w życiu, w ciągu ostatniego roku, a także w ostatnim miesiącu przed badaniem – są istotne statystycznie. W obu rocznikach, we wszystkich analizowanych okresach odsetki używających były wyższe wśród chłopców.**

Rozpowszechnienie picia napojów energetycznych

Odsetki uczniów, którzy choć raz pili napoje energetyczne w życiu

Wykres 69: Rozpowszechnienie picia napojów energetycznych – klasy III G, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488

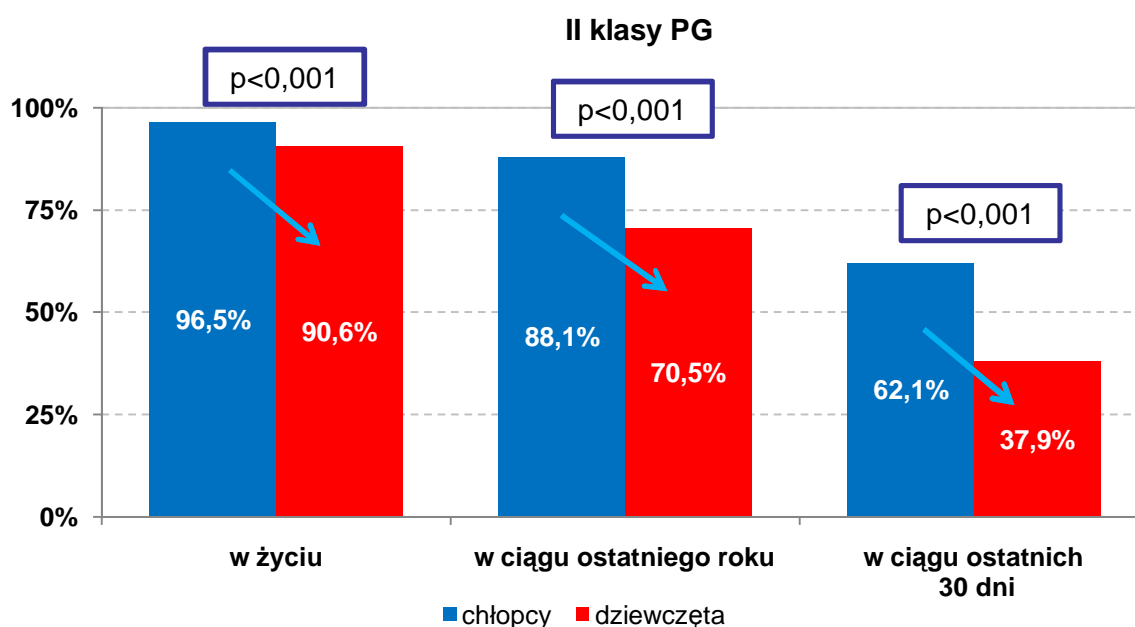
11.1. Rozpowszechnienie i częstotliwość używania napojów energetycznych

Jak pokazuje wykres 70, w klasach II PG napoje energetyczne przynajmniej raz piło 96,5% chłopców i 90,6% dziewcząt. W ostatnim roku sięgnął po nie większy odsetek chłopców z tego rocznika - 88,1% w porównaniu z dziewczętami - 70,5%. Taką różnicę odnotowano także w przypadku rozpowszechnienia picia napojów energetycznych w ostatnim miesiącu przed badaniem. W tym czasie sięgnęło po nie 62,1% chłopców i 37,9% dziewcząt. **Wszystkie odnotowane różnice są istotne statystycznie.**

Rozpowszechnienie picia napojów energetycznych

Odsetki uczniów, którzy choć raz w życiu pili napoje energetyczne

Wykres 70: Rozpowszechnienie picia napojów energetycznych – klasy II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

11.1. Rozpowszechnienie i częstotliwość używania napojów energetycznych

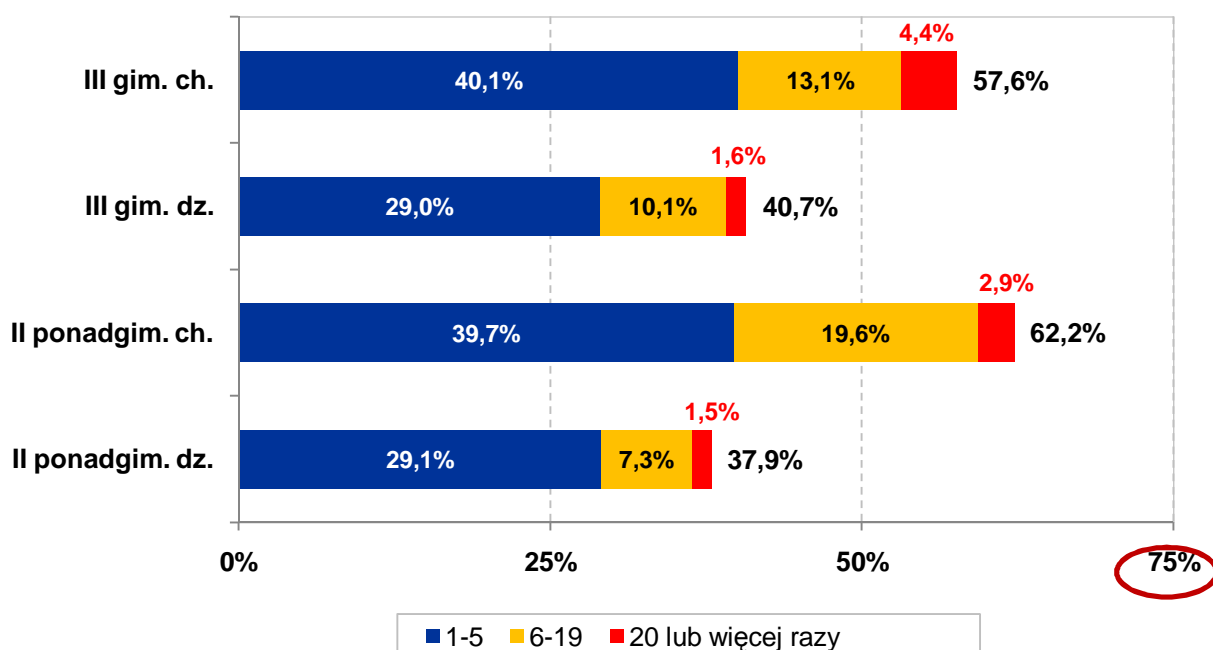

Szczegółowe analizy pokazują, że ponad 1/3 chłopców z młodszego rocznika (40,1%) piła wspomniane napoje 1-5 razy w miesiącu, 6 lub więcej razy piło je 17,5% spośród nich. W przypadku dziewcząt odsetki te były niższe i wynosiły odpowiednio: 29,0% i 11,7%.

Ponad 1/3 chłopców z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych piła napoje energetyczne 1-5 razy w miesiącu (39,7%), a powyżej 6 razy – 22,5%. W przypadku dziewcząt odsetki były niższe i wynosiły odpowiednio: 29,1% i 8,8%.

Z badania wynika, że chłopcy (57,6% - młodsi, 62,2% - starsi) częściej niż dziewczęta (40,7% - młodsze, 37,9% - starsze) sięgają po wspomniane napoje. **Można powiedzieć, że co szósty badany gimnazjalista (17,5%) i prawie co czwarty starszy chłopiec (22,5%) to regularni konsumenci napojów energetycznych.**

Częstotliwość picia napojów energetycznych – ost. 30 dni

Wykres 71: Częstotliwość picia napojów energetycznych - ostatni miesiąc – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

11.2. Rodzaje pitych napojów energetycznych

Uczniom, którzy kiedykolwiek w życiu pili napoje energetyczne zadano pytanie o to, jakie spośród napojów piją najczęściej. W grupie gimnazjalistów najczęściej wymieniane napoje to:

- **Tiger**
- **Red Bull**
- **Be Power**
- **Powerade**
- **Adrenaline**

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych pijących napoje energetyczne najczęściej wskazywali na:

- **Red Bull**
- **Tiger**
- **Be Power**
- **Powerade**
- **Burn**

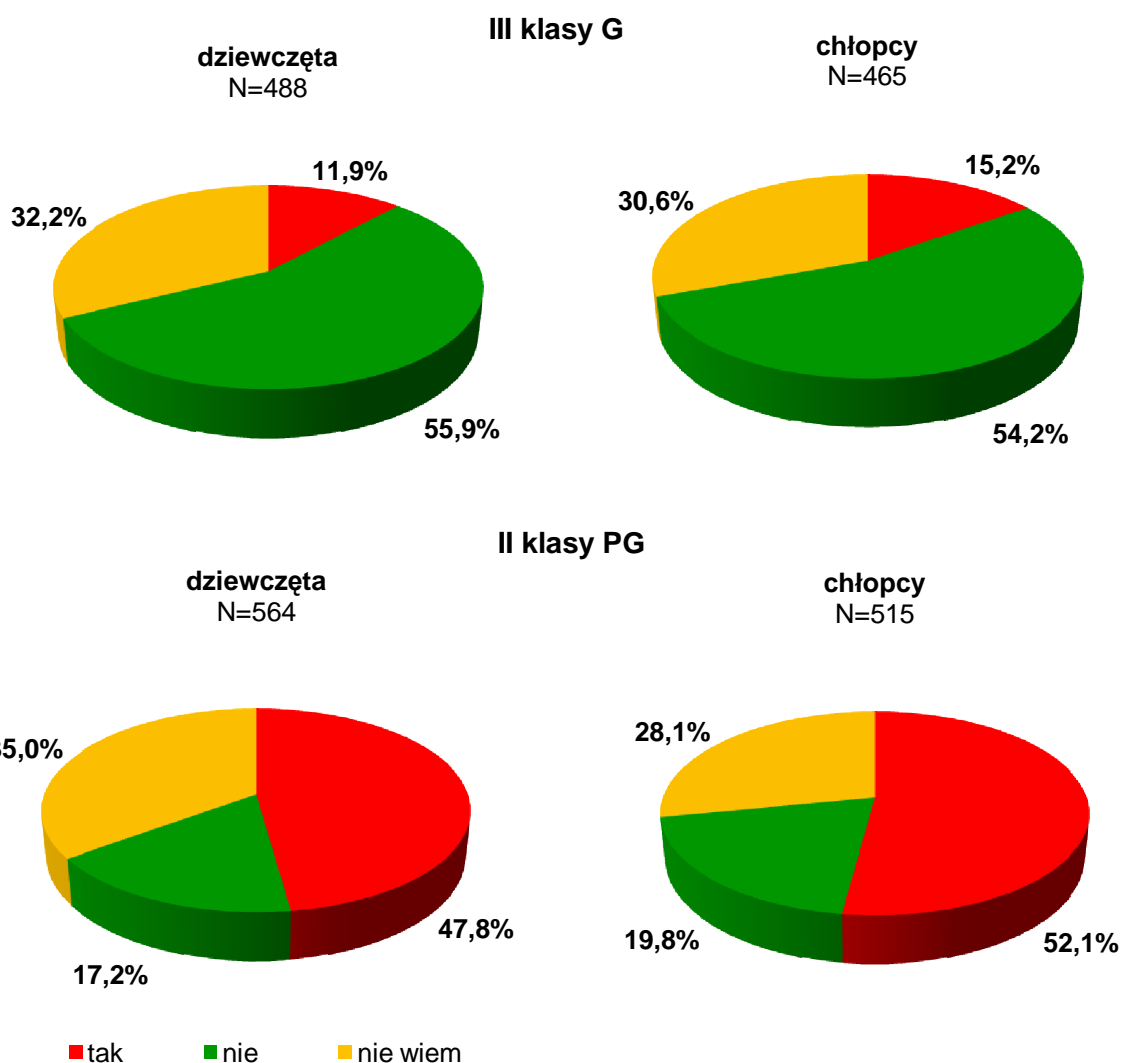

11.3. Ocena dostępności napojów energetycznych w szkole

Co dziewiąta uczennica gimnazjum (11,9%) i co szósty uczeń (15,2%) deklarują, że zakup napojów energetycznych w szkolnym sklepiku nie stanowi dla nich większego problemu. W szkołach ponadgimnazjalnych dostępność tego rodzaju napojów jest znacznie większa. Można je kupić w szkolnym sklepiku zdaniem prawie połowy dziewcząt (47,8%) i ponad połowy chłopców (52,1%).

Dostępność napojów energetycznych w sklepiku szkolnym

Wykres 72: Ocena dostępności napojów energetycznych w szkole (sklepiku szkolnym) – klasy III G i II PG, w podziale na płeć.

12. Używanie marihuany lub haszyszu przez młodzież

12.1. Ocena dostępności marihuany lub haszyszu (konopi)

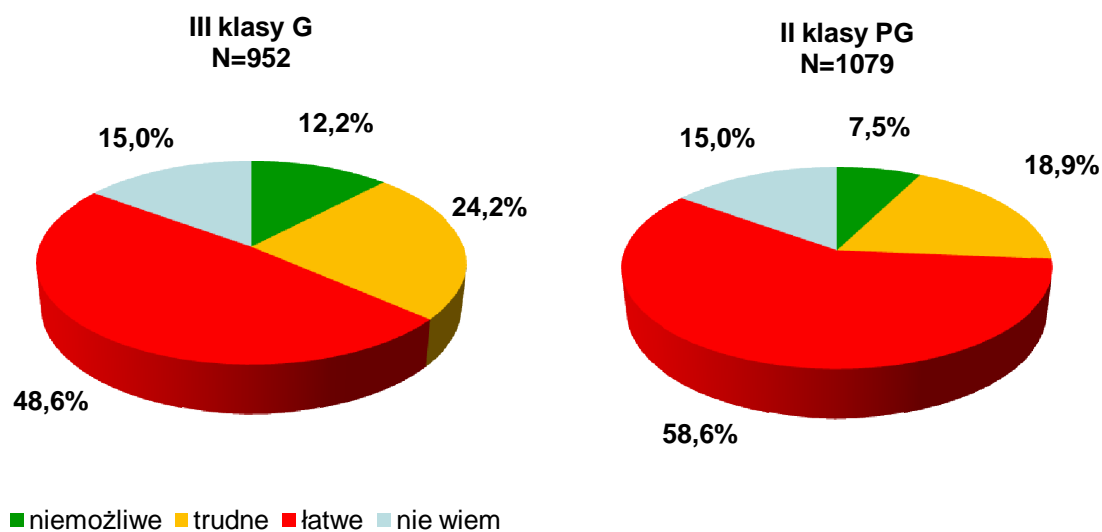
O ile alkohol i papierosy to substancje legalne, o tyle marihuana lub haszysz mają charakter substancji nielegalnych. Pomimo to badani uczniowie często deklarują, że zdobycie takiej substancji jak marihuana nie sprawiłoby im trudności. W klasach trzecich 48,6% uczniów uznało, że jest to łatwe, natomiast w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych taką opinię wyraziła ponad połowa badanych (58,6%).

Za trudne zdobycie marihuany lub haszyszu uznało 24,2% trzecioklasistów i nieco niższy odsetek uczniów starszych – 18,9%.

Jednakowy odsetek uczniów młodszych i starszych uznał, że zdobycie marihuany byłoby dla nich niemożliwe – 15,0%.

Dostępność marihuany/haszyszu

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie marihuany lub haszyszu (konopi), gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 73: Ocena dostępności marihuany/haszyszu – klasy III G i II PG.

12.2. Pierwszy kontakt z marihuaną lub haszyszem – wiek inicjacji

Dane pokazują, że w przypadku uczniów klas trzecich najczęściej inicjacja z marihuaną miała miejsce w wieku 14-15 lat, dotyczy to zarówno dziewcząt jak i chłopców. Co szósta uczennica z tego rocznika (16,8%) oraz co czwarty uczeń (27,0%) właśnie wtedy po raz pierwszy sięgnęli po wspomniane środki. Natomiast wśród uczniów starszych dominuje wiek 16 lat lub więcej. Pierwsze doświadczenia z marihuaną odnotowała wówczas niemal co czwarta dziewczyna (24,2%) i prawie co trzeci chłopiec (30,8%).

Szczegółowa analiza wskazuje, że w klasach trzecich gimnazjum 4,1% dziewcząt i dwukrotnie wyższy odsetek chłopców (8,2%) po raz pierwszy użyło marihuany jeszcze w szkole podstawowej tj. w wieku 13 lat lub wcześniej. Wśród starszych uczniów odsetek takich wskazań był niższy i wynosił odpowiednio: 1,1% i 2,6%.

Przedstawione wyniki wskazują, że dla uczniów młodszych najczęściej okresem inicjacji narkotykowej (marihuana/haszysz) był czas nauki w szkole gimnazjalnej, a dla uczniów starszych – czas nauki w szkole ponadgimnazjalnej.

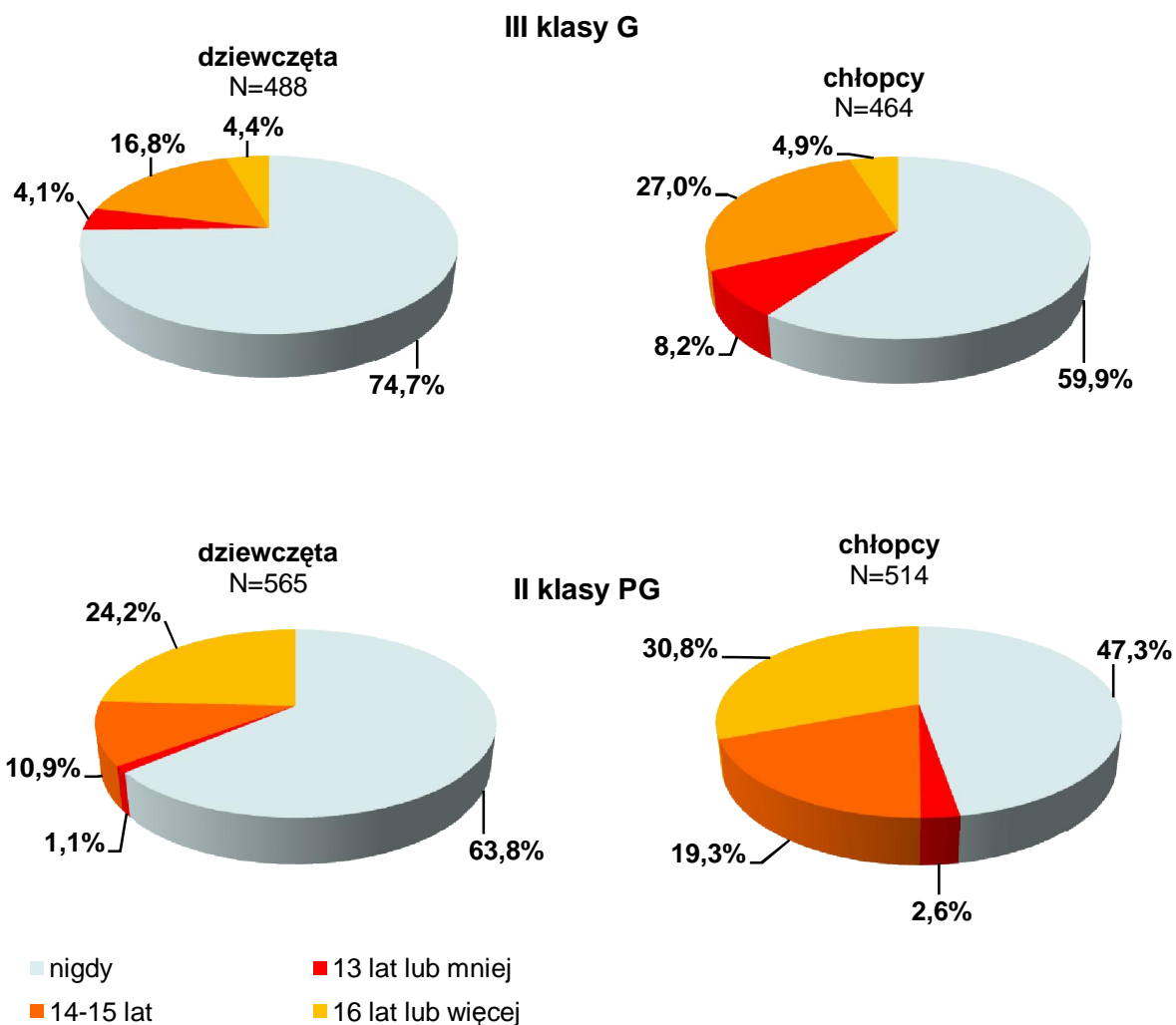

12.2. Pierwszy kontakt z marihuaną lub haszyszem – wiek inicjacji

Wiek inicjacji – marihuana/haszysz

Ile miałe(a)s lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować marihuany lub haszyszu (konopi)?

Wykres 74: Pierwsze doświadczenia z marihuaną lub haszyszem – inicjacja – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: Z wykresu usunięto kategorię „używał, ale nie podał wieku inicjacji”, ponieważ w żadnej z badanych grup nie odnotowano takiej odpowiedzi.

12.3. Rozpowszechnienie używania marihuany lub haszyszu (konopi)

Wśród uczniów trzecich klas gimnazjum przynajmniej raz w życiu palił marihuanę lub haszysz co trzeci chłopiec (40,1%) i co czwarta dziewczyna (25,3%). Stwierdzona różnica jest istotna statystycznie. W przypadku uczniów klas drugich odsetek używających zarówno wśród chłopców jak i dziewcząt był wyraźnie wyższy i wynosił 52,7% (chłopcy) i 36,4% (dziewczęta). Istotnie częściej do doświadczeń z marihuaną przyznawali się tu także chłopcy.

Analiza odsetków uczniów używających marihuany lub haszyszu w ciągu roku poprzedzającego badanie wskazuje, że w klasach trzecich takie doświadczenie miał prawie co trzeci uczeń (32,3%) i co piąta uczennica (20,1%). Natomiast w klasach drugich 2/5 chłopców (42,8%) i co W obu rocznikach odnotowano istotne różnice pomiędzy płciami. Tu także w ostatnim roku częściej po marihuanę/haszysz sięgali chłopcy.

W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie marihuany używało 15,8% uczniów i 9,4% uczennic z klas trzecich, a w klasach drugich 21,4% uczniów i 11,8% uczennic (w obu rocznikach stwierdzone różnice są istotne statystycznie).

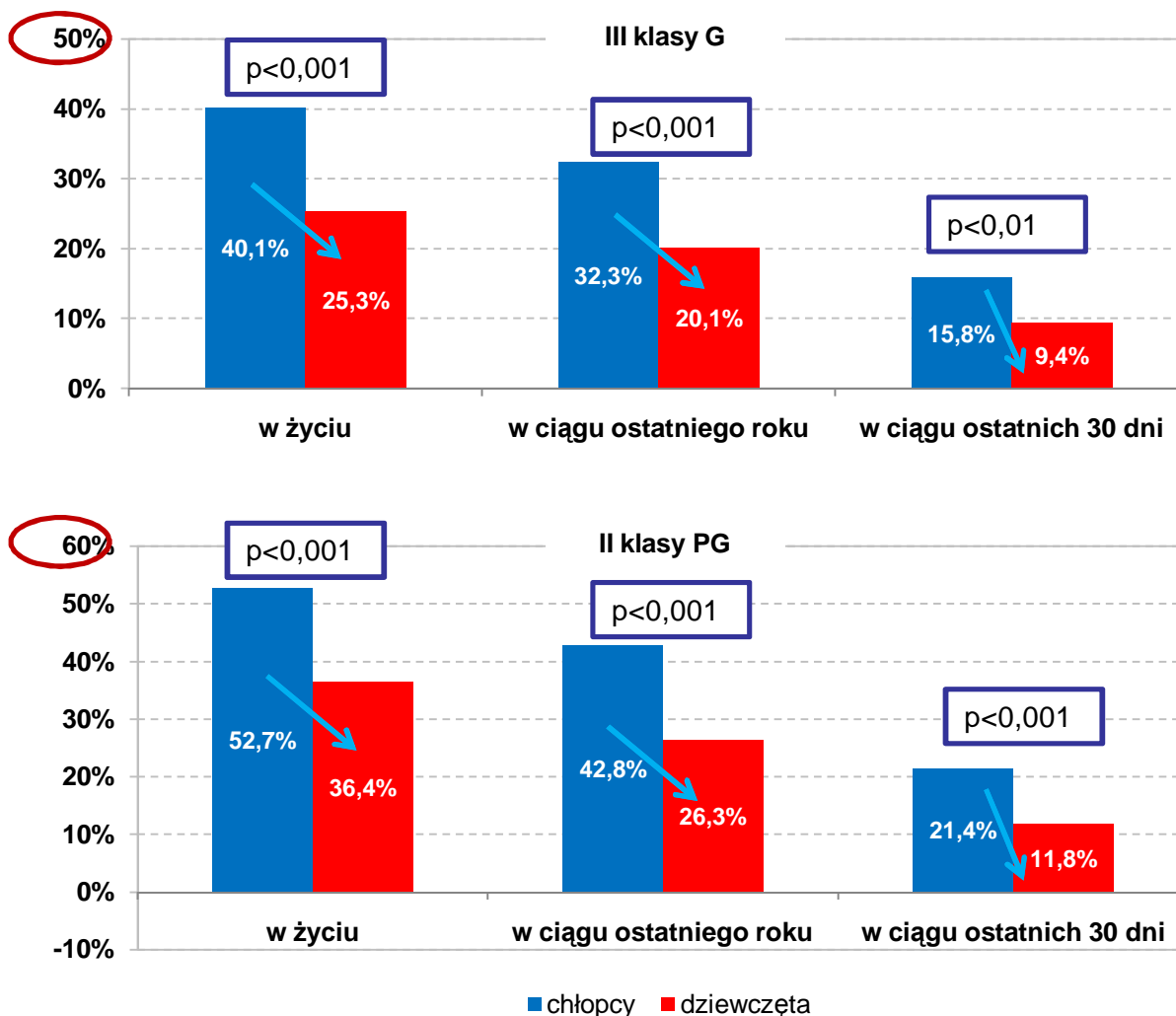

12.3. Rozpowszechnienie używania marihuany lub haszyszu (konopi)

Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu

Odsetki uczniów, którzy choć raz palili marihuanę lub haszysz

Wykres 75: Rozpowszechnienie używania marihuany lub haszyszu – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

12.4. Używanie marihuany/haszyszu wśród przyjaciół

Odsetki uczniów, którzy wyrażają przekonanie, że wszyscy ich przyjaciele używają marihuany, są niskie i nie przekraczają 1,1%.

Wśród trzecioklasistów 52,2% dziewcząt wyraziło przekonanie, że kilku z ich przyjaciół używa marihuany, wśród chłopców – prawie połowa badanej grupy (47,0%). W starszym badanym roczniku odsetki te wynosiły odpowiednio: 47,3% i 55,8%.

Co szósta uczennica gimnazjum (16,0%) i co piąty chłopak (18,2%) uznali, że po marihuanę/haszysz sięga spora część ich przyjaciół. W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych taką opinię wyraziła co piąta uczennica (20,6%) i prawie co czwarty uczeń (22,9%).

O tym, że po marihuanę sięga większość przyjaciół pisało w badaniu 5,9% dziewcząt i 6,6% chłopców z gimnazjum oraz 4,9% dziewcząt i 5,2% chłopców ze szkół ponadgimnazjalnych.

Reasumując można stwierdzić, że zdaniem $\frac{3}{4}$ gimnazjalistek (75,2%) i prawie $\frac{3}{4}$ gimnazjalistów (72,9%) w ich najbliższym otoczeniu rówieśniczym są osoby sięgające po marihuanę/haszysz. Wśród badanych 17/18-latków taką opinię wyraziło 73,6% dziewcząt i aż 84,3% chłopców.

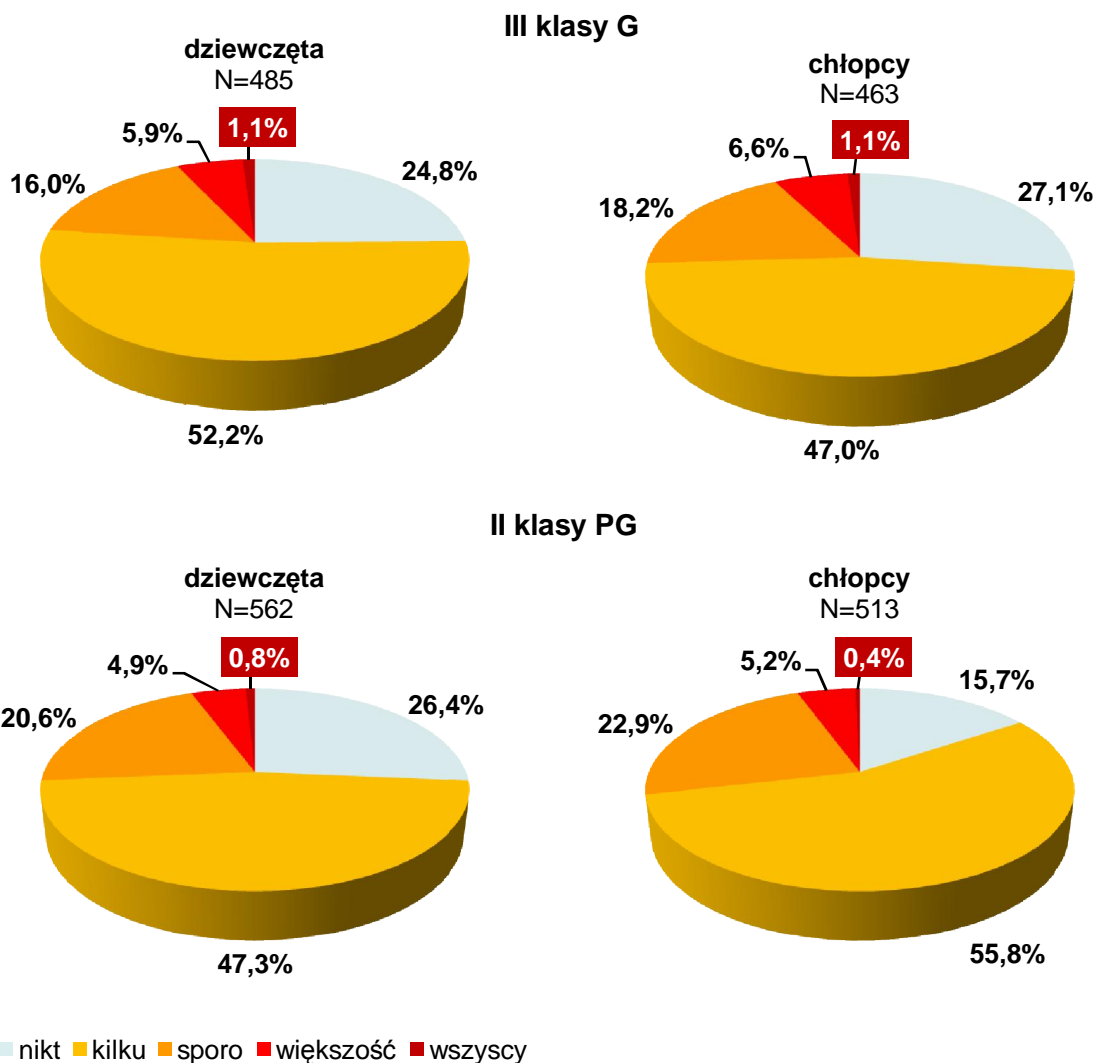

12.4. Używanie marihuany/haszyszu przez przyjaciół

Używanie marihuany/haszyszu przez przyjaciół

Według Twojej oceny, ilu Twoich przyjaciół pali marihuanę lub haszysz (konopie)?

Wykres 76: Ocena rozpowszechnienia używania marihuany lub haszyszu wśród przyjaciół – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

***UWAGA:** W poniższych analizach podstawą procentowania byli uczniowie, którzy używali marihuany/haszyszu w ostatnim roku przed badaniem.

Wśród osób, które paliły konopie w ciągu ostatnich 12 miesięcy, część łódzkich uczniów mówi o objawach i zachowaniach związanych z używaniem marihuany, które wskazują, że sięganie po tę substancję stanowi w ich przypadku poważny problem.

Uwagę zwracają następujące wyniki badania (podstawą procentowania były osoby, które używały konopi w ostatnim roku):

- 9,3% dziewcząt i 13,1% chłopców z gimnazjum zadeklarowało, że często paliło konopie przed południem. Takie doświadczenia miało za sobą wyraźnie mniej starszych uczniów - 2,5% dziewcząt i 5,3% chłopców.
- 4,2% dziewcząt i 6,5% chłopców z gimnazjum przyznało, że często paliło konopie w samotności. Starsi badani uczniowie mają mniej takich doświadczeń – 3,3%, a uczennice nie mają ich wcale.
- częstych problemów z pamięcią z powodu palenia konopi doświadczyło 5,2% chłopców z młodszych klas oraz 2,8% z klas starszych. Wśród dziewcząt odsetki te wyniosły odpowiednio: 2,0% i 3,2%.
- 5,2% dziewcząt i chłopców z klas trzecich, używających w ostatnim roku konopi deklarowało, iż często ich przyjaciele lub krewni zwracali się do nich z sugestiami, iż powinni ograniczyć lub zaprzestać używania konopi. Takie uwagi ze strony bliskich osób wielokrotnie usłyszało 3,2% dziewcząt i 1,4% chłopców ze starszych klas.
- 5,2% trzecioklasistek i 4,6% trzecioklasistów zadeklarowało, że często próbowało w ciągu ostatniego roku ograniczyć lub zaprzestać używania konopi, co zakończyło się niepowodzeniem. Częste, nieudane próby zaprzestania lub ograniczenia używania konopi w czasie ostatnich 12 miesięcy ma za sobą 4,5% dziewcząt z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych i 2,8% chłopców z tej samej grupy wiekowej.
- 1,4% chłopców z trzecich klas gimnazjum i 1,0% dziewcząt oraz starszych chłopców przyznało, że często z powodu używania marihuany miało poważne problemy takie, jak np. kłótnia, bójka, wypadek, złe wyniki w szkole itp.

Należy podkreślić, że różnorodne, często występujące przejawy uzależnienia od konopi dotyczyły od 1,0% - 13,1% uczniów (w grupie używających w ostatnim roku). W starszej badanej grupie odsetek osób, które odnotowały takie przejawy w ost. roku nie przekroczył 5,3%.

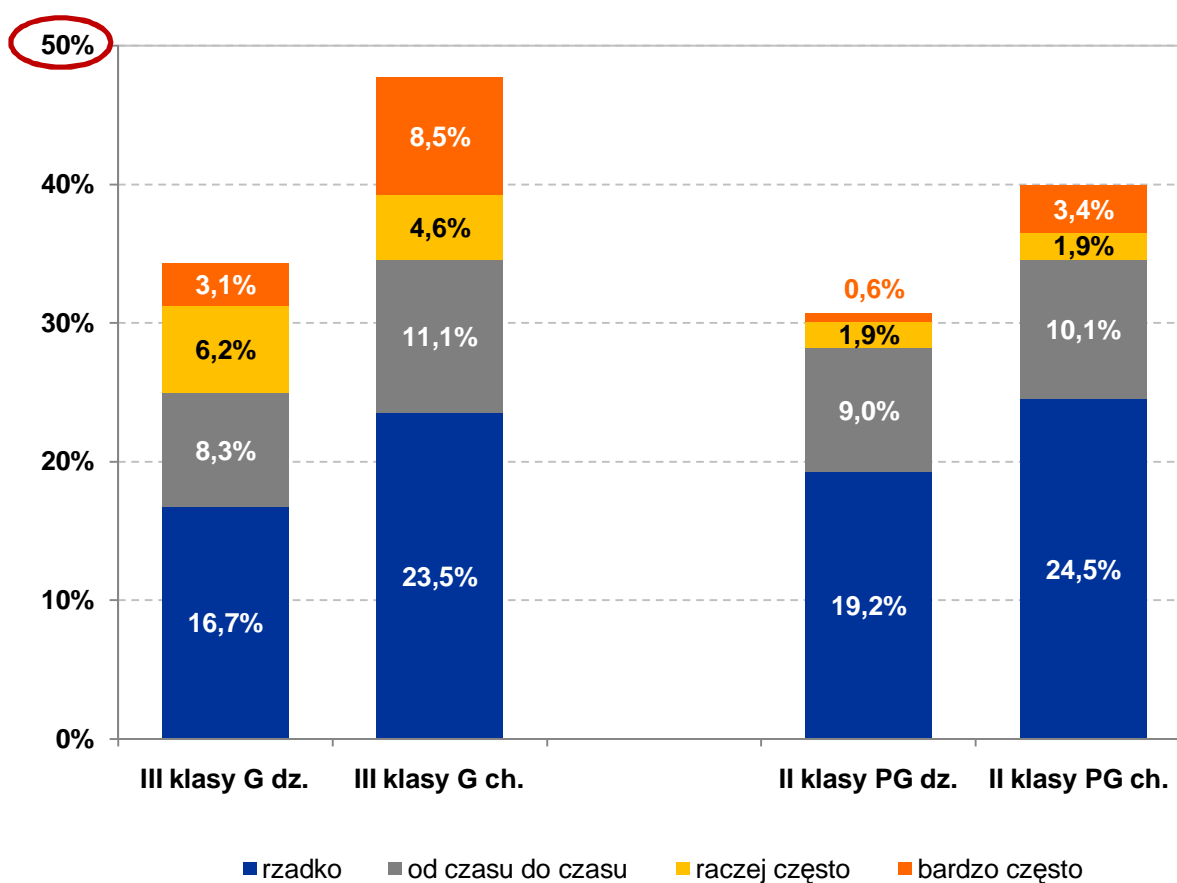

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy:
czy paliłeś konopie przed południem?

Wykres 77: Rozpowszechnienie palenia konopi przed południem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

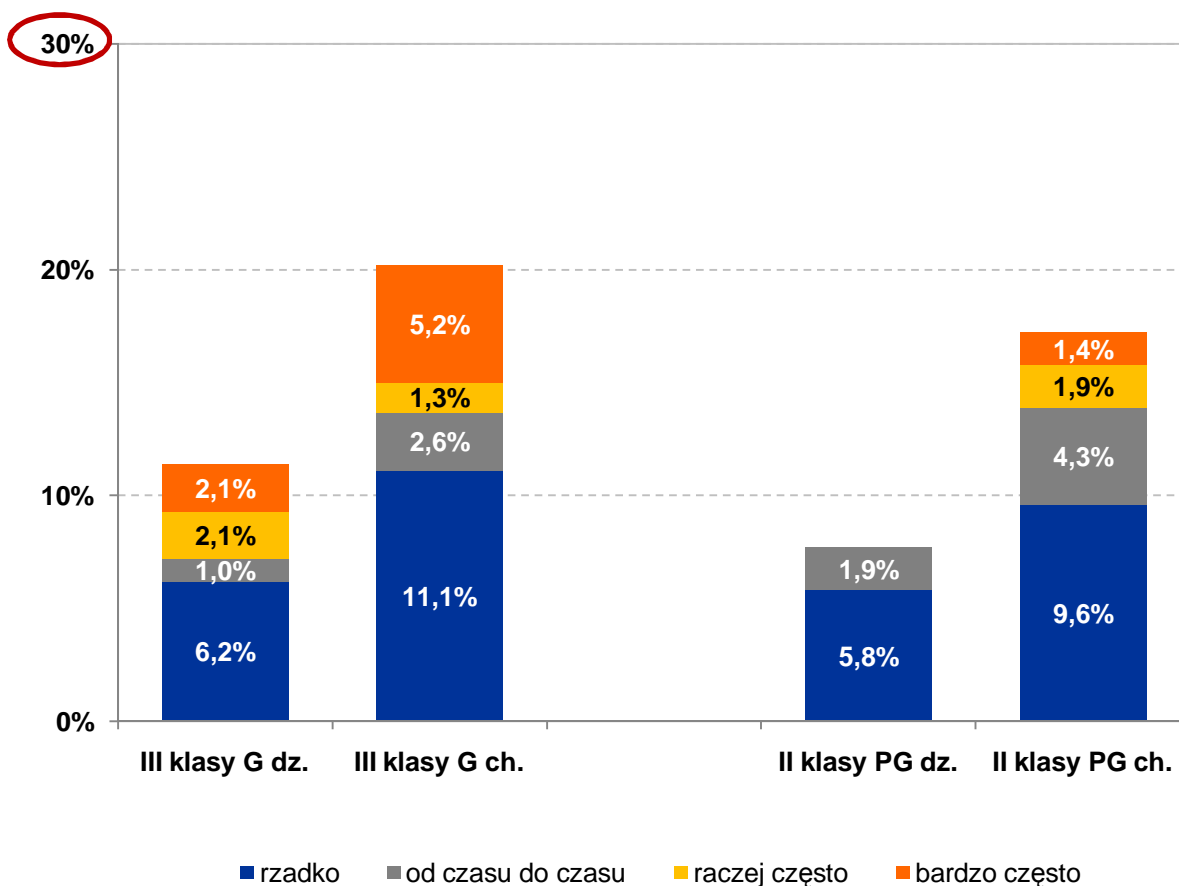

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy:
czy paliłeś konopie samotnie?

Wykres 78: Rozpowszechnienie palenia konopi samotnie – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

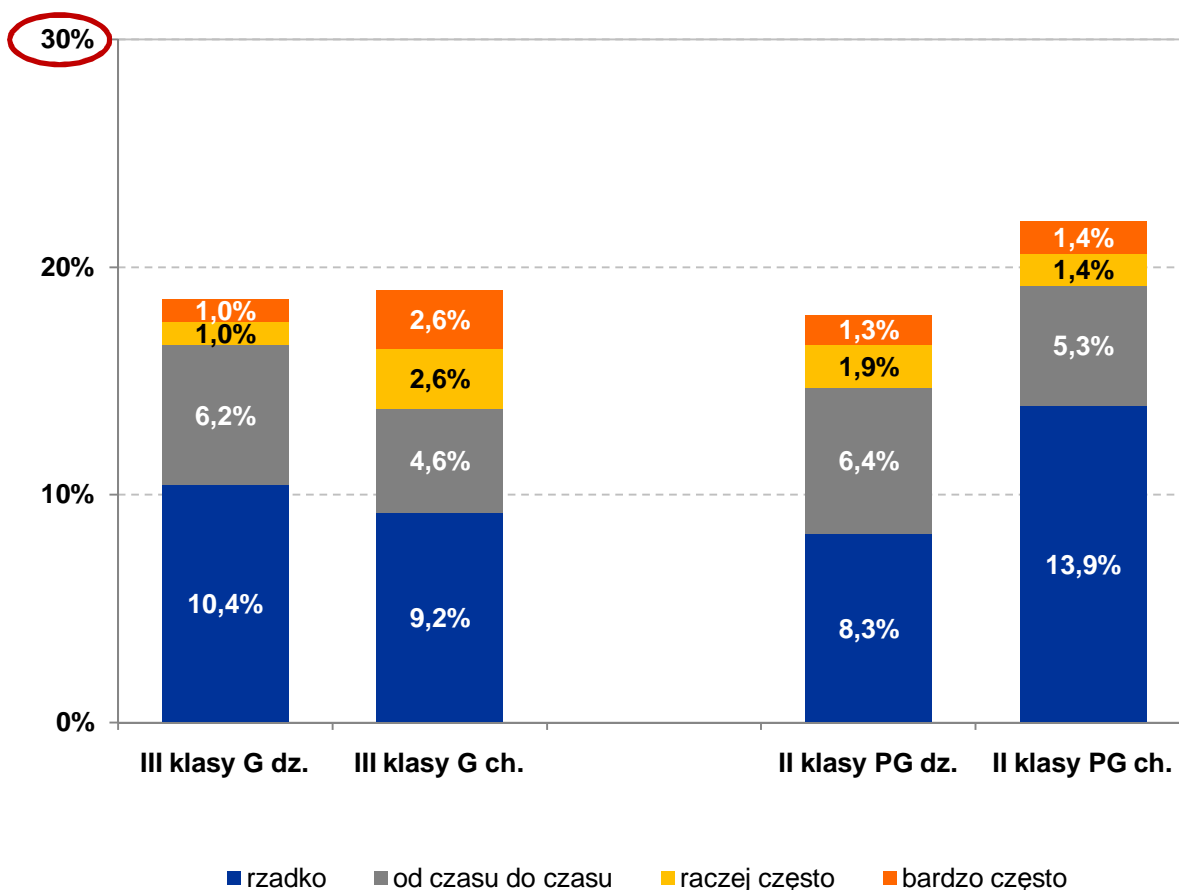

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy:
czy miałeś problemy z pamięcią, kiedy paliłeś konopie?

Wykres 79: Rozpowszechnienie problemów z pamięcią w związku z paleniem konopi – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

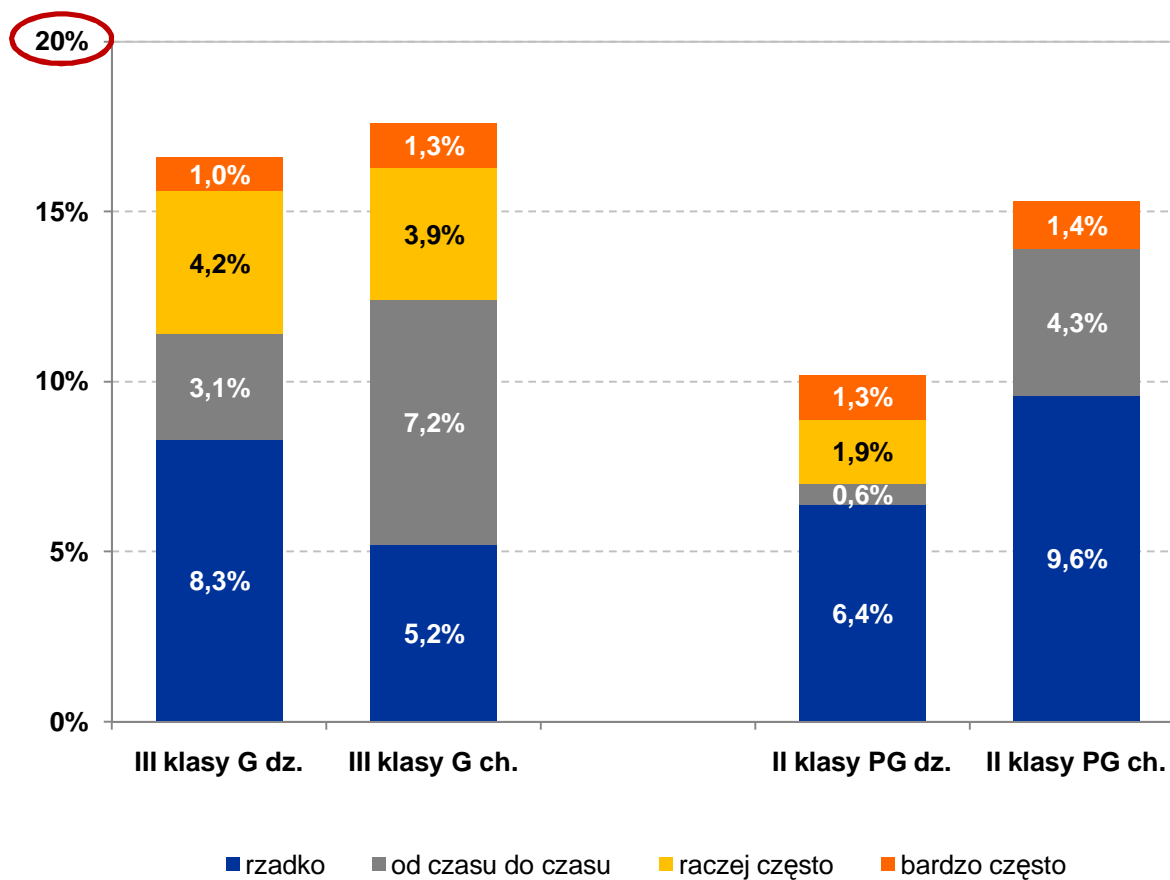

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy:
czy Twoi przyjaciele lub krewni mówili Ci, że powinieneś ograniczyć lub zaprzestać
używania konopi?

Wykres 80: Odsetki uczniów, którzy odnotowali sugestie przyjaciół lub krewnych dotyczące konieczności ograniczenia lub zaprzestania palenia konopi – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

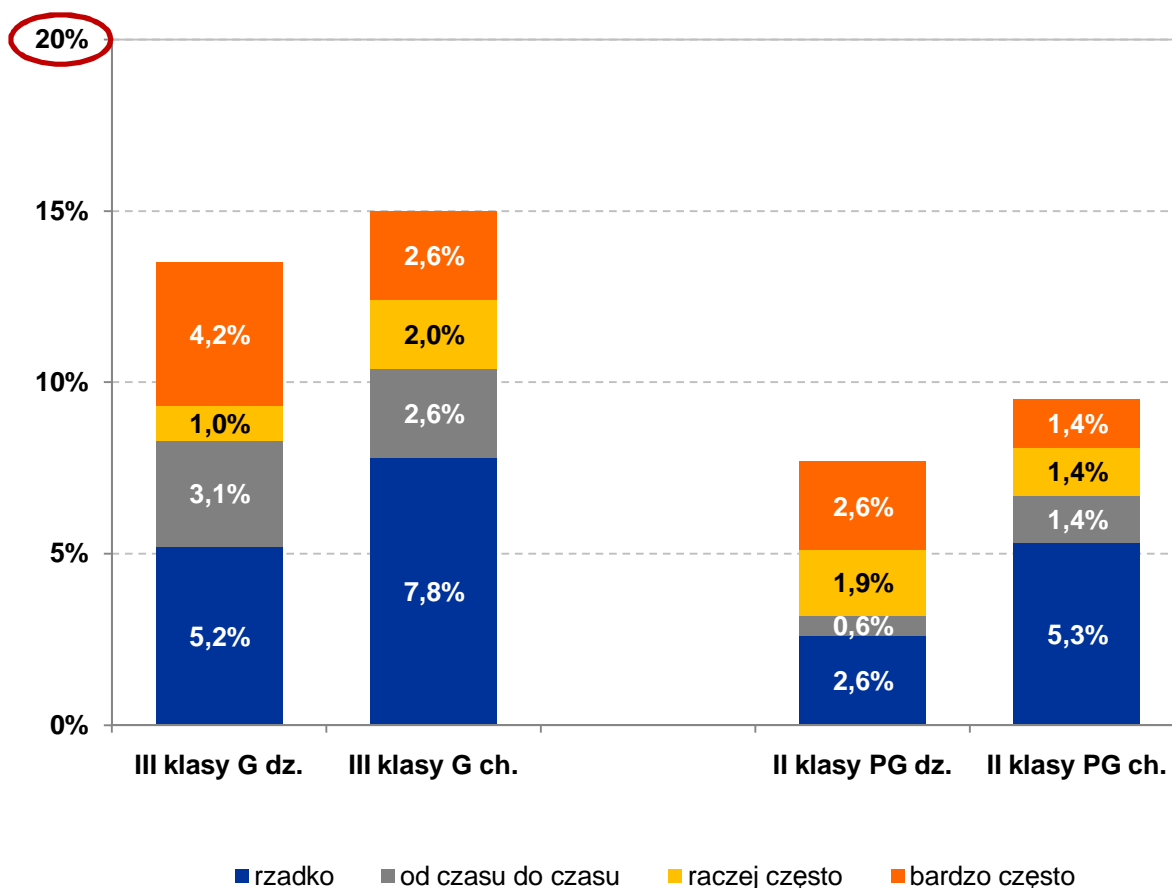

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy: czy próbowałeś bezowocnie ograniczyć lub zaprzestać używania konopi?

Wykres 81: Odsetki uczniów, którzy podjęli bezowocne próbny ograniczenia lub zaprzestania używania konopi – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

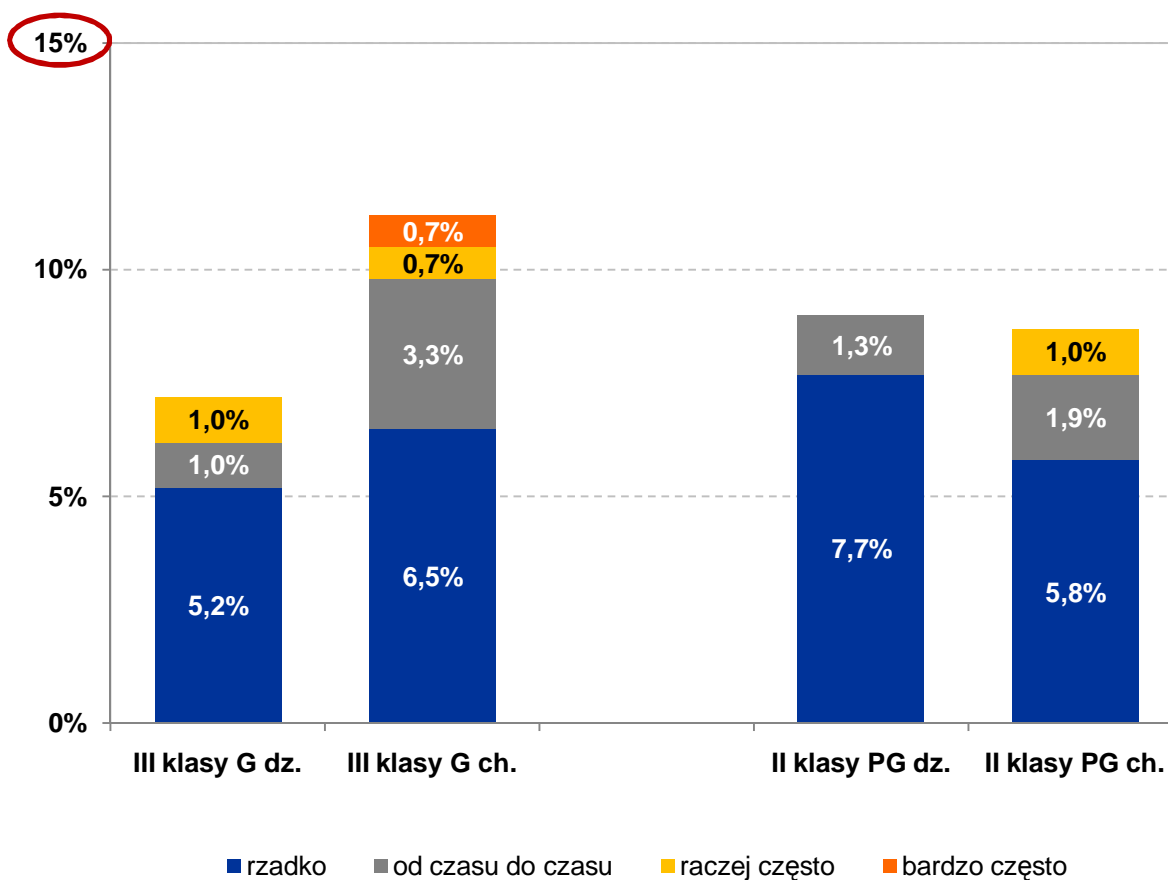

12.5. Przejawy uzależnienia od konopi

Przejawy uzależnienia od konopi

Czy w czasie OSTATNICH 12 MIESIĘCY przydarzyły Ci się następujące rzeczy: czy miałeś z powodu używania konopi jakieś problemy (kłótnia, bójka, wypadek, złe wyniki w szkole itp.)

Wykres 82: Odsetki uczniów, którzy doświadczyli kłótni, bójek itp. z powodu używania konopi – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. UWAGA: Podstawa procentowania, to liczba osób, które paliły konopie w ostatnim roku przed badaniem.

	N
III kl. gim. chłopcy	150
III kl. gim. dziewczęta	98
II kl. ponadgim. chłopcy	220
II kl. ponadgim. dziewczęta	148

12.6. Częstotliwość sięgania po marihuanę lub haszysz w okresie ostatnich 30 dni

Po marihuanę/haszysz w ciągu ostatnich 30 dni sięgnęło 12,5% uczniów klas trzecich gimnazjum i 16,4% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (różnica istotna statystycznie, $p < 0,05$). W klasach trzecich odsetek chłopców używających tej substancji przewyższał odsetek dziewcząt: 15,8% vs. 9,4%. W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych także był wyższy wśród chłopców i wynosił odpowiednio 21,4 % i 11,8%.

Incydentalni użytkownicy marihuany/haszyszu (pałacy w ciągu ostatnich 30 dni 1-2 razy) stanowili 5,9% dziewcząt i 8,9% chłopców w klasach trzecich oraz 7,9% dziewcząt i 11,5% chłopców i w klasach drugich.

3-9 razy w ciągu ostatniego miesiąca po marihuanę/haszysz sięgnęło 3,2% uczniów i 2,3% uczennic z klas III i odpowiednio: 6,1 % i 2,4% z klas drugich. Można wnioskować, że regularnie (10 i więcej razy) tej substancji używają podobne odsetki chłopców z młodszej i ze starszej grupy wiekowej – odpowiednio 3,7% i 3,8%.

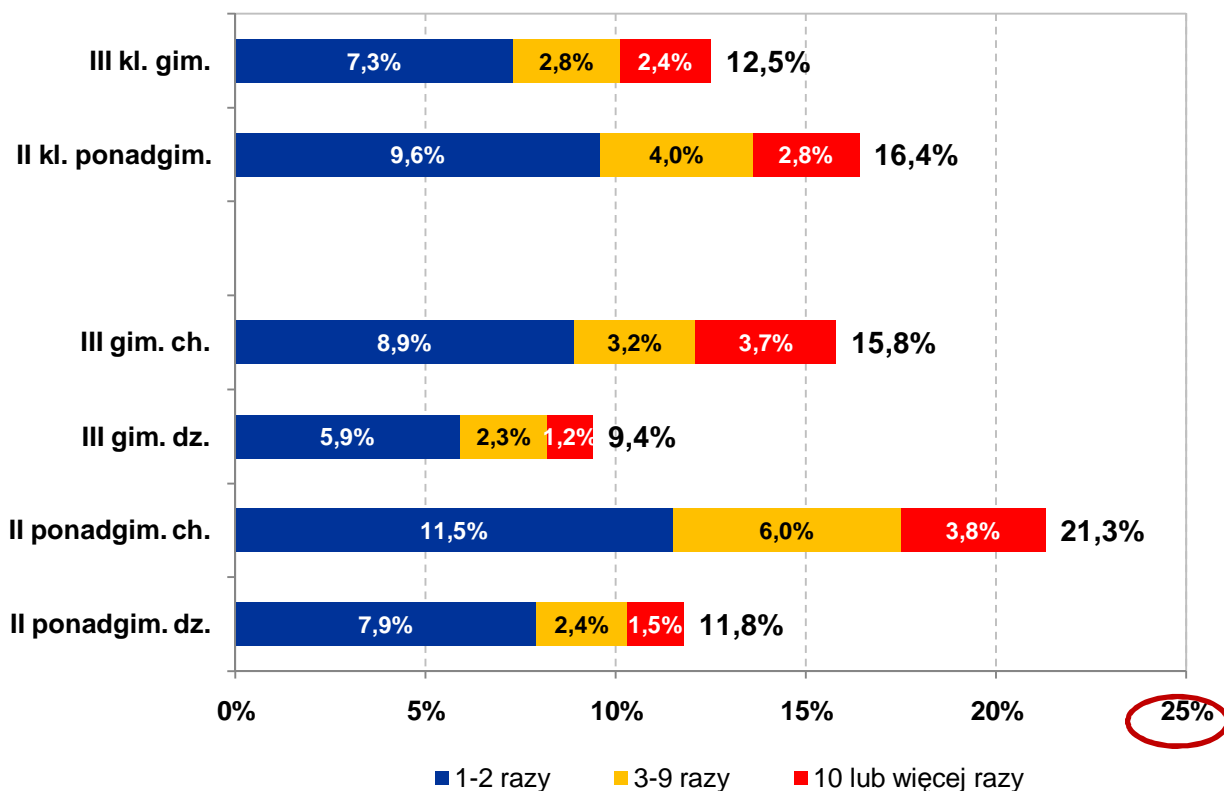
W Łodzi problem częstego lub regularnego używania marihuany dotyczy więc przede wszystkim chłopców.

12.6. Częstotliwość sięgania po marihuanę lub haszysz w okresie ostatnich 30 dni

Ile razy, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać marihuany lub haszyszu (konopi) w ciągu ostatnich 30 dni?

Wykres 83: Rozpowszechnienie używania konopi w ciągu ostatnich 30 dni – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim.	952
II kl. ponadgim.	1079
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

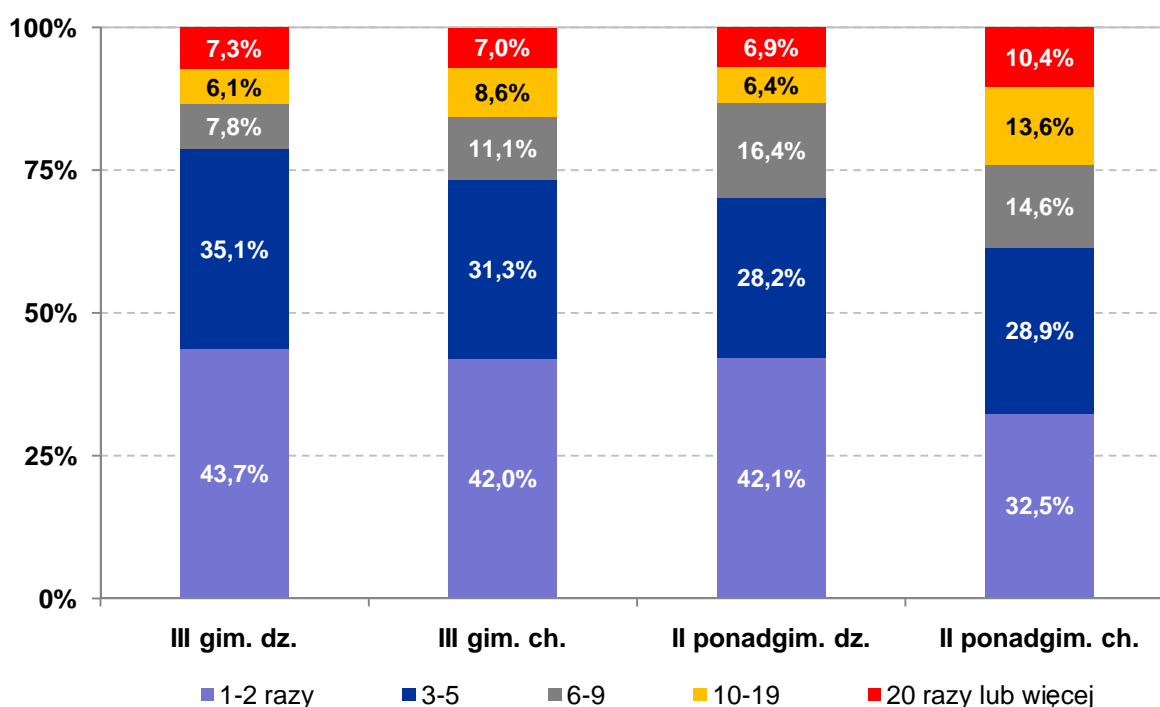
12.7. Umiejętność odmawiania na propozycję spróbowania marihuany lub haszyszu

W badaniu pytano uczniów, czy okazali się odporni na namowy innych osób dotyczące używania marihuany. Przedstawione wyniki dotyczą grupy uczniów, którzy nigdy dotąd nie używali marihuany, ale spotkali się z propozycjami jej spróbowania. W klasach trzecich rezygnację ze spróbowania marihuany pomimo okazji zadeklarowało 48,6% dziewcząt i 51,4% chłopców, którzy nigdy jej nie używali. W przypadku starszego rocznika takiej odpowiedzi udzielił wyższy odsetek badanych - 56,0% dziewcząt i 64,2% chłopców nie mających doświadczeń z używaniem marihuany. Najczęściej taka sytuacja w opinii badanych miała miejsce 1-2 razy (od 32,5% do 43,7% wskazań). 3-5 razy taką sytuację odnotowała co trzecia dziewczyna z gimnazjum (35,1%) i prawie co trzeci chłopiec (31,3%) oraz co czwarta dziewczyna (28,2%) i chłopiec (28,9%) z klas drugich. Nieskorzystanie z takiej okazji nadarzającej się wielokrotnie (6 lub więcej razy) zadeklarowało 26,7% młodszych uczniów i 21,2% uczennic oraz 38,6% uczniów starszych i 29,7% uczennic z tego samego rocznika.

Umiejętność odmawiania – konopie

Ile razy miał(a)s okazję spróbować marihuany lub haszyszu, ale nie zrobił(a)s tego?

Wykres 84: Odsetki uczniów, którzy mieli okazję spróbować marihuany lub haszyszu, ale odmówili – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	238
III kl. gim. dziewczęta	236
II kl. ponadgim. chłopcy	326
II kl. ponadgim. dziewczęta	314

12.8. Wydatki związane z kupowaniem marihuany, alkoholu i papierosów

Chłopcy częściej niż dziewczęta wydawali pieniądze na zakup marihuany.

Wśród uczennic klas trzecich gimnazjum 7,0% zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 30 dni poniosło wydatki związane z zakupem konopi. W przypadku chłopców takiej odpowiedzi udzieliło dwukrotnie więcej badanych z tego rocznika (14,5%). W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych do takich wydatków przyznało się 6,5% dziewcząt i 15,6% chłopców (blisko co szósty!).

Na zakup konopi uczniowie przeznaczali najczęściej 1-25 zł miesięcznie (2,9% - 8,5% badanych). Wydatkowanie znacznych środków na zakup konopi (26-100 zł miesięcznie) w ostatnim miesiącu przed badaniem zadeklarowało 1,4% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum i 3,1% uczennic z drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Wśród chłopców z trzecich klas gimnazjum wskaźnik ten wynosił 3,8%, natomiast wśród chłopców starszych kształtował się na poziomie 5,4%.

Odsetek osób, które na konopie wydały w ostatnim miesiącu więcej niż 100 zł wśród chłopców 2,2% wśród gimnazjalistów oraz 4,5% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w przypadku dziewcząt nie przekroczył 1,0%.

Wydatki na zakup konopi – ostatnie 30 dni

	0 zł	1-25 zł	26-50 zł	51-100 zł	powyżej 100 zł
III klasy G dz. N=482	93,0%	5,0%	0,8%	0,6%	0,6%
III klasy G ch. N=460	85,5%	8,5%	2,1%	1,7%	2,2%
II klasy PG dz. N=558	93,5%	2,9%	2,4%	0,7%	0,5%
II klasy PG ch. N=509	84,4%	5,7%	2,9%	2,5%	4,5%

Tabela 11: Wydatki uczniów na zakup konopi w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

12.8. Wydatki związane z kupowaniem marihuany, alkoholu i papierosów

Znacznie wyższy odsetek badanych, niż w przypadku konopi deklarował, że w ostatnim miesiącu poniósł wydatki na alkohol oraz papierosy. Na zakup napojów alkoholowych więcej wydawali starsi badani uczniowie w porównaniu z młodszymi. Dziewczęta w porównaniu z chłopcami częściej wydawały na ten cel nieco mniejsze kwoty. Na alkohol 26-100 zł wydało 29,8% dziewcząt i 33,1% chłopców z II klas szkół ponadgimnazjalnych. Kwotę powyżej 100 zł przeznaczyła na ten cel co trzynasta dziewczyna (7,5%) i co siódmy chłopiec z tego rocznika (15,2%). W klasach III gimnazjum kwotę 26-100 zł przeznaczyło na alkohol 13,4% dziewcząt i 17,3% chłopców, a powyżej 100 zł wydało na ten cel odpowiednio: 2,1% i 4,1% młodszych uczniów. 7,4% chłopców i 6,8% dziewcząt uczących się w gimnazjum wydało w ostatnim miesiącu powyżej 50 zł na zakup papierosów. W szkołach ponadgimnazjalnych takie koszty poniosła już co dziewiąta uczennica (11,3%) i co ósmy uczeń (12,5%).

Wydatki na zakup alkoholu – ostatnie 30 dni

	0 zł	1-25 zł	26-50 zł	51-100 zł	powyżej 100 zł
III klasy G dz. N=482	49,0%	35,5%	8,7%	4,7%	2,1%
III klasy G ch. N=460	42,9%	35,7%	↓ 12,6%	4,7%	↓ 4,1%
II klasy PG dz. N=557	22,5%	↑ 40,2%	18,4%	11,4%	7,5%
II klasy PG ch. N=513	18,2%	↑ 33,5%	18,6%	14,5%	↓ 15,2%

Wydatki na zakup papierosów – ostatnie 30 dni

	0 zł	1-25 zł	26-50 zł	51-100 zł	powyżej 100 zł
III klasy G dz. N=486	72,1%	16,3%	4,8%	3,2%	3,6%
III klasy G ch. N=460	75,5%	↑ 11,6%	5,5%	3,2%	4,2%
II klasy PG dz. N=560	66,4%	15,5%	6,8%	6,1%	5,2%
II klasy PG ch. N=509	67,5%	↑ 12,1%	7,9%	5,4%	7,1%

Tabela 12: Wydatki uczniów na zakup alkoholu i papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Strzałkami oznaczono wzrost odsetków.

12.9. Oczekiwania związane z używaniem marihuany i haszyszu

W badaniu zapytano uczniów o prawdopodobieństwo wystąpienia określonych zdarzeń i stanów związanych z paleniem marihuany lub haszyszu. Zdarzenia te, to:

- bardziej intensywne postrzeganie rzeczy,
- trudności z prowadzeniem rozmowy, utrata wątku myślenia,
- mniejsza nieśmiałość,
- trudności z koncentracją,
- zwiększenie otwartości, zwiększenie intensywności radości, zwiększenie intensywności doświadczeń, zmniejszenie zahamowań oraz poczucie bycia prześladowanym przez innych.

W klasach trzecich gimnazjum za pewne lub całkiem prawdopodobne **bardziej intensywne postrzeganie rzeczy** po użyciu marihuany/haszyszu uznał średnio co szósty uczeń (16,7%), a w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – co piąty (20,6%). Natomiast za niemożliwe uznało to 23,0% młodszych oraz 20,1% starszych uczniów. **Trudności z prowadzeniem rozmowy** za prawdopodobne uznało 16,6% trzecioklasistów i 14,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Za niemożliwe: 23,5% młodszych i 23,0% starszych uczniów.** O **utracie wątku myślenia** jako efekcie bardzo prawdopodobnym lub pewnym napisało 24,0% uczniów klas trzecich i 21,6% uczniów klas drugich. **Za niemożliwe uznało pojawienie się takiego efektu: 22,8% młodszych i 21,0% starszych uczniów.**

O tym, że jest bardzo prawdopodobne, iż **po użyciu marihuany zmniejszy się nieśmiałość** przekonany był prawie co trzeci gimnazjalista (32,3%) i uczeń szkoły ponadgimnazjalnej (30,2%). Na to, że wysoce prawdopodobne są **trudności z koncentracją** wskazało 26,1% uczniów klas trzecich i 25,9% z klas drugich.

Zwiększenie otwartości uznało za bardzo prawdopodobne lub pewne po użyciu marihuany aż 38,4% uczniów klas trzecich i 37,2% uczniów klas drugich. Ponad 40% uczniów w obu rocznikach pisała o **zwiększeniu intensywności radości** (42,0% - uczniowie młodszy i 43,7% - starsi), a około 1/3 badanych o **zwiększeniu intensywności doświadczeń** (29,2% - uczniowie młodszy i 33,0% - starsi). Ponad 31% uczniów młodszych (31,2%) i prawie 30% starszych (29,6%) wyraziło przekonanie, że po użyciu marihuany jest możliwe **zmniejszenie zahamowań**. Ponad 34% uczniów w klasach trzecich (34,8%) i podobny odsetek uczniów w klasach drugich (34,0%) zanegował, że po użyciu wspomnianej substancji można czuć się **prześladowanym przez innych**. Za całkiem prawdopodobne lub pewne uznało to 7,0% młodszych i 7,9% starszych badanych.

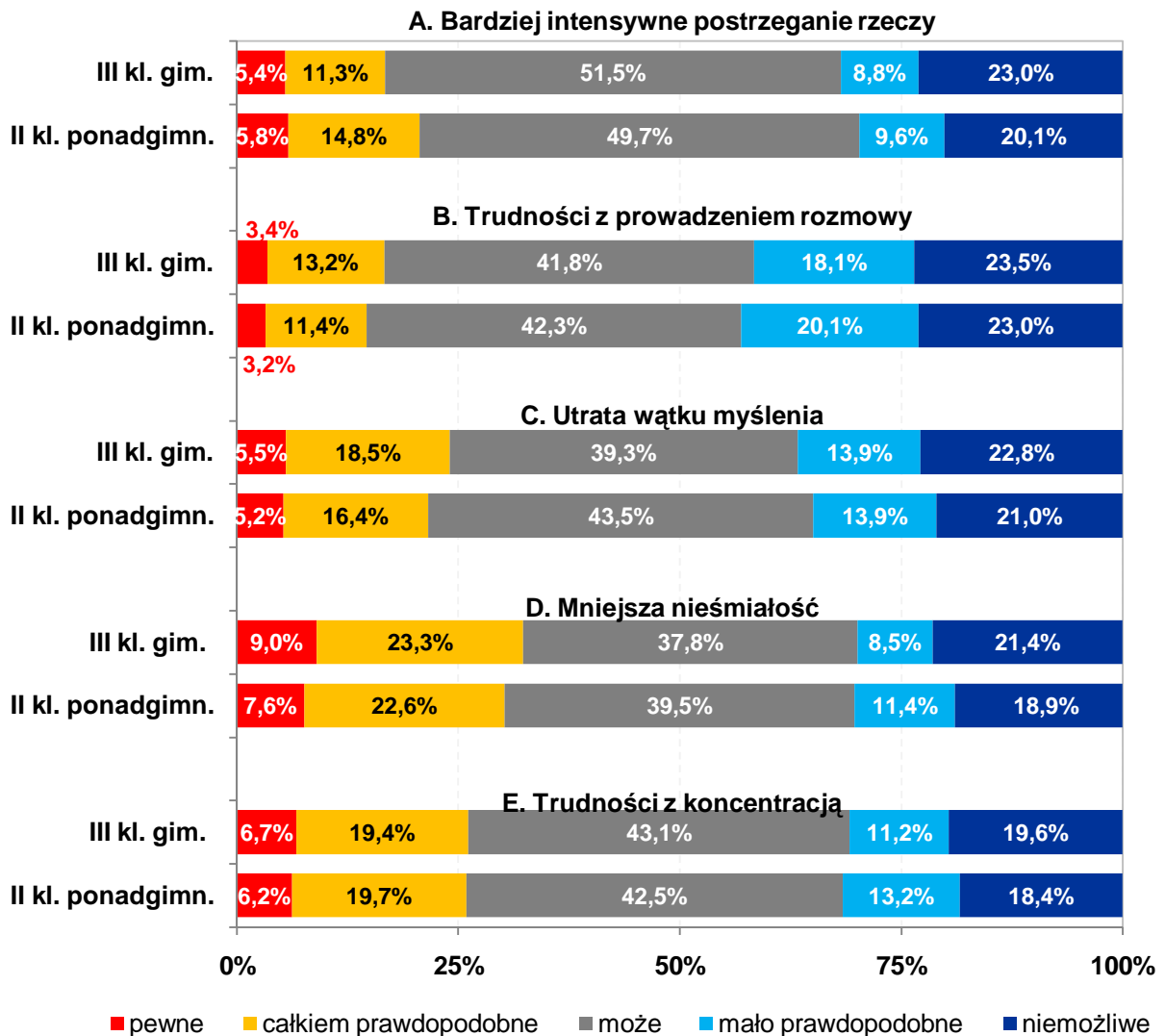
Poznanie oczekiwań młodzieży związanych z używaniem substancji psychoaktywnych jest istotne z punktu widzenia przygotowywania oddziaływań profilaktycznych, zwłaszcza edukacji przekazującej rzetelną wiedzę na temat ich działania, „rozbijającą” często funkcjonujące wśród młodzieży mity i stereotypy.

12.9. Oczekiwania związane z używaniem marihuany i haszyszu

Oczekiwania związane z używaniem marihuany/haszyszu

Wykres 85: Oczekiwania uczniów związanych z używaniem marihuany/haszyszu – klasy III G i II PG.

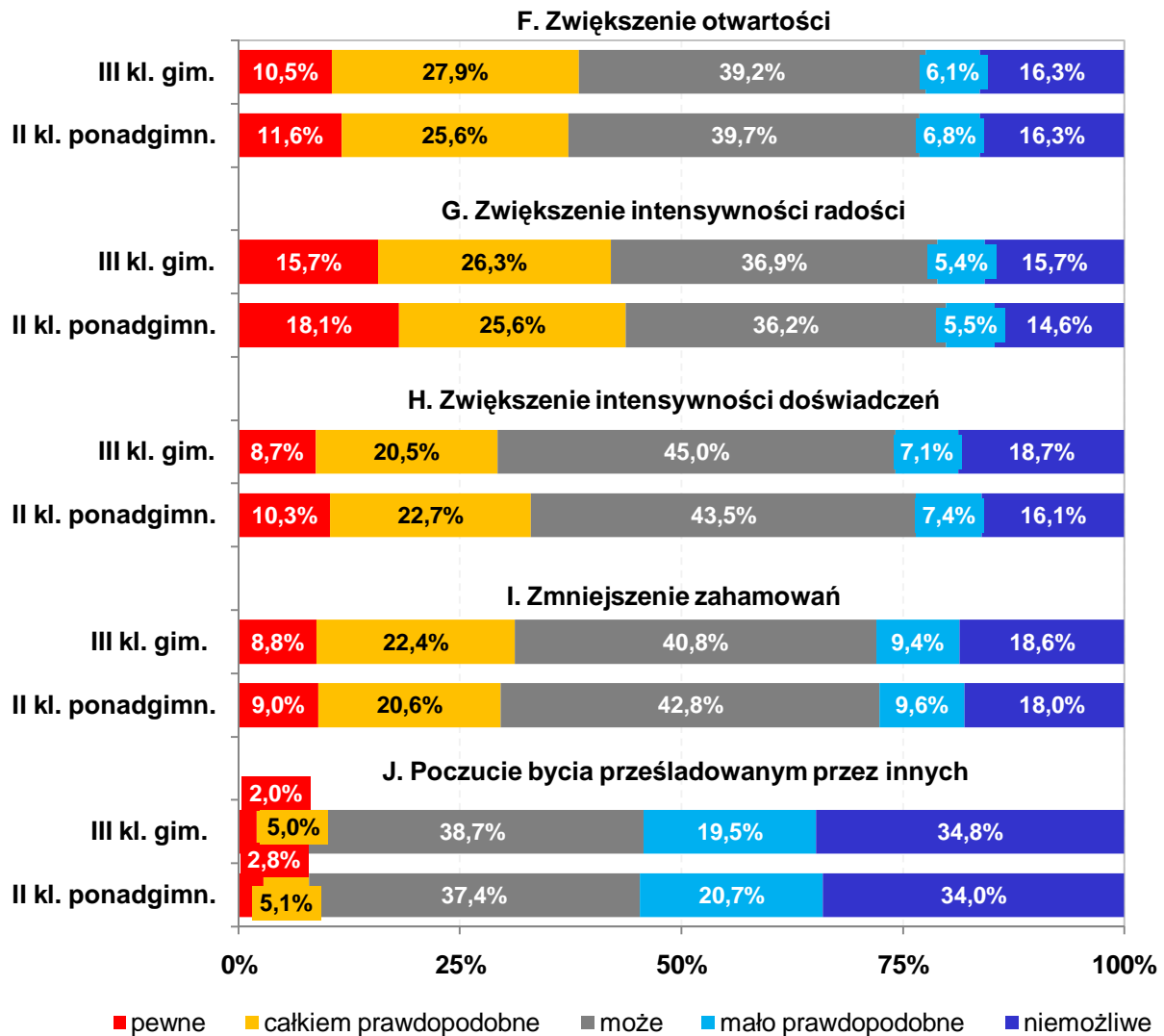
	N				
	A	B	C	D	E
III kl. gim.	908	908	905	908	906
II kl. ponadgimn.	1008	1014	1012	1014	1012

12.9. Oczekiwania związane z używaniem marihuany i haszyszu

Oczekiwania związane z używaniem marihuany/haszyszu

Wykres 86: Oczekiwania uczniów związanych z używaniem marihuany/haszyszu – klasy III G i II PG.

	N				
	F	G	H	I	J
III kl. gim.	906	907	906	908	908
II kl. ponadgimn.	1010	1011	1009	1008	1010

12.10. Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany

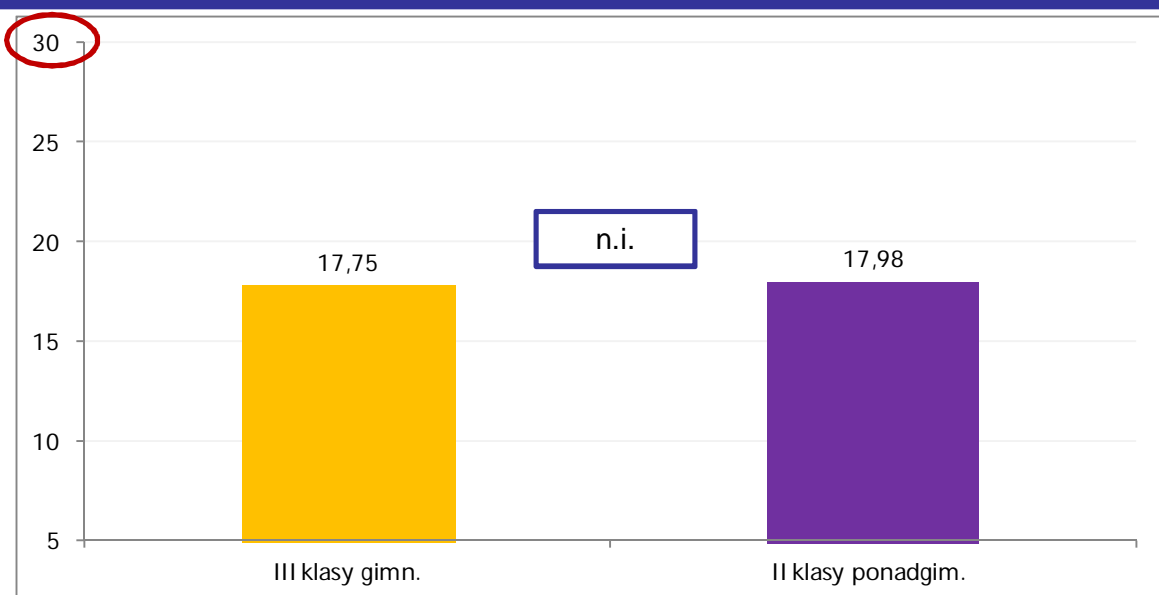

W trakcie analiz odnotowano, że wskaźnik sumaryczny ze skal dotyczących pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany stanowi dobrą, samodzielną skalę. Utworzono więc zmienną pn. **Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany**, sumując punkty wyliczone na podstawie odpowiedzi na pytania ankiety dotyczące pozytywnych efektów/sytuacji związanych z piciem alkoholu (64 A,D,F,G,H,I).

Współczynnik Alfa Cronbacha dla tak utworzonej skali wynosi w klasach trzecich gimnazjum: 0,924, zaś w klasach drugich PG- 0,933. Zmienna może przyjmować wartości od 6-30. Średnią wartość w klasach III G: $M=17,75$, $SD=6,07$ w II G: $M=17,98$ $SD=6,11$.

W pierwszej kolejności analizowano związek pomiędzy wiekiem a Nasileniem pozytywnych oczekiwań dotyczących używania marihuany. Była ona istotnie zbliżona w klasach trzecich gimnazjum i w drugich szkoł ponadgimnazjalnych (brak istotnej różnicy). W badaniu nie odnotowano w żadnym z badanych roczników różnicy pomiędzy nasileniem pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany wśród chłopców i dziewcząt.

Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany/haszyszu

Wykres 87: Nasilenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem marihuany/haszyszu - klasy III G i II PG, wartości średnich.

12.11. Ocena ryzyka związanego z używaniem marihuany / haszyszu

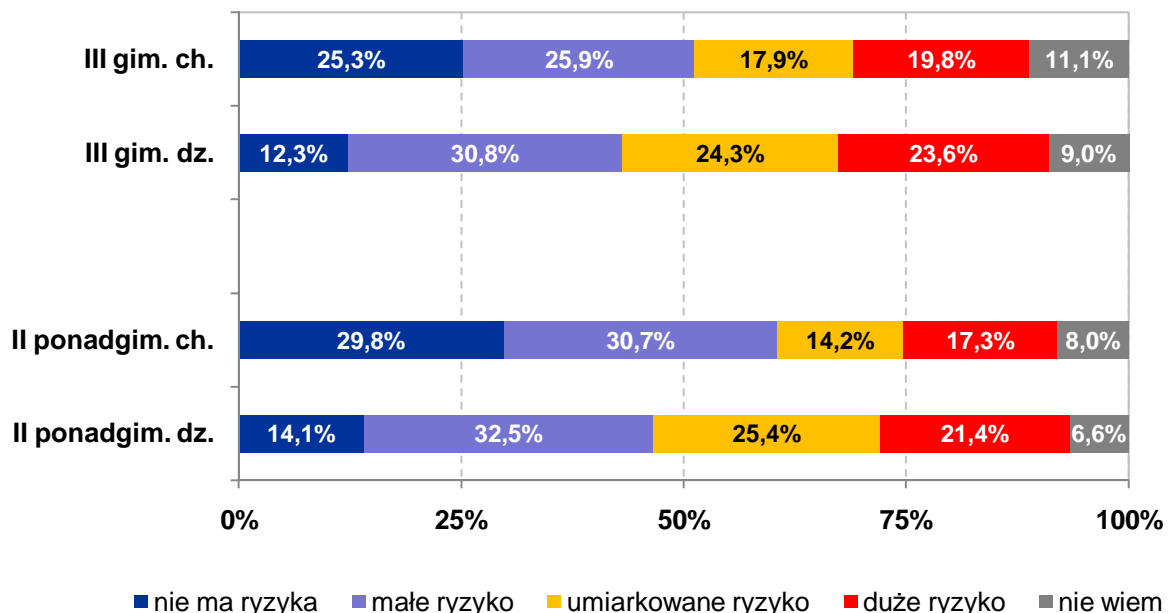

Odsetek chłopców uznających zapalenie haszyszu 1-2 razy za bardzo ryzykowne jest nieco niższy niż w przypadku dziewcząt. W klasach trzecich o tym, że takie zachowanie niesie ze sobą duże ryzyko było przekonanych 19,8% uczniów i 23,6% uczennic. W klasach drugich odsetki te wynosiły odpowiednio: 17,3% i 21,4%. Największy odsetek osób przekonanych, że ryzyko to nie istnieje bądź jest małe odnotowano wśród chłopców (w obu grupach wiekowych: 60,5% - starsi i 51,2% - młodsi). Chłopcy przejawiają większą skłonność do bagatelizowania zagrożeń związanych z paleniem marihuany lub haszyszu niż dziewczęta – w porównaniu z nimi o braku ryzyka, bądź małym jego prawdopodobieństwie przekonanych było 46,6% starszych uczennic i 43,1% młodszych. Brak wiedzy na ten temat deklarował średnio co dziewiąty uczeń z gimnazjum (11,1%) i co jedenasta uczennica (9,0%). W starszej grupie wiekowej 8,0 uczniów i 6,6% uczennic.

Regularne palenie marihuany za wysoce ryzykowne uznało 57,4% chłopców i 78,5% dziewcząt z klas trzecich oraz 52,1% uczniów i 79,0% uczennic z klas drugich. **Jak widać wyraźnie większą tendencję do dostrzegania ryzyka w takich zachowaniach mają dziewczęta.**

Ryzyko związane z używaniem marihuany

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli próbują 1 raz lub 2 razy marihuany lub haszyszu?

Wykres 88: Ocena ryzyka związanego z jednorazowymi eksperymentami z używaniem marihuany lub haszyszu – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

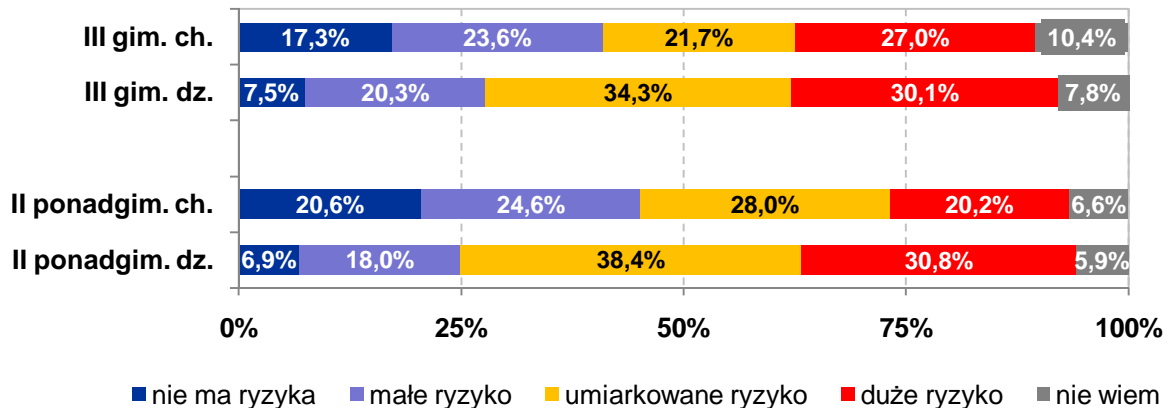

12.11. Ocena ryzyka związanego z używaniem marihuany / haszyszu

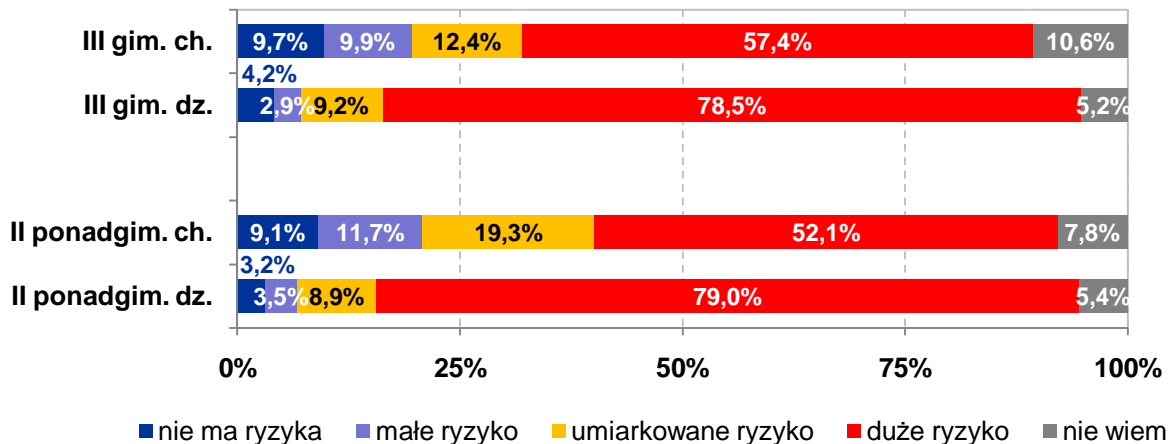
Ryzyko związane z używaniem marihuany

Jak bardzo, ludzie ryzykują, że zaszkożą sobie gdy palą marihuanę lub haszysz od czasu do czasu?

	N		N
III kl. gim. chłopcy	464	II kl. ponadgim. chłopcy	514
III kl. gim. dziewczęta	488	II kl. ponadgim. dziewczęta	565

Jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkożą sobie gdy palą marihuanę lub haszysz regularnie?

	N		N
III kl. gim. chłopcy	464	II kl. ponadgim. chłopcy	514
III kl. gim. dziewczęta	488	II kl. ponadgim. dziewczęta	565

Wykres 89: Ocena ryzyka związanego ze sporadycznym oraz regularnym używaniem marihuany lub haszyszu – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

12.12. Ocena dostępności marihuany lub haszyszu w wybranych miejscach

Ponad połowa uczniów ze wszystkich badanych grup zadeklarowała, że zna miejsca, w których można kupić marihuanę/haszysz (54,6% - 68,0%!).

29,3% chłopców i 17,0% dziewcząt uczących się w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych stwierdziło, że gdyby chcieli, bez trudu nabyliby marihuanę **w parku lub na ulicy**. Taką możliwość zadeklarowało odpowiednio 23,0% i 19,6% uczniów młodszych. Również wysoki był odsetek badanych, którzy wyrazili opinię, że miejscem zakupu byłaby **dyskoteka lub bar** - deklarację taką złożyło 22,1% dziewcząt starszych i 19,0% dziewcząt młodszych oraz wśród chłopców odpowiednio: 21,3% i 12,1%. **Szkołę w tym kontekście wskazało 11,7% - 16,7% uczniów oraz 7,6% - 11,2% uczennic**. Średnio co ósmy/dziewiąty badany uczeń wskazał, że łatwo kupiłby marihuanę **za pośrednictwem Internetu** (8,7% - 12,8%).

Najwyższe odnotowane w badaniu odsetki uczniów wskazały, że wspomniany narkotyk można kupić w innym miejscu niż wskazane powyżej – taką opinię sformułowało 34,2% dziewcząt i 40,0% chłopców z klas starszych oraz 27,0% dziewcząt i 30,2% chłopców z klas młodszych.

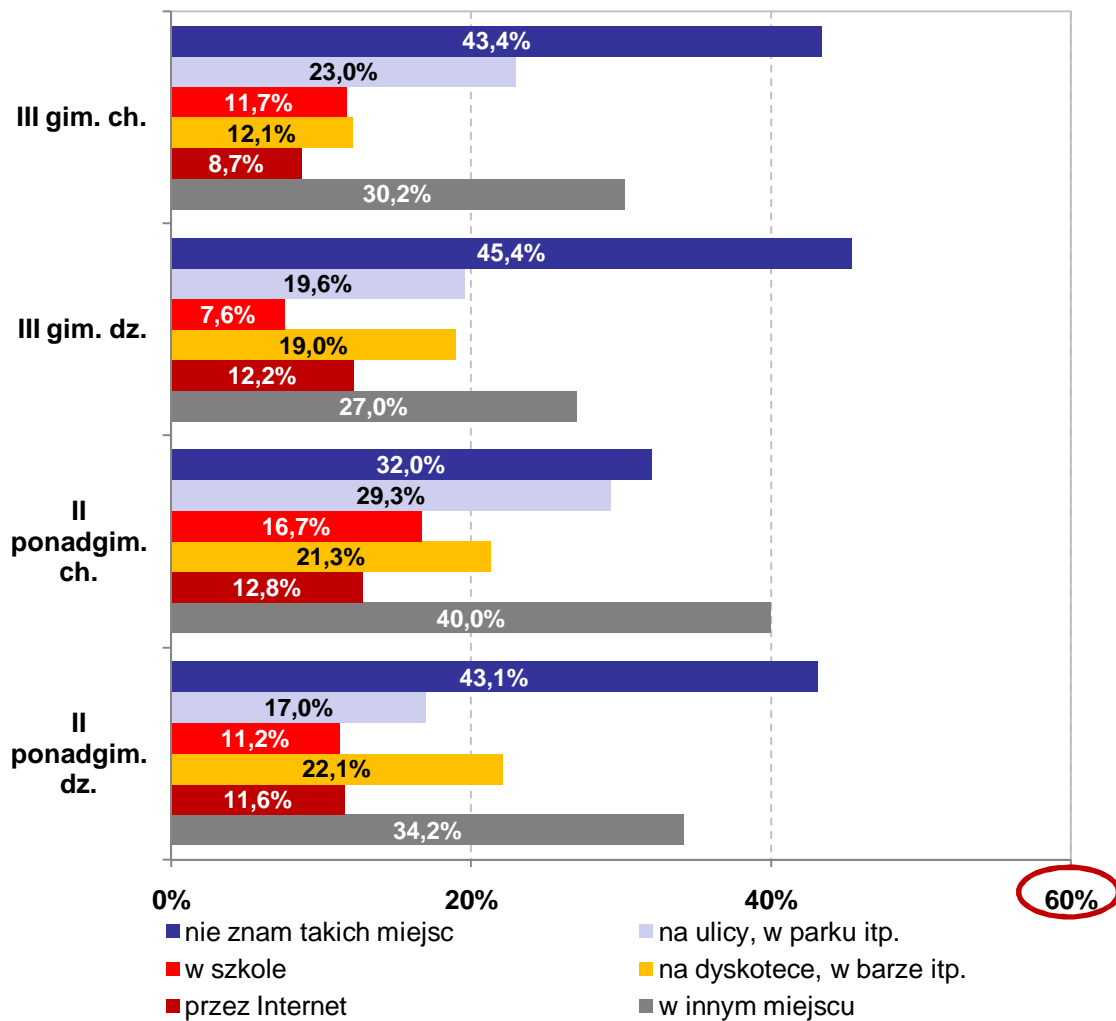

12.12. Ocena dostępności marihuany lub haszyszu w wybranych miejscach

Miejsca dostępności marihuany/haszyszu

W których miejscach, z niżej podanych, mógłbyś (mogłabyś) łatwo kupić marihuanę lub haszysz, gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 90: Odsetki uczniów, którzy wskazali, że zdobycie marihuany/haszyszu byłoby dla nich łatwe w poszczególnych miejscach – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	452
III kl. gim. dziewczęta	483
II kl. ponadgim. chłopcy	507
II kl. ponadgim. dziewczęta	558

13. Rozpowszechnienie używania innych narkotyków

13. Rozpowszechnienie używania innych narkotyków

W badaniu pytano młodzież zarówno o substancje, które są powszechnie dostępne na rynku (leki przeciwbólowe i nasenne, sterydy anaboliczne i substancje wziewne), jak i o substancje nielegalne (narkotyki).

Począwszy od 1995 r. cykliczne ogólnopolskie badania dotyczące używania substancji psychoaktywnych uruchomił Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie w ramach **międzynarodowego projektu ESPAD** (Europejski Program Badań Szkolnych nad Używaniem Alkoholu i innych Substancji Psychoaktywnych).

Pierwszy pomiar przeprowadzony w 1995 r. pozwolił stwierdzić, iż najbardziej rozpowszechnioną nielegalną substancją psychoaktywną są przetwory konopi indyjskich, czyli marihuana lub haszysz, po które w ciągu ostatnich 12 miesięcy sięgało wówczas ok. 7% młodszych (pierwszoklasistów) i 10% starszych (trzecioklasistów) uczniów szkół średnich. Na drugim miejscu znalazły się legalne substancje wziewne (kleje, aerozole), używane przez młodzież w celu odurzania się (4,3% – w młodszej grupie badanych oraz 2,8% w starszej). Eksperymentowanie z pozostałymi narkotykami miało jedynie śladowy charakter i nie przekraczało 1% badanych populacji. Sytuacja ta zmieniła się jednak już pod koniec lat 90-tych. W kolejnej edycji badań ESPAD – 1999 nadal na pierwszym miejscu wśród najpopularniejszych narkotyków figurowała marihuana, ale już na drugiej pozycji znalazła się amfetamina. Do sięgania po ten groźny narkotyk – w ciągu ostatniego roku – przyznało się wówczas prawie 7% młodszych i niemal 8% starszych badanych uczniów (oznaczało to 8-krotny wzrost w stosunku do połowy lat 90-tych).

Edycja badań ESPAD z 2003 r. pokazała nam kilka interesujących zmian na scenie narkotykowej kraju. Przede wszystkim odnotowano dalszy wzrost odsetka uczniów, którzy deklarowali używanie przetworów konopi (marihuany lub haszyszu) w ciągu ostatniego roku.

Wyraźne zmiany w stosunku do poprzednich badań odnotowano w ostatniej edycji projektu ESPAD w 2007 r. Odsetek uczniów trzecich klas gimnazjum którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy palili marihuanę lub haszysz spadł o jedną czwartą – z 14,5% w 2003 do 10,9% w 2007 r. Zmniejszył się odsetek starszej młodzieży używającej tego narkotyku, uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W badaniach z 2007 r. uzyskano wynik niższy aż o jedną trzecią w stosunku do wyników badań ESPAD z 2003 r. (spadek z 26,1% w 2003 r. do 17,4% w 2007r.). W przypadku używania amfetaminy uzyskano niższe wskaźniki używania tej substancji niż w roku 2003, w szczególności w grupie 17/18-latków.

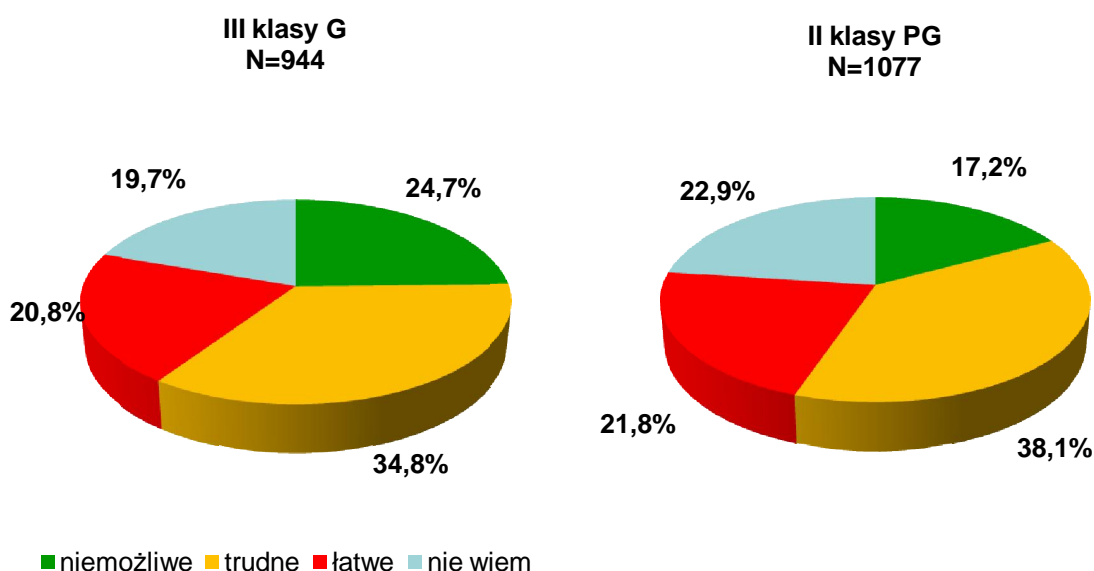
13.1. Amfetamina

Jako niemożliwą do zdobycia uznało amfetaminę 24,7% badanych trzecioklasistów i nieco mniej – 17,2% uczniów klas drugich. W obu rocznikach zbliżony był odsetek osób, które nie potrafiły jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, wynosił on odpowiednio 19,7% i 22,9%. Podobne odsetki uczniów z klas trzecich i drugich zadeklarowały, że zdobycie amfetaminy jest łatwe (20,8% - młodszy uczeń i 21,8% - starsi) Dla porównania w **badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007** jako łatwe zdobycie amfetaminy określiło ponad 17% uczniów młodszych, a w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych ponad 26%.

Dostępność amfetaminy

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie amfetaminy, gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 91: Ocena dostępności amfetaminy – klasy III G i II PG.

13.1. Amfetamina

W klasach trzecich gimnazjum odnotowano 6,3% chłopców i 5,4% dziewcząt, które przyznały, że przynajmniej raz w życiu spróbowały amfetaminy. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetek używających chłopców kształtował się na poziomie 7,0%, a dziewcząt - 6,1%. Odnotowana różnica nie jest istotna statystycznie.

W ciągu ostatniego roku w klasach trzecich amfetaminy używało 4,4% chłopców i podobny odsetek dziewcząt - 3,3%. W drugich klasach szkół ponadgimnazjalnych po ten środek w ostatnim roku sięgnęło 4,9% uczniów i 2,4% uczennic (różnica istotna statystycznie).

W ostatnim miesiącu przed badaniem po amfetaminę sięgnęły stosunkowo niskie odsetki dziewcząt i chłopców z obu badanych roczników. W klasach trzecich gimnazjum wynosiły one 0,4% - chłopcy oraz 0,6% - dziewczęta, zaś w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych były nieco wyższe i liczyły odpowiednio: 1,4% oraz 1,0%.

Porównania z wynikami odnotowanymi w ramach badań ESPAD prowadzonych w roku 2007 w Łodzi zostały zaprezentowane w końcowej części niniejszego raportu.

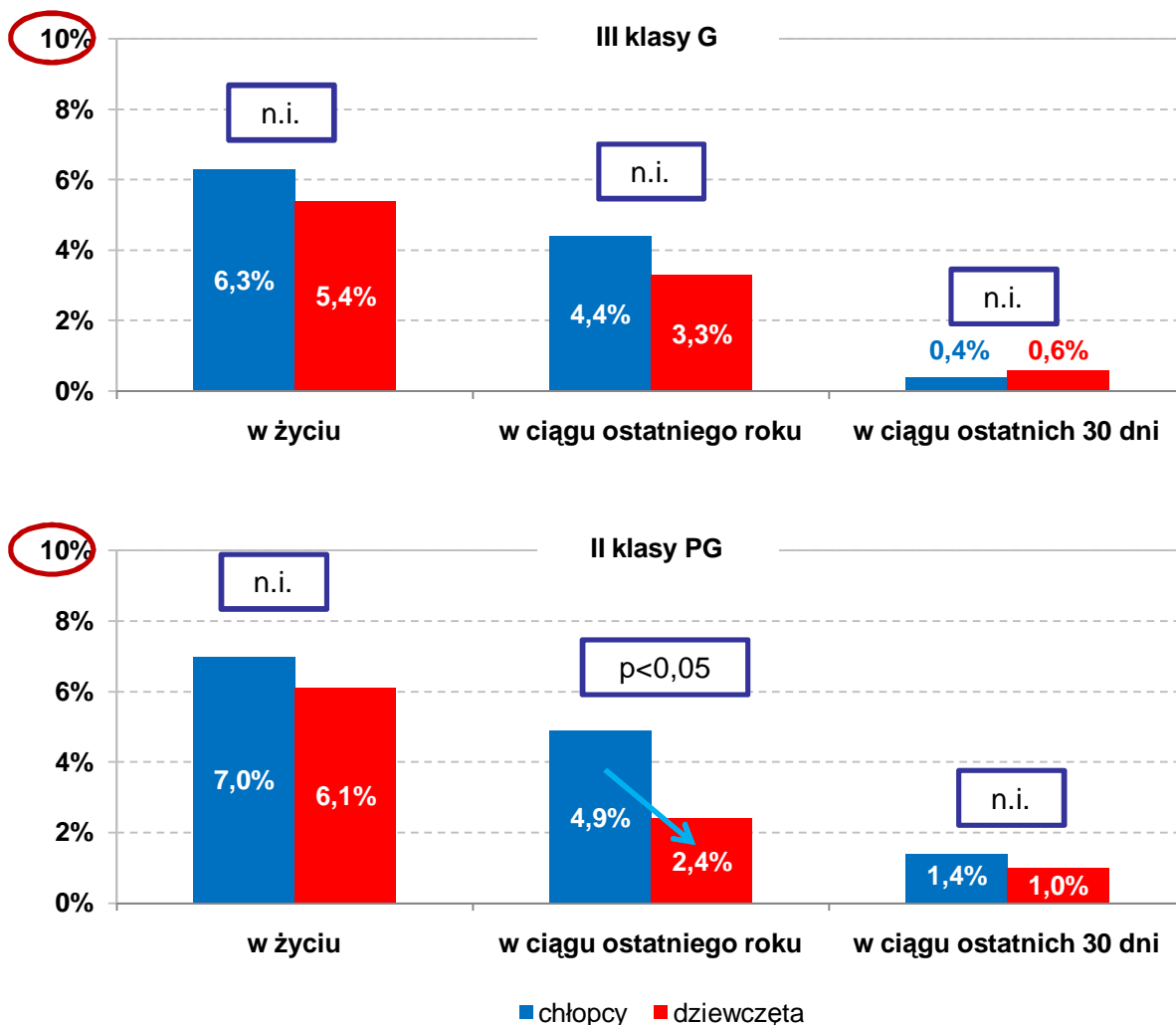

13.1. Amfetamina

Rozpowszechnienie używania amfetaminy

Odsetek uczniów, którzy choć raz zażyli amfetaminę

Wykres 92: Rozpowszechnienie używania amfetaminy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

13.1. Amfetamina

Zażywanie amfetaminy w okresie 30 dni poprzedzających badanie odnotowano w przypadku 1,4% chłopców i 1,0% dziewcząt z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. W przypadku trzecich klas gimnazjum odsetki te kształtowały się na poziomie 0,4% w grupie chłopców i 0,6% w grupie dziewcząt.

W przypadku zaledwie 0,4% uczennic oraz 0,2% uczniów z klas trzecich gimnazjum używanie amfetaminy w ciągu ostatniego miesiąca nie miało charakteru incydentalnego i zdarzyło się więcej niż 3 razy w miesiącu. W grupie uczniów z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetek ten wynosił 0,2%, zarówno wśród chłopców jak i dziewcząt.

Używanie amfetaminy – ostatnie 30 dni

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G dz. N=488	99,4%	0,2%	0,4%	0,0%
III klasy G ch. N=464	99,6%	0,2%	0,2%	0,0%
II klasy PG dz. N=565	99,0%	0,8%	0,2%	0,0%
II klasy PG ch. N=514	98,6%	1,2%	0,2%	0,0%

Tabela 13: Częstotliwość używania amfetaminy w ciągu 30 dni przed badaniem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Strzałkami oznaczono wzrost odsetków.

13.2. Ecstasy

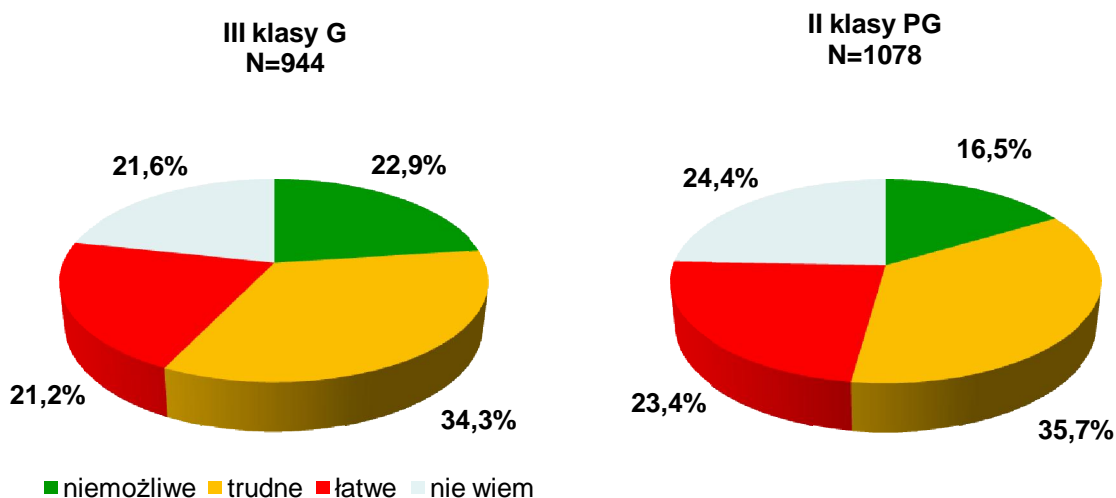

Dla co piątego ucznia klasy trzeciej gimnazjum (21,2%) zdobycie ecstasy byłoby łatwe. Ponad 1/3 uznała, że jest to trudne (34,3%), a 22,9% że wręcz niemożliwe. W klasach drugich odsetek osób wskazujących, że zdobycie ecstasy jest ich zdaniem łatwe był podobny, jak w przypadku uczniów młodszych i wynosił 23,4%. Również podobny odsetek badanych z tego rocznika stwierdził, że byłoby to trudne (35,7%). Starsi uczniowie rzadziej niż młodszy deklaruowali, że zdobycie tego narkotyku byłoby niemożliwe (16,5%).

Dla porównania w **badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007** jako łatwe do zdobycia uznało ecstasy około 15% uczniów klas trzecich i ponad 21% uczniów klas drugich. Odsetki odnotowane w Łodzi są więc w klasach III G nieco wyższe od tych odnotowanych w badaniu ogólnopolskim sprzed 4 lat.

Dostępność ecstasy

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie ecstasy, gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 93: Ocena dostępności ecstasy – klasy III G i II PG.

13.2. Ecstasy

Analiza zgromadzonych danych pokazuje, że przynajmniej raz w życiu ecstasy zażyło 5,5% chłopców i 2,9% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych odsetki były nieco mniejsze i wynosiły odpowiednio 5,4% i 2,4%.

W klasach trzecich w ciągu ostatniego roku po ecstasy sięgnęło 3,0% chłopców i 0,8% dziewcząt (różnica istotna statystycznie). Natomiast w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetek ten w przypadku chłopców był podobny i wynosił 2,9%, a w grupie dziewcząt kształtował się na poziomie 1,7% (różnica nieistotna).

Dla porównania **w badaniu ogólnopolskim ESPAD z 2007 roku** wśród uczniów klas trzecich odnotowano 1,6% chłopców, którzy sięgnęli po amfetaminę w ostatnim roku i 1% uczennic. W grupie uczniów z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły odpowiednio: 3,3% i 1,6%.

W ostatnim miesiącu przed badaniem po ecstasy sięgnęło zaledwie 0,6% uczniów i 0,2% uczennic z klas trzecich gimnazjum. W klasach drugich łódzkich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły 1,6% wśród chłopców i 0,5% wśród dziewcząt - odnotowane różnice nie są jednak istotne statystycznie.

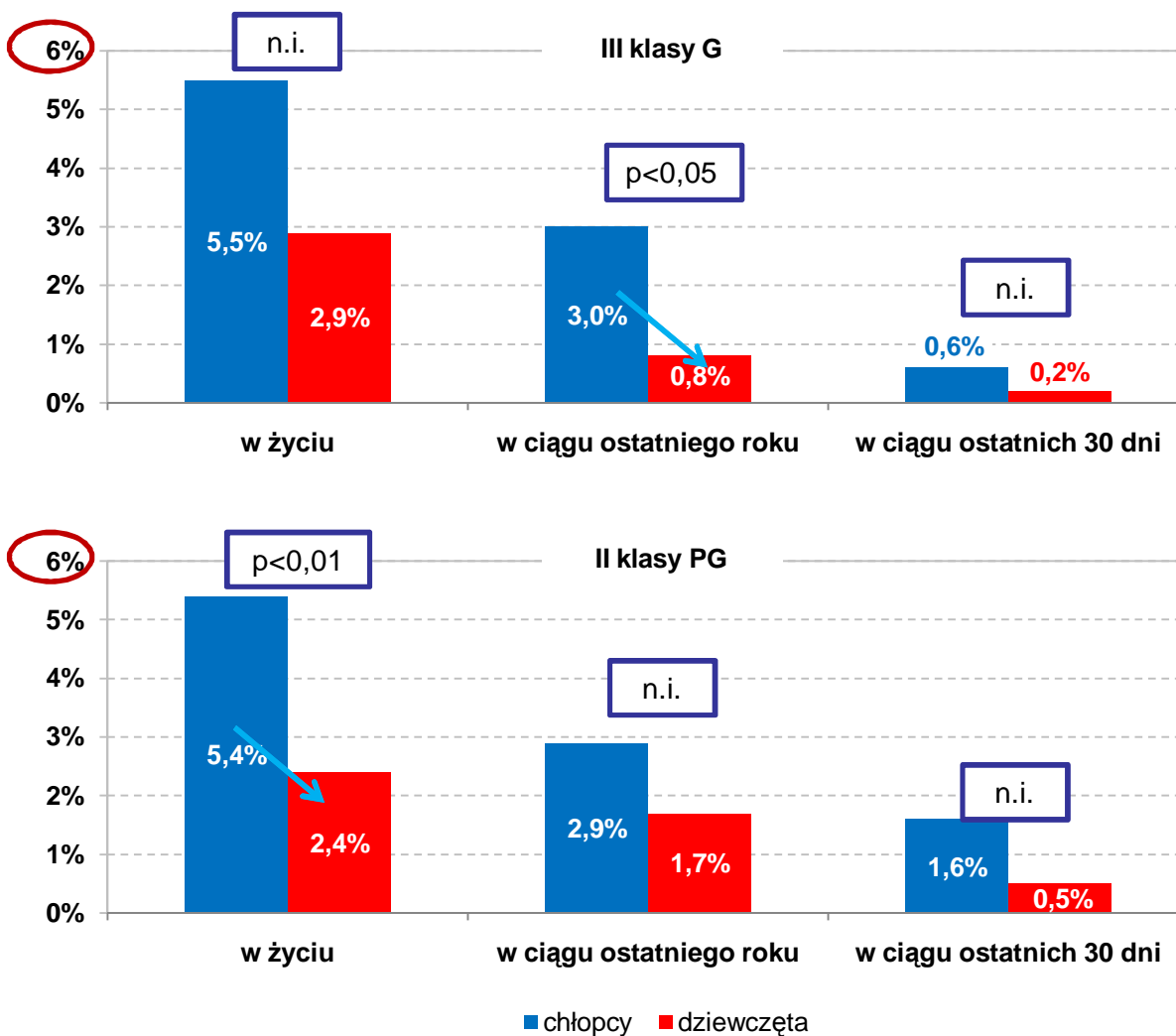

13.2. Ecstasy

Rozpowszechnienie ecstasy

Odsetki uczniów, którzy choć raz zażyli ecstasy

Wykres 94: Rozpowszechnienie używania ecstasy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	564

13.2. Ecstasy

1,4% uczniów i zaledwie 0,3% uczennic drugich klas szkół ponadgimnazjalnych sięgnęło po ecstasy w ostatnim miesiącu 1-2 razy. W przypadku uczniów trzecich klas gimnazjum odsetki te były niższe i wynosiły odpowiednio 0,4% i 0,2%. Częste używanie tego narkotyku w ostatnim czasie zadeklarowało 0,2% dziewcząt i chłopców ze szkół ponadgimnazjalnych oraz 0,2% młodszych chłopców.

Używanie ecstasy zarówno przez uczniów starszych jak i młodszych należy uznać za incydentalne, co nie oznacza, że można zlekceważyć takie eksperymenty. Ecstasy to narkotyk bardzo popularny wśród młodzieży spędzającej czas w klubach i dyskotekach, często osoby używające go starają się „uatrakcyjnić” swoje doświadczenia mieszając wspomniany środek z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi. Pierwsze próby z ecstasy mogą prowadzić do tego typu zachowań ryzykownych.

Używanie ecstasy – ostatnie 30 dni

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G dz. N=487	99,8%	0,2%	0,0%	0,0%
III klasy G ch. N=464	99,4%	0,4%	0,2%	0,0%
II klasy PG dz. N=564	99,5%	0,3%	0,2%	0,0%
II klasy PG ch. N=514	98,4%	1,4%	0,2%	0,0%

Tabela 14: Częstotliwość używania ecstasy w ciągu 30 dni przed badaniem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

13.2. Ecstasy

Jak pokazują dane, w klasach trzecich gimnazjum 23,9% dziewcząt i mniej – 15,4% chłopców uznało, że kilku ich przyjaciół używa ecstasy. Odsetki tych, którzy stwierdzili, że robi to sporo ich znajomych, większość z nich lub wszyscy były wynosili 4,4% wśród dziewcząt i 2,7% wśród chłopców z tej grupy wiekowej. **O fakcie sięgania po ecstasy przez przyjaciół była przekonana przeszło co czwarta gimnazjalistka (28,3%),** odsetek chłopców z tego samego rocznika był niższy i wynosił 18,1% (co szósty).

W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetek dziewcząt, które wskazały, że kilku ich przyjaciół używa ecstasy wynosił 18,6%, a 2,6% uznało, że takie zachowania podejmuje sporo ich znajomych, większość lub wszyscy. Wśród chłopców odsetki te wynosiły odpowiednio 23,7% i 2,0%. **Oznacza to, że o fakcie sięgania po ecstasy przez przyjaciół było przekonanych ogółem 21,2% dziewcząt i 25,7% chłopców ze starszego badanego rocznika (II klasy PG).**

Rozpowszechnienie używania ecstasy wśród przyjaciół

	nikt	kilku	sporo	większość	wszyscy
III klasy G dz. N=486	71,7%	23,9%	4,2%	0,2%	0,0%
III klasy G ch. N=464	↓ 81,9%	↓ 15,4%	↑ 1,9%	0,2%	0,6%
II klasy PG dz. N=562	↑ 78,8%	↓ 18,6%	1,9%	0,5%	0,2%
II klasy PG ch. N=514	↑ 74,3%	↓ 23,7%	1,4%	0,6%	0,0%

Tabela 15: Rozpowszechnienie używania ecstasy wśród przyjaciół – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Strzałkami oznaczono wzrost odsetków.

13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)

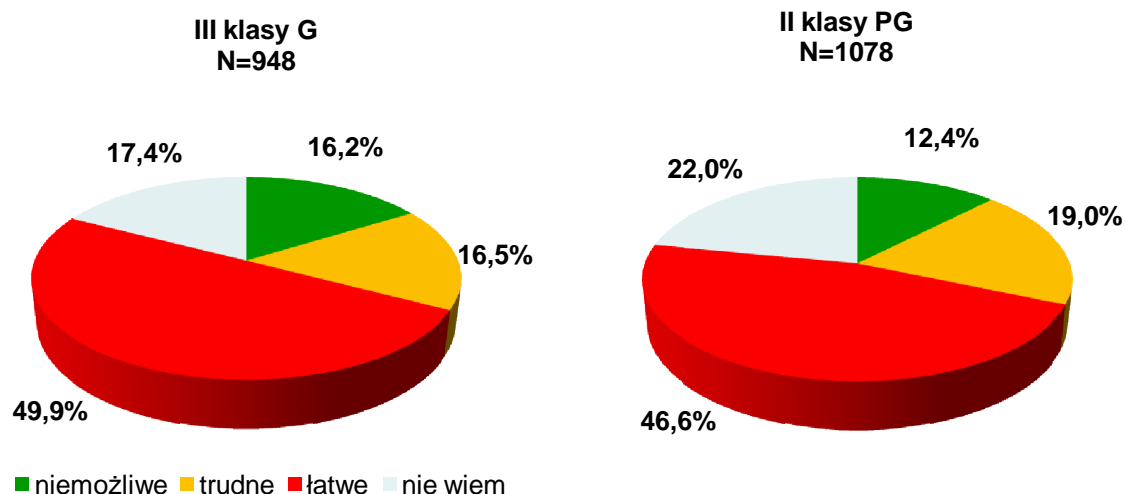

Znaczące odsetki uczniów w obu rocznikach stwierdziły, że substancje wziewne są łatwe do zdobycia dla osób w ich wieku. Taką opinię wyraziło 49,9% badanych z gimnazjum i 46,6% uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych. 16,2% 15/16-latków oraz niższy odsetek 17/18-latków (12,4%) uznał, że ich zdobycie jest dla nich niemożliwe.

Co szósty młodszy uczeń (16,5%) i prawie co piąty starszy (19,0%) deklaruował, że zdobycie substancji wziewnych byłoby dla niego trudne. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że 17,4% gimnazjalistów i ponad 1/5 ich starszych kolegów/koleżanek (22,0%) nie miało jednoznacznej opinii na ten temat.

Dostępność środków wziewnych

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie substancji wziewnych (np. klejów), gdybyś tego chciał(a)?

Wykres 95: Ocena dostępności środków wziewnych – klasy III G i II PG.

13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)

Przynajmniej raz w życiu środki wziewne, takie jak kleje, aerozole i tym podobne, w celu odurzenia się, zażyło 10,3% chłopców i 12,3% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum (różnica nieistotna statystycznie). W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych takie doświadczenie ma za sobą 7,0% chłopców i 3,7% dziewcząt (różnica istotna). **Z badania wynika, że w młodszej grupie wiekowej dziewczęta ponad trzykrotnie częściej niż starsze deklarowały, że używały w życiu substancji wziewnych.**

Wśród uczniów klas trzecich 4,4% chłopców i 5,0% dziewcząt stwierdziło, że używało środków wziewnych przynajmniej raz w ciągu ostatniego roku. W klasach drugich odsetki te były niższe i wynosiły odpowiednio 1,6% i 0,5%. Różnice między chłopcami i dziewczętami z obu grup wiekowych są nieistotne statystycznie.

Odnotowano niskie odsetki osób używających substancji wziewnych podczas ostatniego miesiąca. Wśród gimnazjalistów wynosiły one 1,7% (chłopcy) i 1,5% (dziewczęta), natomiast w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych mniej - odpowiednio 0,6% i 0,2%.

Wyniki badania pokazują, że zarówno w życiu, w ostatnim roku, jak i w ciągu ostatniego miesiąca środków wziewnych nieco częściej używała młodzież gimnazjalna w porównaniu z ponadgimnazjalną.

Dla porównania, w badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 do używania substancji wziewnych w ciągu ost.12 miesięcy przyznało się– 3,4 % chłopców w klasach trzecich i 3,5 % dziewcząt z tego rocznika, a w klasach drugich odpowiednio: 3,5 % i 1,9 %.

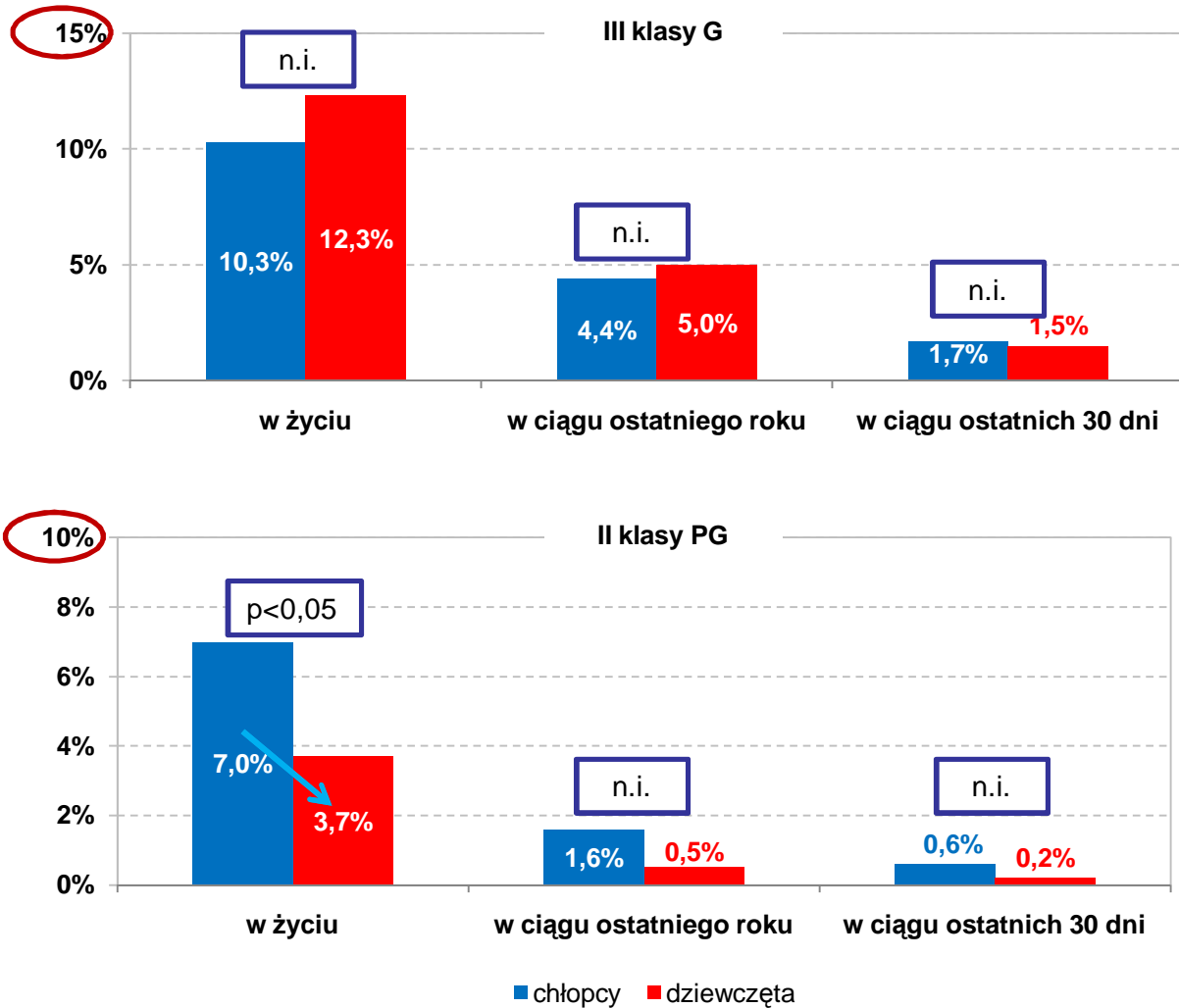

13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)

Rozpowszechnienie środków wziewnych

Odsetki uczniów, którzy choć raz zażyli środki wziewne

Wykres 92: Rozpowszechnienie używania środków wziewnych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)

W ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem środki wziewne były używane sporadycznie. Jak pokazuje tabela, po aerozole lub kleje w celu odurzenia się 1-2 razy sięgnęło 0,8% młodszych chłopców i 0,6% dziewcząt z tej samej grupy wiekowej, natomiast 3 i więcej razy użyło ich odpowiednio 0,8% i 0,8%. W starszej badanej grupie 1-2 razy po środki te sięgnęli tylko chłopcy - 0,2%, a 3 lub więcej razy użyło ich 0,4% chłopców i 0,2% dziewcząt.

Nie odnotowano w tym zakresie istotnych różnic pomiędzy dziewczętami i chłopcami w obu badanych rocznikach.

Używanie środków wziewnych – ostatnie 30 dni

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G dz. N=488	98,6%	0,6%	0,8%	0,0%
III klasy G ch. N=464	98,4%	0,8%	0,2%	0,6%
II klasy PG dz. N=565	99,8%	0,0%	0,2%	0,0%
II klasy PG ch. N=514	99,4%	0,2%	0,4%	0,0%

Tabela 16: Częstotliwość używania środków wziewnych w ciągu 30 dni przed badaniem – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Strzałkami oznaczono wzrost odsetków.

13.3. Substancje wziewne (kleje, aerozole itp.)

Jak wspomniano wcześniej, w działaniach profilaktycznych bardzo istotne jest poznanie opinii młodych ludzi na temat używania określonych środków przez ich znajomych i przyjaciół.

Uczniowie klas trzecich gimnazjum w porównaniu z uczniami klas drugich szkół ponadgimnazjalnych częściej deklarują, że ich przyjaciele/znajomi sięgają po środki wziewne.

W badaniu realizowanym w Łodzi aż 27,3% dziewcząt i 19,6% chłopców z klas trzecich gimnazjum uznało, że substancji wziewnych używają ich przyjaciele/znajomi. 22,5% uczennic i 15,6% chłopców uznało, że takie zachowania podejmuje tylko kilku ich znajomych, zaś 4,8% dziewcząt i 4,0% chłopców z tego rocznika deklarowało, że po środki wziewne sięga większa grupa ich przyjaciół (sporo, większość, wszyscy).

W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych 12,0% uczennic i 15,0% uczniów uznało, że ich znajomi używają substancji wziewnych. 10,8% dziewcząt i 13,8% chłopców stwierdziło, że robi to kilka osób z grona ich przyjaciół. Fakt sięgania po środki wziewne większej grupy przyjaciół (sporo, większość, wszyscy) zadeklarowało 1,2% starszych uczniów i taki sam odsetek uczennic.

Rozpowszechnienie używania środków wziewnych wśród przyjaciół

	nikt	kilku	sporo	większość	wszyscy
III klasy G dz. N=486	72,7%	22,5%	3,8%	0,8%	0,2%
III klasy G ch. N=464	80,4%	15,6%	2,3%	0,4%	1,3%
II klasy PG dz. N=562	88,0%	10,8%	0,8%	0,2%	0,2%
II klasy PG ch. N=515	85,0%	13,8%	1,2%	0,0%	0,0%

Tabela 17: Rozpowszechnienie używania środków wziewnych wśród przyjaciół – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Strzałkami oznaczono wzrost odsetków.

13.4. Wiek inicjacji

Wyniki badania wskazują, że profesjonalne działania profilaktyczne dotyczące „twardych” narkotyków warto prowadzić intensywnie jeszcze w szkole podstawowej, ponieważ już wtedy uczniowie zaczynają eksperymentować z tymi środkami. Dla większości badanych z klas trzecich gimnazjum, używających amfetaminę i ecstasy, czas inicjacji przypadła na wiek 14-15 lat, a w przypadku substancji wziewnych również na 13. rok życia lub wcześniej. Większość badanych z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych po raz pierwszy użyła amfetaminy i ecstasy w wieku 16 lat lub starszym, a w przypadku substancji wziewnych inicjacja na ogół miała miejsce wcześniej – w wieku 14-15 lat lub wcześniej (13 lat lub mniej).

W populacji gimnazjalistów pierwsze doświadczenia z amfetaminą miały miejsce najczęściej w wieku 14-15 lat, po ten narkotyk sięgnęło wówczas 3,8% dziewcząt i 4,5% chłopców. Jedynie 0,3% dziewcząt z tej grupy wiekowej wskazało na wiek 13 lat lub mniej. 4,9% uczennic i 5,6% uczniów sięgających po amfetaminę w szkołach ponadgimnazjalnych deklarowało, że po raz pierwszy użyło tego środka w wieku 16 lat lub więcej, niewielkie odsetki wskazały na wiek młodszy – 1,2% (dziewczęta) i 1,4% (chłopcy).

Podobnie jest w przypadku **ecstasy** – większość gimnazjalistów wskazała, że po raz pierwszy sięgnęła po ten środek w wieku 14-15 lat (2,5% - dziewczęta i 3,8% - chłopcy), zaś wśród uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych najczęściej miało to miejsce w wieku 16 lat lub później (1,2% - dziewczęta i 3,6% - chłopcy).

Inaczej było w przypadku **substancji wziewnych** – większość badanych swój pierwszy kontakt z tymi środkami odnotowała w wieku 13 lat lub wcześniej. Do sięgnięcia po wspomniane substancje jeszcze w szkole podstawowej przyznało się 6,4% dziewcząt i 6,3% chłopców z klas trzecich gimnazjum. W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te były niższe i wynosiły odpowiednio: 1,5% i 3,4%.

Przedstawione wyniki po raz kolejny przemawiają za koniecznością rozpoczęcia oddziaływań profilaktycznych dotyczących używania narkotyków jeszcze w szkole podstawowej i ich intensyfikowania w gimnazjum.

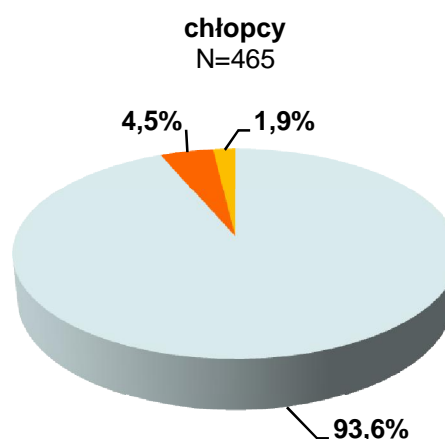
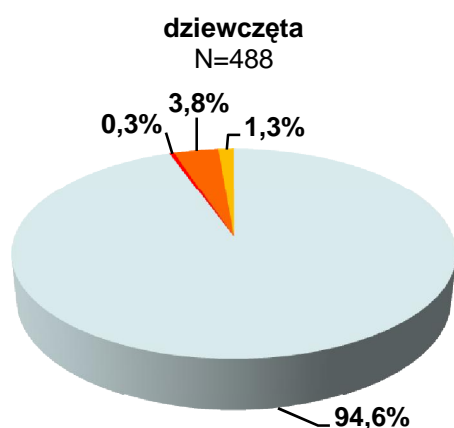
13.4. Wiek inicjacji

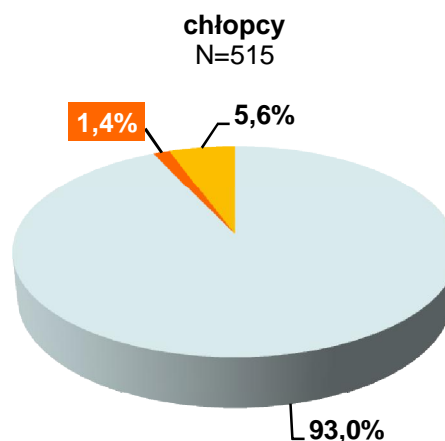
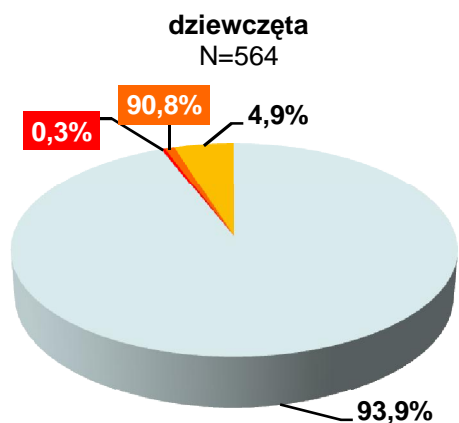
Wiek inicjacji - amfetamina

Ile miał(a)ś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować amfetaminy?

III klasy G

II klasy PG

■ nigdy
■ 13 lat lub mniej
■ 14-15 lat
■ 16 lat lub więcej

Wykres 93: Pierwsze doświadczenia z używaniem amfetaminy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: z wykresu usunięto kategorię „używał, ale nie podał wieku inicjacji” i kategorię „16 lat lub więcej”, ponieważ takiej odpowiedzi nie odnotowano w żadnej z badanych grup.

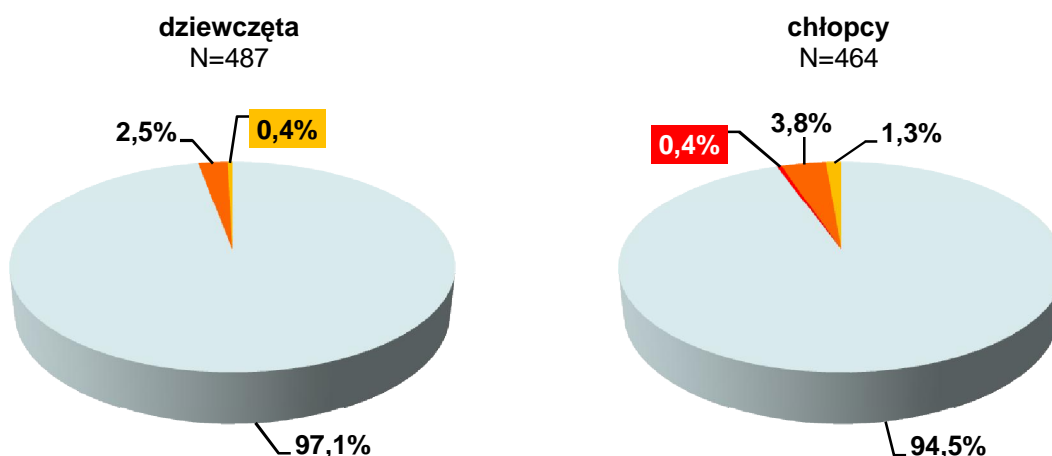
13.4. Wiek inicjacji

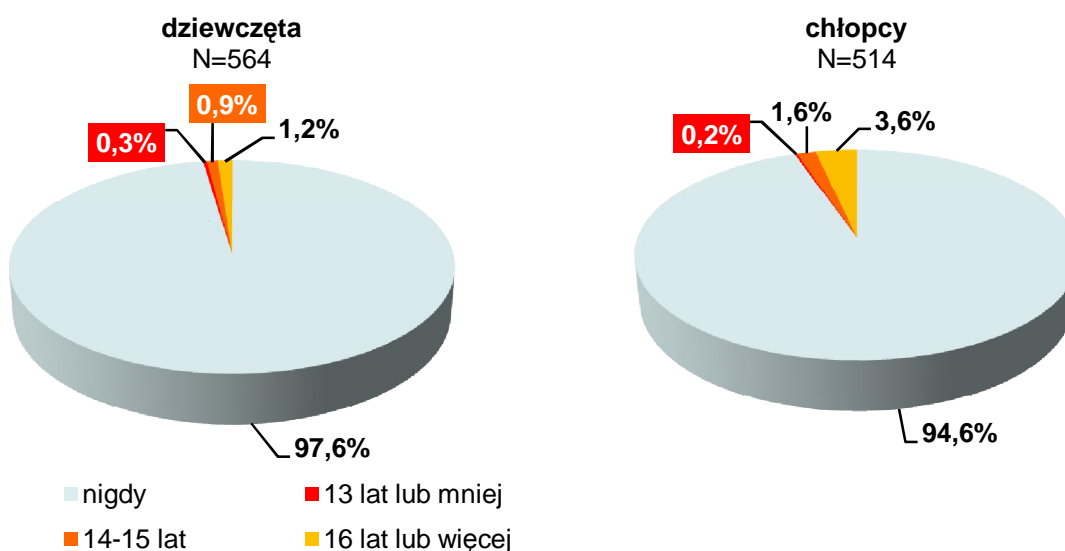
Wiek inicjacji - ecstasy

Ile miałe(a)s lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować ecstasy?

III klasy G

II klasy PG

■ nigdy
■ 13 lat lub mniej
■ 14-15 lat
■ 16 lat lub więcej

Wykres 94: Pierwsze doświadczenia z używaniem ecstasy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: z wykresu usunięto kategorię „używał, ale nie podał wieku inicjacji” i kategorię „16 lat lub więcej”, ponieważ takiej odpowiedzi nie odnotowano w żadnej z badanych grup.

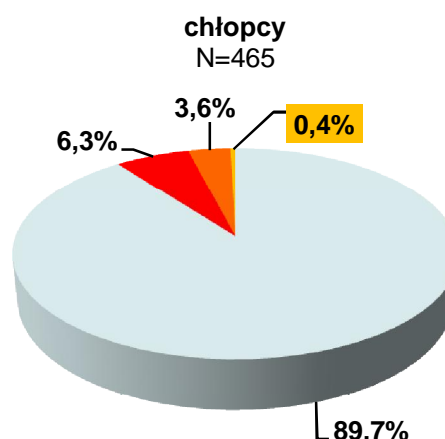
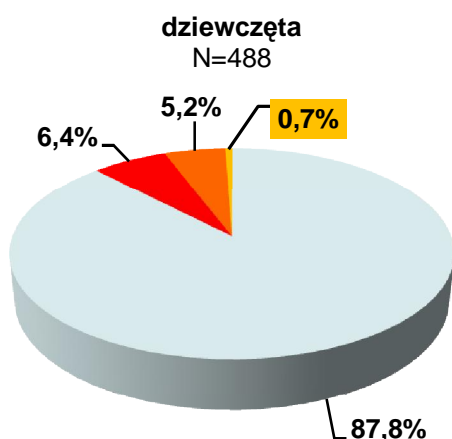
13.4. Wiek inicjacji

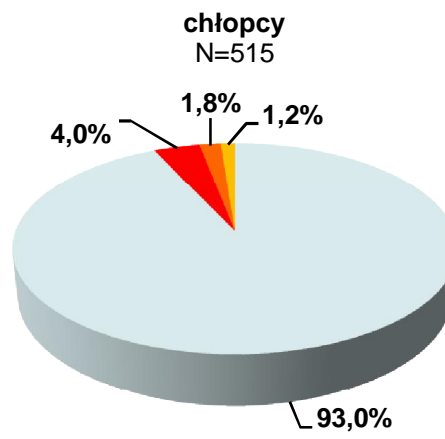
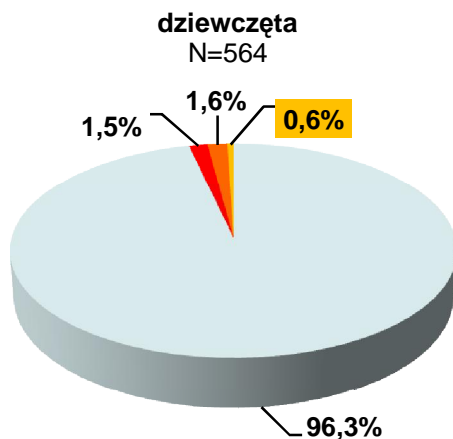
Wiek inicjacji – substancje wziewne

Ile miałe(a)s lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu, (jeśli w ogóle) spróbować substancje wziewne (klej itp.) w celu odurzenia?

III klasy G

II klasy PG

■ nigdy
■ 14-15 lat
■ 13 lat lub mniej
■ 16 lat lub więcej

Wykres 95: Pierwsze doświadczenia z używaniem środków wziewnych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć. Uwaga: z wykresu usunięto kategorię „używał, ale nie podał wieku inicjacji” i kategorię „16 lat lub więcej”, ponieważ takiej odpowiedzi nie odnotowano w żadnej z badanych grup.

14. Ocena ryzyka związanego z używaniem narkotyków

14. Ryzyko związane z używaniem najbardziej rozpoznawanych narkotyków

Jak pokazują wykresy 96-99, odsetek osób wskazujących na duże ryzyko związane z używaniem amfetaminy i ekstazy znacząco wzrasta w sytuacji, gdy opinia dotyczy regularnego zażywania. W przypadku zażywania amfetaminy 1-2 razy, ryzyko jako duże postrzegali 36,8% uczennic i 38,4% uczniów z klas trzecich, a w klasach starszych (drugich szkół ponadgimnazjalnych) odsetki te wynosiły odpowiednio 46,0% i 45,9%. W klasach trzecich ryzyko jako nieistniejące lub małe w tym wypadku określiło 18,2% uczennic i 15,1% uczniów, a w klasach drugich prawie 15% badanych.

W przypadku regularnego używania amfetaminy 5,0% uczennic i 4,9% uczniów w klasach trzecich oceniło, że ryzyko związane z takim zachowaniem w ogóle nie istnieje lub jest małe, w klasach drugich taką opinię wyraziło 2,2% uczennic i 2,8% uczniów. **Do tych osób w szczególności należy skierować działania edukacyjne i profilaktyczne.**

Odsetki osób, których zdaniem ryzyko regularnego używania amfetaminy jest duże wynoszą w klasach trzecich 70,7% wśród chłopców i 83,9% wśród dziewcząt, zaś w klasach drugich nieco więcej – odpowiednio 78,4% i 89,6%.

Podobną tendencję do oceniania ryzyka w zależności od częstotliwości używania narkotyku zaobserwowano w przypadku pytań o ekstazy. **Brak ryzyka lub małe ryzyko w przypadku sięgania po ekstazy 1-2 razy wskazało 20,3% uczennic i 18,2% uczniów z klas trzecich oraz nieco ponad 19% uczennic i uczniów z klas drugich. Ryzyko umiarkowane wskazało 28,5% uczennic i 21,1% uczniów młodszych oraz 26,9% uczennic i 23,3% uczniów starszych.** Jako duże oceniło ryzyko takich zachowań 28,5% uczennic i 28,9% uczniów w klasach trzecich, a w klasach drugich więcej uczniów - odpowiednio: 36,0% i 35,6%. **W przypadku regularnego zażywania odsetki te wzrastają do blisko 73% (dziewczęta) i 59% (chłopcy) w klasach trzecich oraz prawie 83% (dziewczęta) i 70% (chłopcy) w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych.**

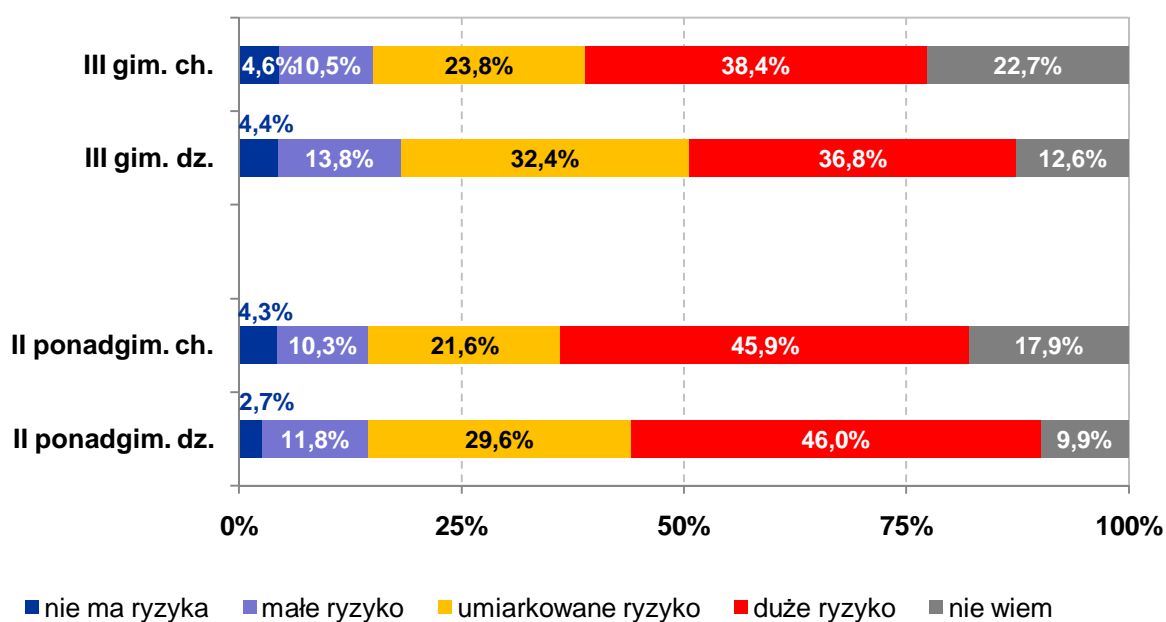

14. Ryzyko związane z używaniem najbardziej rozpoznawanych narkotyków

Ryzyko związane z używaniem narkotyków

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli próbują 1 raz lub 2 razy amfetaminę ?

Wykres 96: Ocena ryzyka sporadycznego używania amfetaminy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

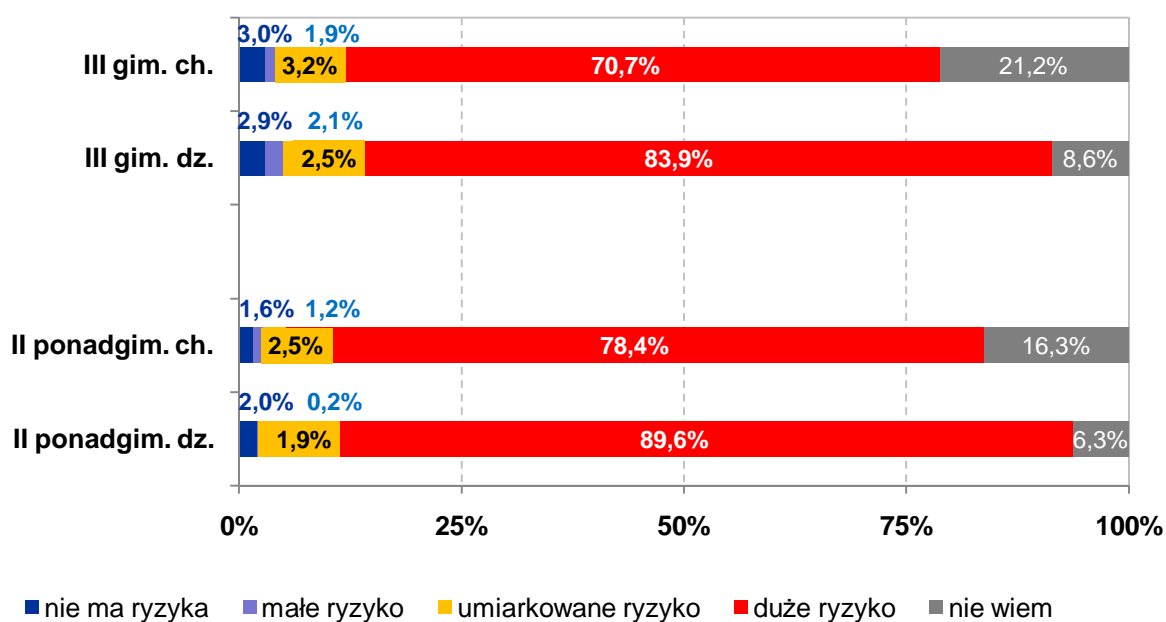

14. Ryzyko związane z używaniem najbardziej rozpoznawanych narkotyków

Ryzyko związane z używaniem narkotyków

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli używają amfetaminy regularnie?

Wykres 97: Ocena ryzyka regularnego używania amfetaminy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

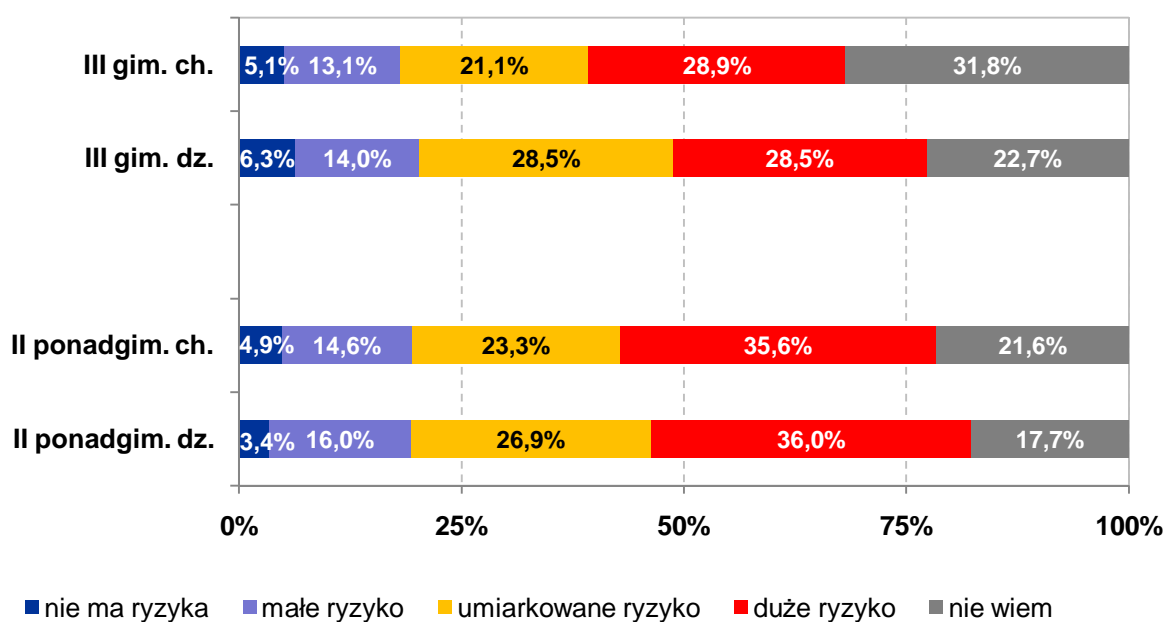

14. Ryzyko związane z używaniem najbardziej rozpoznawanych narkotyków

Ryzyko związane z używaniem narkotyków

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli próbują 1 raz lub 2 razy ecstasy?

Wykres 98: Ocena ryzyka sporadycznego używania ecstasy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

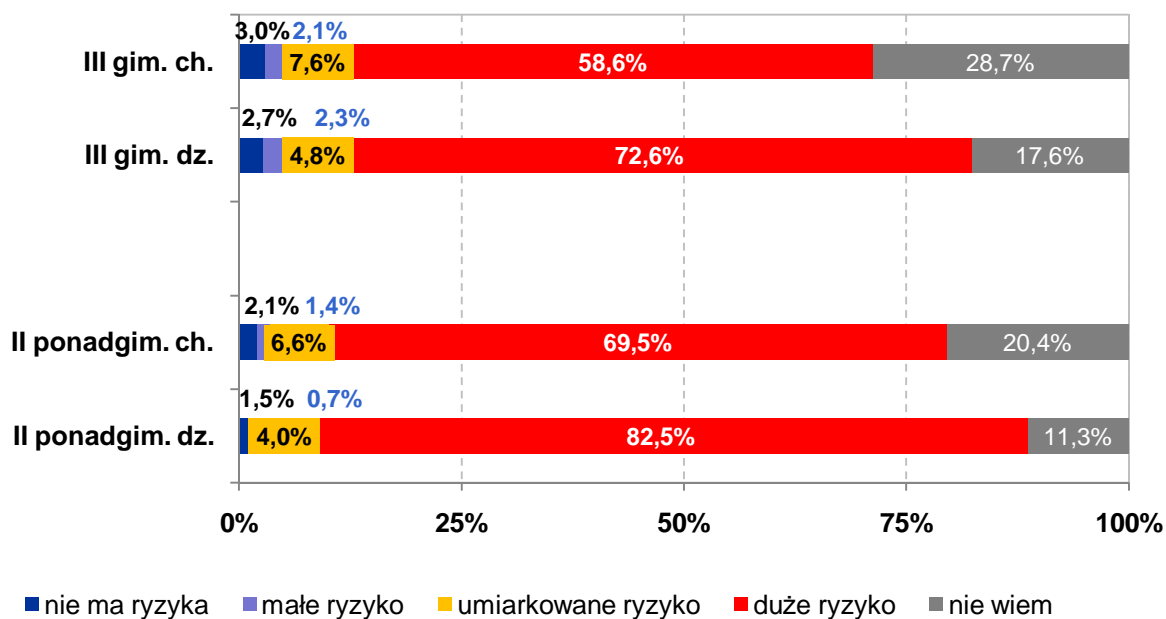

14. Ryzyko związane z używaniem najbardziej rozpoznawanych narkotyków

Ryzyko związane z używaniem narkotyków

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli używają regularnie ecstasy?

Wykres 99: Ocena ryzyka regularnego używania ecstasy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	488
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	565

15. Częstość używania innych grup (kategorii) narkotyków

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

LSD i inne środki halucynogenne

LSD i innych środków halucynogennych próbowało w swoim życiu 6,9% chłopców z gimnazjum i 8,8% ze starszego badanego rocznika. W przypadku dziewcząt odsetki wynosiły odpowiednio: 9,2% i 5,4%. Badani najczęściej używali LSD 1-2 razy w życiu. Dla porównania w badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 w klasach trzecich LSD używało w życiu mniej uczniów – 2,4% chłopców i 1% dziewcząt. W klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych odsetki te wynosiły odpowiednio 4% w grupie chłopców i 1,3% w populacji dziewcząt.

Grzyby halucynogenne

W badaniu odnotowano 5,0% uczniów z klas trzecich i podobny odsetek uczniów z klas drugich PG (5,3%), którzy przyznali, że kiedykolwiek w życiu używali grzybów halucynogennych. Wśród uczennic odsetki te były nieco niższe i wynosiły odpowiednio: 3,1% i 2,4%. Dla porównania w badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 odsetki te wynosiły 1% wśród uczennic i 2,8% wśród uczniów gimnazjum.

Kokaina

Wśród uczniów klas trzecich 3,1% chłopców i 4,8% dziewcząt z trzecich klas gimnazjum używało w życiu kokainy. W klasach drugich odnotowano 3,9% chłopców i 2,9% dziewcząt które przyznały się do używania tej substancji. W badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 do używania kokainy przyznało się 2% chłopców i 1,3% dziewcząt z klas trzecich, a w klasach drugich 1,2% dziewcząt i około 4% chłopców.

Heroina i polska heroina

W badaniu odnotowano niskie odsetki uczniów i uczennic klas trzecich, którzy przyznali, że kiedykolwiek w życiu choć raz używali heroiny. W klasach trzecich gimnazjum wynosiły one 1,5% w grupie dziewcząt i 1,2% w grupie chłopców. W badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 odnotowano odsetki 1,2% i 1,5%. W klasach drugich heroiny używało w życiu przynajmniej raz 1,0% uczennic i 1,6% uczniów.

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

Sterydy anaboliczne

Wśród chłopców z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych 4,5% stwierdziło w badaniu, że używało choć raz sterydów anabolicznych, wśród uczniów klas trzecich przyznało się do tego zaledwie 1,1% chłopców. W odróżnieniu od chłopców, wśród dziewcząt używanie sterydów anabolicznych odnotowano w przypadku bardzo niskich odsetków badanych – poniżej 1% (0,5% - starsze i 0,8% - młodsze).

W badaniach ogólnopolskich ESPAD 2007 wśród uczniów klas trzecich odsetek używających sterydy był podobny jak w Łodzi i wynosił 4% wśród chłopców, a wśród dziewcząt 0,5%. W klasach drugich odsetek używających chłopców wynosił 7%, zaś wśród dziewcząt 0,3%.

Crack

Odnotowano stosunkowo niskie odsetki osób używających crack: 1,6% wśród chłopców z klas drugich PG i 0,8% chłopców z klas trzecich G. Wśród dziewcząt wynosiły one odpowiednio: 0,2% i 0,6%.

Narkotyki wstrzykiwane

W badaniu odnotowano także niskie odsetki osób używających narkotyków wstrzykiwanych. Do takich doświadczeń przyznało się 0,8% starszych chłopców i 0,6% młodszych oraz zaledwie 0,2% starszych dziewcząt i 0,4% dziewcząt z młodszego rocznika.

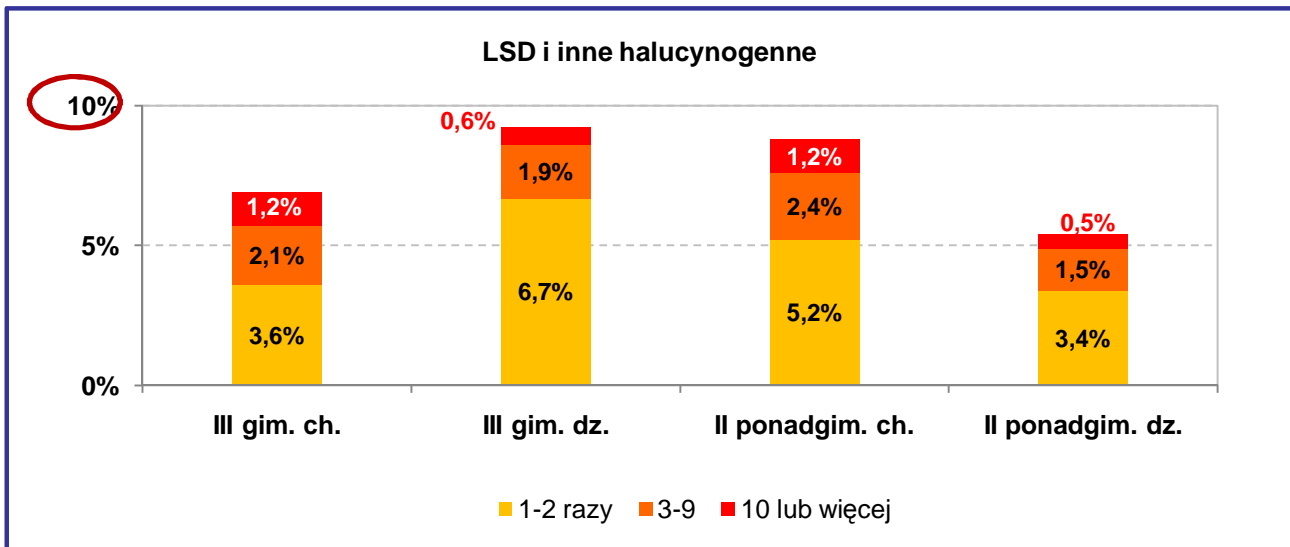

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

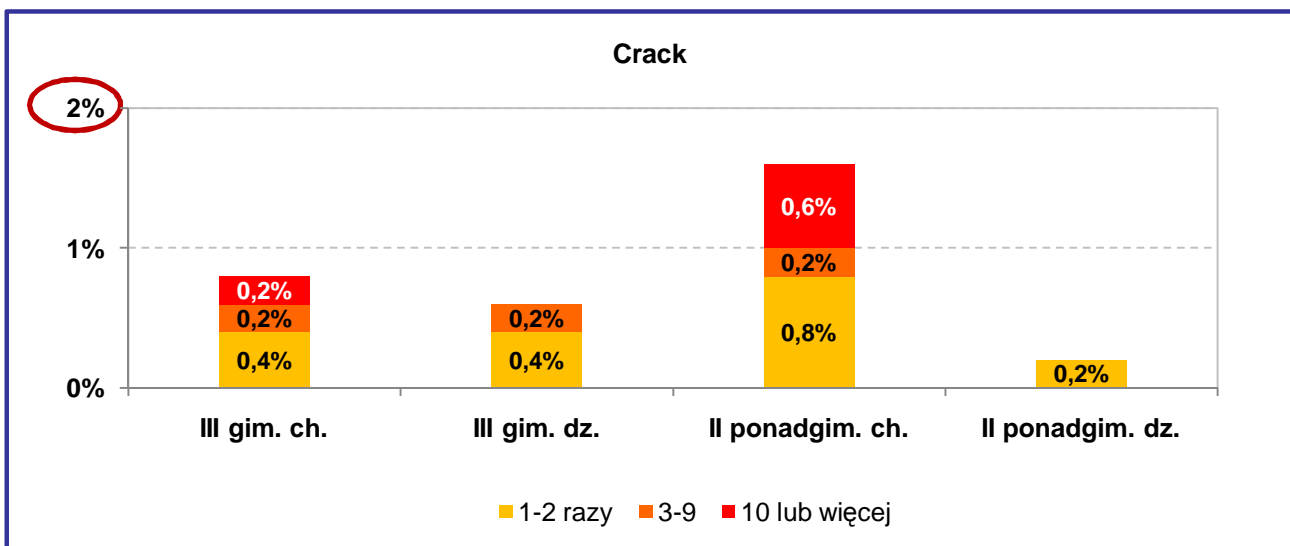
Używanie narkotyków

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać któregoś z niżej wymienionych środków?

Wykres 100: Rozpowszechnienie używania LSD – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	464
III kl. gim. dziewczęta	487
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

Wykres 101: Rozpowszechnienie używania crack'u – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

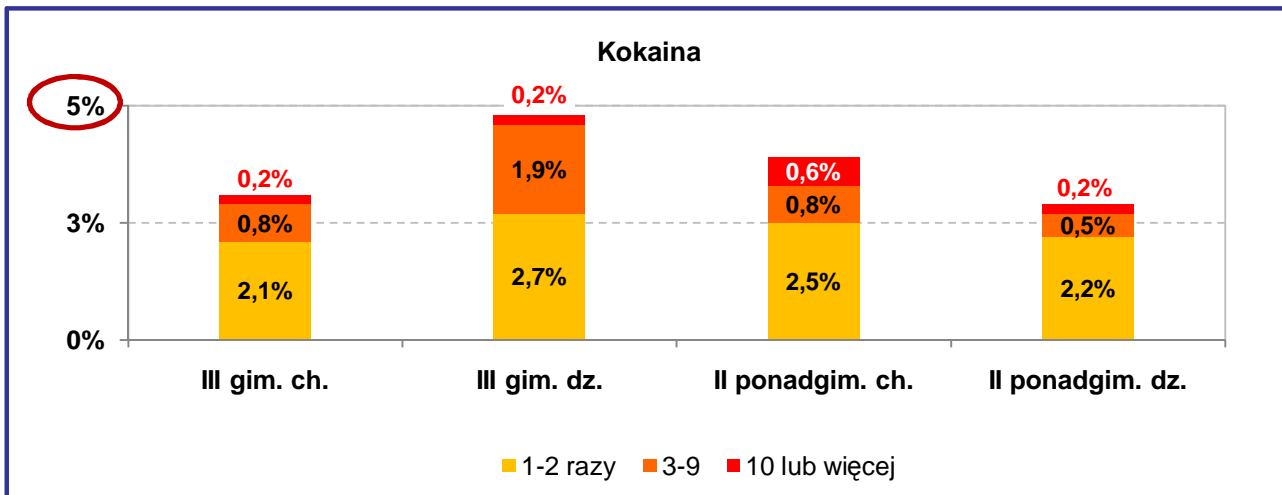
	N
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	513
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

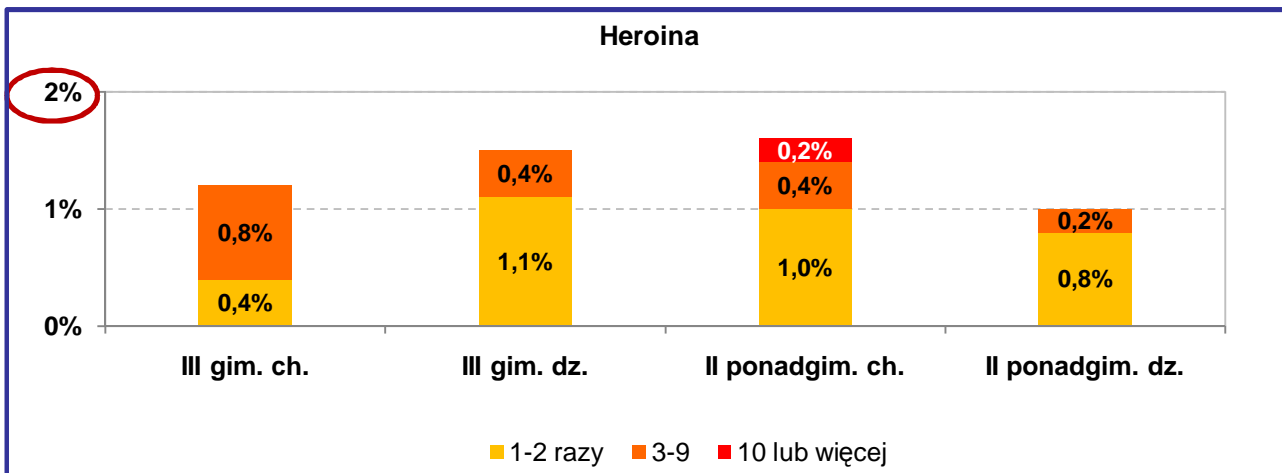
Używanie narkotyków

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać któregoś z niżej wymienionych środków?

Wykres 102: Rozpowszechnienie używania kokainy – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	514
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

Wykres 103: Rozpowszechnienie używania heroiny – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

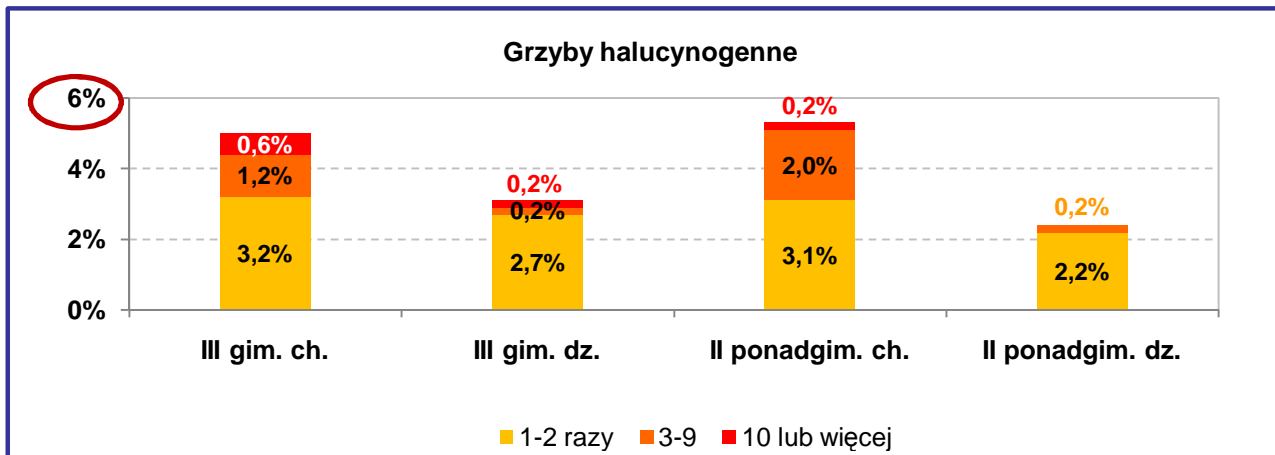
	N
III kl. gim. chłopcy	460
III kl. gim. dziewczęta	484
II kl. ponadgim. chłopcy	512
II kl. ponadgim. dziewczęta	560

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

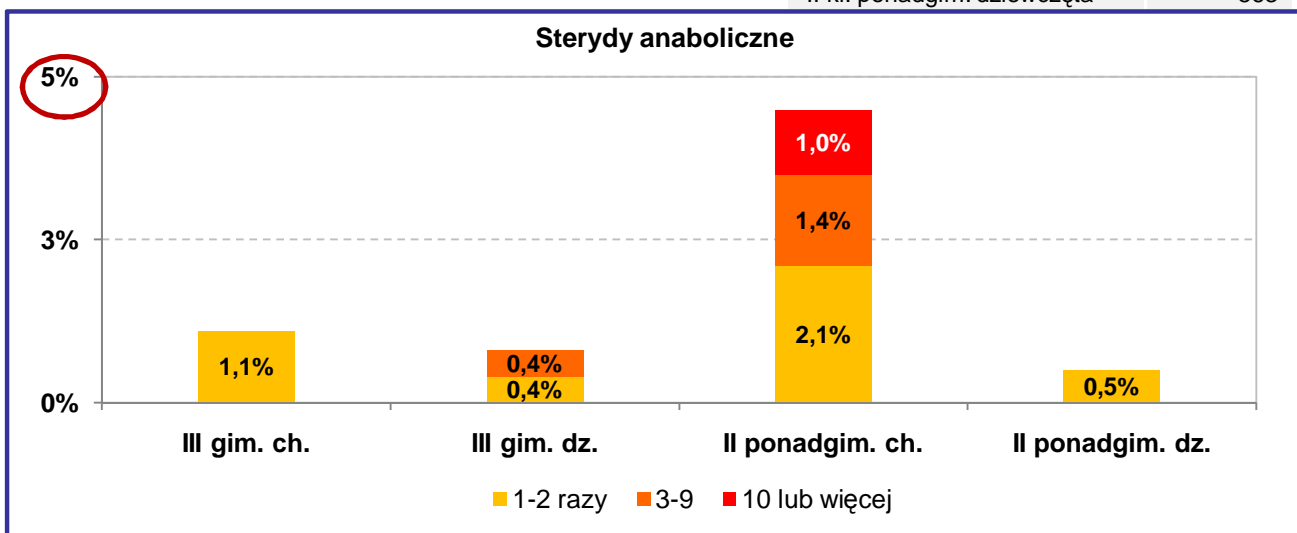
Używanie narkotyków

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać któregoś z niżej wymienionych środków?

Wykres 104: Rozpowszechnienie używania grzybów halucynogennych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	513
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

Wykres 105: Rozpowszechnienie używania sterydów anabolicznych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

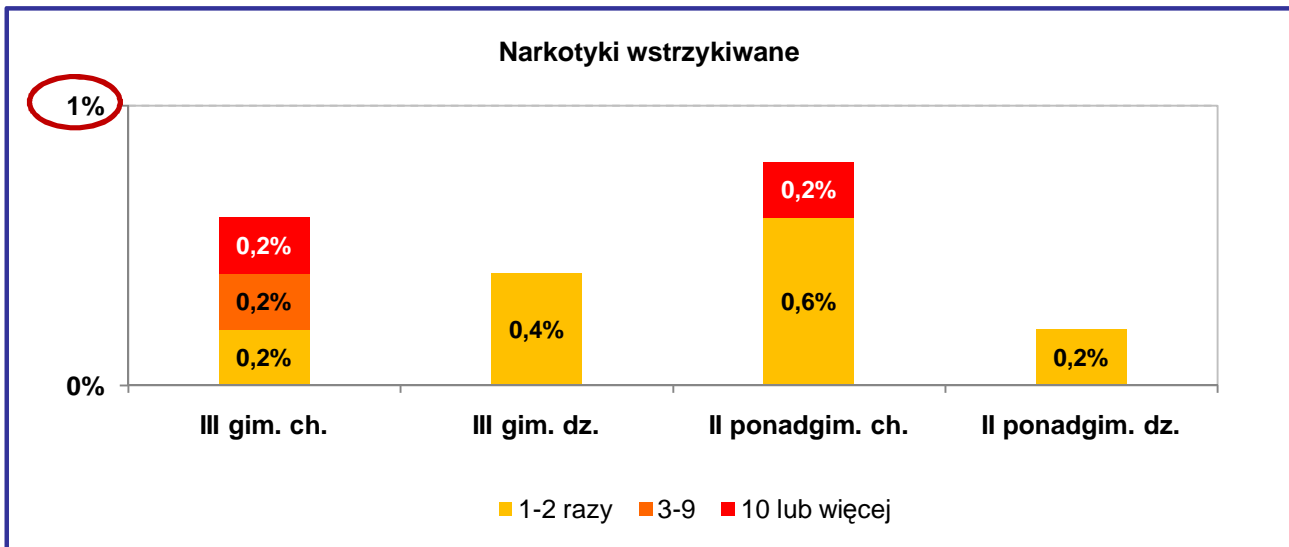
	N
III kl. gim. chłopcy	459
III kl. gim. dziewczęta	481
II kl. ponadgim. chłopcy	509
II kl. ponadgim. dziewczęta	558

15. Częstotliwość używania innych narkotyków

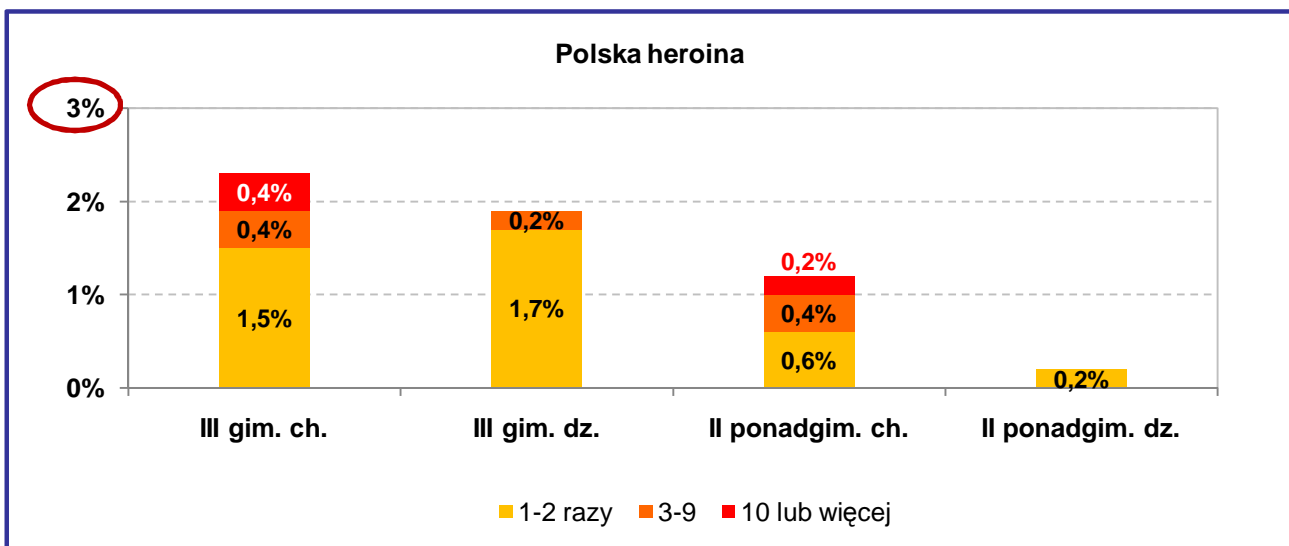
Używanie narkotyków

Ile razy w życiu, (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się używać któregoś z niżej wymienionych środków?

Wykres 106: Rozpowszechnienie używania narkotyków wstrzykiwanych – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	561

Wykres 107: Rozpowszechnienie używania polskiej heroiny „kompotu” – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N
III kl. gim. chłopcy	462
III kl. gim. dziewczęta	486
II kl. ponadgim. chłopcy	515
II kl. ponadgim. dziewczęta	563

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

W kwestionariuszu poproszono respondentów, aby określili częstotliwość przykrych sytuacji, których doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy z powodu używania narkotyków. Pytano o takie sytuacje jak:

- bójka, wypadek lub uszkodzenie ciała, poważne problemy z rodzicami, poważne problemy z przyjaciółmi,
- gorsze wyniki w nauce lub pracy, bycie ofiarą rabunku/kradzieży, kłopoty z policją, interwencja pogotowia ratunkowego,
- seks bez zabezpieczenia oraz niechciane doświadczenie seksualne.

W większości wymienionych kategorii nieco częściej ofiarami przykrych doświadczeń po użyciu narkotyków byli chłopcy niż dziewczęta. Warto zauważyć, że przykre doświadczenia są udziałem niewielkiego odsetka osób używających narkotyków w ciągu ostatniego roku. Najczęściej wskazywane przez badanych kategorie problemów to:

- gorsze wyniki w nauce (chłopcy: 5,2% - młodsi i 5,5% - starsi, dziewczęta: 4,3% i 4,0%)
- poważne problemy z rodzicami (4,4% chłopcy z III klas G i 3,1% z klas II PG, dziewczęta: 3,5% i 3,1%)
- poważne problemy z przyjaciółmi (chłopcy: 3,2% - młodsi i 3,9% - starsi, dziewczęta: 3,5% i 2,9%)
- seks bez zabezpieczenia (chłopcy: 3,3% - młodsi i 2,9% - starsi, dziewczęta: 1,2% i 2,6%)
- bójka (chłopcy: 3,1% i 2,8%)

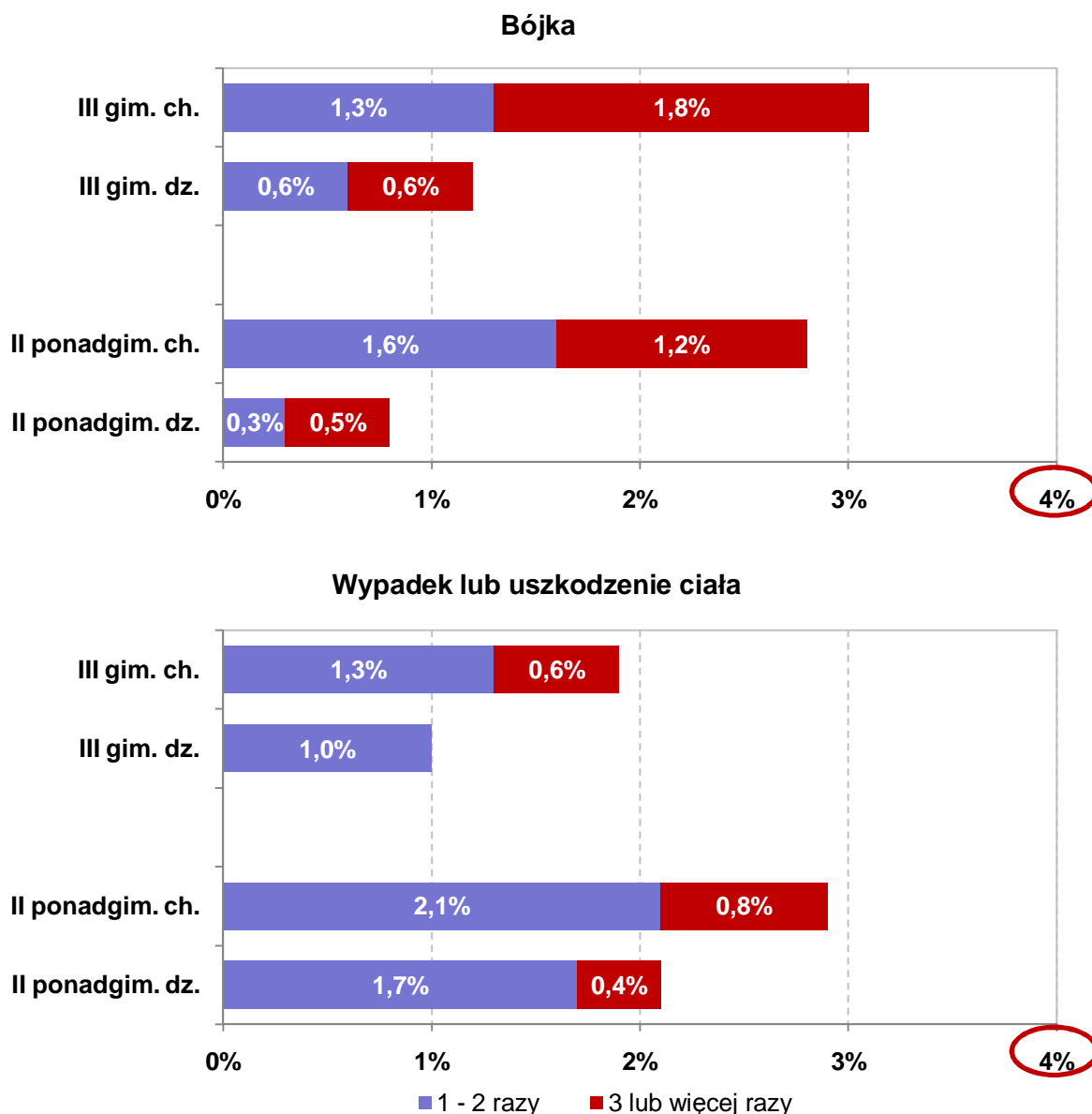

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

Przykre doświadczenia związane z narkotykami

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)s Z POWODU UŻYWANIA NARKOTYKÓW (na przykład konopi, ecstasy lub amfetaminy) następujących problemów?

Wykres 108: Negatywne doświadczenia po użyciu narkotyków - ostatni rok – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

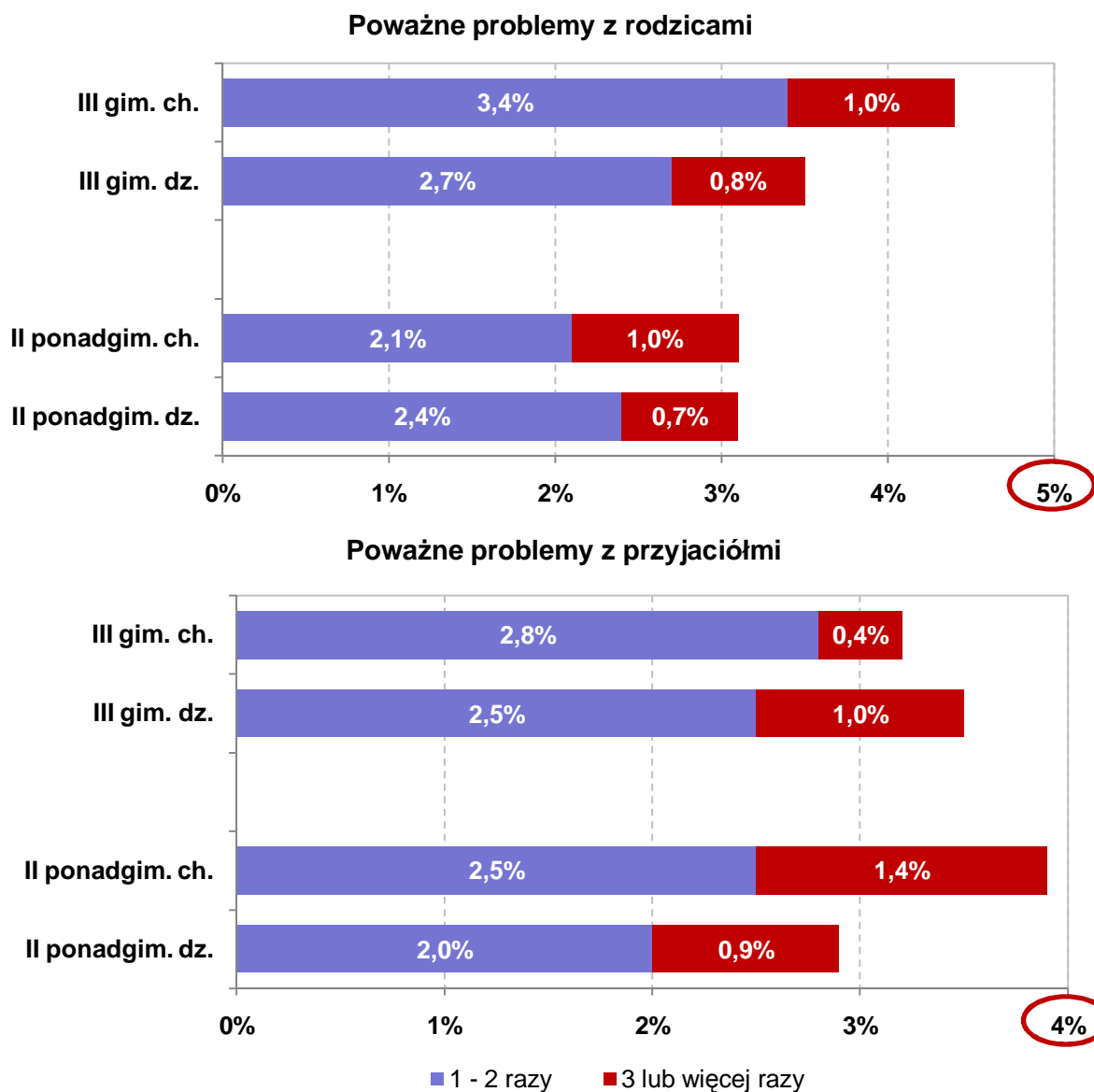

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

Przykre doświadczenia związane z narkotykami

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)s Z POWODU UŻYWANIA NARKOTYKÓW (na przykład konopi, ecstasy lub amfetaminy) następujących problemów?

Wykres 109: Negatywne doświadczenia po użyciu narkotyków - ostatni rok – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

Przykre doświadczenia związane z narkotykami

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś(aś) Z POWODU UŻYWANIA NARKOTYKÓW (na przykład konopi, ecstasy lub amfetaminy) następujących problemów?

Wykres 110: Negatywne doświadczenia po użyciu narkotyków - ostatni rok – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

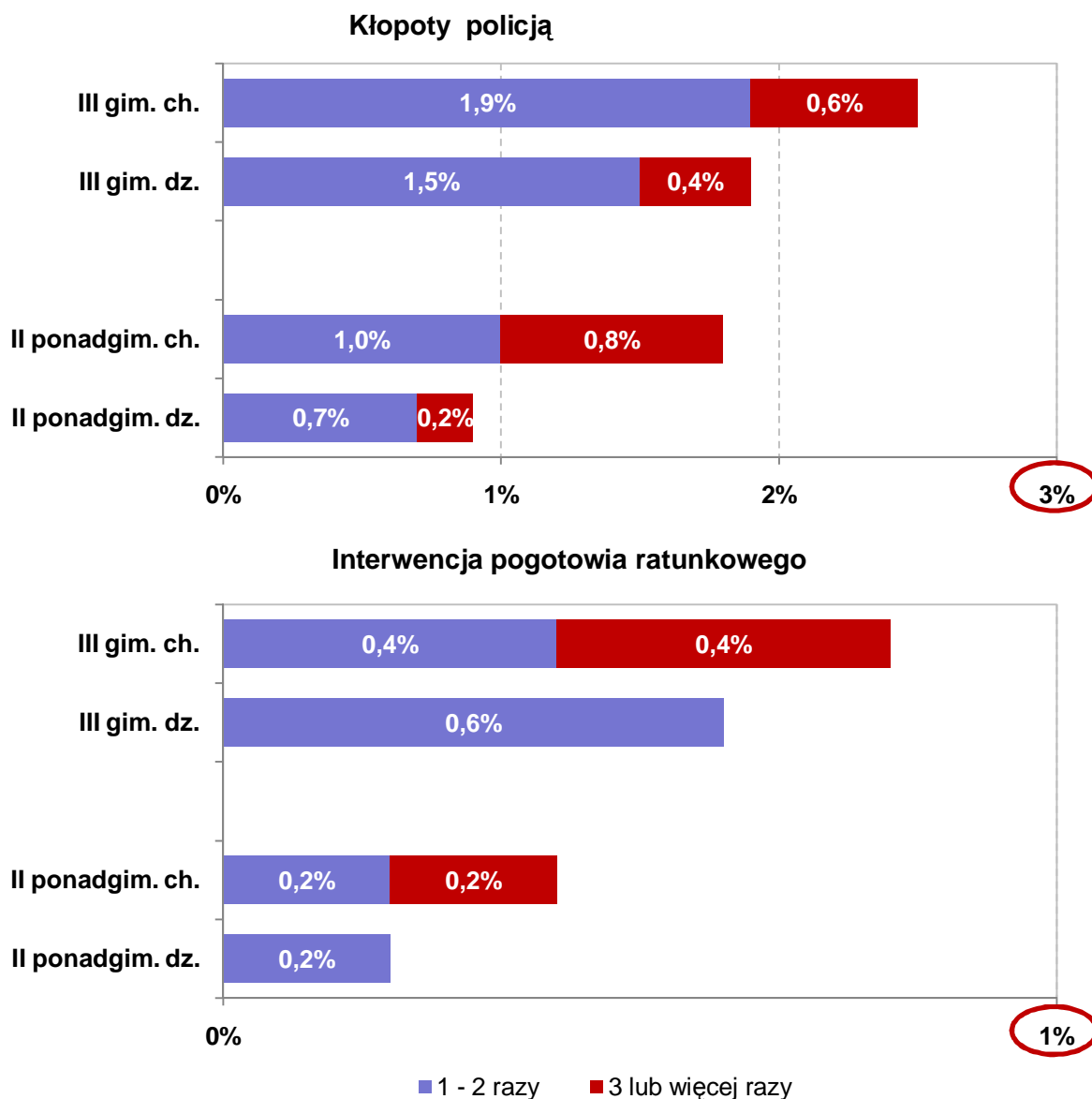

16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

Przykre doświadczenia związane z narkotykami

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyły(a)s Z POWODU UŻYWANIA NARKOTYKÓW (na przykład konopi, ecstasy lub amfetaminy) następujących problemów?

Wykres 111: Negatywne doświadczenia po użyciu narkotyków - ostatni rok – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

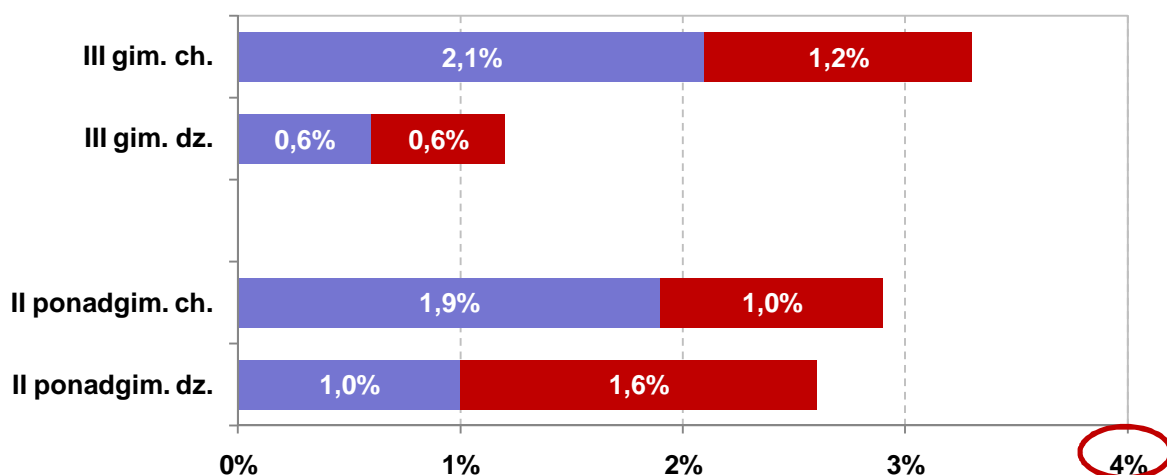
16. Przykre doświadczenia związane z używaniem narkotyków

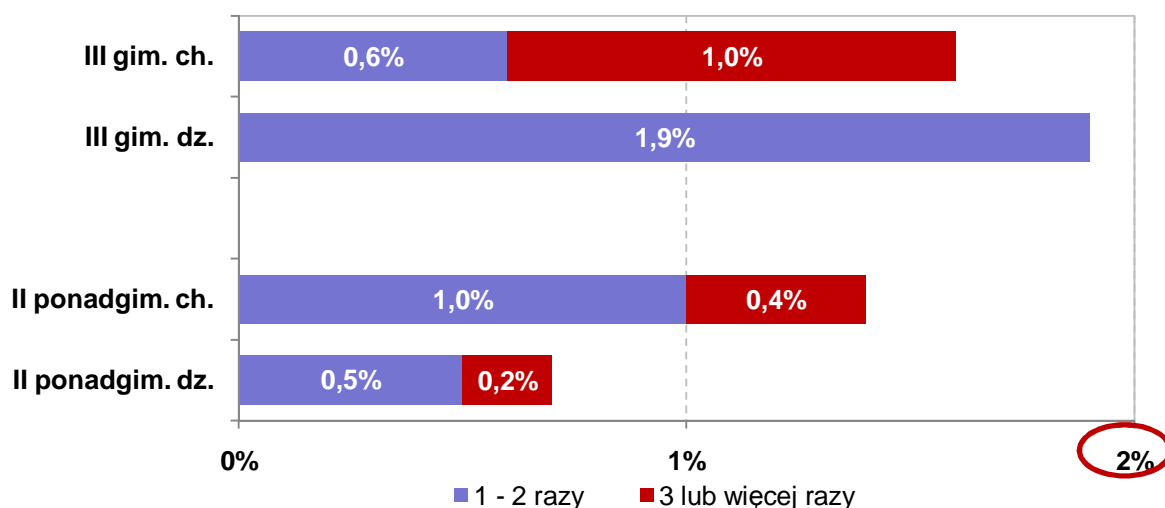
Przykre doświadczenia związane z narkotykami

Ile razy w czasie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś(a)ś Z POWODU UŻYWANIA NARKOTYKÓW (na przykład konopi, ecstasy lub amfetaminy) następujących problemów?

Seks bez zabezpieczenia (bez antykoncepcji)

Niechciane przez Ciebie doświadczenia seksualne

Wykres 112: Negatywne doświadczenia po użyciu narkotyków - ostatni rok – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N		N
III kl. gim. chłopcy	462	II kl. ponadgim. chłopcy	514
III kl. gim. dziewczęta	488	III kl. gim. dziewczęta	488

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

Na podstawie odpowiedzi na pytania o częstotliwość podejmowania zachowań noszących znamiona przemocy, wyodrębniono kategorię osób, zdefiniowaną jako „sprawcy przemocy”. **Zaliczono do niej tych respondentów, którzy przyznali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się podejmować choć jedno zachowanie z poniższej listy:**

- uczestniczyć w grupie dokuczającej innym;
- uczestniczyć w grupie, która bije innych;
- uczestniczyć w grupie, która rozpoczyna bójki z innymi grupami;
- rozpoczynać z kimś bójkę indywidualnie;
- ukraść coś wartego, co najmniej 100 zł;
- włamać się w celu kradzieży;

Analiza tak zagregowanych danych wskazuje na zaskakująco wysoki poziom stosowania przemocy, zwłaszcza wśród chłopców. Do wyróżnionej kategorii możemy zaliczyć ponad połowę chłopców uczestniczących w badaniu – 61,6% z III klas gimnazjów oraz podobny odsetek w II klasach szkół ponadgimnazjalnych (61,9%). W przypadku dziewcząt analogiczne odsetki są nieco niższe (choć i tak bardzo wysokie) i wynoszą 52,1% i 40,5%. Obraz wyłaniający się z tych danych wydaje się bardzo niepokojący. Proporcje między sprawcami przemocy a tzw. „normalnymi uczniami” wykraczają daleko poza akceptowalny model.

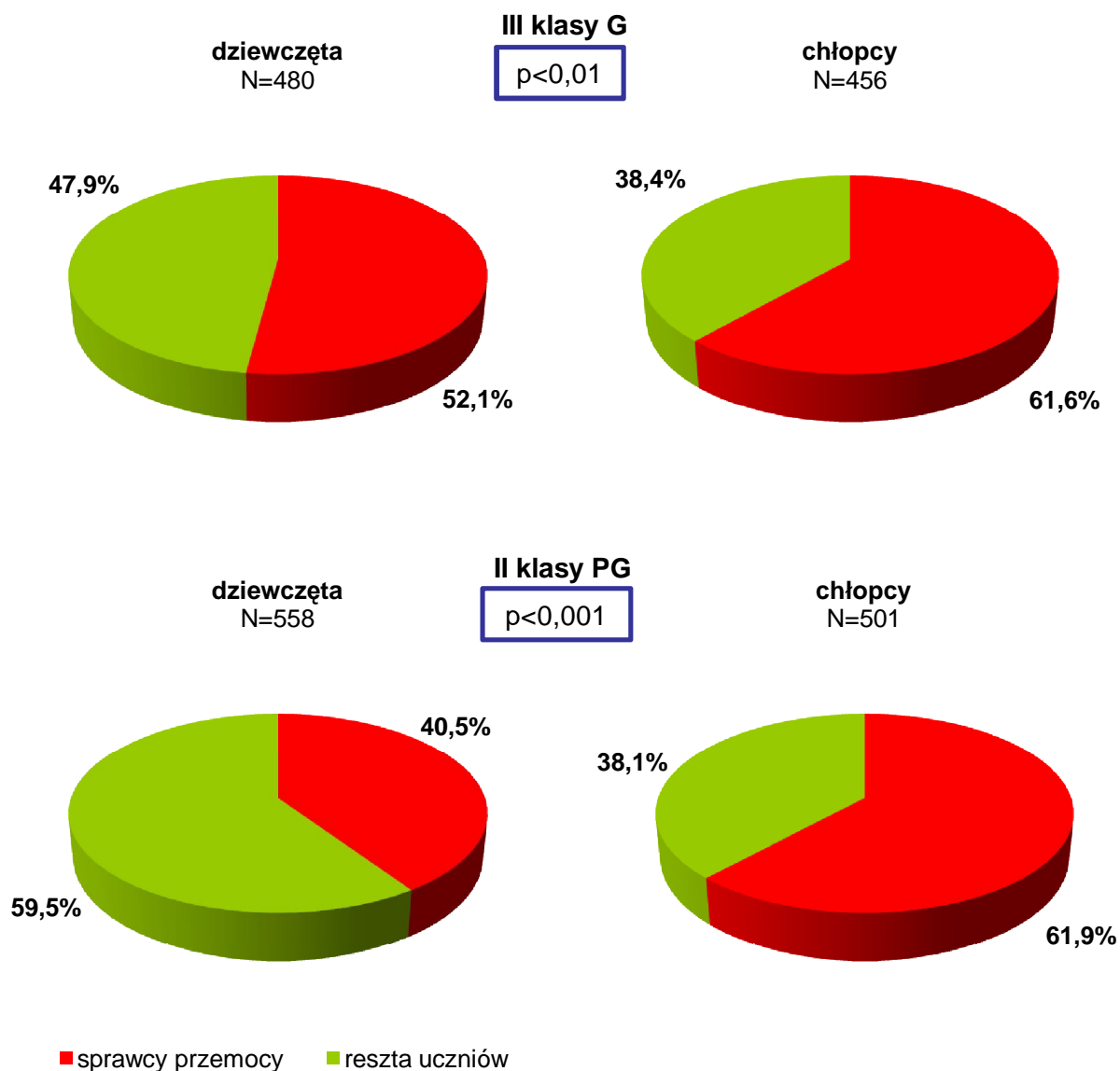
W grupie chłopców osoby, które dopuściły się jakiegoś aktu przemocy stanowią większość badanej populacji. Oznacza to, że zjawiska, które mają charakter patologiczny, stają się czymś powszechnym, zwłaszcza wśród chłopców uczących się w łódzkich szkołach.

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

Sprawcy przemocy

Wykres 113: Odsetki uczniów, którzy podjęli choć jedno zachowanie noszące znamiona przemocy w ostatnim roku – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

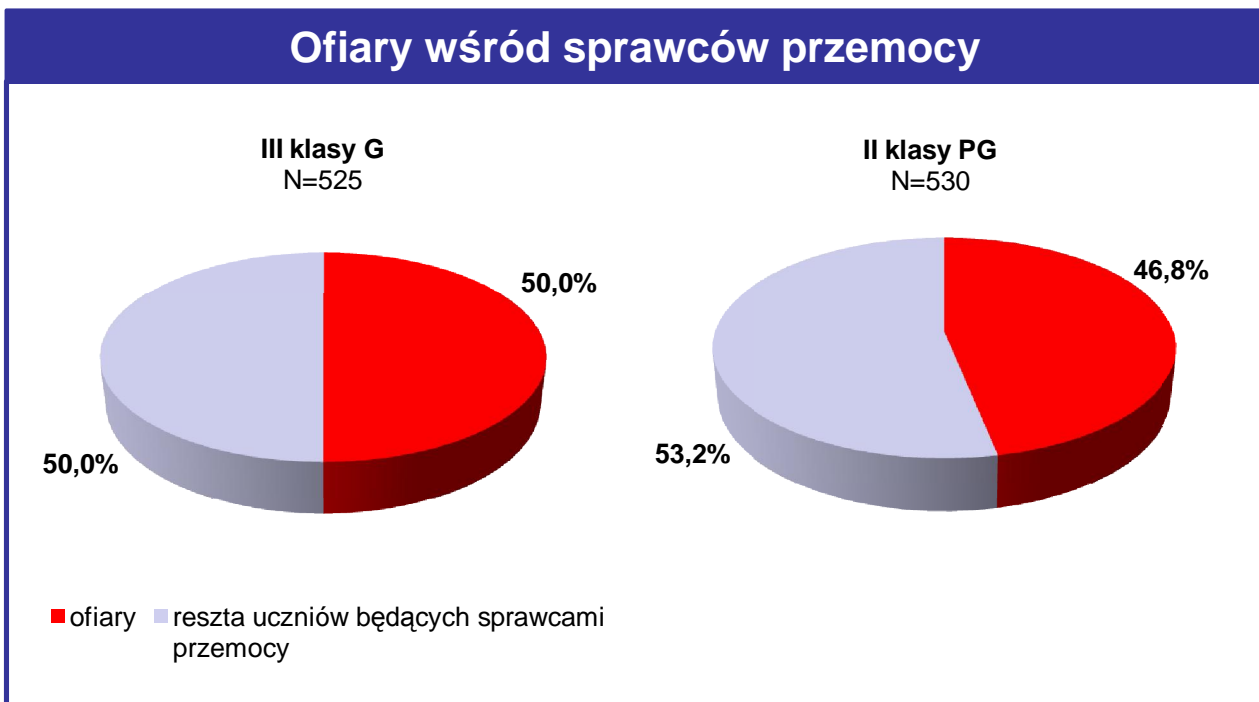
Szczegółowe analizy wskazują, że w zdecydowanej większości kategorii doświadczeń związanych z przemocą, częściej jej sprawcami są chłopcy niż dziewczęta (w obydwu badanych typach szkół).

Jak pokazują tabele, najczęstsze formy przemocy podejmowanej przez uczniów, zgodnie z ich deklaracjami to:

- bycie w grupie dokuczającej innym (49,8% uczniów w gimnazjach i 45,5% uczniów starszych);
- indywidualne rozpoczynanie bójki (18,9% i 12,4%);
- uczestnictwo w grupie, która bije innych (15,4% i 10,6%);
- uczestnictwo w grupie, która rozpoczyna bójki z innymi grupami (14,6% i 9,9%);
- celowe niszczenie własności publicznej lub prywatnej (13,3% i 10,4%).

W przypadku zdecydowanej większości wskazanych zachowań częstotliwość ich podejmowania jest wyższa wśród gimnazjalistów niż wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Istotny jest fakt, że dokładnie połowa sprawców przemocy w klasach III G i 46,8% w klasach II PG stwierdziło, iż w roku poprzedzającym badanie było także ofiarą przemocy ze strony rówieśników.

Wykres 114: Odsetki **sprawców przemocy**, którzy deklarowali, że byli w ciągu ostatniego roku także **ofiarami przemocy** – klasy III G i II PG.

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

Sprawcy przemocy

W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często zdarzyło Ci się?

Być w grupie dokuczającej innym

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=939	50,2%	25,0%	14,2%	10,6%
II klasy PG N=1070	54,5%	23,1%	12,3%	10,1%

Uczestniczyć w grupie, która bije innych

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=941	84,6%	8,4%	3,8%	3,2%
II klasy PG N=1069	89,4%	5,5%	3,4%	1,7%

Uczestniczyć w grupie, która rozpoczyna bójki z innymi grupami

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=941	85,4%	8,1%	3,9%	2,6%
II klasy PG N=1069	90,1%	5,9%	3,0%	1,0%

Rozpocząć bójkę indywidualnie

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=941	81,1%	13,3%	4,2%	1,4%
II klasy PG N=1070	87,6%	9,2%	2,5%	0,7%

Tabela 18: Częstotliwość różnych zachowań przemocowych podejmowanych przez uczniów w ostatnim roku przed badaniem – klasy III G i II PG.

17. Przemoc rówieśnicza - perspektywa sprawców

Sprawcy przemocy

W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często zdarzyło Ci się?

Ukraść coś wartego co najmniej 100 złotych

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=941	96,4%	2,3%	0,7%	0,6%
II klasy PG N=1070	96,9%	2,2%	0,7%	0,2%

Włamać się w celu kradzieży

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=939	98,2%	0,8%	0,8%	0,2%
II klasy PG N=1070	98,6%	1,2%	0,0%	0,2%

Celowo zniszczyć własność publiczną lub prywatną

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=940	86,7%	9,0%	3,3%	1,0%
II klasy PG N=1070	89,6%	8,2%	1,2%	1,0%

Sprzedzić coś kradzionego

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=941	95,7%	2,7%	0,9%	0,7%
II klasy PG N=1070	96,9%	1,8%	1,0%	0,3%

Tabela 19: Częstotliwość różnych zachowań przemocowych podejmowanych przez uczniów w ostatnim roku przed badaniem – klasy III G i II PG.

17.1. Nasilenie doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy

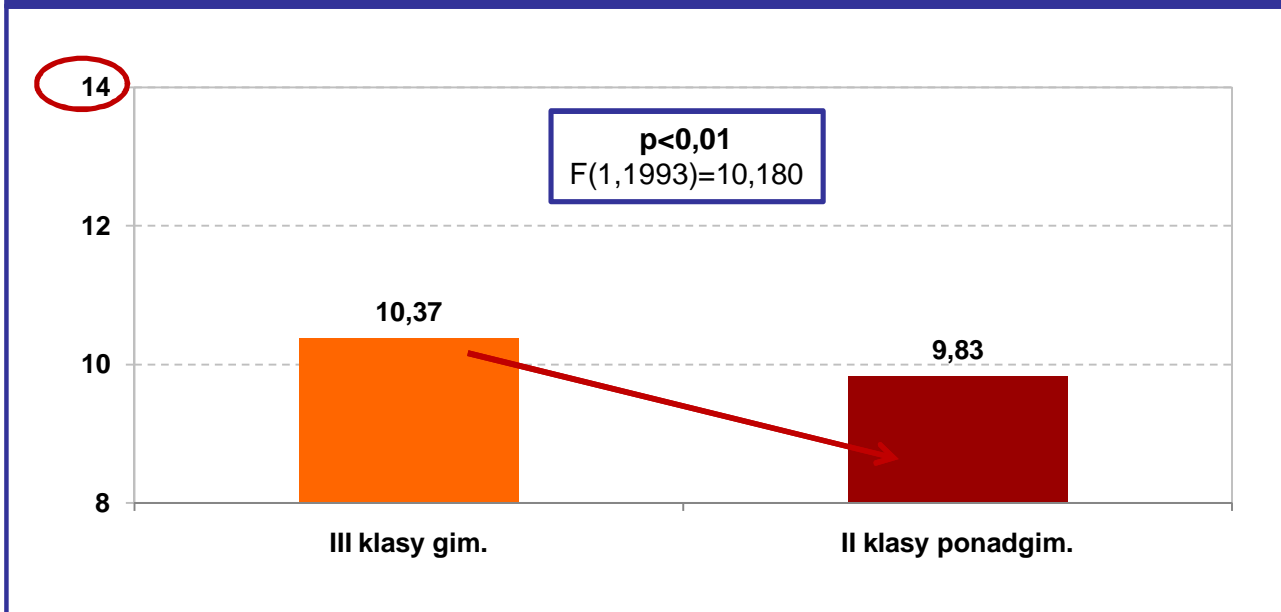

W trakcie analiz odnotowano, że wskaźnik sumaryczny ze skal dotyczących różnych aktów przemocy podejmowanych przez badanych stanowi dobrą, samodzielną skalę. Utworzono więc zmienną pn. **Nasilenie doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy**, sumując punkty wyliczone na podstawie odpowiedzi na odpowiednie pytania ankiety.

Współczynnik Alfa Cronbacha dla tak utworzonej skali wynosi w klasach trzecich gimnazjum: 0,772, zaś w klasach drugich PG- 0,696. Zmienna może przyjmować wartości od 8-56. Średnią wartość w klasach III G: $M=10,38$, $SD=4,21$, w II G: $M=9,83$ $SD=3,42$.

W pierwszej kolejności analizowano związek pomiędzy wiekiem a **Nasileniem doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy**. Było ono istotnie wyższe w grupie uczniów z gimnazjów. W badaniu odnotowano także w obu rocznikach istotną różnicę pomiędzy **Nasileniem doświadczeń związanych ze stosowaniem wśród chłopców i dziewcząt**. W obu frakcjach wiekowych było ono wyższe wśród chłopców ($p<0,001$).

Nasilenie doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy

Wykres 115: Nasilenie doświadczeń związanych ze stosowaniem przemocy – klasy III G i II PG, porównanie wartości średnich.

18. Przemoc rówieśnicza – perspektywa ofiar

18. Przemoc rówieśnicza - perspektywa ofiar

Na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące doświadczania przemocy przez uczniów wyodrębniono kategorię osób, zdefiniowaną jako „ofiary przemocy”. **Zaliczono do niej tych respondentów, którzy przyznali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się doznać przynajmniej jednego zachowania z poniższej listy:**

- bycie dręczonym przez innych;
- bycie pobitym przez grupę
- bycie w grupie atakowanej przez innych
- bycie okradzionym z czegoś wartego co najmniej 100 zł
- bycie ofiarą kradzieży z włamaniem
- celowe zniszczenie jego własności przez kogoś
- zakup czegoś kradzionego (nieświadomy)

Analiza tak zagregowanych danych wskazuje, że odsetki osób, które były ofiarami jakiejś formy przemocy w ostatnim roku przed badaniem były niższe niż odsetki sprawców przemocy. Do kategorii ofiar możemy zaliczyć prawie połowę chłopców (45,9%) i prawie 1/3 dziewcząt (30,8%) z gimnazjum oraz prawie połowę chłopców (45,1%) i co piątą dziewczynę (21,0%) ze szkół ponadgimnazjalnych. **Chłopcy z obydwu badanych grup wiekowych znacznie częściej niż dziewczęta padają ofiarą przemocy rówieśniczej (różnice istotne statystycznie).**

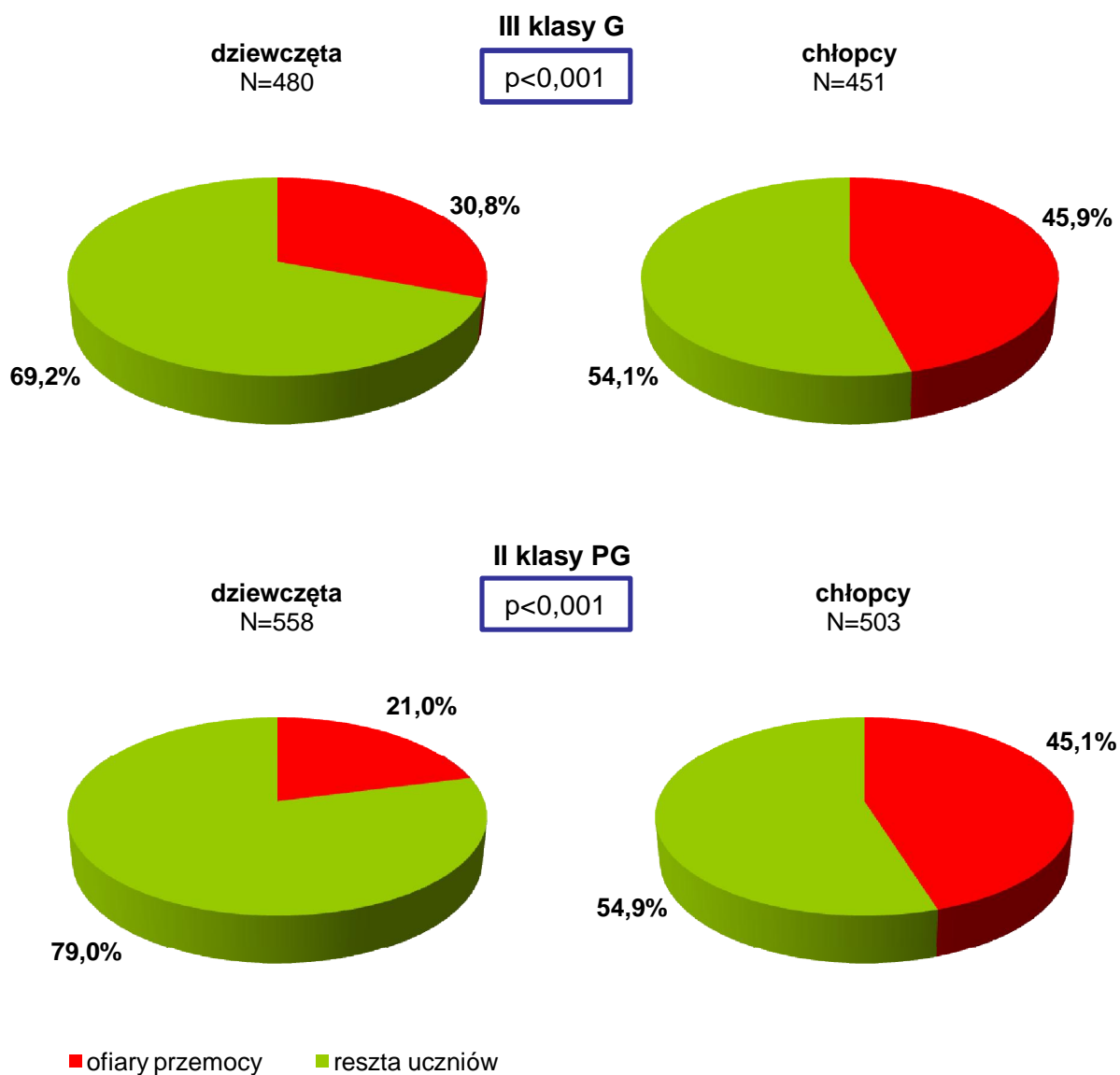
Szczegółowe analizy pokazują, że około połowa sprawców przemocy to jednocześnie osoby, które deklarowały w badaniu, że były także jej ofiarami (wykres 114).

18. Przemoc rówieśnicza - perspektywa ofiar

Ofiary przemocy

Wykres 116: Odsetki uczniów, którzy doświadczyli przemocy w ostatnim roku – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

18. Przemoc rówieśnicza - perspektywa ofiar

Jak pokazują tabele, do najczęściej wymienianych form przemocy doznawanej przez uczniów przemocy należą:

- bycie dręczonym przez grupę (16,9% uczniów w gimnazjach i 12,8% uczniów starszych);
- bycie zaatakowanym przez kogoś (17,9% i 15,6%);
- bycie w grupie atakowanej przez inną (11,0% i 9,9%) oraz
- doznanie uszczerbku w postaci celowego zniszczenia przez kogoś rzeczy będących własnością ofiary (9,6% i 6,2%).

W przypadku tych zachowań częstotliwość ich doświadczania jest wyższa wśród gimnazjalistów niż wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

18. Przemoc rówieśnicza - perspektywa ofiar

Ofiary przemocy

W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często zdarzyło Ci się?

Być dręczonym przez grupę

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=939	83,1%	11,7%	3,6%	1,6%
II klasy PG N=1069	87,2%	8,0%	2,6%	2,2%

Zostać pobitym przez grupę

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=940	95,3%	3,5%	1,1%	0,1%
II klasy PG N=1069	95,5%	4,1%	0,2%	0,2%

Być w grupie atakowanej przez inną

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=937	89,0%	8,5%	2,2%	0,3%
II klasy PG N=1066	90,1%	7,8%	1,6%	0,5%

Zostać zaatakowanym przez kogoś

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=938	82,1%	13,4%	3,8%	0,7%
II klasy PG N=1068	84,4%	12,9%	1,8%	0,9%

Tabela 20: Częstotliwość doświadczania różnych form przemocy w ostatnim roku przed badaniem – klasy III G i II PG.

18. Przemoc rówieśnicza - perspektywa ofiar

Ofiary przemocy

W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często zdarzyło Ci się?

Zostać okradzionym z czegoś wartego co najmniej 100 złotych

	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=939	94,1%	4,9%	0,6%	0,4%
II klasy PG N=1069	94,2%	5,4%	0,2%	0,2%
Paść ofiarą kradzieży z włamaniem				
	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=938	97,2%	2,4%	0,1%	0,3%
II klasy PG N=1069	97,8%	1,9%	0,2%	0,1%
Mieć rzeczy celowo przez kogoś zniszczone				
	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=940	90,4%	7,9%	1,2%	0,5%
II klasy PG N=1070	93,8%	5,0%	1,1%	0,1%
Kupić coś kradzionego				
	w ogóle	1-2 razy	3-9 razy	10 razy lub więcej
III klasy G N=936	94,4%	3,4%	1,8%	0,4%
II klasy PG N=1067	94,4%	4,3%	1,0%	0,3%

Tabel 21: Częstotliwość doświadczania różnych form przemocy w ostatnim roku przed badaniem – klasy III G i II PG..

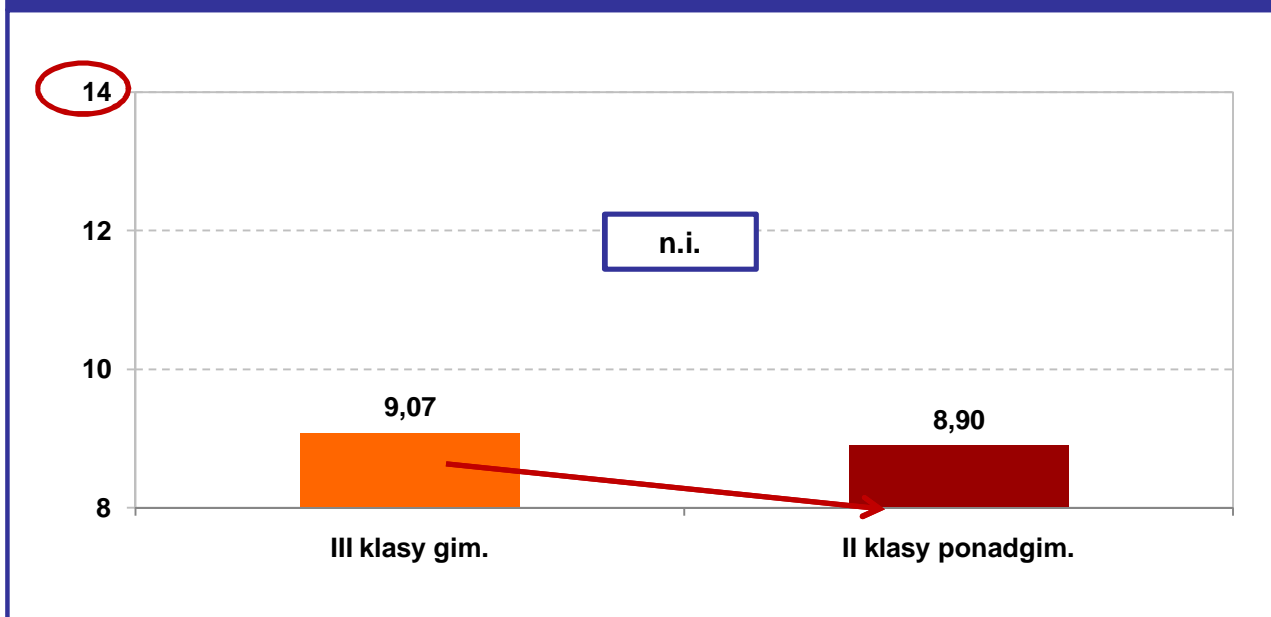
18.1. Nasilenie doświadczeń bycia ofiarą przemocy

W trakcie analiz odnotowano, że wskaźnik **sumaryczny ze skal dotyczących różnych aktów przemocy doświadczanych przez badanych stanowi dobrą, samodzielną skalę**. Utworzono więc zmienną pn. **Nasilenie doświadczeń bycia ofiarą przemocy**, sumując punkty wyliczone na podstawie odpowiedzi na odpowiednie pytania ankiety.

Współczynnik Alfa Cronbacha dla tak utworzonej skali wynosi w klasach trzecich gimnazjum: 0,699, zaś w klasach drugich PG- 0,661. Zmienna może przyjmować wartości od 8-56. Średnią wartość w klasach III G: $M=9,07$, $SD=2,34$, w II G: $M=8,89$, $SD=2,10$. W pierwszej kolejności analizowano związek pomiędzy wiekiem a **Nasileniem doświadczeń bycia ofiarą przemocy**. Odnotowano istotną różnicę w tym zakresie pomiędzy uczniami gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W badaniu odnotowano w starszym badanym roczniku niższe nasilenie doświadczeń bycia ofiarą przemocy niż w roczniku młodszym. Odnotowano także istotną różnicę pomiędzy **Nasileniem doświadczeń bycia ofiarą przemocy** wśród chłopców i dziewcząt. **W obu frakcjach wiekowych było ono wyższe w populacji chłopców.**

Nasilenie doświadczeń związanych z byciem ofiarą przemocy

Wykres 117: Nasilenie doświadczeń związanych z byciem ofiarą przemocy – klasy III G i II PG, porównanie wartości średnich.

19. Profilaktyka domowa

19.1. Pojęcie profilaktyki domowej - wprowadzenie

Jednym z bardzo ważnych środowisk, w których może i powinna być prowadzona profilaktyka zachowań problemowych młodzieży jest dom rodzinny.

Specjaliści podkreślają, że przekonania, postawy, zachowania rodziców dotyczące sięgania po substancje psychoaktywne oraz zasady wprowadzone przez nich w tym zakresie w domu, odgrywają nierzadko kluczową rolę w kształtowaniu się postaw i zachowań młodzieży wobec używania tych substancji.

W badaniu analizowano, jakie są postawy rodziców wobec picia alkoholu, palenia i używania narkotyków przez badanych w ich opinii. Pytano o to, czy takie zachowania spotkałyby się z przyzwoleniem matki oraz ojca. Analizowano deklarowane przez badanych sposoby reagowania rodziców na palenie, picie alkoholu lub używanie narkotyków.

Przedmiotem analiz był także poziom wsparcia i kontroli ze strony rodziców wyrażający się w :

- ustaleniu ścisłych zasad obowiązujących nastolatka w domu i poza domem;
- konieczności informowania ich o tym, gdzie i z kim badani spędzają wieczory;
- łatwości uzyskania ciepła i opieki od rodziców;
- łatwości uzyskania wsparcia emocjonalnego od rodziców.

Ich wyniki przedstawiono w Suplemencie do niniejszego raportu.

19.2. Przewidywana reakcja rodziców na palenie papierosów przez młodzież

O ile wśród uczniów klas trzecich 67,6% badanych wyraziło przekonanie, że ich ojcowie nie wyraziliby zgody na palenie, to w klasach drugich odsetek osób przekonanych o braku przyzwolenia ojca na palenie był istotnie niższy i wynosił 52,9%. Podobną tendencję odnotowano w przypadku pytania o przyzwolenie ze strony matki. 73,1% uczniów klas trzecich deklarowało, że matka nie zgodziłaby się na palenie, a w klasach drugich mniej - 57,3%.

Odnotowano wyższe odsetki starszych badanych, którzy są przekonani, że ich ojcowie zgodziliby się na palenie, w porównaniu z młodszymi. W klasach trzecich o przyzwoleniu ze strony ojca było przekonanych 5,0%, w drugich już 11,3%. W odniesieniu do matek odsetki te wynosiły odpowiednio 6,4% i 10,3%.

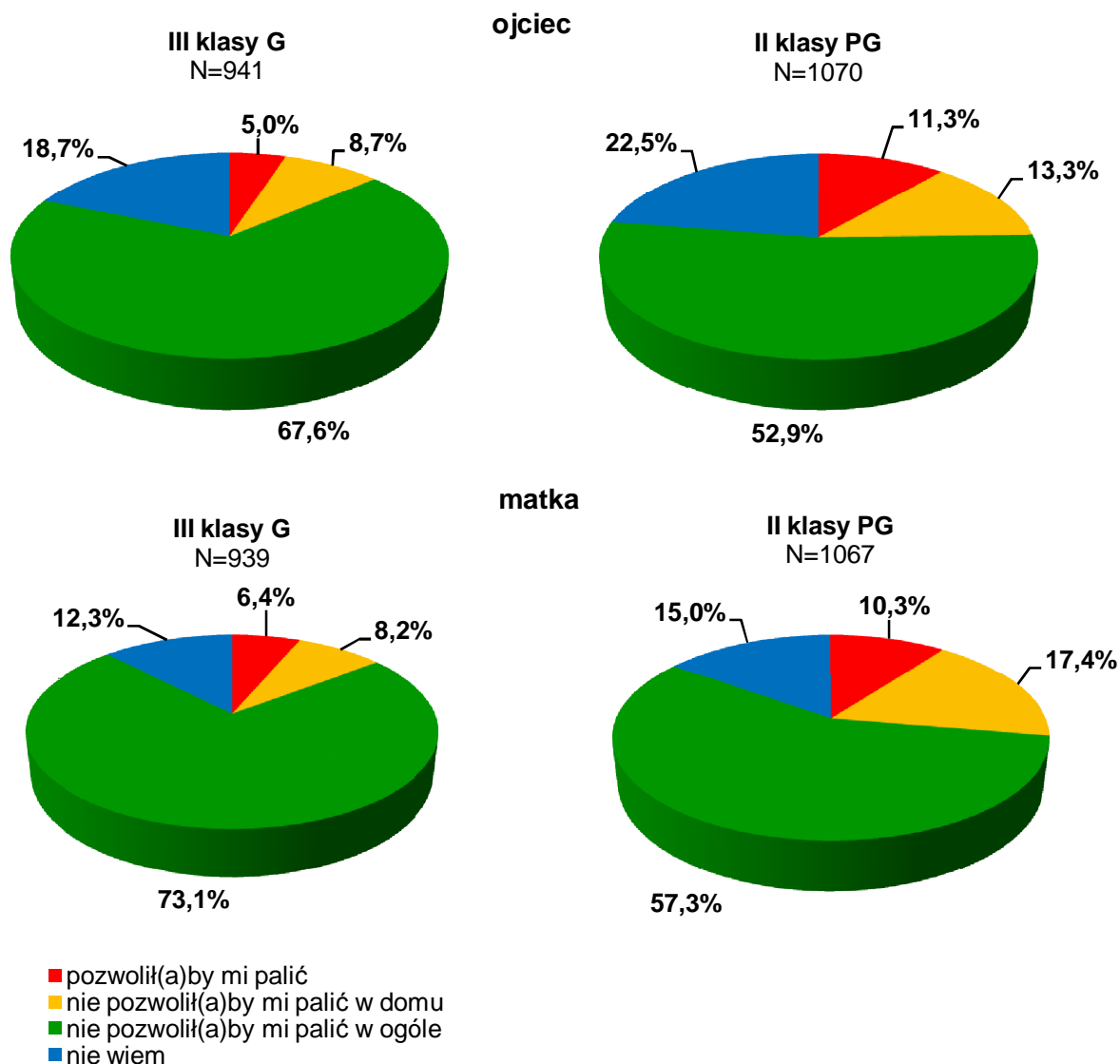

19.2. Przewidywana reakcja rodziców na palenie papierosów przez młodzież

Reakcja rodziców na palenie papierosów

Gdybyś chciał(a) palić papierosy (lub jeśli już palisz), jak sądzisz czy Twój ojciec i Twoja matka pozwoliliby Ci na to?

Wykres 118: Przewidywana reakcja rodziców na palenie papierosów przez uczniów – klasy III G i II PG.

19.3. Przewidywana reakcja rodziców na upijanie się i używanie narkotyków przez młodzież

Analizując wyniki badań w kontekście reakcji rodziców na upijanie się, używanie marihuany i haszyszu oraz używanie ekstazy stwierdzono pewną różnicę w poziomie restrykcyjności pomiędzy ojcami i matkami w opiniach uczniów. W przypadku ojców uczniowie byli bardziej przekonani o ich nieco mniejszej restrykcyjności niż w przypadku matek.

Wyniki pokazują, że najbardziej restrykcyjnie, zdaniem badanych uczniów, ich rodzice zareagowaliby na używanie przez nich ekstazy, w drugiej kolejności marihuany lub haszyszu, a stosunkowo najmniej – w przypadku upijania się.

Zdaniem :

1. 57,6% gimnazjalistów ich ojcowie zdecydowanie nie zaakceptowaliby upijania się, a w opinii 1,9% zaaprobowałoby takie zachowanie. W przypadku matek odsetki te wynoszą odpowiednio: 61,1% i 1,2%. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych 44,7% pisało o braku zgody ojca na upicie się, a 46,5% o braku zgody matki.
2. Zdaniem 75,8% uczniów z klas III G ich matki nie zgodziłyby się na używanie przez nich marihuany, w przypadku ojców odsetek ten wynosił 71,2%. Analogiczne wskaźniki w odniesieniu do reakcji rodziców uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych wynoszą: 72,6% i 68,4%. Zdaniem bardzo małego odsetka uczniów klas III G, ich ojcowie (1,0%) oraz matki (0,5%) wyraziłyby zgodę na takie zachowanie, w przypadku klas II PG odsetki te kształtują się na poziomie 1,5% (ojcowie) i 1,3% (matki).
3. Zdaniem 15/16-latków ich ojcowie (76,0%) i matki (80,5%) zdecydowanie nie zaakceptowaliby używania przez nich ekstazy. W przypadku uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych analogiczne odsetki były podobne i wynosiły: 75,3% i 81,8%.

Podsumowując, wyniki pokazują, że najbardziej restrykcyjnie, zdaniem badanych uczniów, ich rodzice zareagowaliby na używanie przez nich ekstazy (75,3% - 81,8%), w drugiej kolejności marihuany lub haszyszu (68,4% - 75,8%), a stosunkowo najmniej – w przypadku upijania się (44,7% - 61,1%).

Warto zwrócić uwagę na stosunkowo wysokie odsetki uczniów, którzy nie wiedzieli, jaka byłaby reakcja ich rodziców na upicie się nastolatka. Brak wiedzy w tym zakresie deklarowało 12,3% uczniów klas III gimnazjum w odniesieniu do zachowania ojców i 5,8% w odniesieniu do zachowania matek. W klasach drugich odsetki te były podobne i wynosiły: 12,1% i 5,2%. W przypadku marihuany i ekstazy odnotowano podobne odsetki w obydwu grupach wiekowych w odniesieniu do przewidywanej reakcji ojców (10,6% – 11,5%) i matek (5,3% - 6,2%) w sytuacji ich używania przez badanych.

Wyniki te to jeden z argumentów na rzecz konieczności prowadzenia intensywnych działań edukacyjnych wśród rodziców i włączania ich do szkolnych działań profilaktycznych.

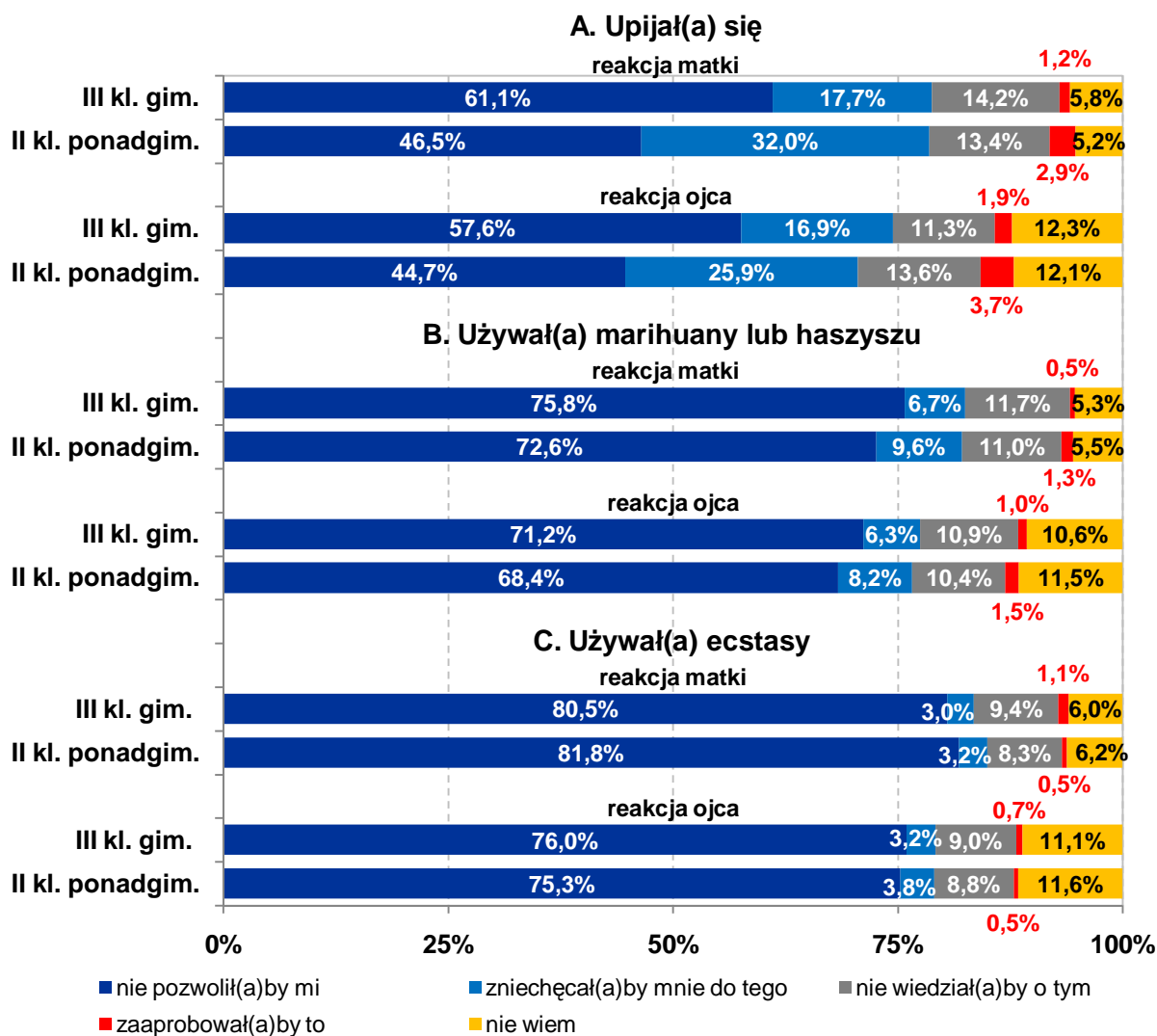

19.3. Przewidywana reakcja rodziców na upijanie się i używanie narkotyków przez młodzież

Reakcja rodziców

Jak sądzisz, jaka byłaby reakcja Twojej matki/Twojego ojca, gdybyś Ty robił(a) następujące rzeczy?

Wykres 119: Przewidywana reakcja rodziców na upijanie się, używanie marihuany i ecstasy przez uczniów – klasy III G i II PG, wyniki w podziale na płeć.

	N					
	A		B		C	
	matka	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec
III kl. gim.	941	940	939	934	939	932
II kl. ponadgim.	1066	1067	1068	1067	1068	1064

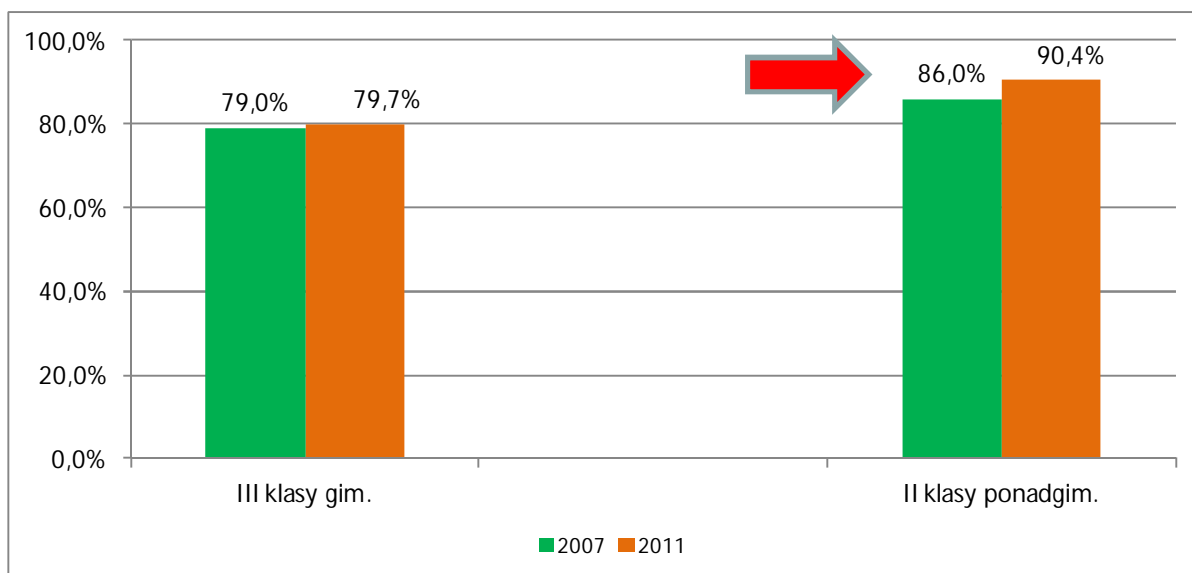
20. Porównanie wyników badań z roku 2007 i 2011

20.1. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – rok 2007 i 2011

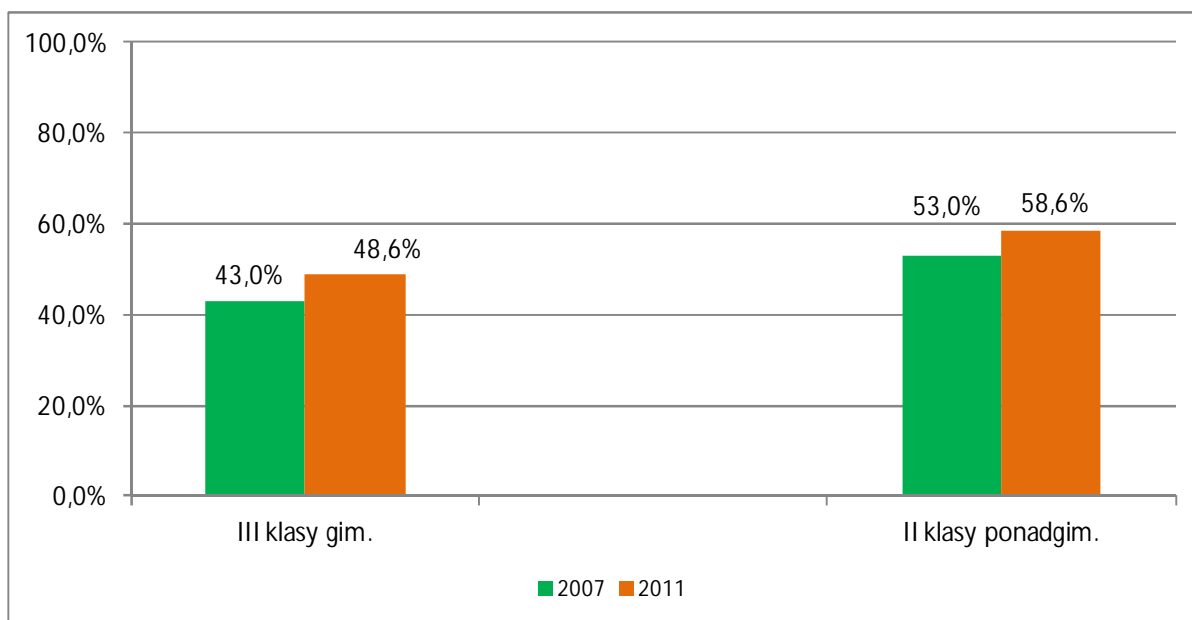

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie papierosów?

Wykres 1/P: Ocena dostępności papierosów – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie marihuany/haszyszu?

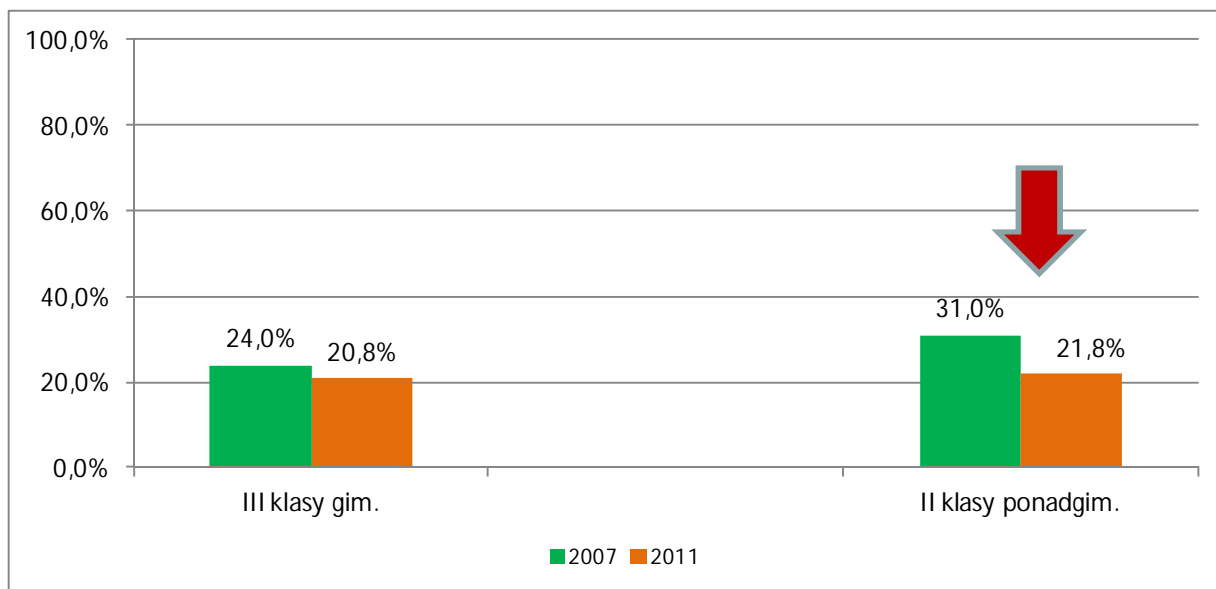
Wykres 2/P: Ocena dostępności marihuany/haszyszu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.1. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – rok 2007 i 2011

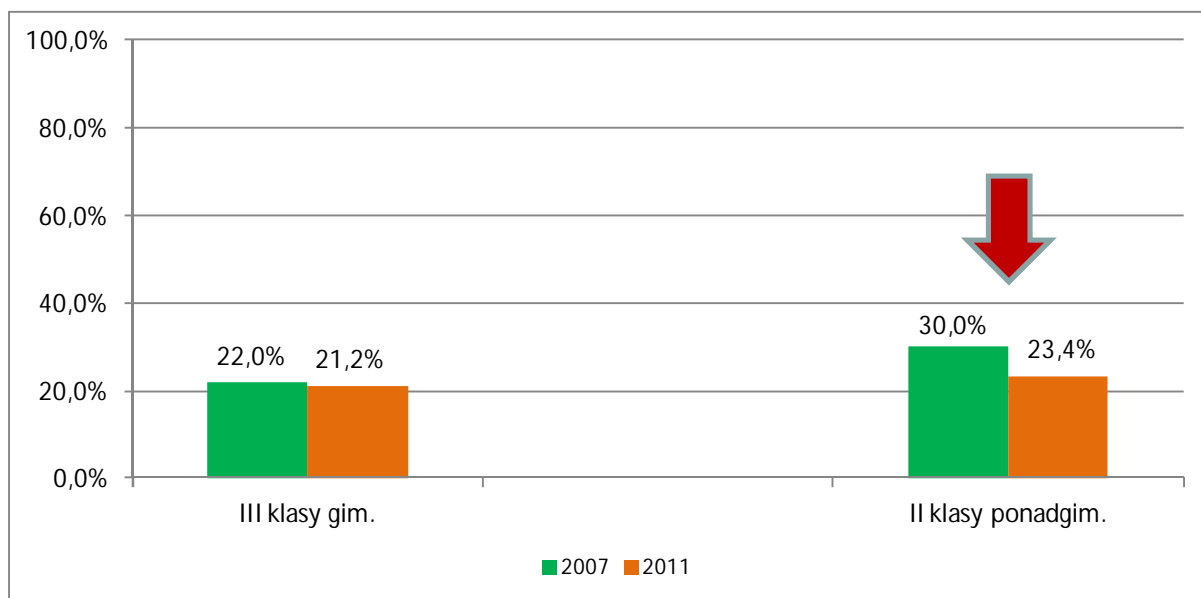

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie amfetaminy?

Wykres 3/P: Ocena dostępności amfetaminy – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie ecstasy?

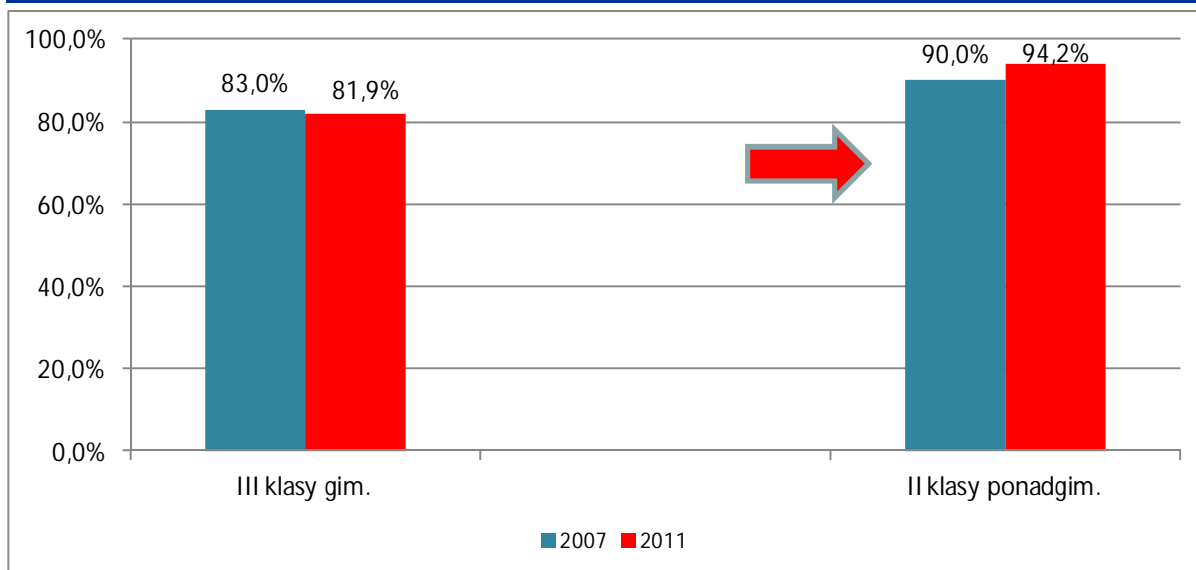
Wykres 4/P: Ocena dostępności marihuany/haszyszu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.1. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – rok 2007 i 2011

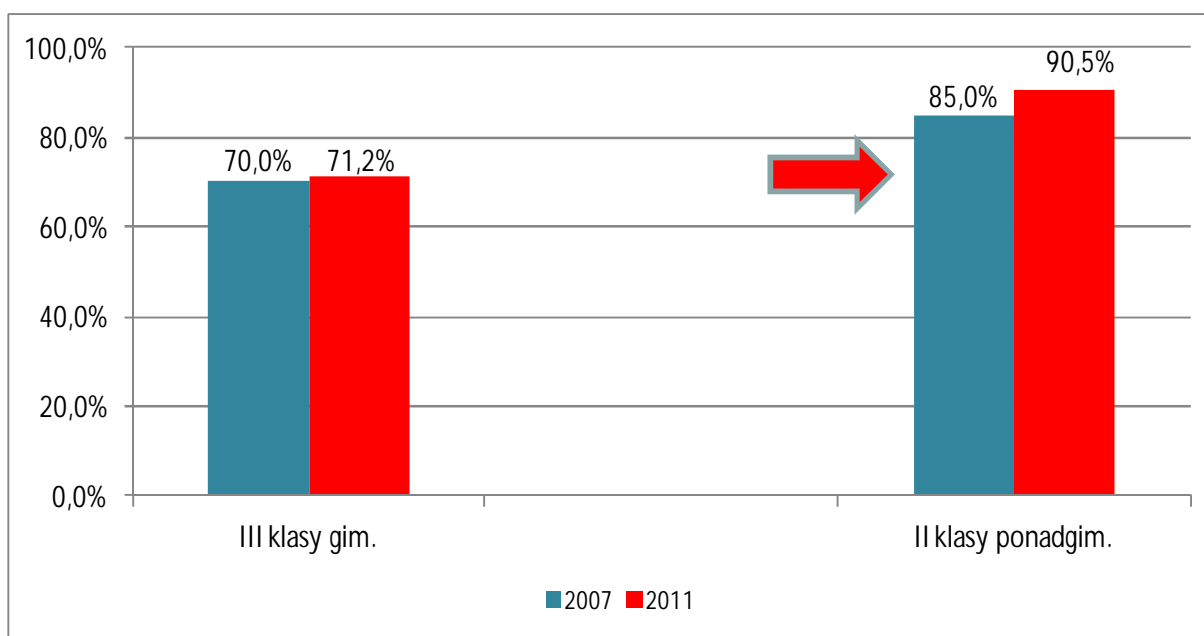

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie piwa?

Wykres 5/P: Ocena dostępności piwa – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wina?

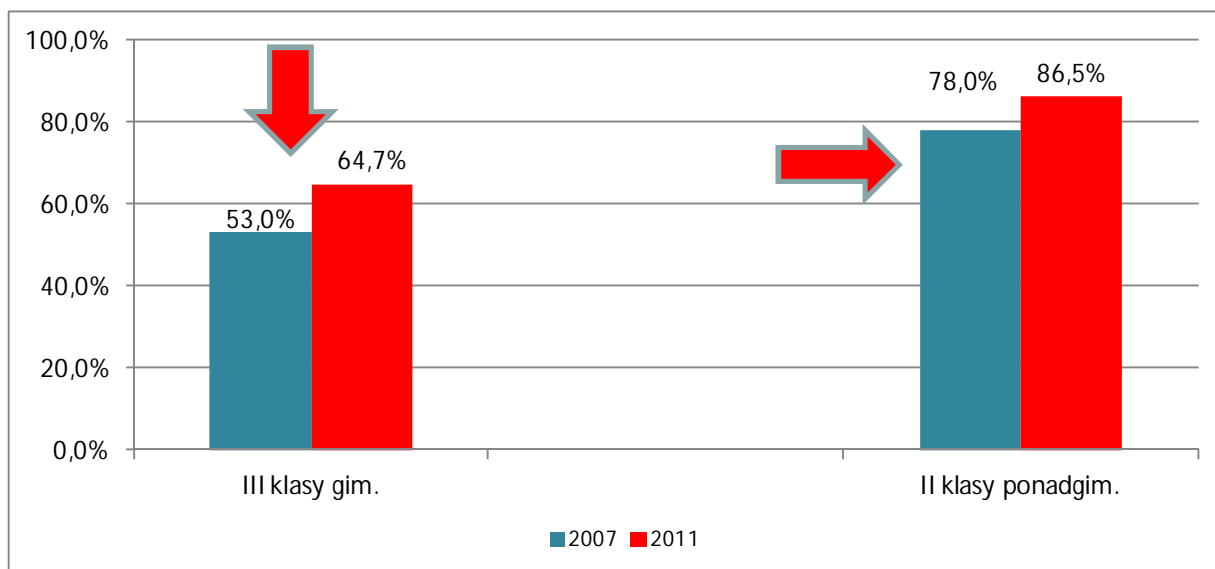
Wykres 6/P: Ocena dostępności wina – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.1. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – rok 2007 i 2011

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wódki?

Wykres 7/P: Ocena dostępności wódki – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Porównując wyniki badań ESPAD zrealizowanych w roku 2007 i 2011, warto zwrócić uwagę, iż:

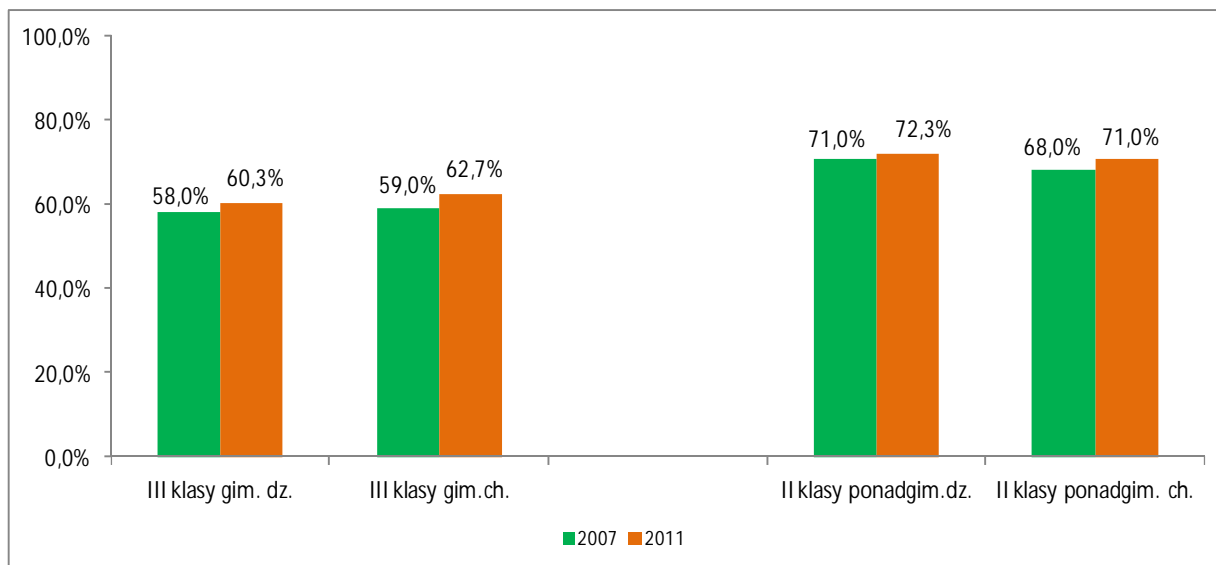
- W klasach III G nie odnotowano istotnej różnicy pomiędzy odsetkami uczniów, którzy uznali, że łatwe byłoby dla nich zdobycie papierosów. **Taką różnicę odnotowano natomiast w klasach drugich, tu w roku 2011 uczniowie ocenili dostępność papierosów wyżej niż 4 lata wcześniej.**
- **Nieco wyższy był odsetek młodszych i starszych uczniów, którzy w roku 2001 ocenili jako łatwe zdobycie marihuany/haszyszu.**
- **Istotnie spadł natomiast odsetek starszych uczniów, którzy uznali za łatwe zdobycie amfetaminy - zmianę tę odnotowano w klasach II PG - spadek odsetka z 31% do 21,8%.**
- Spadek odnotowano także w klasach II PG w odniesieniu do oceny dostępności ecstasy. W przypadku klas II szkół ponadgimnazjalnych odsetek uczniów, którzy uznali, w 2011 roku, że dostępność tej substancji jest duża wynosił 23,4%, w roku 2007- 30%.
- W roku 2011 podobne jak w roku 2007 były odsetki badanych w klasach III G, którzy uznali, że łatwe jest zdobycie piwa i wina. **Natomiast wyższy niż 4 lata wcześniej był odsetek uczniów z tego rocznika, którzy uznali, że zarówno piwo, jak i wino jest dla nich łatwo dostępne.** Dostępność wódki jako łatwa została oceniona przez wyższe odsetki uczniów w roku 2011 w porównaniu z rokiem 2007 zarówno przez młodszych jak i starszych uczniów.

20.2. Rozpowszechnienie palenia papierosów – rok 2007 i 2011

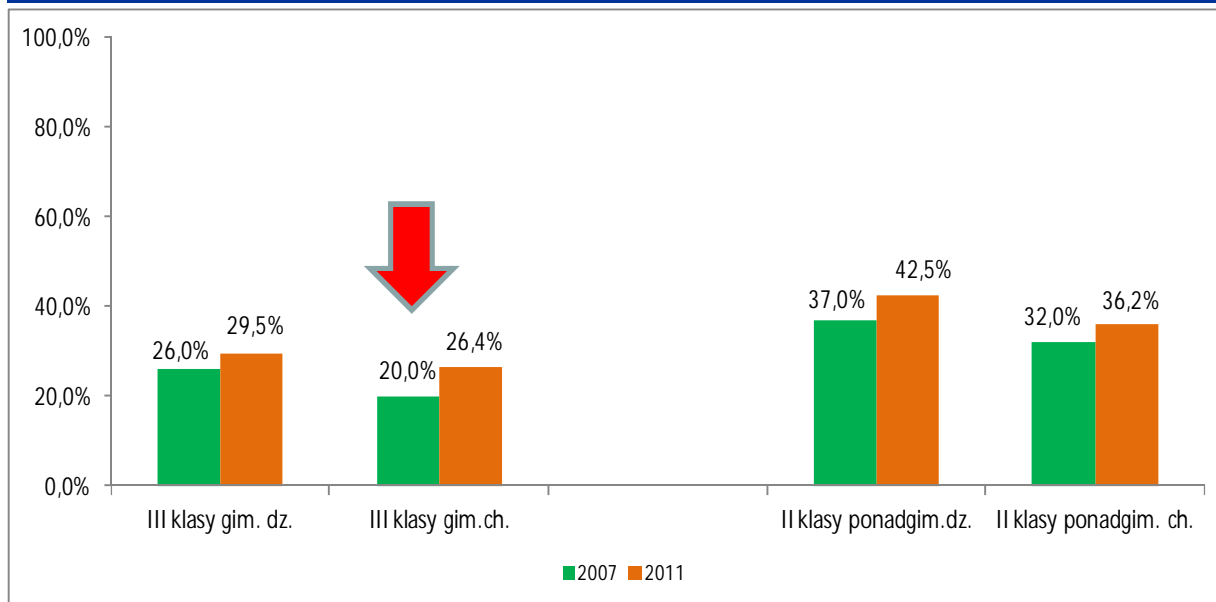

Czy kiedykolwiek w życiu paliłeś/-aś papierosa?

Wykres 8/P: Rozpowszechnienie palenia papierosów w życiu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Czy paliłeś/-aś papierosa w ciągu ostatnich 30 dni ?

Wykres 9/P: Rozpowszechnienie palenia papierosów w ost. miesiącu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.2. Rozpowszechnienie palenia papierosów – rok 2007 i 2011

Porównanie wyników dotyczących rozpowszechnienia palenia papierosów wśród uczniów w roku 2007 i 2011 wskazuje, że :

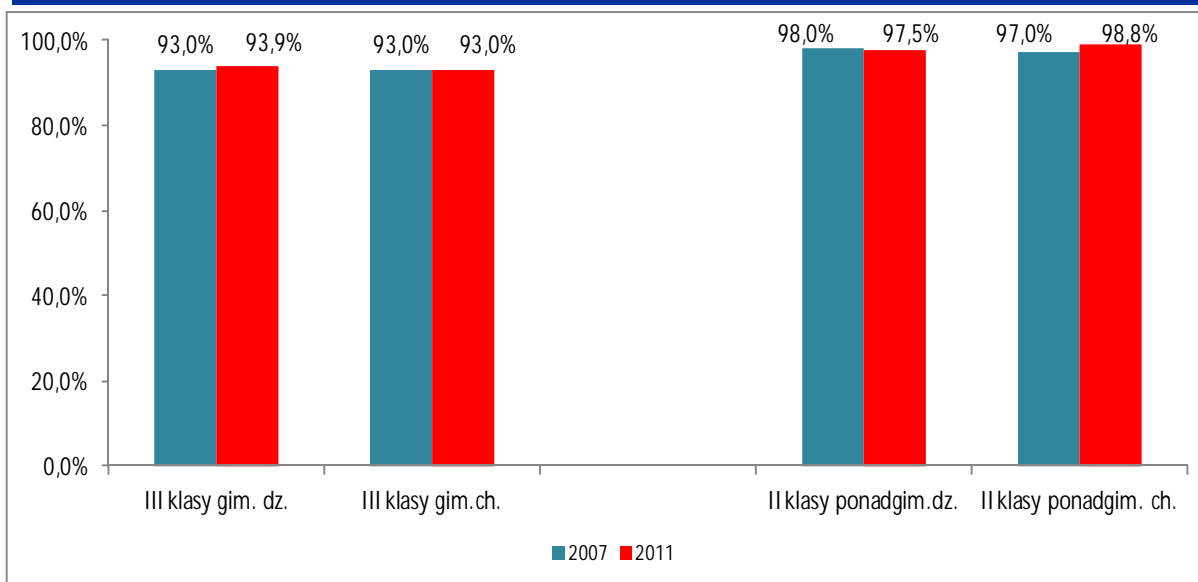
- Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy odsetkami uczniów, którzy przyznali się do palenia papierosów w życiu.
- W klasach III G podobny był także jak w roku 2007 odsetek dziewcząt palących papierosy w ostatnim miesiącu przed badaniem.
- Nieco wyższy był **w roku 2011 w porównaniu z rokiem 2007 odsetek chłopców deklarujących, że palili papierosy w ostatnim miesiącu poprzedzającym badanie.**
- Taki wzrost odnotowano także wśród dziewcząt uczących się w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych (różnica pomiędzy odsetkami na granicy istotności statystycznej).

20.3. Rozpowszechnienie picia alkoholu - rok 2007 i 2011

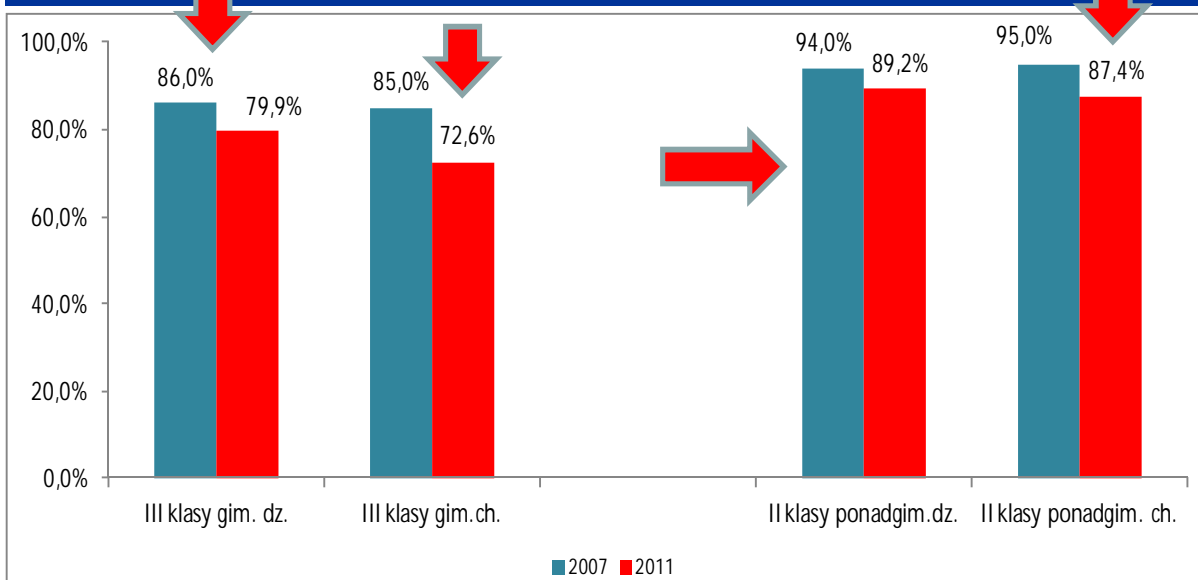

Czy kiedykolwiek w życiu piłeś/-aś alkohol?

Wykres 10/P: Rozpowszechnienie picia alkoholu w życiu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Czy piłeś/-aś alkohol w ciągu ostatniego roku?

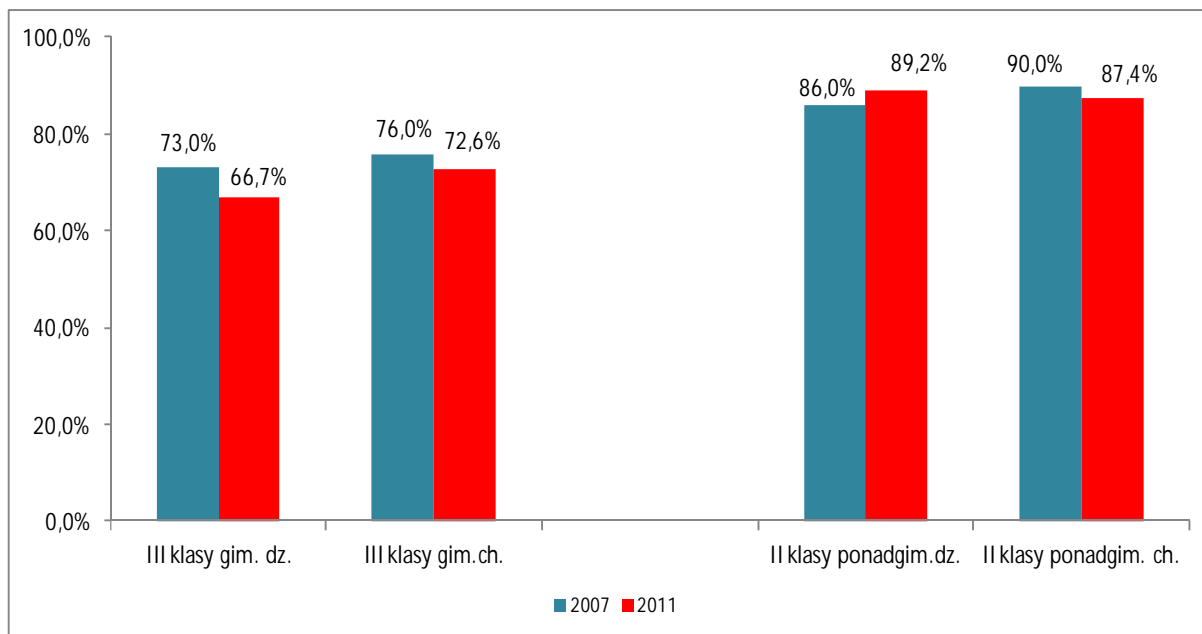
Wykres 11/P: Rozpowszechnienie picia alkoholu – ostatnich 12 mies. - porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.3. Rozpowszechnienie picia alkoholu - rok 2007 i 2011

Czy piłeś/-aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

Wykres 12/P: Rozpowszechnienie picia alkoholu w ciągu ost. 30 dni – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Porównanie wyników dotyczących rozpowszechnienia picia alkoholu wśród uczniów w roku 2007 i 2011 wskazuje, że :

- Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców którzy pili alkohol kiedykolwiek w życiu. Dotyczy to zarówno młodszego jak i starszego badanego rocznika.
- Istotną różnicę (spadek) odnotowano porównując odsetek uczniów klas IIIIG i II PG pijących alkohol w ciągu ostatniego roku przed badaniem. W badaniu zrealizowanym w roku 2007 odsetek pijących dziewcząt wynosił 86%, 4 lata później-79,9%. Wśród chłopców w roku 2007 odsetek pijących w ost. roku kształtował się na poziomie 85%, 4 lata później 72,6%.
- **Podsumowując, można stwierdzić, że w porównaniu z rokiem 2007 odnotowano w Łodzi stabilizację odsetków uczennic i uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową oraz odsetków pijących w ostatnim miesiącu. Istotny spadek dotyczył rozpowszechnienia picia w ostatnim roku przed badaniem.**

20.3. Rozpowszechnienie picia alkoholu – rok 2007 i 2011

Analiza wykresów przedstawiających porównanie odsetków osób upijających się w wskazuje, że:

- Nie odnotowano istotnej różnicy pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców z klas III G oraz II PG upijających się w życiu oraz w ostatnim roku przed badaniem.
- Porównując rok 2007 i 2011, **odnotowano natomiast istotną różnicę pomiędzy odsetkiem chłopców z klas III G, którzy upili się w ciągu ostatniego miesiąca. W roku 2011 odsetek szesnastoletnich chłopców, którzy upili się w ost. miesiącu wynosił 16,2 %- 4 lata wcześniej- 24%.**

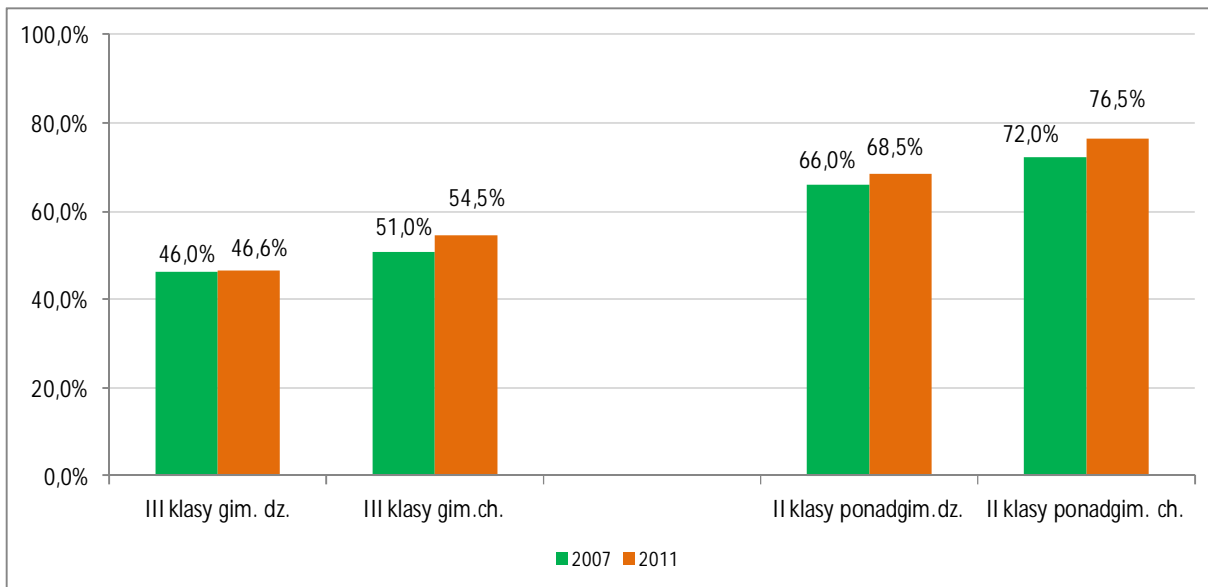
Taką zmianę odnotowano także w populacji chłopców z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. W roku 2011 odsetek siedemnastoletnich chłopców, którzy upili się w ost. miesiącu wynosił 21,6%- 4, lata wcześniej był znacznie wyższy 33%.

20.4. Rozpowszechnienie upijania się - rok 2007 i 2011

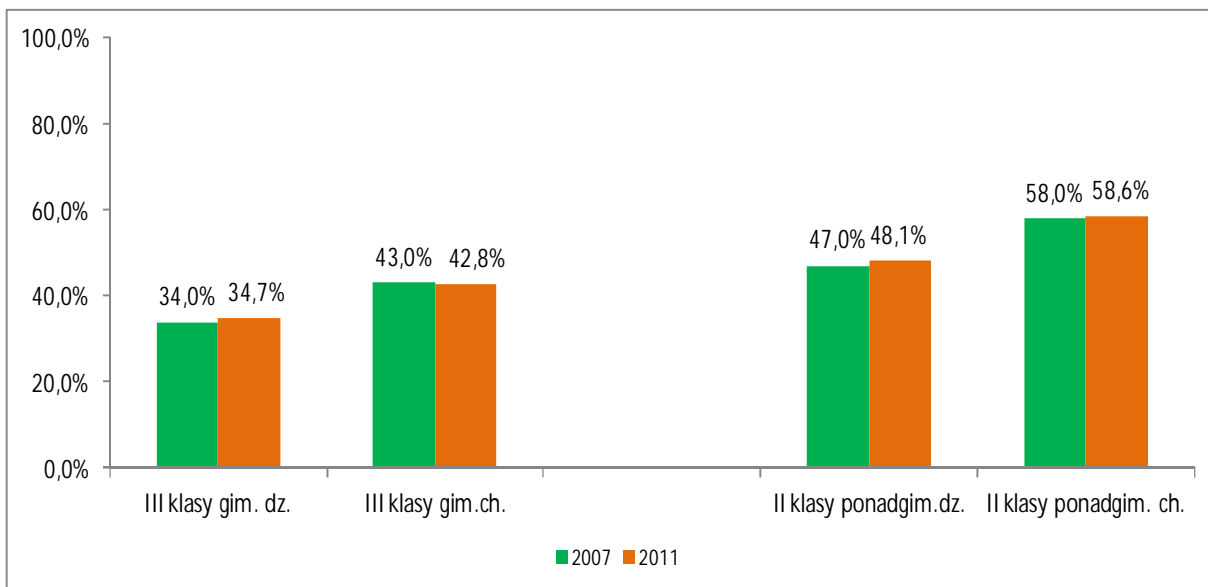

Czy upiłeś się/-aś kiedykolwiek w życiu?

Wykres 13P: Rozpowszechnienie upijania się w życiu – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Czy upiłeś się/-aś w ciągu ostatniego roku?

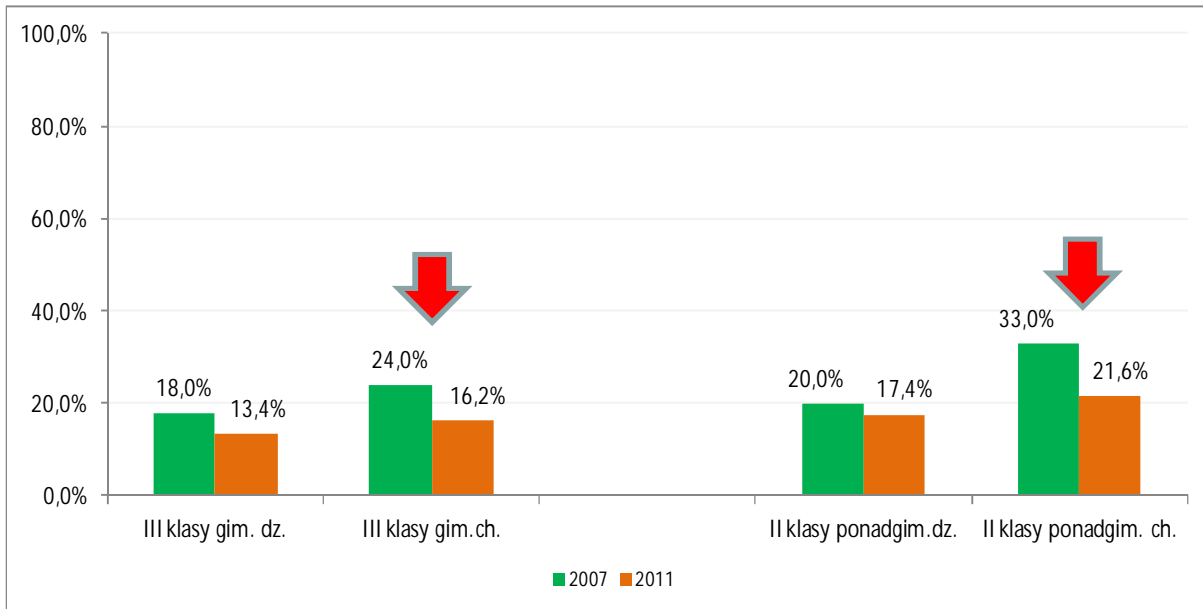
Wykres 14/P: Rozpowszechnienie upijania się w ciągu ost.12 mies. – porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.4. Rozpowszechnienie upijania się - rok 2007 i 2011

Czy upiłeś się/-aś w ciągu ost. 30 dni?

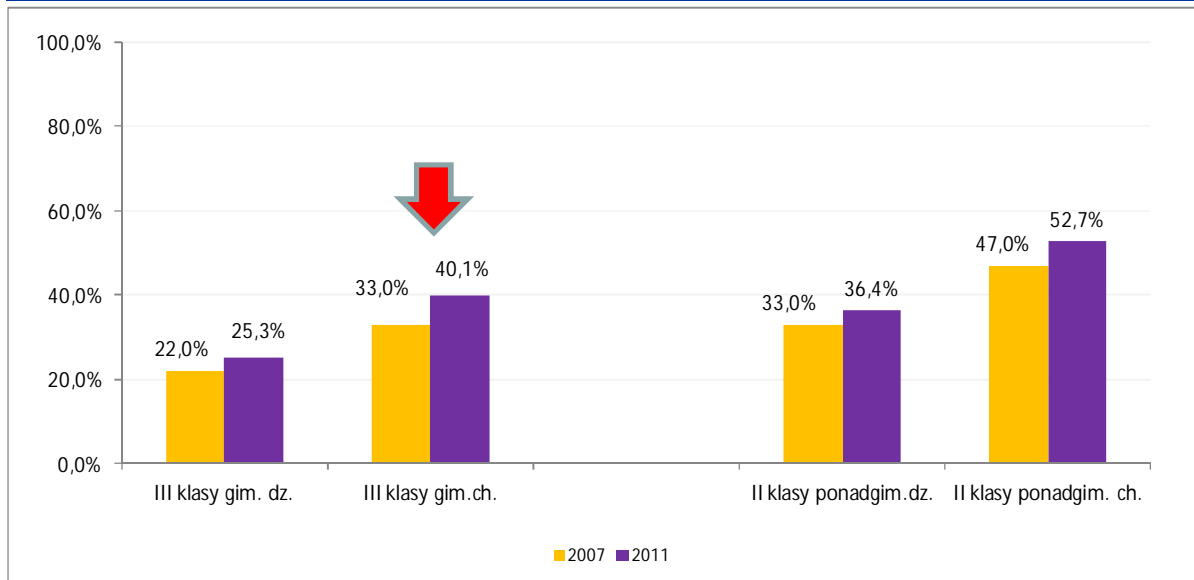
Wykres 15/P: Rozpowszechnienie upijania się w ciągu ost.30 dni– porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

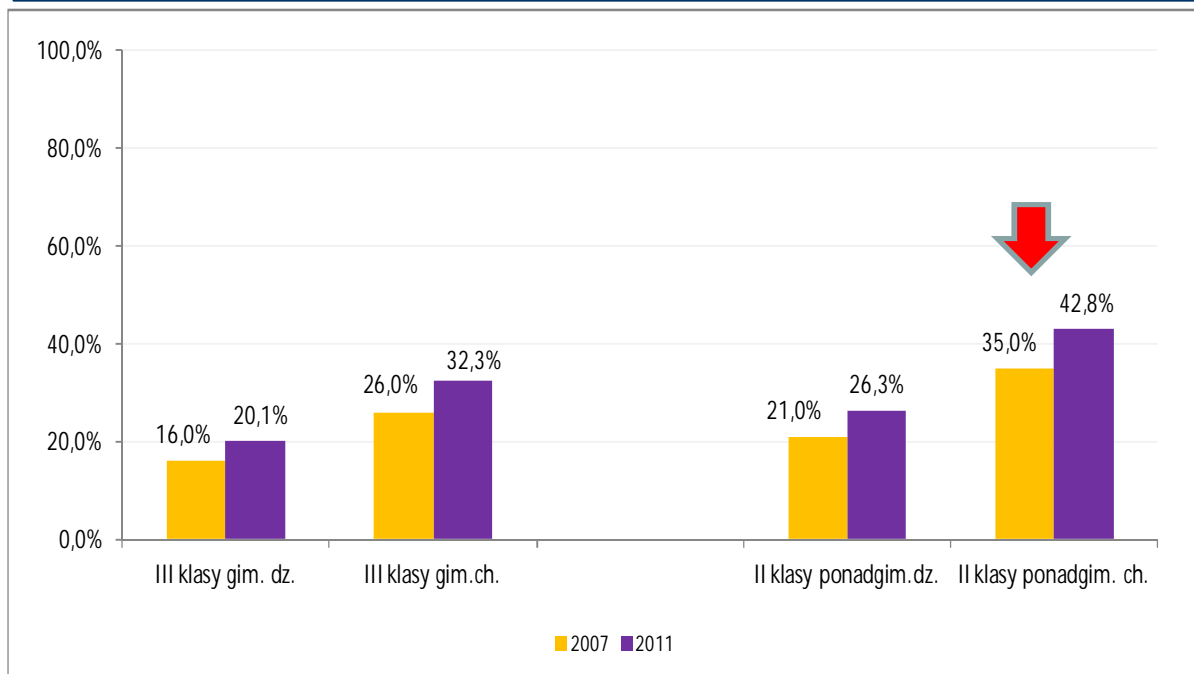
20.5. Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu - rok 2007 i 2011

Czy używałś marihuany/haszyszu kiedykolwiek w życiu ?

Wykres 16/P: Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu w życiu porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

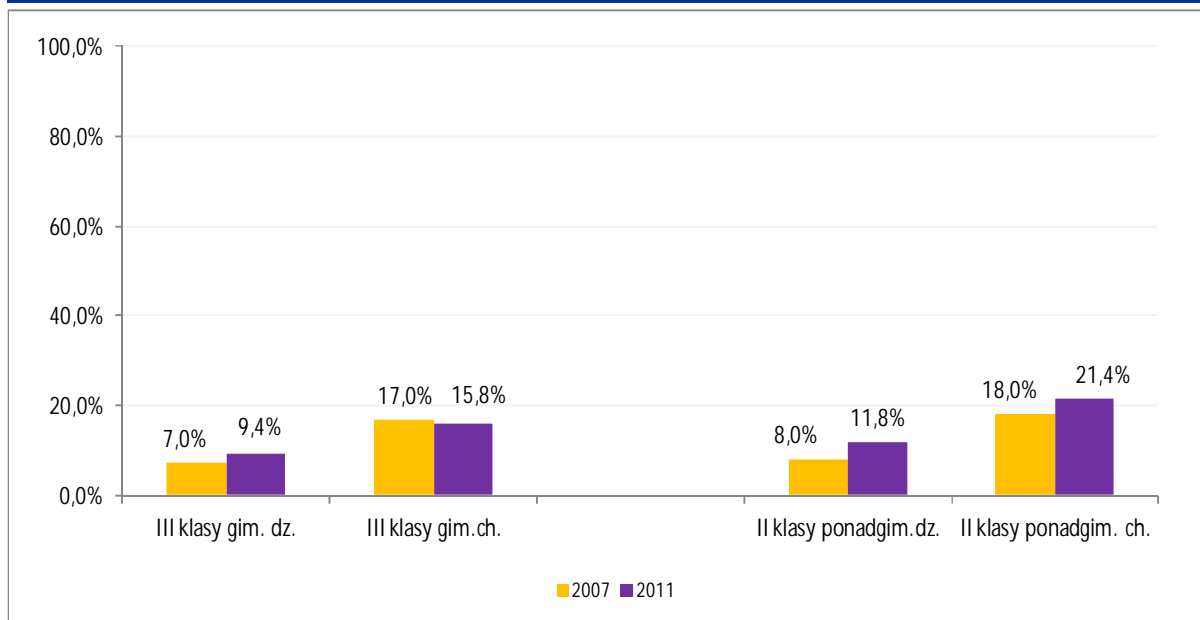
Wykres 17/P: Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu w ostatnim roku - porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.5. Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu - rok 2007 i 2011

Czy używałeś marihuany/haszyszu ciągu ostatniego miesiąca ?

Wykres 18/P: Rozpowszechnienie używania marihuany/haszyszu w życiu porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Porównanie wyników dotyczących rozpowszechnienia używania marihuany wśród uczniów w roku 2007 i 2011 wskazuje, że :

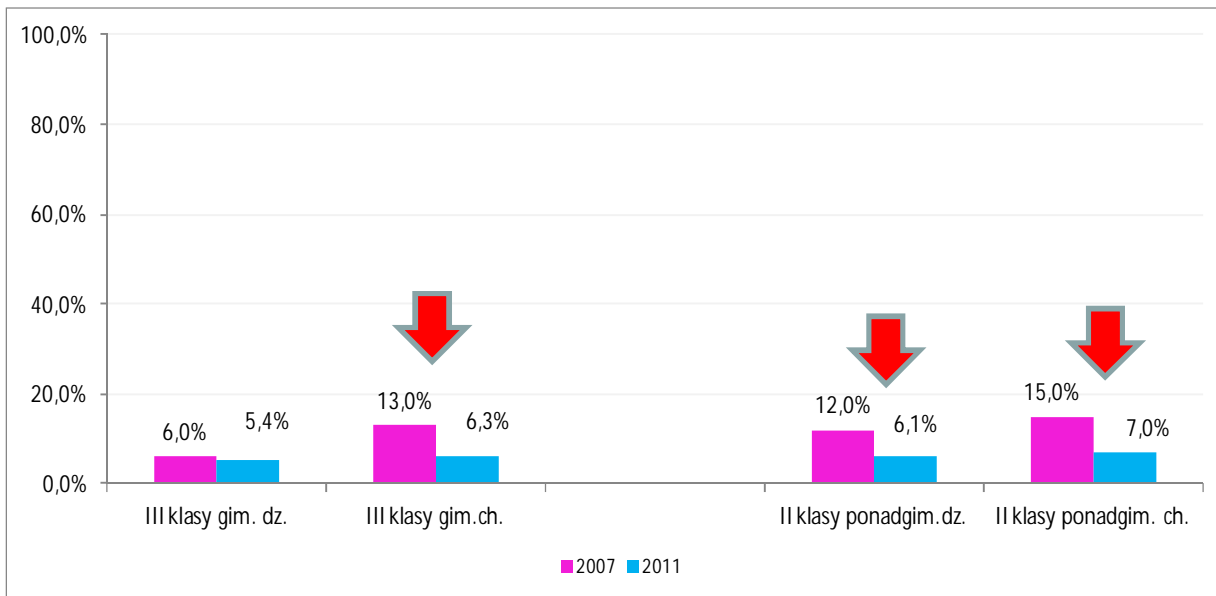
- **Odnotowano znaczącą różnicę (wzrost) pomiędzy odsetkami chłopców, którzy mają za sobą inicjację marihuaną/haszyszem w klasach III G. W roku 2007 odsetek uczniów z tego rocznika, którzy używali marihuany wynosił 33%, 4 lata później ponad 40,1%.**
- **Pomiędzy rokiem 2007 i 2011 nie odnotowano zmiany odsetka dziewcząt i chłopców w gimnazjach, którzy używali marihuany w ostatnim roku.**
- **Na uwagę zasługuje natomiast wzrost odsetka chłopców ze starszego rocznika, którzy używali marihuany w ost. roku przed badaniem.**
- **Nie zmieniły się w sposób istotny odsetki uczniów, którzy sięgnęli po marihuanę w ost. miesiącu przed badaniem.**

20.6. Rozpowszechnienie używania amfetaminy - rok 2007 i 2011

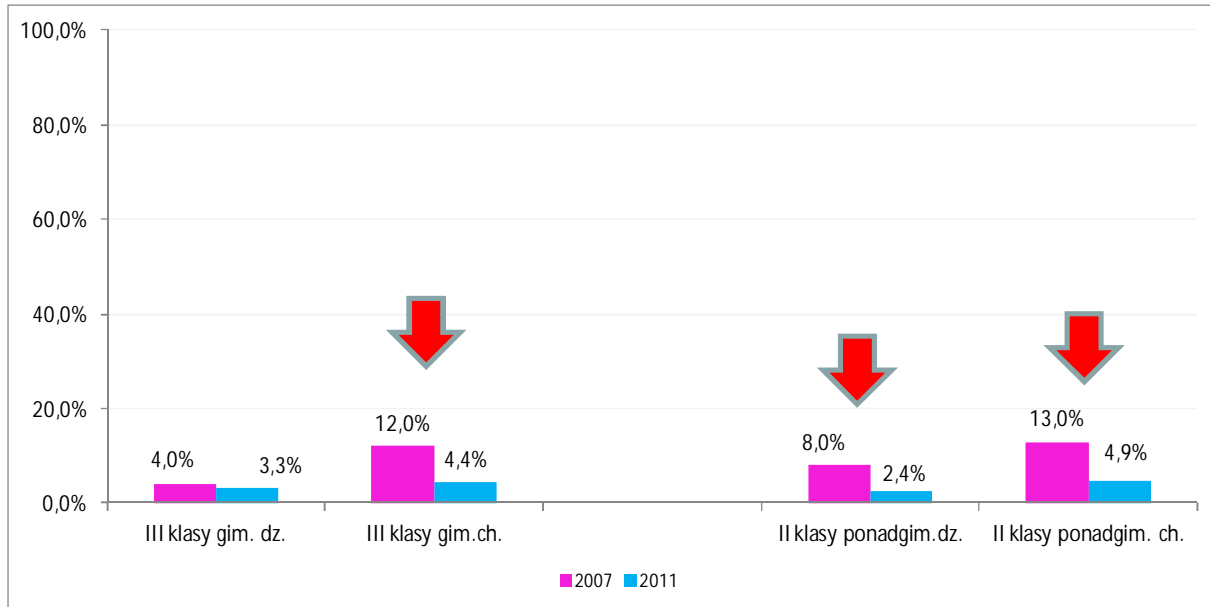

Czy używałś amfetaminy kiedykolwiek w życiu ?

Wykres 19/P: Rozpowszechnienie używania amfetaminy w życiu - porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Czy używałś amfetaminy w ciągu ost. roku ?

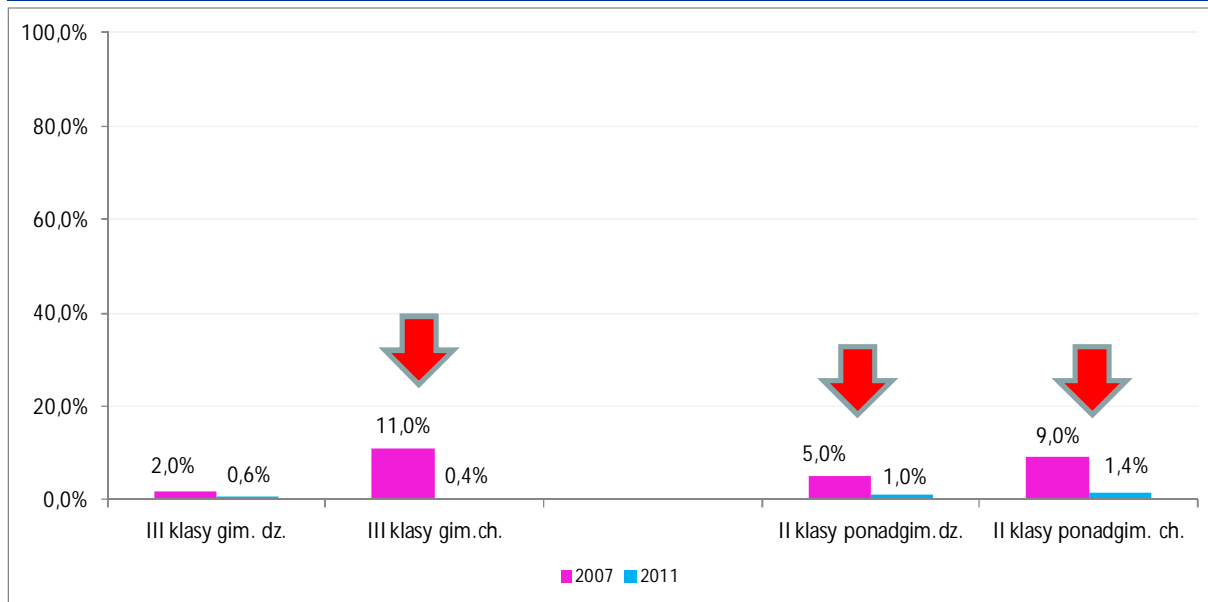
Wykres 20/P: Rozpowszechnienie używania amfetaminy w ostatnim roku - porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

20.6. Rozpowszechnienie używania amfetaminy- rok 2007 i 2011

Czy używałeś amfetaminy ciągu ostatniego miesiąca ?

Wykres 21/P: Rozpowszechnienie używania amfetaminy w życiu porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Porównanie wyników dotyczących rozpowszechnienia używania amfetaminy wśród uczniów w roku 2007 i 2011 wskazuje na **znaczący spadek odsetków używających w roku 2011 niemal we wszystkich analizowanych okresach:**

- Przykładowo, odnotowano spadek odsetka chłopców z klas III G mających za sobą inicjację amfetaminą z 13% w roku 2007 do 6,3% w roku 2011 oraz w klasach II PG: z 15% do 7%. W przypadku dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych był to spadek z 12% do 6,1%.
- Odsetek dziewcząt w klasach III G, które sięgnęły po amfetaminę w ost. roku przed badaniem nie zmienił się. **Spadł natomiast odsetek chłopców uczących się w gimnazjach, którzy sięgnęli po amfetaminę w ostatnim roku przed badaniem. Taki spadek odnotowano również wśród dziewcząt i chłopców ze szkół ponadgimnazjalnych.**
- **Znaczący jest także spadek odsetków chłopców z klas III G oraz dziewcząt i chłopców w klasach II PG, którzy deklarowali, że używali amfetaminy w ostatnim miesiącu przed badaniem.**

20.7. Rozpowszechnienie używania ecstasy i substancji wziewnych - rok 2007 i 2011

Czy używałeś ecstasy w życiu, w ciągu ostatniego roku i miesiąca ?

	2007	2011	2007	2011	2007	2011
	życie	ost.rok	ost. rok	ost. rok	ost.30 dni	ost.30 dni
III klasy gim. dz.	4,0%	2,9%	2,0%	0,8%	2,0%	0,2%
III klasy gim.ch.	12,0%	5,5%	10,0%	3,0%	9,0%	0,6%
II klasy ponadgim.dz.	8,0%	2,4%	7,0%	1,7%	4,0%	0,5%
II klasy ponadgim. ch.	14,0%	5,4%	11,0%	2,9%	9,0%	1,6%

Tabela 1/P: Rozpowszechnienie używania ecstasy -porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Czy używałeś substancji wziewnych w życiu, w ciągu ostatniego roku i miesiąca ?

	2007	2011	2007	2011	2007	2011
	życie	życie	ost. rok	ost. rok	ost.30 dni	ost.30 dni
III klasy gim. dz.	7,0%	12,3%	3,0%	5,0%	2,0%	1,5%
III klasy gim.ch.	11,0%	10,3%	10,0%	4,4%	9,0%	1,7%
II klasy ponadgim.dz.	7,0%	3,7%	4,0%	0,5%	4,0%	0,2%
II klasy ponadgim. ch.	10,0%	7,0%	7,0%	1,6%	6,0%	0,6%

Tabela 2/P: Rozpowszechnienie używania substancji wziewnych-porównanie wyników z roku 2007 i 2011.

Porównanie wyników dotyczących rozpowszechnienia używania ecstasy i substancji wziewnych wśród uczniów w roku 2007 i 2011 wskazuje na wzrost odsetka dziewcząt w gimnazjach, które używały środków wziewnych kiedykolwiek w życiu. W pozostałych przypadkach odnotowano natomiast **spadek odsetków używających tych środków w roku 2011 niemal we wszystkich analizowanych okresach. Wyraźny jest także spadek osób sięgających po ecstasy, zarówno w całym życiu, jak i w ostatnim roku oraz miesiącu przed badaniem.**

**Wnioski i rekomendacje do
działań profilaktycznych
i naprawczych
w zakresie problemów
alkoholowych, narkomanii
i przemocy rówieśniczej**

Przedstawione wyniki badań przeprowadzonych wśród łódzkich nastolatków, uczniów III klas gimnazjalnych i II szkół ponadgimnazjalnych pokazują w pierwszym rzędzie, że badana młodzież nie różni się od swoich rówieśników badanych w innych polskich miastach pod względem inicjacji, rozpowszechnienia i intensywności doświadczeń z różnymi środkami psychoaktywnymi, w tym z pićem alkoholu.

Pierwsze eksperymenty z różnymi substancjami wchodzą w skład tzw. syndromu zachowań problemowych, którego pojawienie się jest uważane za typowe zjawisko w okresie dorastania, jednak duża intensywność zachowań problemowych, a w szczególności towarzyszące im okoliczności mogą wspólnie stanowić sytuację niekorzystną, czy wręcz zagrażającą zdrowiu i prawidłowemu dalszemu rozwojowi młodych ludzi. Jak pokazują wyniki badania przeprowadzonego w Łodzi, większość nastolatków ma za sobą jakieś próby z podejmowaniem zachowań niedozwolonych, nieakceptowanych społecznie dla tego okresu życia. Wynika to z bardzo wielu czynników mniej lub bardziej wyczerpująco opisywanych w licznych opracowaniach.

Podstawowym problemem profilaktyki staje się zatem ograniczanie tych niekorzystnych doświadczeń zarówno jeśli chodzi o inicjację jak i ich intensywność. Wyniki omawianych badań dostarczają wielu ważnych przesłanek dla podjęcia takich rozważań w odniesieniu do lokalnej społeczności. Do okoliczności sprzyjających sięgnięciu po środki psychoaktywne obok czynników czysto sytuacyjnych i osobistych (ciekawość, przekonanie o „cudownym” działaniu, polepszenie nastroju, dokumentowanie własnej dorosłości, itp.) należy percepcja postaw, przekonań, a także różnorodnych zachowań związanych mniej lub bardziej bezpośrednio ze stosowaniem tych środków.

Przedstawione wyniki badań pozwoliły opisać jak badana młodzież spostrzega postawy najbliższego otoczenia (dorosłego) wobec picia alkoholu, także jak ocenia rozpowszechnienie używania substancji psychoaktywnych wśród znajomych/przyjaciół. Niepokojem napawa fakt, iż **część łódzkiej młodzieży nie dostrzega wyraźnej, jednoznacznej dezaprobaty dotyczącej picia alkoholu przez nich u swoich rodziców albo nie wie, jak rodzice zareagowaliby np. na fakt upicia się.**

Wypowiedzi badanych wskazują, że nie napotykają oni także na trudności w zdobyciu alkoholu, co więcej, bez większych kłopotów – sami go kupują bez sprzeciwu sprzedających czy innych osób dorosłych obecnych przy zakupie.

Opisane powyżej prawidłowości w połączeniu z powszechnie spostrzeganą aprobatą dla picia wśród rówieśników, przekonaniem, że wielu spośród nich zna smak i działanie alkoholu, stanowią doskonałe uzasadnienie dla osobistych decyzji o spróbowaniu, czy dalszych próbach w tym zakresie, zwłaszcza, gdy jednocześnie uważa się, że alkohol nie stanowi istotnego zagrożenia dla zdrowia i/lub rozwoju i wiąże się z jego używaniem szereg pozytywnych oczekiwań.

Warto w tym miejscu podkreślić, że te wymienione właściwości nasilają się wraz z wiekiem badanych uczniów, dotyczą chłopców jak i dziewcząt, chociaż u dziewcząt pojawiają się rzadziej bądź w mniejszym natężeniu.

Porównanie wyników badania ESPAD zrealizowanego w Łodzi w roku 2007 i 2011 wskazuje, że:

- Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy odsetkami uczniów, którzy przyznali się do palenia papierosów w życiu. W klasach III G podobny był także jak w roku 2007 odsetek dziewcząt palących papierosy w ostatnim miesiącu przed badaniem. Nieco wyższy był **w roku 2011 w porównaniu z rokiem 2007 odsetek chłopców deklarujących, że palili papierosy w ostatnim miesiącu poprzedzającym badanie.**
- Nie odnotowano istotnych różnic pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców którzy pili alkohol kiedykolwiek w życiu. Dotyczy to zarówno młodszego jak i starszego badanego rocznika. Istotną różnicę odnotowano porównując odsetek uczniów z klas III G i II PG pijących alkohol w ciągu ostatniego roku przed badaniem. W badaniu zrealizowanym w roku 2007 odsetek pijących dziewcząt wynosił 86%, 4 lata później -79,9%. Wśród chłopców w roku 2007 odsetek pijących w ost. roku kształtował się na poziomie 85%, 4 lata później 72,6%.
- Podsumowując, można stwierdzić, że w porównaniu z rokiem 2007 odnotowano w Łodzi stabilizację odsetków uczennic i uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową oraz odsetków pijących w ostatnim miesiącu. Istotny spadek dotyczył rozpowszechnienia picia w ostatnim roku przed badaniem.
- Porównując rok 2007 i 2011, **odnotowano istotną różnicę (spadek) pomiędzy odsetkiem chłopców z klas III G, którzy upili się w ciągu ostatniego miesiąca. W roku 2011 odsetek szesnastoletnich chłopców, którzy upili się w ost. miesiącu wynosił 16,2 %- 4 lata wcześniej- 24%. Taką zmianę odnotowano także w populacji chłopców z klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. W roku 2011 odsetek siedemnastoletnich chłopców, którzy upili się w ost. miesiącu wynosił 21,6 %- 4, lata wcześniej był znacznie wyższy 33%.**
- **Na uwagę zasługuje fakt, iż odnotowano znaczącą różnicę (wzrost) pomiędzy odsetkami chłopców, którzy mają za sobą inicjację marihuana/haszyszem w klasach III G. W roku 2007 odsetek uczniów z tego rocznika, którzy używali marihuany wynosił 33%, 4 lata później ponad 40,1%.**
- **Warto także podkreślić, iż spadł odsetek chłopców uczących się w gimnazjach, którzy sięgnęli po amfetaminę w ostatnim roku przed badaniem. Taki spadek odnotowano również wśród dziewcząt i chłopców ze szkół ponadgimnazjalnych.**

Znaczący jest także spadek odsetków chłopców z klas III G oraz dziewcząt i chłopców w klasach II PG, którzy deklarowali, że używali amfetaminy w ostatnim miesiącu przed badaniem.

Zasygnalizowane powyżej tylko niektóre wyniki miały na celu pokazanie z jednej strony złożoność samego zjawiska picia alkoholu (i używania innych substancji uzależniających), jego dynamikę warunkowaną czynnikami zewnętrznymi (wpływ społeczny, moda, itp.) i wewnętrznymi (zaspokojenie potrzeb, etap rozwoju, itp.), z drugiej zaś udokumentowanie znaczenia jakie dla profilaktyki mogą mieć oddziaływania zarówno te formalne jak i nieformalne (przekazywane pod postacią ujawnianych zachowań, postaw i przekonań związanych z piciem), które młodzież, wydaje się, bardzo trafnie spostrzega i ocenia w swoim bliższym i dalszym otoczeniu społecznym.

W tym kontekście wydaje się, że najważniejsze właściwości, które powinny charakteryzować wszelkie, szeroko rozumiane, oddziaływania profilaktyczne to: wczesne ich wprowadzanie, systematyczność prowadzenia, spójność oddziaływań, oddziaływania płynące z możliwie różnych dostępnych dzieciom młodzieży środowisk społecznych (rodzina, osoby prowadzące zajęcia pozalekcyjne, inni dorośli w środowisku lokalnym).

Profilaktyka używania substancji powinna więc rozpoczynać się jak najwcześniej, trwać permanentnie, a jej forma i przekazywane treści powinny być dostosowane do aktualnych potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży (innych np. w młodszym wieku szkolnym i innych u 16-17 letnich chłopców i dziewcząt).

Oznacza to, m.in., że dzieci już w pierwszych klasach szkoły podstawowej mogą zdobywać pewne podstawowe informacje o alkoholu, tytoniu, itp., mogą im być demonstrowane pożądane postawy wobec używania tych substancji, ale najważniejszy cele tych wczesnych oddziaływań, to przede wszystkim poznanie z jakimi zasobami w tym zakresie dzieci przyszły do szkoły i - w myśl zasady wczesnej interwencji - ewentualnie oddziaływania ukierunkowane na korygowanie tych zasobów (wiedzy, postaw, przekonań).

Profilaktyka szkolna

1. W kontekście wyników badania warto rozważyć **wprowadzenie do szkół gimnazjalnych w Łodzi – nowoczesnych programów interwencyjnych** podejmowanych przy współudziale szkoły, mających na celu udzielenie pomocy i wsparcia uczniom sięgającym po alkohol lub używającym innych substancji psychoaktywnych. Aby działania podejmowane w ramach takich programów przyniosły efekty, konieczne jest spełnienie szeregu warunków, przede wszystkim zdobycie odpowiednich kompetencji przez nauczycieli oraz ścisłej współpracy pomiędzy szkołą a rodzicami.
2. **W tym kontekście należy poddać wnikliwej analizie wyniki badań wśród nauczycieli diagnozujących ich potrzeby szkoleniowe, a także problemy z którymi nie radzą sobie w codziennej pracy w szkole i przygotować ofertę obejmującą różne formy wsparcia psychologicznego i merytorycznego dla nauczycieli.**
3. **Konieczne wydaje się zorganizowanie długofalowych szkoleń dla nauczycieli pozwalających im rozwijać kompetencje w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych w szkole.** Szkolenia takie powinny mieć charakter warsztatów, podczas których można na bieżąco analizować sytuacje, które zdarzają się w szkole oraz opracowywać program ich rozwiązywania. Warto pomyśleć o zorganizowaniu dla nauczycieli stałego systemu wsparcia zawodowego, a więc zapewnieniu profesjonalistów, do których mogliby się oni zwracać w każdej trudnej sytuacji wychowawczej, opracowywać wspólnie plan działania i monitorować go. **Rekomenduje się rozważenie zorganizowania stałej pomocy specjalistycznej dla nauczycieli w zakresie radzenia sobie ze stresem i syndromem wypalenia zawodowego.**
4. **W szkołach warto rozważyć wprowadzenie pisemnych kontraktów opracowanych wspólnie przez rodziców, nauczyciela i ucznia, a dotyczących zasad jego funkcjonowania w szkole w sytuacji, gdy złamał obowiązujące zasady dotyczące picia, palenia, używania innych substancji, ich dystrybucji wśród uczniów oraz stosowania przemocy.** Kontrakt podpisany przez ucznia wskazuje pożądany kierunek zmian w zachowaniach.

Monitorowanie postanowień określonych w kontrakcie oraz wspieranie ucznia i jego rodziców w realizacji zapisów kontraktu, to drugi podstawowy warunek skuteczności programu interwencji. Należy podkreślić, iż wyciągnięcie konsekwencji prawnych wobec ucznia (np. w związku z posiadaniem narkotyków w szkole) nie wyklucza podjęcia metody interwencji profilaktycznej i udzielenia mu pomocy przez szkołę.

6. W realizowanych programach profilaktycznych konieczne wydaje się podjęcie pracy nad stereotypowymi przekonaniem uczniów dotyczącymi działania alkoholu i narkotyków, zwłaszcza pozytywnych aspektów sięgania po te substancje, o których uczniowie słyszą często z mediów oraz od rówieśników.

7. W szkołach warto dopilnować właściwego doboru i odpowiedniego przygotowania kadry do prowadzenia zajęć profilaktycznych. Specjalistycznych umiejętności wymaga także prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowań. Praca ta wymaga ciągłego doskonalenia kompetencji oraz superwizji ze strony bardziej doświadczonych specjalistów. Konieczna jest stała opieka i kontakt ze szkołami specjalistów z poradni pedagogiczno-psychologicznych. Warto skorzystać z banku programów profilaktycznych (Ośrodek Rozwoju Edukacji).

8. Systemowego podejścia wymaga kwestia zapobiegania i rozwiązywania problemu przemocy szkolnej. W szkołach warto rozważyć utworzenie tzw. zespołów bezpieczeństwa skupiających pedagoga szkolnego, specjalistę z zewnątrz, wybranych nauczycieli, rodziców i innych pracowników szkoły, które zajmowałyby się przygotowaniem, realizacją oraz monitorowaniem programu działania w konkretnych przypadkach aktów przemocy rówieśniczej w szkole.

9. System przeciwdziałania przemocy szkolnej powinien obejmować takie elementy jak:

- Praca z klasą – edukacja
- Diagnoza/monitoring zjawiska przemocy (w konkretnej szkole)
- Jasny dla uczniów regulamin obejmujący także konsekwencje wyciągane wobec uczniów w sytuacji łamania zasad
- Procedury postępowania w szkole w każdym przypadku aktów przemocy (kto, co i kiedy powinien zrobić) oraz kontrakty z uczniami
- Praca z ofiarami (wsparcie) i sprawcami: mediacje, pomoc specjalisty
- Współpraca z rodzicami i innymi osobami/instytucjami.

10. **Współpraca z rodzicami** powinna także obejmować wypracowanie **norm wspólnych dla osób dorosłych zajmujących się wychowaniem młodych ludzi, dotyczących używania substancji psychoaktywnych.** Na uwagę zasługuje stosunkowo wysoki odsetek uczniów przekonanych, że ich rodzice zgodziliby się na wypicie przez dziecko piwa lub wina.
11. Z uwagi na niepokojący poziom konsumpcji papierosów i alkoholu wśród uczniów, zwłaszcza w trzecich klasach gimnazjalnych, bardzo istotną kwestią jest **skuteczne ograniczanie możliwości kupna tych substancji przez osoby niepełnoletnie.** Działania interwencyjno-kontrolne podejmowane w tym zakresie są równie ważne, jak nowoczesne programy profilaktyczne realizowane w szkołach. Należy je traktować jako dopełnienie stanowiące strategiczny element gminnych programów profilaktycznych.
12. W celu wsparcia lokalnych działań w tym zakresie warto rozważyć możliwość **wprowadzenia na poziomie miasta specjalnego programu monitorowania dostępności alkoholu dla młodzieży** np. w formie **badania prowadzonego metodą „tajnego klienta”**, które każdego roku pozwalałyby porównywać skalę tego zjawiska, badać trendy oraz zachodzące w tym zakresie zmiany. Taki program mógłby być również istotnym elementem oceny skuteczności działań podejmowanych w tej sferze przez samorząd lokalny.

